

Lubomír Stanček

Boh je Lásky

Svätost Radosť
v Bohu

Smútok zabiť povolanie

Keď vidíme smutnú zasvätenú osobu, nevnuká sa pohnútkou spýtať sa:
„Prepáč, nezomrel náhodou tvoj Boh?“

Láska na lásku

Neodháňajme od seba ľudí, pretože sa tvárime ako "hrobári radosti"... Je niečo hlboko fascinujúce vo výraze "byť zle šťastný". My všetci sme zle šťastní. Sme šťastní nevedome, nemotorne, zatrpknuto... Naše ohraničenia spôsobujú, že odovzdanie seba samého, ktoré je v Božej nekonečnosti radosťou, je pre nás utrpením... Bez rozumu a bez mysle na začiatku, bez Boha, ktorý je na začiatku a od počiatku, ktorý je rozumom, myslou, vedomím, by všetko ostávalo nepochopiteľné... Chytráctvo svojho "ja" je nerozumné, nazvať múdrosťou... Pod odvaleným kameňom len v rozprávkach sa nachádzajú poklady, ale v živote je to často realita, červíky... Vraj zdravý ľudský rozum a Božie bláznovstvo stoja proti sebe... Odmietli sme mnohých ľudí, ktorých Boh použil a preto vieme, ako veľa toho nevieme... Apoštolská duša musí byť rozmrvená ako zrno v mlyne, aby mohla poslúžiť hladným za pokrm... Preto sa vždy musí rozlišovať: sloboda od pýchy, pokora od bojazlivosti... Pretože je ešte ľahké zrieknuť sa niečoho alebo niekoho, čo je stále "mimo" mňa, ale zrieknuť sa seba samých, sa zdá obtiažnym... Môžeme vyznať, že na ceste k svätosti nepoznáme nič väčšieho, ako je vernosť v maličkostiach?... Tak sa ja búrim a bojujem proti tvojej láske, ale kričím, že chcem teba, len teba!... Cieľom sebazáporu nie je prirodzenosť zničiť, ale zdokonaľovať... V Márii nachádzame živý vzor, podľa ktorého budeme ako duchovní umelci, vytvárať dielo svojho charakteru... Kto som ja? Stále čakám, že mi to povedia biológovia, chemici, paleontológovia či historici, vedci a umelci v literatúre či hudbe?... Každá úvaha ozrejmuje, že ako ľudia sme sami pre seba problémom, že sme pre seba otázkou, na ktorú si nevieme dať vyčerpávajúcu odpoveď... Kto nechce prijať Krista, príjme to, čo ho zotročí... Dá sa hovoriť o radosti, keď nevieme zniesť sami seba, prijať seba, tú ťarchu nášho ducha, či žalár vlastného "ja"?... Aké šťastie, že nemôžeme vždy všetko pochopiť! Keby to tak nebolo, nevedeli by sme nechať Božiu múdrosť konať podľa jej úmyslov... Šťastiu treba poskytnúť úver: treba byť šťastní vopred... Platí zásada, že pravá láska sa nikomu nevnučuje a preto neodpuďuje...
„Drahý Ján, neber seba tak vážne...!“

Láska sa učí horieť od toho, kto horí.

OBSAH:

1. zamyslenie - *Radosť z obete Kristovho kríža*
 2. zamyslenie - *Radostne žiť stavovské povinnosti*
 3. zamyslenie - *Žiť s Máriou*
 4. zamyslenie - *Radosti Márie i naše radosti*
 5. zamyslenie - *V škole Márie*
 6. zamyslenie - *Mária, príčina našej radosti*
 7. zamyslenie - *Otvoriť sa pre radosť*
 8. zamyslenie - *Pravá radosť sa nebojí utrpenia*
 9. zamyslenie - *Mať radosť z povolania*
 10. zamyslenie - *Fenomén rastu v zasvätenom živote*
 11. zamyslenie - *Radosť v zasvätenom živote*
 12. zamyslenie - *Patriť Ježišovi*
 13. zamyslenie - *Spolupracujem na svojej spáse*
 14. zamyslenie - *Majme záujem o Boha, On o nás bezpochyby záujem má*
 15. zamyslenie - *Ježiš pôsobí cez nás*
 16. zamyslenie - *Cirkev: za hranicou osamotenosti*
 17. zamyslenie - *Otázka našej hodnovernosti*
 18. zamyslenie - *Cirkev je Kristov priestor*
 19. zamyslenie - *Vzájomne sa počúvať má byť zásadou medzi pastiermi a veriacim*
 20. zamyslenie - *Byť milosrdný*
 21. zamyslenie - *Autorita*
-

Prvé zamyslenie

Radosť z obete Kristovho kríža

Je známe, že na kríž ukrižovaného Krista sa zabúda. Nie je to len vtedy, keď sme zdraví, nič zlé nás nepostihlo, keď v Cirkvi si neslávime Veľký piatok či sviatok Povýšenia kríža. A predsa aj v čase radosti, prázdnin, dovolenky, keď sa tešíme úspechu, zdraviu, je správne, že nerobíme znamenie kríža na sebe bezducho, mechanicky, zo zvyku.

Sv. Ignác z Loyoly v „Duchovných cvičeniach“ povzbudzuje, aby sme vtedy, keď sa môžeme rozhodnúť medzi dvoma vecami, ktorými by sme Pána Boha oslávili rovnako, volili si tú vec, ktorá nás robí Kristovi podobnejšími. Vyvoľme si na uvažovanie „radosť“ a pozerajme na Ukrižovaného. Ak sa Bohu páči, aby žiadal od duše obeť, dá jej k tomu aj potrebnú milosť. Rozšíri jej srdce, povznesie jej myslenie, dá jej vyššiu predstavu o tom, čoho je Boh hodný a ukazuje duši, že všetko, čo pre neho môže robiť, je ničota. Áno, menej než ničota; že len z blahovôle od nej prijíma, čo mu ponúka... Kto sa dá preniknúť touto myšlienkou, vidí jasne, že do tej chvíle pre Boha neurobil nič. Má veľkú túžbu odovzdať sa mu celý – celkom a bez výhrad. Ale nič, čo by mohol urobiť alebo trpieť, nie je Boha dost' hodným, preto prosí, aby sa v ňom sám oslávil, ako sa jemu ľúbi, a odovzdáva sa mu celkom. V tú chvíľu je to vtedy, keď sa aspoň v myšlienke postavíme pod kríž a naše srdce sa disponuje na veľké Božie úmysly. Všetko, čo býva obyčajným kresťanom tvrdé a ťažké, sa mu zdá sladké a ľahké. Diví sa, že Pán Boh od neho žiada tak málo a chcel by z lásky k nemu urobiť tisíckrát viac.

Žiarivým vzorom lásky ku krížu je sv. Mária Alacoque, ktorej po sľuboch sa zjavil Ježiš na kríži pokrytý kvetmi a povedal: „Hľa, oltár, na ktorom sa musí dokonáť obeť mojej snúbenky. Kvety zvädnú, ale trnie pod nimi zostane a zraní ťa tak, že budeš potrebovať všetky sily mojej lásky, aby si pod krížom vytrvala.“

Ježiš, keď dáva kríž, dáva aj milosť ho niesť. Poučá, aký postoj zaujať ku krížu a čo s ním súvisí. Mnohí trpiaci, keď poznali milosť daru trpieť, hovoria o šťastí trpieť. Ich správanie je pre iných prekvapením. Nemusí to byť len telesné utrpenie, choroba, ale aj duchovné utrpenie ako je pokorovanie od iných. Keď utrpenie pominie, mnohí cítia priam smútok, že ešte neurobili všetko, prípadne urobili málo. Častejšie sa stáva, že utrpenie im dáva účasť na vykúpení duší.

Ťažším ako všetky vonkajšie kríže, býva pre zmierenie duše nedostatok vnútornej útechy. Práve v tom vnútornom utrpení majú vidieť dôkaz, že Pán Ježiš prijal ich obeť a práve tým im dáva podiel na svojom vnútornom utrpení. V takom stave vnútornej bezútešnosti sa dušiam doporučuje, aby znova a znova rozjímali o veľkom utrpení Krista – či už v Getsemani, u Piláta, na krížovej ceste či na Golgote.

Duša, ktorá prijíma Kristov kríž a chce s ním spolupracovať, spoznáva najprv Božiu priazeň, rôzne dary a potom nielen cíti, ako sa od nej Kristus vzdialuje. Vtedy

nič neprežíva, nič ju neuspokojuje, necíti záľubu a zdá sa jej, že jej modlitby sú márne. Nenachádza oporu vo vnútri a rovnako nie ani v dobrom svedomí. Vidí len svoje hriechy. Má pocit, že stojí na začiatku pekla. Ľudské útechy sú slabé, naopak vtedy ich ľudia ešte viac nechápu, nerozumejú im a primerane sa k tomu aj správajú, že ich ohovárajú... Hoci mnoho trpia, nechcú sa vzdať utrpenia. Pred utrpením a obeťami sa trasú a predsa ich duša sa stravuje po nich. Prirodzenosť sa vzpiera trpieť a predsa sa stále modlia: „Otče, buď vôľa tvoja!“ Takýto stav duše vyprosujú za požehnanie mnohým, za ktorých ich obetujú. Taká duša netúži po sladkých útechách. V úteche je im však každá obeť ľahká.

Pre väčšinu tých, čo milujú Ukrižovaného, je známy iný stav. Keď si verne plnia svoje povinnosti i keď cítia ťažkosti, nezabúdajú na svoje verné plnenie povinností, predsavzatí, sľubov, hoci necítia horlivosť, ale aj oni tak dokazujú svojím správaním k obetiam, že to myslia vážne. Najvýhodnejšie je, keď svoj vzťah k Ukrižovanému spájame s obeťou svätej omše. Častá účasť na sv. omši spojená so svätým prijímaním, osvedčuje vzťah duše ku Kristovi. Tým mu preukazuje svoju vernosť; tým sa aj iným dušiam viac pomáha, za ktoré zomrel Kristus na kríži. Pokora a poníženosť ešte viac pripravujú dušu na milosti Ducha Svätého. Taká duša si nemyslí, že jej dokonalosť je jej dielom, ale že je dielom Božím. Bez Božej milosti je všetka námaha márna a opravdivému duchovnému pokroku prekáža. Boh si žiada od duše spoluprácu a oddanosť.

Aké sú znaky, že Boh chce, aby duša s ním spolupracovala? Je to túžba odlúčiť sa od okolia i od seba samého. Potom je to vnútorný sklon srdca k jednoduchosti a celkom sa oddať len Bohu, vo všetkom vidieť len Boha, jeho záujmy a jemu oddať svoje srdce. Seba samého duša začne vnímať vo svojej ničote. Všetko, čo doteraz duša urobila, vníma ako nedostatočné pre Boha, ale pritom neklesá na duchu. Pritom vrúcny cit dôvery v Boha dušu povzbudzuje a myšlienky na svoje hriechy ešte viac privádzajú k Bohu. V stavoch zvlášť ťažkých, Boh dáva svetlo, ako pokračovať.

Duša si uvedomuje, že pri dobrej vôli a túžbe odovzdať sa úplne tomuto osloveniu, keď nachádza duša len kríže, pokorovania, má ich prijímať pokojne a odovzdane. Doporučuje sa, aby sa duša znova a znova zasvätila Božej láske. Len tak zvíťazí nad pokušeniami a stane sa nástrojom Božím. Kríž a utrpenie sú vždy údelom duší, ktoré sa Bohu úplne oddali, zvlášť rehoľné osoby, ktoré v pravde túžia po dokonalosti. Tieto znaky ukazujú na stav duše, v ktorej pôsobí Božia láska, ale i závisť diabla, ktorý prejavuje svoju nespokojnosť. Duša sa nemusí ničoho báť, len nech si uvedomuje svoju dôveru a oddanosť Bohu. Boh bude pôsobiť na dušu a skrze ňu aj na iných. Takej duši je svätá omša najkrajšou chvíľou. Vnútorný boj tým nekončí, a je ťažší ako akýkoľvek telesný kríž. Je to utrpenie i pre najhrdinskejšie duše. Ježišovi sa oddanosť a obeta viac páčia ako najdojemnejšie rozjímanie. Nesmú sa trápiť pre neútechu, lebo vtedy môže prísť chvíľa, že sa duša domnieva, že je to známka vlažnosti a Ježiš s ňou nie je spokojný. Nedostatok útechy robí dušu malomysel'nou. Práve utrpenia sú najväčšou útechou, preto má duša všetko znášať pokojne a odovzdane Bohu. Boh si tak dušu očisťuje od náklonnosti k ľuďom, ktoré prekážajú čistému oddaniu sa Bohu. Boh chce tak duši pomôcť, aby získala vyšší stupeň slávy v nebi. Duša si uvedomuje, že vnútorná útecha by mohla v nej prebudiť márnivosť namiesto

čistej lásky. Duše si uvedomujú, že táto cesta opustenosti je pre dušu osožnejšia a výhodnejšia.

Všetky duše, ktoré Boh chce povzniesť k vyšším dokonalostiam, musia prejsť vnútornou opustenosťou. Je to stav kríža, telesného utrpenia, vnútorných múk opustenosti, pokorovania, ohovárania a prenasledovania. Takýto stav niekedy závisí od Božích úmyslov a podľa vernosti a veľkodušnosti človeka, trvá i viac rokov. Stav začína tým, že Boh sám rôznym spôsobom dáva duši, ktorú pozýva k vyššej dokonalosti, poznať svoje úmysly s ňou. Keď ju utrpením a skúškami privedie k tomu, aby sa dokonale obetovala, úplne odumrela sebe, svetu a prebúdzajú ju k novému životu. Vtedy duša dostáva istotu večnej blaženosti. Duša v ničom nesmie hľadať seba. Miluje Boha čistou láskou a slúži mu pre neho samého. Ľudskej prirodzenosti sa môže zdať Božia služba ťažkou. Môže sa stať, že bude sa vyhovárať, stonať, plakať, nech, ale potom bude vernejšia, vytrvalejšia, odovzdanejšia.

S radosťou z kríža sa spája obeta za iných. Duša chce dať všetko, čo má. Kristus už nemôže trpieť a preto mu takáto duša dá svoje srdce, dušu, telo, aby v nich Kristus ďalej trpel a to utrpenie obetoval k väčšej cti a sláve najsvätejšej Trojice a spásu sveta. Realizujú sa tak slová sv. Pavla: **„Teraz sa radujem v utrpeniach pre vás a na vlastnom tele doplňam to, čo chýba Kristovmu utrpeniu pre jeho telo, ktorým je Cirkvi“** (Kor 1,24). Také duše by chceli s apoštolom povedať: **„Radšej by som bol ja zavrhnutý od Krista namiesto svojich bratov, mojich príbuzných podľa tela“** (Rim 9,3). Vtedy duša vo svojej obetavosti túži sa úplne pripodobniť Kristovi, ktorý zomrel ako zmierna obeta, nie za svoje hriechy, ale za hriechy iných. Tieto duše chcú svojim utrpením pomôcť obrátiť iné duše a inokedy sa zas ponúkajú trpieť za iných a nechcú vedieť ani to, za koho trpia.

Je to zvláštne. V našej zmäčkilej dobe sú duše, ktorých túžbou je obetovať sa za iných. Jedni sa oddávajú hodom zmyslov a pôžitkov, tak tieto duše majú hody utrpenia, ktoré ľuďom svetsky zmyslajúcim sú nepochopiteľné, ale šťastím a pokojom ďaleko prevyšujú pôžitky svetské. Sú to ľudia, ktorých oslovil Ježiš, pretože sa mu stali milými. Takáto duša žije vo svete, žije pre svet, ale žije s Kristom a pre Krista, milujúc v Kristovi bratov a sestry. Pre mnohých z okolia tá duša nič neznamena. Sama duša si nič o sebe veľké nemyslí. Duša vedie svoj život, ktorý konzultuje s Bohom. Bohu táto duša nie je ľahostajná, hoci ľuďom môže byť ľahostajná. Duša, ktorá sa darovala Bohu, je pre svet väčším obohatením, prínosom, ako najväčší dobrodinec ľudstva v hmotnej oblasti. Duša zomiera ako obeta, po ktorej svet netúži, ona však vie, že Bohu sa obeta páči, Boh obetu prijíma. My, ľudia z okolia tejto duše, to nechápeme, snáď sa len divíme.

Oddanosť takýchto duší sa prejavuje aj ináč. Nestačí im čakať na utrpenie a na smrť, ale prosia Pána Boha, aby ak je to Jeho vôľa, skrátil ich život ako im bolo určené a to preto, aby zachránili iné duše, alebo aby zachoval niekoho iného pri živote pre ich obetovanie života, ktorých život sa môže stať užitočnejším. Také duše obetujú svoje životy v tichu, nepoznane, z lásky za iných. Zomierajú aj ako memento, výzva... Zomierajú a až vo večnosti iní spoznajú, kto im vyprosil uzdravenie, záchranu života, spásu.

Milovníci Kristovho kríža sa môžu tešiť, keď môžu pre niečo trpieť. Kristus má z takých duší radosť a takým dušiam nebude chýbať radosť z utrpenia jeho kríža. Taká

duša vie, že nech pochádza utrpenie odkiaľkoľvek a nech je akékoľvek, tá duša vie povedať: „*Boh to chce, a to mi stačí.*“ Duša takto zmyšľajúca považuje za najcennejší dar, ktorý jej Boh dáva, za veľkú milosť, že môže trpieť zo súhlasom Krista. Zvlášť je šťastná, keď môže znášať pre trpiaceho Krista pokorovanie a pohrdanie. „*V kríži je spása, v kríži je život, v kríži obrana proti nepriateľom; v kríži je zdroj nebeskej sládkosti v kríži je posila mysli, v kríži duchovná radosť; v kríži vrchol čnosti, v kríži dokonalá svätosť.*“¹

P. Libermann hovorí: „Kríž je obyčajný prostriedok, ktorým Boh posväcuje svojich vyvolených. Šťastné sú duše, ktorým dáva hodný podiel na kríži.“

Milovník kríža pochopí, že Boha skutočne milovať znamená: vedieť s Ukrižovaným trpieť. To je možné v každej dobe, na každom mieste, keď sa spájame s trpiacim Kristom, aby sme umreli z lásky k nemu. Segur hovorí: „Nikdy nemilujeme Ježiša láskou čistejšou a silnejšou, ako keď trpíme pre neho a s ním. Dokonalá láska spočíva v tom, že sme obeťami lásky. Nie je svätého, ktorý by neprešiel skúškou lásky a nebol by sa osvedčil tým, že pil z kalicha naprostého odriekania sa. Preto títo dávajú prednosť duchovným utrpeniam pred duchovnými útechami.“ A sv. Terezka z Lisieux, učiteľka Cirkvi povedala: „Len vtedy milujeme, keď dokonale obetujeme sami seba. Bože, nemám ti čím preukázať lásku, len tým, že ti sypem kvety, to znamená, že si nedám ujsť ani najmenšie obeť, pohľadu i slová, že zužitkujem aj najmenšie úkony a že ich budem konať z lásky. Z kvetov, ktoré nájdem, nebude jeden, ktorý by som neodtrhla pre teba! Nemám srdce bezcitné a práve preto, že je schopné veľa trpieť, prajem si znášať pre Ježiša čo najviac ťažkostí... Ježiš predsa povedal: „*Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov*“ (Jn 15,13). Preto z lásky k nemu máme pohotovo obetovať svoj život nie iba naraz - smrťou, ale po častiach - dlhým životom na zemi.

Taká duša konštatuje, že keď cíti pokoj, že sa menej zaoberá nebeskými vecami a milosť tak nemôže do duše prísť so všetkou silou. Pripútanosť k sebe a k svetu je hrádzou, ktorá milosť zdržuje a zamedzuje jej vstup do duše. Keď Boh vo svojej nepochopiteľnej láske chce na nás mocne pôsobiť, prichádza s krížom, pokorením, aby so súhlasom duše, umŕtvenosťou založil v duši nadprirodzený život. Nič dušu viac nepripraví k dokonalému sústreďeniu sa na Boha ako kríž a pokorenie. Kríž krotí telo a nezriadené náklonnosti a na ich miesto uvádza ducha Ježiša Krista. Tak sa duše radujú, keď na ne doliehajú bolesti, pretože vtedy v nich pracuje a pôsobí Ježiš. Veľký neoceniteľný úžitok, ktorý dosahuje duša účasťou na utrpení Ježiša Krista, záleží v tom, že v nej umiera pozemský človek. Nič ju tak nedokáže odlúčiť od sveta a od seba samých. Ako podivne pracuje Kristus v našom posväcovaní. Používa pri tom ťažké prostriedky, aby nás odtrhol od nás samých a od pozemských vecí, k čomu je potrebné veľké úsilie. Ak má v duši vládnuť láska, nesmie sa báť celkom celá sa oddať Bohu. Utrpenie privádza dušu k dokonalosti, robí ju Bohu príjemnou a upevňuje v nej milosť. Bez pokorovania a umŕtšovania sa duša len veľmi ťažko vymaňuje zo seba samej. Samolásku duša neovláda, ak nepriloží sám Boh ruku k dielu. Len z lásky k nám Boh

¹ KEMPENSKÝ, T.: *Následovanie Krista. V Následování Krista.* Knihu Preložil PARNIKÁŽ, J., II. kap. 12, Olomouc, 1990

nás navštevuje utrpením, ktoré nás núti, aby sme sa zriekli seba a hľadali jedine Boha. Duša v utrpení dokáže viac pokročiť v čnostiach za mesiac, ako za rok v úteche a duchovnej radosi.

Cieľom Kristovho pozemského života bola česť Božia, spása a posvätenie duší. A to je poslaním, cieľom zmiernych obetí. Aby táto úloha bola uskutočnená, je potrebné trpieť. Duše sa zachránia len obeťami. Apoštolská duša musí byť rozmrvená ako zrnko v mlyne, aby mohla poslúžiť hladným za pokrm. Duša apoštolská sa teší, že čím viac je skúšaná a ponížovaná, tým viac sýti, pretože mnoho je tých, čo žijú bez Boha a bez lásky k nemu. Neľakajme sa utrpenia, keď ním môžeme prispieť k väčšej cti a sláve Božej a k spáse duší... Čím viac zmierny duše vytrpia, tým viac duší zachránia. Duše nemalomysel'nia, keď dolieha na ne súženie. Nie je predsa možné z našej strany zachraňovať duše bez utrpenia. Je to česť trpieť za Krista z lásky. Je správne si pripomínať, koľko trpel Kristus za nás. Môžeme ináč zachraňovať duše? Nikdy nehovorme „už dost“. Predsa Ježiš žije v zmiernych dušiach a znova a znova sa obetuje Otcovi. Aké šťastie pre také duše, že môžu pracovať tak účinne ku cti svojho Otca.

Sv. Ignác z Loyoly hovorí za mnohé duše: „Keby mi bolo dané sa rozhodnúť, či chcem ísť do neba hneď, alebo či ďalej trpieť a pracovať za duše v neistote svojej večnej spásy, radšej by som ešte zostal na zemi.“

Sv. Ján Vianney, arský farár bol oslovený: „Čo by ste si vyvolili, keby vám Pán Boh dal si vybrať - ísť buď hneď do neba, či ešte pracovať za záchranu hriešnikov?“ Odpovedal: „Zostal by som radšej na svete.“ „Ale svätí v nebi sú tak šťastní, že nemajú pokušenia a netrpia...“ „Áno, to je pravda, ale svätí v nebi nemôžu už Boha oslavovať obeťami pre spásu duší.“, reagoval.

Sv. Terezka z Lisieux: Je mojou radosťou neustále bojovať, aby vyvolení boli stvorení.“ (- nenarodené deti).

Aké je potrebné, správne a dôležité, mať správny vzťah k Ukrižovanému. Čo si zasvätená osoba môže viac priať, ako byť žertvou, obetou v rukách Božích? A predsa nie je to každodenné, samozrejmé, aktuálne i dnes. Je čas, veci u seba, so sebou prehodnotiť. Boh čaká na novú dušu, ktorá je ochotná stať sa uzmierovateľom. Boh rešpektuje slobodu a rozum zasvätených. Je správne odkladať s pozvaním? Pohľad do okolia provokuje. Hriechu je mnoho, ale zmiernych obetí - zmierovateľov, je málo. Ježiš na kríži smädí po láske. Ježiš volá duše k nasledovaniu. Naše storočie potrebuje nových evanjelizátorov.

Kto môže, nech pochopí. Komu je dané, nech dokáže odpovedať. Kto poznal lásku a veľmi miluje, nech začne a pokračuje. Kristova láska horí. Zapaluje. Spolupracovníkom Kristus z kríža nesľubuje raj na zemi, ale raj vo večnom živote. Láska za lásku.²

2 Porov. STANČEK, L.: Súkromný archív. Spišská Kapitula, November 2001.

Druhé zamyslenie

Radostne žiť stavovské povinnosti³

Vedome a dobrovoľne sme si vyvolili cestu za Kristom. Prešiel určitý čas od vstupu, od zloženia prvých či večných sľubov. Zvyknúť sa dá aj na rôzne cestičky, spôsob života, spoločenstvo, predstavených... Čo moje šťastie v tomto stave? Dá sa hovoriť o mnohom v spojitosti s povolaním. Práve preto si všimnime svoje postoje, správanie, svoj intímny vzťah k Bohu.

Presviedčame sa o tom, že čím viac máme lásky k Bohu, tým väčšiu vernosť máme k povinnostiam, čo dokazujeme vernosťou aj v maličkostiach. Dá sa v zachovávaní maličkostí vidieť naše povolanie? Môžeme vyznať, že na ceste k svätosti nepoznáme nič väčšieho, ako je vernosť v maličkostiach? Až dnes vieme, že nič nestojí tak veľa námahy, ako práve maličkosti. Nemilujeme dokonale, keď zanedbávame i menšie príležitosti páčiť sa Bohu a keby sme sa nebáli maličkosťami Boha zarmútiť. Časom sa z veľkých vecí stanú maličké a naopak.

Zasvätený život je najmä cesta - učiť sa hlbšie prežiť príkaz lásky. Mládenec, ktorý od mladosti zachovával príkazy, predsa odišiel smutný od Ježiša, pretože nezvládol vzťah k majetku. Iní odišli od Ježiša po zázračnom rozmnožení chlebov a rýb, keď Ježiš predpovedal Eucharistiu a oni neprimerane reagujú. Boli to len chybičky u týchto sympatizantov Ježiša?

Čo sú to chyby nedobrovoľné: Upadáme do nich z nedostatku rozvahy, unáhle, zo slabosti. Pri najlepšej vôli nás budú sprevádzať celý život. Sú spojené s našou prirodzenosťou - ako následky dedičného hriechu. Nedobrovoľné chyby neurážajú Boha. Pán Ježiš má porozumenie s chybami nedobrovoľnými, najmä, keď si ich v pokore uvedomujeme a prejavíme svoju lásku Bohu. Nebolo by správne pri pohľade na svoje chyby upadnúť do zmätku. Môžu nám byť dokonca na úžitok, napríklad: poznať svoju ničotu. Je správne si uvedomiť, že Boh ich môže dopustiť pre naše pokorenie. Je potrebné, aby sme neprestali na sebe pracovať. Pracujeme pre lásku k Bohu na odstránení nepozornosti. Je pravdou, že Pán Boh i najsvätejším dušiam ponecháva často niektoré chyby, ktorých sa i napriek úsiliu nemôžu zbaviť. Prečo? Aby poznali, čím by boli bez milosti, aby nespýšneli, aby boli schopné prijímať milosti s väčšou pokorou. Taktiež aj preto, aby neupadli do sietí sebalásky; naopak, aby ich horlivosť bola bdelá a zostávali v dôvere v Boha a v stálej modlitbe. Stáva sa, že naše nedokonalosti nás nutkajú ku skutkom veľmi čnostným. Je potrebné seba poznávať. Chýb sa často dopúšťame pri rozrušení. Vyžaduje si to pracovať na svojej vôli. Taká práca na sebe sa Bohu viac páči, ako sa mu nepáči naša chyba. Je to výzva pracovať na nedobrovoľných chybách.

3 Porov. STANČEK, Ľ.: Súkromný archív. Spišská Kapitula, December 2001.

Dobrovoľnými chybami si spôsobujeme veľké škody. Pripravujeme sa o mnohé milosti a vystavujeme sa nebezpečenstvu. Boh nám odníma priazeň a modlitby sa stávajú nevypočutými. Pre rast duchovného života platí: nikdy sa nedopúšťať dobrovoľných chýb, nekonať proti svojmu svedomiu a Bohu nič neodoprieť. Denný poriadok je požehnaním pre vernú dušu. Rehoľné predpisy sú prostriedkom k prehĺbeniu identity duchovného života. Bez ducha obety sa predpisy ťažko zachovávajú. Nemôže dôjsť k tomu, vyberať si, čo vyhovuje, čo je príjemné, ale zotrvať pri tom, čo je určené. Ticho patrí k dôležitým predpisom k duchovnému pokroku. Ticho otvára dušu k dôvernému styku s Bohom. Pravidlá sa nezachovávajú len určitý čas a žiť tak, že ich verne zachovávame stále, roky, je ťažké až hrdinské. Zasvätená osoba sa tak stáva zmiernou obeťou. Kto chce, v zasvätenom živote vždy je poruke príležitosť k obetiam. Sú takí, čo chcú prinášať veľké a mnohé obete, ale pre malé nemajú pochopenia. O čom to hovorí? Ani na pohľad nábožné veci konané v nesprávny čas, nie sú na osoh. Také obete nie sú milé Bohu. Je požehnaním pre dušu plniť to, čo plniť má. Spoločný život je najväčším pokáním. Vo vernosti k povolaniu patrí, že láska je vynaliezavá.

Kto dáva pozor na seba a na svoje vnútro, ľahko počuje v srdci hlas Božej milosti a to tým ľahšie a tým častejšie, čím horlivejšie venuje pozornosť tomuto hlasu. Rozoznáva, že ho Božia milosť od prípadu k prípadu povzbudzuje k čnostiam, ako sú trpezlivosť, láskavosť, odovzdanosť do vôle Božej, či premáhanie lenivosti, márnivosti, zmyselnosti, svojvôli atď. Kto je dôsledne poslušný k dobrým vnuknutiam, napreduje v čnostiach. Cvičenie je druh umenia. Tým si zasvätená osoba pripravuje a rozširuje srdce, aby obsiahlo ešte viac a väčšie milosti, pretože Boh sa od nás nedá zahanbiť a dáva nové a mnohé milosti. Po rokoch si môžeme uvedomiť, kde sme už mohli byť v duchovnom živote, keby sme sa vedeli bez výhrad odovzdať Bohu, keď ku nám hovoril.

Dôležité je - viac si všímať a vhodne, včas a primerane sa pýtať. Napríklad: To, k čomu sme oslovení, či je dobré, múdre a rozumné? Či to nie je na prekážku väčším dobrám? Nebude to mať zlé následky? Či náš úmysel je správny a pohnútky sú nadprirodzené? Nenaruší to môj vzťah k Bohu? Vnútorň pokoj? Spolunažívanie? Neprotirečí to programu, stavu k tomu, čomu sme sa zaviazali? ...Rozoznať či nejde o pokušenie od diabla.

Je potrebné naučiť sa nie dlho uvažovať, rozhodovať sa, ale konať. Vyžaduje to aj iné hodnoty. Jednoduchosť a vhodná činnosť konaná z lásky k Bohu, majú byť vecou vnútra. Nikdy nič proti vôli Božej. Nepodceniť konať malé obete, pretože skrze ne sa dostávame k väčším. Keď ich robíme s nepokojom, lepšie ich nekonať. Duševnému pokoji dávajme prednosť pred malými obeťami, ktoré by sme chceli hneď konať. K pokoji duše pomáha ranné rozjímanie s jeho konečným uzatvorením na deň - pre konkrétnu vec, udalosť či osobu. Sv. Terezia Ježiškova učí pamätať na to, čo chce Boh teraz, dnes odo mňa. „Pane, daj mi dar lásky, zachovať si milosť pre dnešný deň.“ Inde píše: „Trpím len chvíľu. Človek len preto si zúfa a klesá na mysl, že sa znepokojuje myšlienkami na budúcnosť a na minulosť.“ Nikdy neodmietajme vnuknutia, ktoré sú iste od Boha a to ani vtedy, keď vieme, že budú stáť mnoho. Vnuknutia primerane rýchlo prijímajme i napriek prirodzenému odporu. Keď ich budeme odkladať, milosť môže byť odobratá. Prípadne sa staneme voči nej chladní, nevšímaví, necitliví a to len

k našej škode. Potom je neskoro o ňu prosiť, či smútiť za ňou. Kto sa s milosťami zahráva, spôsobuje sebe i iným veľké škody. Nech nás Boh od takého správania ochráni. Prečo dnes sú mnohé zasvätené duše také aké sú - chladné, bezduché, chudobné? Neodpovedali Bohu primerane rýchlo, pohotovo, až ich Pán opustil. Dnes klopú pri dverách jeho srdca. Márne. Preto musia teraz vynaložiť viac úsilia lásky, ak chcú vec napraviť. Nepodceňujme, keď sa k nám Pán Ježiš blíži s milosťou v prítomnej chvíli. Keď teraz mám niečo robiť, prečo to nerobím? Keď mám byť niekde inde, prečo tam nie som?

Dôležitým okamihom pre duchovný rast je chvíľa po svätom prijímaní. Je to čas vďakyvzdania, odprosenia, ale aj čas predsavzatí, motivovania, vyprosenia si síl, odvahy, chute... Počas dňa sa vnuká otázka: Čo Ježiš teraz, konkrétne odo mňa očakáva? – otázka je na mieste a užitočná pre duchovné napredovanie. Byť čo najviac bdelymi, je výsledkom primeranej práce na sebe. Pri večernom spytovaní svedomia by sa nemalo opomínať, ako počas dňa reagujeme na Božie vnuknutia, rýchlosť, kvalitu, pohotovosť...

Najväčší význam má poslušnosť k plneniu povinnosti. Ona je spojená s radostným duchom a nezištnosťou. Je ťažká, ale účinná, keď je poslušnosť presná a radostná. Často si uvedomovať prítomnosť Ježiša. Koľko poslušnosti si vyžaduje deň v komunite... Poslušnosť má sestru lásku. Keď konajú spoločne, obohatia viac, ako sa na pohľad môže zdať. Aj malé a nemilé povinnosti, rozkazy vykonané s radosťou, majú veľký význam pre ďalšie posvätenie. Poslušnosť je dokonalá a úplná, keď sa vzťahuje na celého človeka so všetkými schopnosťami. Má byť dokonalá v konaní, vo vôli a úsudku. Nestačí len príkaz splniť presne a dobre, ale konať s vôľou ako slobodný a rozumný človek. Posudzovanie, vynášanie súdov, mienok, kritizovanie - už zničilo pokoj, šťastie, duchovný rast nejednej zasvätenej duši. Kto vstupuje do duchovného života, nevstupuje s tým, že chce plniť svoju vôľu. Svoju vôľu spája s vôľou Ježiša. Pravá poslušnosť netúži po chvále, či uznaní, ale počína si nezištne, s úmyslom, aby obeť poslušnosti bola Bohu milá a mohla získať čo najviac milostí pre duše. Predstavený nikdy nesmie zneužiť poslušnosť na hriech, na zníženie milostí a zásluh. Prestavený má byť vzor poslušnosti. Nik sa poslušnosťou nevystatuje. Je to maličkosť? Pravý duch zasväteného života sa osvedčí v spoločnom živote najmä v láske k blízkym. Ozdobou lásky je pozornosť k blízkym, horlivosť v nezištných službách lásky, trpezlivosť a zhovievavosť ku chybám a slabostiam blízkych. Naše konanie nesmie nielen zraňovať a pohoršovať, ale tiež má preukazovať láskavú pozornosť a privetivú ochotu. Obete v spoločenstve sa majú konať ticho a pokorne. Spoločný život si vyžaduje vzájomnú ohľaduplnosť, vedieť myslieť na tých okolo, predvídať aj ťažkosti, milovať tých, s ktorými žijeme, cítiť s nimi, chcieť ich dobro, preukazovať si dobrodenia, sprijemňovať ich pokorou, vedieť odpúšťať, premáhať zlo dobrom a vedieť sa prispôbiť i nesympatickým. Spoločný život je najčastejším zdrojom pre obeť. Bratov a sestry sme si nevybrali samy, ale nám ich vybral sám Ježiš. Božia prozreteľnosť nám dáva mnoho príležitostí k budovaniu jednoty a konaniu pokánia za hriechy a spásu duší.

Nie je maličkosť horlivo a nezištne konať služby lásky. Pre seba si má voliť ťažkosti, námahy a posledné miesto. Keby sme sa toho vzdali, veľmi rýchlo by sme spoznali účinky zla. Snažme sa milovať všetkých, každému priať len to najlepšie, obetovať sa pre dobro blízkych - hmotne i duchovne. Nedajme najavo blízkym, s akými

obetami sú pre nás spojené služby lásky. Naopak, preukazujme im lásku. Kto sa nedokáže odhodlať k službe lásky, dáva najavo, že v jeho srdci prevláda sebeckosť či nezriadená samoláska. Obetavé srdce sa má vyznačovať nezištnou šľachetnosťou.

Nie je maličkosť byť zhovievavý a trpezlivý s chybami blízkych. Ideálom zmiernej obete má byť taká láska k blížnemu, ktorou nič neotrasie, ktorá sa ničím neurazí, nezmysľá zle a je vždy ochotná odpúšťať. Nesmie zraňovať srdce Pána Ježiša posudzovaním, neláskavými poznámkami o chybách blížneho, naopak - ovládaním v reči má vyťahovať trnie, ktoré iní do neho vtlačujú. Ideálom zasvätenej osoby má byť láska, ktorá nepozná závisť, odpor, nezhody... Spomeňme si na sv. Pavla (1 Kor 13,1-13): **„Keby zmierna obeta prinášala i najväčšie obete, ale živila v sebe dobrovoľný odpor alebo i nepriateľstvo proti blížnemu, jej obete by jej neosožili.“** Pripomeňme si i slová: **„Keď prinášaš svoj dar na oltár a tam si vzpomeneš...“** (Mt 5,23-24) . Vymenujem si vlastnosti lásky podľa slov sv. Pavla (Por. 1 Kor 13,1-13.). Kto takto miluje blížneho, prináša na oltár svojho srdca pravú obeť.

Je umŕtvovať sa maličkosť? Duša, ktorá vzplanie láskou ku Kristovi, obyčajne túži pre neho niečo urobiť, keď si najmä uvedomuje, čo pre ňu Ježiš urobil. Taká duša chce dokázať Ježišovi svoju lásku. Taká túžba je dobrá, ale bolo by nemúdre jednoducho sa ňou riadiť. Nesmie totiž nám byť na škodu, na zdraví. Kresťanská askéza nesúhlasí s nerozumným zoslabovaním tela. Umŕtvovanie, ktoré je na škodu plnenia povinnosti, je neprípustné. Okrem toho sa do takých úkonov zmieša márnivosť a samolúbosť. Len pravá pokora a čistý úmysel robia kajúce skutky bohumilými. Človek môže konať veľké a ťažké pokánie a predsa sa ním nemusí posväcovať, pretože samoláska a pýcha všetko pokazia. Dokonalosť záleží na spojení s Bohom. Toho dosiahneme sebazáporom, poslušnosťou a pokorou. Kajúce skutky nie sú nikdy hlavnou vecou, ale iba prostriedkom. Ku cnosti nám napomáhajú, len ich konajme pokorne, nesmieme prestúpiť predpisy, pravidlá či pokyny spovedníka. A keby sme si na nich zakladali, je lepšie ich opustiť. Výhodnejšie je, prijímať to, čo nám posiela sám Boh. A Boh vo svojej láske nám dá príležitosť a tá je záslužnejšia, než by sme si ukladali ťažké kajúce skutky. Keď nám Boh nedáva silu k ťažkým kajúcim skutkom, tak ich od nás ani nežiada. Tím viac sa môžeme upokoriť vo vnútri a vedieť počúvať Boží hlas v nás. Práve vo vnútornom pokorovaní sa, záleží naše pokánie. Keď naše umŕtvovanie nemá požehnanie poslušnosti, nemá ani silu, ktorú by sme mu chceli dať. Naopak, keď konáme v zhode so súhlasom a v pokore, to prináša požehnanie. V umŕtvovaní nech vždy plníme vôľu Božiu a nikdy nie svoju.

V umŕtvovaní zmysloch sa naskytá široká škála: pohľady, sluch, chuť, čuch, hmat... keď ich konáme správne a vhodne, neškodí. Nezabúdajme, nech sa konajú nenápadne, nepozorovane, ale s veľkou láskou k Bohu.

Maličkosťou nie je, že sa vieme náležite ovládať v náklonnostiach a vášňach. Ešte viac obeti ako umŕtvovaním, môžeme prinášať sebazáporom. Máme svoje chyby, náklonnosti, vášne, svoju povahu, letoru... priania, nálady a chute, ktoré sú často proti Bohu. Často pokorujú. Ukazujú na našu úbohosť. Cieľom sebazáporu nie je prirodzenosť zničiť, ale zdokonaľovať. Zasvätená osoba sa má vyznačovať takou činnosťou, aby jednala tak, ako žiada povinnosť, aby bola tým a to, čo má byť. Kto zo zasvätených to nepozná? Aj zasvätení Bohu sú len ľudia. Aj do srdca zasväteného prenikajú malicherné ale nebezpečné útoky, ktoré dobro konať sťažujú a popudzujú

k hriechu. Nielen hlavné hriechy, ale i samolúbosť, hrdosť, žiarlivosť, netrpezlivosť, zmyselnosť, nestálosť... A aj najsnaživejší človek môže padnúť, ak prestane spolupracovať s Božou milosťou. Nebezpečné zvieratá sa chovajú v klietkach a uzamknuté. Nič nie je možné, čoho by sa zasvätená osoba nemohla dopustiť, najmä z vášne. Pomoc je, keď sa vieme a chceme ovládať a zapierať sa. Stačí jediná vášeň, aby nás zničila. Keď sa do nej pustíme, často sa správa ako pásomnica. Neovládaná vášeň je ako nepriateľské vojsko. Čo je na našej prirodzenosti, na našich schopnostiach a vášňach nezriadené, čo sa protiví nášmu večnému cieľu, to musíme ovládať stoj čo stoj. Nestačí sebazápor len tu a tam, ale musí byť všestranný a vytrvalý. Máme si odopierať nielen príjemné veci, ale taktiež si ukladať obeť. Všetko ide ľahšie, keď konáme z lásky k Bohu. Najprv sa zapierajme v tom, čo prekáža v plnení stavovských povinností. Najviac si dajme záležať – konať proti svojej hlavnej chybe, pretože tá sa veľmi ťažko poddáva. Hlavnou chybou narážame u iných, a proti nej sa najčastejšie previňujeme. Nebojme sa preto prinášať proti nej obeť. Neklesajme na duchu, keď musíme znova a znova vstať a bojovať. Čím viac pochopenia pre zmier a čím viac apoštolského ducha budeme mať, tým ľahší nám bude boj proti tomuto neporiadku v nás.

Mesiac Božského Srdca Ježišovho je čas uvedomiť si aj maličkosti, ktoré maličkosťami nie sú, nesmú byť a predsa... Zasvätení Bohu svoje povinnosti si plní radostne. V tom duchu si položíme primerane otázky - konkrétne, časové, osobné, nepríjemné, vecné, ktoré sme opomínali, na ktoré sme zabudli, ktoré nám vnuká Duch Svätý.⁴

4 Porov. STANČEK, Ľ.: Súkromný archív. Spišská Kapitula, December 2001.

Tretie zamyslenie

Žiť s Máriou

Najväčšou udalosťou dejín je, keď v plnosti časov večné Božie slovo – Boží Syn, vzal na seba ľudskú prirodzenosť a stal sa nám podobný, aby nás v tejto prirodzenosti vykúpil a vrátil nám Boží život. Božiu vôľu plní aj Panna z Nazareta - Mária, ktorá svojim: „*Hľa, služobnica Pána...*“ (Lk 1,38), dala súhlas k nevýslovnému zázraku. Boh Ježiš, pripravil srdce svojej Matky na veľkú úlohu, úlohu Matky celého vykúpeného ľudstva.

Rok čo rok si pripomínáme nielen túto udalosť, aby sme **„zakorenení a upevnení v láske mohli so všetkými svätými pochopiť, aká je to šírka, dĺžka, výška a hĺbka poznať aj Kristovu lásku presahujúcu každé poznanie“** (Ef 3,18-19) . Tiež si uvedomujeme, že naša duchovná Matka v každom z nás vidí obraz svojho Syna. Stala sa Matkou všetkých ľudí. Je Matkou nevinných detí, hľadajúcej mládeže, Matkou túžiacich po svätosti i tých, čo padajú do hriechu. Prosí u Syna za nás, praje si darovať nám Boha a tak zachrániť naše duše.

My, čo sme uverili v Krista, si uvedomujeme potrebu mať takúto Matku ako je Panna Mária. Zakúsili sme na sebe rozličným spôsobom veľkosť a moc jej materinského srdca. Nie je ničím mimoriadnym, že tak ako v prvých časoch kresťanstva po nanebovstúpení jej Syna, mnohí prichádzali za ňou, ako za Matkou Božieho Syna, že je tak počas celých dejín aj dnes. Tá, ktorá počala a porodila dieťa Ježiša, je pannou, je prečistá, je naša pomocníčka, naše útočisko, uzdravenie i ochrana v hodine smrti. Mária nás učí žiť ako bratov a sestry. Matka Božia spája. Od jaslí cez Golgotu až po vystúpenie Ježiša do neba. Po jej boku je Ježiš, ktorý z nás chce mať bratov a sestry a preto nám dá aj svoju Matku. Pri objavovaní veľkosti Ježiša a Márie, vnímame chudobu: Betlehem, kolísku, jasle, počas troch rokov verejného účinkovania **„*Lišky majú svoje skrýše a nebeské vtáky hniezda, ale Syn človeka nemá kde hlavu skloniť*“** (Mt 8,20). Pri smrti si dá Kristus vziať všetko – šaty i česť za hriechy sveta. Ježiš chudobný prišiel na svet, v chudobe žil, aby sme plnili Božie príkazy, mali účasť na večnej hostine v Božom kráľovstve. Príslovie hovorí: **„*Hladný systému neverí.*“** Ježiš z lásky k nám prišiel sa dať ako chlieb večného života. Panna Mária ako jeho Matka, slúži, aby sme boli nasýtení pokrmom, nápojom, láskou, ktoré sú odmenou verným. Víno na svadbe z vody hodnotí starší ženíchovi: **„*Ty si zachoval dobré víno až doteraz*“** (Jn 2,10). Ježiš chudobu, núdzu nielen miluje, sám v chudobe sa narodil, žil i zomrel, ale chce, aby človek nepodľahol hriechu mamony ako bohatý mládenec - boháč, ktorému sa mnoho urodilo; či boháč, ktorý si nevšimol Lazara. Mária chudobná hmotne, ale bohatá na lásku, nás napomína cez sv. Jána: **„*Ak má niekto pozemský majetok a vidí brata v núdzi, a srdce si pred ním zatvorí, ako v ňom môže ostávať Božia láska?*“** (1 Jn 3,17). Tieto slová Cirkev pripomína všetkým veriacim, primerane stavu, postaveniu, dobe... (porov. GS 63). Príprava na vianočné sviatky sa mení. Vianoce sa stávajú biznisom. Veľká

noc rovnako. Sviatky, slávnosti, sviatosti, sú často len biznis. Zvádza nás. Dávame sa zviest'. Biznis ničí, podceňuje, zaznáva podstatu, krásu, cieľ, význam toho, čo máme sláviť. Odvádza nás od toho, čo žila Mária so Synom. Je čas si uvedomiť, ako a prečo nás učí Mária. Usmerňuje naše kroky ako sa stretnúť sa s Ježišom, ako a prečo osláviť Boha, ako si spasíť dušu. Mária nás učí, aby sme jej synom a dcéram, ktorí sa dali pomýliť, oklamať a zviest', sme pomohli správne žiť svoj život.

Svet je precitlivený a chorý. Svet potrebuje, aby sme mu otvorili choré oči, aby videl pravú krásu, hodnoty, zmysel života. Svetu, ktorý je chorý, máme pomôcť uvedomiť si svoj stav, naučiť sa počúvať podstatné, dôležité, čo vedie k jedinej záchrane. Svet potrebuje, aby sme ho zobrali za ruku, či na ruky a ukázali istotu. Hriech robí ľudí krivými až celkom chromými. Svet potrebuje, aby sme ho naučili milovať a prijímať lásku. Svet to potrebuje a skrze Máriu svet môžeme pomôcť. Ježiš sa ujíma chorých všetkého druhu. Očisťuje malomocných, slepým vracia zrak, hluchým sluch, vyháňa zlých duchov... Mária nielen z úzadia sleduje svojho Syna, ale Mária nás dnes vyzýva ako synov a dcéry, aby sme nasledovali brata Ježiša. Áno, dnes je svet hladný, potrebuje posilu nielen pre telo, ale aj pre dušu, ktorá taktiež hladuje. Kto trpel obe núdze, vie, že duchovná núdza viac bolí. Mária nás učí nie k túžbe robiť zázraky, ale túžbe urobiť, čo je možné v našich silách, možnostiach. Svet potrebuje službu útechy, ktorá má korene v pravde, láske a spravodlivosti. Učiť sa vedieť dať útechu. Skutky kresťanského milosrdenstva tak telesného i duchovného, nesmieme podceňovať, prehliadnuť.

Prečo asi Cirkev v dejinách dala súhlas k vzniku toľkým charitatívnym dielam? Rehole, spoločenstvá, spolky, hnutia sú i dnes požehnaním. Mária učí preniknúť do tajomstva bolesti, objaviť zmysel pomoci na každé utrpenie a bolesť. Kto spočíta poďakovania vyjadrené nielen na tabuľkách mariánskych pútnických miest, pri oltároch Panny Márie, jej sochách, ale aj tie poďakovania, ktoré nie sú vyryté do kameňa, ale sú vyslovené vdáčnými ústami, vyspievané, prejavované slzami. Svet je potrebné naučiť aj ďakovať. Svet trpí aj preto, že sa naučil všetko ľahko prijímať, že ľudia na niečo majú právo a že je to povinnosť, aby to dostali. Cirkev učí nerozhadzovať, neplytváť, ale zachovať štedrosť, byť ľudský taktný, citlivý, vnímavý, ohľaduplný, veľkorysý... Mária od svojich žiada: naučiť svet sa modliť, robiť pokánia, vedieť byť skromný, vedieť sa uspokojiť, neplytváť, nebyť márnivý... Kto to naučí svet? Kto to ukáže svojím životom? „Veba movent, exempla trahunt“ – „Slová hýbu, príklady priťahujú.“ Často Svätý Otec v týchto intenciách oslovuje svet. Prosí, vyzýva i zaprisaháva rehol'né ustanovizne, laické spoločenstvá, veriacich i inoveriacich - všetkých ľudí dobrej vôle. Blahoslavenstvá - sociálny zákon Cirkvi, nesmie byť opomínaný. Čaká nás súd. Pred Bohom budeme robiť vyúčtovanie nielen z každého slova, myšlienky, ale aj zo skutkov a to aj zo zanedbania konania dobra. Svet o kresťanoch chce povedať: „Hľa, Boží Baránok je medzi ľuďmi.“ Kresťan, sprítomňuje Boha medzi ľuďmi. Boh je s nami. Naše ruky, nohy, srdcia, ústa, oči... potrebuje Boh, aby sa svet dozvedel, že Boh Otec svet stvoril, Ježiš Kristus svet vykúpil a Boh Duch Svätý svet posväcuje a riadi.

Svet po dedičnom hriechu sa stal morom slz. Inde sa hovorí o slzavom údolí. Neposlušnosť prarodičov bola potrestaná. Boh prisľúbil ženu - Matku, ktorá pošliape hadovi hlavu. Táto žena je tá, ktorá úzko spojená s Bohom, učí a pripomína ľuďom potrebu pracovať a spolupracovať na páse. Mária spolupracuje na našej spáse. Čo sa

naučila od Syna, tomu učí nás. Urobí všetko, aby nám otvorila oči a aby sme spoznali veľkosť hriechu, svoje viny, robili pokánie. Sú to lekcie pravej lásky. Mária Matka sa vie k ľudským dušiam priblížiť s prameňom tepla, lásky, života, sily a upriamiť na Krista - k najväčšiemu bohatstvu každej duše. Mária aj skrze ľudí má záujem o polovičaté a vlažné duše, ktoré potrebujú taktiež pomoc. Jej príhovor je vlastne výzva k svätosti. Kto spočíta obrátenia, konverzie na jej príhovor..? Na príhovor Matky Božej sa denne dejú zázraky v dušiach ľudí, ale i v ich prirodzenom živote. Treba otvoriť oči. Nájsť si čas premýšľať, hodnotiť, všimnúť si, čo sa vlastne deje. Sme jeden väčší, druhý menší hriešnik, ale najdôležitejšie je, že vieme a chceme si nájsť cestu k útočišťu hriešnikov. Pred Máriou neobstojí pretváрка, divadielko, vyhováranie sa... Modlitba - to je to, čomu naša Matka neodolá. Platia i dnes slová: „K tebe vzdycháme v tomto slzavom údolí...“

Apoštol sv. Ján, keď opisuje udalosť z Kány Galilejskej (*porov. Jn 2,1-12*), prvýkrát predstavuje Pannu Máriu ako Prostredníčku milostí. Mária v núdzi, do ktorej sa svadobníci dostali dlho nerozmýšľa, koná, stáva sa vzorom kresťanskej aktivity. V ten deň Ježiš zjavil svoju moc a rovnako takú moc má príhovor Panny Márie v jeho srdci. Ján to nenapísal len ako svedectvo, ale aj ako výzvu - aký vzťah si treba vybudovať k Panne Márii. Kedykoľvek Panna Mária oroduje u svojho Syna, môžeme si byť istí, že jej prosba bude vyslyšaná. Môže Matka plná lásky, byť nevypočutá od Syna, ktorého srdce je prameňom všetkej lásky? V tom spočíta tajomstvo prostredníčky Panny Márie. Je predsa Matkou Božou, teda tajomstvo je v jej materstve. Je Matkou všetkého ovocia, ktoré vzišlo z vykúpenia. Jej prostredníctvo je úzko spojené s Kristom. Ona nie je prameňom milostí a preto si nikdy nepraje, aby sa jej pripisovalo prostredníctvo, ktoré by sa rovnalo prostredníctvu jej Syna. Mária vie, že nie je tvorkyňou týchto milostí. Dá sa povedať, že by nebolo na svete spásy, ani posvätenia, nijakej inej milosti, keby ona nesprostredkovala a neprestajne neorodovala u Ježiša. Toto je zmysel jej titulov Prostredníčky a Matky. Je len jeden Sprostredkovateľ medzi Bohom a ľuďmi, človek Ježiš Kristus, ktorý dal seba ako výkupnú žertvu za všetkých“ (*1 Tim 2,5-6*). Materské poslanie Márie toto Kristovo prostredníctvo nijako nezatieňuje, neumenšuje, ale dáva najavo jeho účinnosť. Vplyv Panny Márie na ľudí nespočíva v dajakej nutnosti, ale má svoj pôvod v Božej blahosklonnosti a svoj prameň v prekypujúcej hojnosti Kristových zásluh. Z neho čerpá všetku svoju účinnosť a pritom vôbec neprekáža bezprostrednému spojeniu veriacich s Kristom, napomáha mu.

Uvedomujeme si, že panna Mária riadením Božej prozreteľnosti, bola na zemi rodnou matkou božského Vykupiteľa. Práve preto je našou Matkou v poriadku milosti. Toto materstvo Márie v poriadku milosti trvá neprestajne, až kým sa nezavrší večná spása všetkých vyvolených. Panna Mária ani po svojom nanebovzatí neprestala v tomto poslaní, ale orodovaním aj naďalej nám získava dar večného spasenia. S materskou starostlivosťou sa stará o bratov a sestry svojho Syna, pokiaľ tvoria putujúcu Cirkev. To si máme uvedomiť nielen keď sa ocitneme v nebezpečenstvách, úzkostiach, ale aj pri slávení liturgických úkonov, období, sviatkov. Panna Mária pomáha v našich duchovných potrebách. U Márii majú preto prednosť tie prosby, v ktorých prosíme o duchovné dobré. Keď prosíme o odpustenie hriechov, o silu, o ochranu pred pokušeniami, keď prosíme o pomoc v napredovaní v duchovných hodnotách, jednotlivých čnostiach. A to nielen za seba, ale aj za druhých. Nech by sme sa

nachádzali v akomkoľvek stave a nech by nás akákoľvek hanba zdržovala od toho, aby sme predstúpili pred Boha, ak budeme pri Panne Márii, môžeme bez strachu predstúpiť pred neho. Kto by mohol pochybovať, že by nás nechcel prijať na jej prosbu?! Mária nám pomáha pri vyznávaní sa z našich hriechov. Pri nej sa ľahšie odvažujeme pozrieť na príčinu našich hriechov. Pri jej nohách sa nehanbíme za svoje slzy pokánia. Naša Matka vie pochopiť, aj keď nič nehovoríme, ale v srdci túžime po jej Synovi. Ona pomôže, aby zažiarilo slnko spoza oblakov. Ona je jasom a svetlom v tme života. Je krásou, čo priťahuje náš pohľad. Ona odtrhá náš pohľad od nízkych a nestálych vecí.

Môžeme povedať, že nepotrebujeme jej pomoc? Poznáme, že máme mnoho potrieb, v ktorých nám Mária chce pomôcť, ktoré nevládžeme riešiť sami bez Božej pomoci. Skúmajme a spytujme sa, prečo sme často nedostali pomoc. Neprosili sme s vierou, dôverou a láskou. Sami sme sa pričínili o to, že Panna Mária nám nemohla pomôcť. Možno sme sa k nej dostatočne neutiekali. Mali sme málo dôvery. A nezabúdajme, že sme mohli prosiť aj o veci menej dôležité, či menej potrebné a Panna Mária nás chcela priviesť našimi zamysleniami k tomu, prečo tak dlho neprichádza pomoc, milosť, vypočutie, aby sme prosili o podstatnejšie, aby sme najprv zmenili zmýšľanie, postoje, vzťahy, aby sme snád' niečo sľúbili, vykonali, darovali, podnikli... Panna Mária je bedlivá, opatrná a múdra Matka, ktorá čaká práve na toto. Keď odstránime prekážky, potom nám vyprosí snád' i zázrak. Naše prázdne srdce - bez lásky, bez pokoja, bez radosti, bude znova ovplyvňovať bohatstvom. Pod materskou starostlivosťou vie rozkvitnúť aj trnie, ktoré doposiaľ zapríčiňovalo len trápenia a strach. Zem našej duše sa stane znovu plodnou pre Božie úmysly.

Panna Mária sama prežila a zažila veľkosť a vznešenosť kňazstva, veľkňazskej obety svojho Syna a pritom nikdy nebola kňazom, nevysluhovala Eucharistiu. Panna Mária však nikdy nie je ľahostajná k tomu, čo ustanovil jej Syn, a čo v Magistériu Cirkvi učí a koná. Každá sv. omša ju v duchu vracia na Golgotu, pod kríž Ježiša. Preto má Mária vo veľkej láske kňazský stav. Preto ju teší, keď o kňazské povolanie bdieme, keď ho chránime, keď vyprosujeme nové, keď si ho ctíme... V každom kňazovi vidí svojho Syna a v kňazových úkonoch poznáva dielo Ježiša. Ako sprevádzala Ježiša na jeho cestách, tak chce sprevádzať aj každého kňaza. Mária nikdy neprijala titul Virgo-Sacerdos, Panna-kňaz. Cirkev však stále vyznáva, že Matka Božia je Matkou kňazov. Koľko kňazov si zvolí Pannu Máriu za ochrankyňu a sprievodkyňu svojho života... Koľko veriacych sa modlí za kňazov a vďaka nim sa Mária prihovára. Je zaujímavé, že keď kňaz začne upadať do krízy, je to dôkaz, že opustil úctu a vzťah k Panne Márii. Prestal sa najprv modliť, prestal sa cvičiť v čnostiach, ktoré mu ona odporúča. Naopak, keď poblúdený kňaz nájde cestu k Panne Márii, keď ju začne vzývať, utiekať sa k nej o pomoc, stane sa kňazom podľa srdca jej Syna. Kňaz má mať miesto pri Márii. Medzi kňazom a Pannou Máriou má byť čo najužší vzťah.

Matky sa majú modliť k Panne Márii o dar povolania pre svoje dieťa. Mladí ľudia sa majú modliť o dar povolania k zasvätenému životu. Farnosti, komunity, spoločenstvá.... majú vedieť prosiť o nové povolania. Keď cítime nedostatok duchovných povolaní, obráťme sa k Panne Márii o pomoc. Takéto počínanie nie je prehnané. Naopak. Nedostatok povolania je následok nášho nesprávneho prístupu

k duchovnému povolaniu. Mária chráni a rozvíja povolania. Nesmieme sa hanbiť za svoje povolanie, ale za to, že povolanie nežijeme. Panna Mária zvlášť priťahuje neskazené srdcia. Učme mladých si vypestovať k Panne Márii dôverný vzťah. Sami sa postarajme o to, aby sme k Panne Márii mali blízko, často s ňou riešili svoje veci, vedeli sa jej zveriť. Nikomu sa tak ľahko neotvárajú ľudské srdcia ako Panne Márii. Aj dnes platí zásada „Per Mariam ad Jesum – Skrze Máriu k Ježišovi!“

Žiť s Máriou znamená: vedieť víťaziť. Boží Syn skôr ako sa počal v tele svojej matky, uchránil ju od škvrny akéhokoľvek hriechu. Mária pošliapala hlavu hadovi. Mária bola slobodnou a rozumom obdarenou prirodzenou bytosťou, človekom - je zázrakom Božej všemohúcnosti a dobroty. Boh ju vysoko vyzdvihol a oslávil už na úsvite jej života. Mária je slávou Jeruzalema, radosťou Izraela (*porov. Jdt 15,9-10*). Základ jej veľkosti je jej božské materstvo. Mária sa neuspokojila len tým, že bola telesnou matkou Ježiša, ale stala sa aj jeho nasledovníčkou, svojim *“Fiat”* vernosť dokázala. Máriina spolupráca s Božou milosťou bola tak odmenená, že ju ozdobila vencom čnosti a vyzdvihla k najvyššiemu stupňu svätosti. Mária zvíťazila a Mária učí zvíťaziť aj nás. Aj my sme povolaní zvíťaziť. Hlavným prostriedkom, ktorý nám najviac poslúži ku konečnému víťazstvu, od ktorého bude závisieť naše večné šťastie, je naša spätosť s Ježišom Kristom. Mária žila a pracovala pre Ježiša. Jej životom bol Ježiš. Pre Ježiša ju nič nezastrašilo, bola si vedomá, že láska sa najlepšie najočividnejšie prejavuje obetou za toho, koho milujeme. Tým oslovuje Mária aj nás. Ponúka nám pomoc. **„Len ten, kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša hojné ovocie... bezo mňa nič nemôžete urobiť...”** (*Jn 15,5*). Pohrdnúť príkladom Panny Márie? Náš boj a konečné víťazstvo spozná veľa pádov, skleslosti, únavy, rán... Mária nás vtedy neopustí. Ošetrí rany, bude vlievať novú nádej, povzbudí... Kto sa učí od Márie, u Márii spozná raz realitu slov: **„Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani na um človeku neprišlo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú“** (*1 Kor 2,9*).

Otázky? Dobrý žiak sa vie pýtať učiteľa. Zdravé dieťa kladie množstvo otázok rodičom. Ctiteľia Panny Márie by sa nemali čo pýtať? Byť na niečo zvedavý? Prekontrolovať? Zhodnotiť vo svojom živote?

Štvrté zamyslenie

Radosti Márie i naše radosti⁵

Je samozrejmé, že keď má radosť matka, vedia mať radosť aj deti, ktoré s ňou spájajú mnohé putá. Deti, ktoré milujú svoju matku, tešia sa z radosti svojej matky. Nebeská Matka - Panna Mária si praje, aby sme s ňou boli plní radosti. Aj keď sv. Ján pri slovách: **„Ak niekto smädí, nech príde ku mne a nech sa napije! A zvnútra toho, kto verí vo mňa, potečú rieky živej vody!“** (Jn 7,37-38), nemyslí na Pannu Máriu, tieto slová hovoria aj o láske Panny Márie k nám.

Človek po dedičnom hriechu ešte viac túži po radosti, ale nikdy sa dosýta na zemi radosťou neobohatí. Panne Márii dávame prívlastok „Potešenie zarmútených“. Zármutok bolí. Človek v zármutku je podobný smädnému človeku. Mária je prameňom našej radosti, pretože je Matkou Božieho Baránka. O ňom sv. Ján v knihe Zjavení píše: **„Hľa, veľký zástup... Stáli pred trónom a pred Baránkom... A Ten, čo sedí na tróne, bude prebývať nad nimi. Už nebudú hladovať ani žíznieť, nebude na nich dorážať slnko ani iná horúčosť, lebo Baránok, čo je v strede pred trónom, bude ich pásť a privedie ich ku prameňom vôd života“** (Zj 7,9.15-16). Ježiš Kristus, ktorého nám darovala Mária, je tým jediným pravým prameňom živej vody, ktorý uhasí náš duchovný smäd, tu i vo večnosti. Aké podivné sú naše cesty k tomuto prameňu radosti. Panna Mária volá každého primeraným spôsobom, aby prišli k prameňu šťastia, ktorý daroval jej Syn. Žalmista nás inšpiruje slovami: **„Ako jelen dychtí za vodou z prameňa, tak moja duša, Bože, túži za tebou“** (Ž 42,2). Pri Márii sa dá presvedčiť, ako všetko v nás volá po prameni živej vody šťastia. Nemáme síl povedať: „Matka - Prameň, prived' nás všetkých k svojmu Synovi!“

Keď nám tma hriechu, hmla pokušení, zakrýva cestu k pravej radosti, pozrime na Matku Božieho Syna ako na lampu, ktorá svetlom lásky nám môže posvietiť na cestu. Chvilu pri svetle olejovej lampičky bývali pre Ježiša a Jozefa v prítomnosti Márie plné šťastia. Ich láska horela pre Boha a v Bohu, jeden za druhého a spolu za všetkých ľudí. Už vtedy v Nazarete Ježišovi neprišlo na um podobenstvo o desiatich pannách s lampami, najmä keď pozoroval svoju matku? Plná i prázdna olejová lampa naozaj prezrádza vernosť srdca v službe blížneho a Boha.

Pravá radosť musí spĺňať kritéria a jedno z nich je aj vernosť. Máriina radosť vyplýva z jej vernosti. Vernosť je hodnota, ktorou sa stala aj Matkou Božou aj spolupracovníčkou na diele spásy sveta. Boh bol voči Márii veľkodušnejší ako k iným stvoreniam. Pravda, táto Božia veľkodušnosť sa stretla v Máriinej duši s veľkodušnou vernosťou. Jej vernosťou neotriasla žiadna skúška. Verne a ponížene prijíma vôľu Božiu. Vernosť Panny Márie nás vyzýva, oslovuje: verne plniť svoje úlohy, poslanie, zasvätenie.

5 Porov. STANČEK, L.: Súkromný archív. Spišská Kapitula, December 2001.

Vernosť Márie je nádejou pre našu radosť. Tá, ktorá verne kráčala za svojim Synom svojim panensko-materským srdcom, rovnako verne a vytrvalo čaká aj na nás a hľadá nás na našich životných cestách. Tá, ktorej lampa vernosti k Bohu nikdy nezostala bez oleja a nikdy nevyhasla, ba ani nezamihotala v búrkach a víchriciach skúšok, s láskou sa stará aj o lampy našich srdc, aby sme boli šťastní. Takto chce Mária vnieť Krista do našich srdc, pretože nás dostala pod križom svojho Syna za synov a dcéry. Mária si želá, aby znova zapalovala naše lampy viery, nádeje a lásky. Od chvíle krstu, Mária bdie nad lampou našich srdc. Je to aktuálna výzva pre každého z nás ako deti Márie - rozdávať pravú radosť okoliu, kde žijeme. Svet potrebuje pravých svedkov radosti.

Pravá radosť potrebuje zázemie. Radosť a mlčanie, ticho patria k sebe. Hlbavé duše odjakživa mali rady mlčanie, pokoj a ticho, lebo boli presvedčené, že veľké myšlienky a osudové rozhodnutia najlepšie vznikajú v takomto ovzduší. Panna Mária bola hlbavá duša. Tak sa ju snažia mnohí umelci znázorniť nielen pri zvestovaní. Mária zostávala v tieni sústredenia a ticha. Neprestala mlčať. To však neznamená ničnerobenie. Lukášovi a Matúšovi vyrozprávala udalosti z detstva svojho Syna, ktoré len ona poznala. Ako žila, tak ticho aj bola vzatá do neba. Nik o tom z apoštolov nenapísal. Je to preto, že ako ticho sa objavila na zemi, ako ticho prežila svoj život plniac vôľu Božiu, tak v tichu odišla, aby sme sa my učili nájsť si ticho na rozhovor s ňou. V tichu sa najľahšie počuje šepot Ducha Svätého. Hoci Panna Mária žila v tichu, predsa je najväčšou hovorkyňou Božej lásky k ľuďom. Ticho a mlčanie potrebuje každá duša, ktorá chce viesť skutočný duchovný život a počuť každý šepot Ducha Svätého. Sústredenie potrebujeme aj my, ak chceme vnímať Božie poučenia, osvojiť si náuku, dať sa preniknúť jeho duchom. Nečudujeme sa, prečo práve toto Cirkev odporúča každému, kto skutočne túži po pravom šťastí. Ticho nielen lieči, ale ponorením sa v tichu do modlitby človek spoznáva a zažíva iný svet, hodnoty, krásu... Nemali by sme zanedbávať ticho, mlčanie vo svojom živote, ak chceme byť šťastní. V tichu sa odohrávajú veľké veci. V tichu sa rodia veľké osobnosti. Utiahnutosť do ticha preto nechápeme ako útek pred svetom a pred povinnosťami. Naša duša sa musí z času na čas upokojiť, aby sme boli pánmi svojich myšlienok, citov, nálad, svojej vôle. V tichu je potrebné naučiť sa nielen počúvať, ale aj hovoriť. Vtedy dokážeme byť šťastní i v čase zhonu, zmätkov, chvatu či nervozity. Svet dnes potrebuje takýchto kresťanov, ktorí budú vo svojom prostredí z plného srdca hovoriť svojim bratom a sestrám o Bohu. Len tí, čo vedia poznať hodnotu ticha, budú schopní obetovať sily na šírenie Božieho kráľovstva. Radosť objavená v tichu stane sa soľou, svetlom, kvasom, sieťou, bohatstvom pre svet.

Čo všetko si predstavíme pri slove 'radosť'? Dnes iné ako včera. Dieťa iné ako jeho matka. Kňaz iné ako miništrant. A predsa, keď si spomenieme na slovo nebeská Matka, spájajú nás sily lásky, zjednocujeme sa v myšlienkach i v skutkoch, hoci pohľad vyjadrujeme rôzne. Prečo? Vo večnosti uvidíme, čo v nás spôsobila materská láska Panny Márie. Jednému zachránila vieru, inému nevinnosť, ďalšiemu duchovné povolanie, mnohým zachránila manželskú vernosť a čistotu. Stačí krátke zamyslenie a sami spoznáme u seba pomoc a ochranu Matky Božej. Premýšľajme, čo by bolo s nami, keby nad nami nebdela naša Matka? A ako by skončila naša večnosť? Ale čo by

bolo z mnohých duší, keby vedeli počúvať Božiu Matku a dali sa ňou viesť? Prečo mnohí nielen opustili Boha, ale aj svoju ľudskú dôstojnosť?

Mária bdie nad naším šťastím. Bdie nad Cirkvou, dušami, najmä, keď rastie boj proti Bohu. Mária sa stará, aby sme našli šťastie, strateného Ježiša vo svojom živote. Po koľký krát nám ukazuje Mária cestu k pravému šťastiu? Nepriateľ Boha a Panny Márie i nás stále taktizuje, aby u nás, pred našimi rodinami, srdcami, zručal ochranný múr, ktorý sa nazýva – Mária. Všimnime si, ako aj dnes mnohým prekáža mariánska úcta – ako bojujú proti počatému životu, ako sa zasadzujú za eutanáziu, čo sa rozpráva o celibáte a manželskej vernosti... Môže byť šťastný ten, čo dokonca rozpráva o smrti Boha? Nielen Nitzche napísal: „Aby sa mohol stať človek veľkým, treba zabiť Boha.“ Aj dnes platia slová: **„Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi tvojim potomstvom a jej potomstvom...”** (Gn 3,15). Vieme, že kto bude Pannu Máriu uctievať, milovať, že toho viera v Ježiša Krista uchráni pred všetkými satanskými útokmi. Je aktuálnou výzvou pre XXI. storočie: vrátiť úctu k Matke Božej do srdca ľudí. Nie je dôležité, akým spôsobom ju budeme uctievať, ale je dôležité, aby sme ju všetci uctievali, vyzývali, k nej sa utiekali. Ona prinesie pravé šťastie svetu, národom, do rodín, srdiec.

Vytvorme teda všetky predpoklady, aby sa s Máriou na všetkých cestách stretol každý človek. Tak ako Mária poznala nielen cestu do Betlehema, ale aj do vyhnanstva za Synom – počas verejného účinkovania, tiež i cestu krížovú, aby tak ľudia na svojich cestách mali Pannu Máriu za sprievodkyňu. Prečo? Mária nikdy nekráčala sama. Vždy ide so Synom. Aj dnes kde je Matka Božia, je aj jej Syn. Šťastie nájdeme na našich cestách, keď si osvojíme zásadu našej Matky: kráčať vždy s Ježišom. Aj my sme pútnici a potrebujeme ochranu. Matka čaká na naše pozvanie. Dokonca máme povinnosť pozvať na cesty bratov a sestry aj Pannu Máriu, keď oni to ešte neurobili, zabudli, podcenili jej úlohu sprievodkyne, ochrankyne... Radosť z účasti Márie na našej ceste dnes, je predzvesť večnej radosti.

Na cestách nech sa Mária stane našou vychovávateľkou šťastia. Ježiš je naše šťastie. A my si uctieame Preblahoslavenú Pannu Máriu ako Matku vteleného Božieho Syna. Vieme, že bola v najplnšom zmysle slova Kristovou Matkou. To znamená, že mu dala nielen pozemský život, ale i všetko, ako dáva každá pravá matka svojmu dieťaťu. Môžeme takto hovoriť i napriek tomu, že v evanjeliách je veľmi málo správ o Ježišovom detstve a o starostlivosti Panny Márie o Ježiša. Stačia však zaznačené udalosti, aby sme spoznali Máriu ako najlepšiu Matku. Ježiš bol Boh a od večnosti mal všetky čnosti v najvyššom stupni a v nich nekonečne prevyšoval svoju matku. A jednako ju prijíma na cestách života ako pomoc, ochranu, učiteľku... Všetci, ktorí sú akýmkoľvek spôsobom vychovávateľia, si práve preto majú vyvoliť Matku Ježiša Krista za vzor – učiteľku svojho poverenia a poslania.

Jednoducho, nech je Mária aj našou vychovávateľkou. Ježiš sám z Kríža poveril svoju Matku, aby sa stala aj našou Matkou, vychovávateľkou a všetkým, čo s tým súvisí. Kto sa vyhne krízam, ťažkostiam, pádom? Kto nás naučí chodiť rovným krokom po cestách Božích príkazov? Kto nám najlepšie ukáže pravosť Božích slov? Je známe konštatovanie kresťanských vychovávateľov, psychológov i pedagógov, že významnou motiváciou viery a náboženského života u mládeže je: túžba po morálnom ideále. Mladí aj dnes hľadajú pomocnú ruku, radu, ochranu. Mária i dnes ukazuje šťastie v žitej

čistote. Pravú hodnotu lásky. Význam a potrebu vernosti danému slovu, sľubu. Kto sa dá preniknúť mariánskou úctou, kto sa dá viesť Pannou Máriou, objaví hodnoty šťastia, ktorým sa nič a nikto nevyrovná. Bude cítiť túžbu byť hodným tej čistoty, ktorá je obrazom Máriinej čistoty. Vzor, ktorým je Mária, nepodlieha módnym trendom, vkusu či nevkus, je stále jedinečný, osožný, obohacujúci, potrebný a dôležitý. Mária je a bude stále svojim zjavom, príkladom a príhovorom zárukou šťastia pre všetkých úprimne hľadajúcich pravé šťastie.

O šťastí sa dá hovoriť, musí hovoriť aj v súvislosti s povolaním. Panna Mária každú dušu vychováva podľa jej schopností a kresťanského povolania. Rehoľa, kresťanské spoločenstvá, rodina, ale i stav slobodných, všetci potrebujeme vodkyňu k veľkým ideálom. Aj dnes sú duše, ktoré túžia po tom, aby milovali Krista z celej sily svojej, svojej bytosti. Ježiš im odporúča svoju Matku. Ťažko nájsť duchovné povolanie, ktoré by nerástlo pod dohľadom Panny Márie. Ona vyprosuje týmto dušiam od Syna osobitné milosti, ktorými ich chce podnietiť k väčšej horlivosti v službe Božej. Mária vie, že stav celkového oddania sa službe Bohu sa neznesie s polovičatosťou, povrchnosťou, vypočítavosťou, sebeckom, a preto vystríha pred ochladnutím, zradením, kolísaním v povolaní. Uvedomujeme si: Mária bez Krista! Bolo by to možné? U ľudí áno, nie u Matky Kristovej. Stratiť Krista, znamená: predsa stratiť vteleného Boha. Panna Máriu sa stratil dvanásťročný Syn v chráme. Neprestane ho hľadať, kým ho nenájde. Panna Mária však nestráca Syna, keď ten odchádza, aby sa stal Učiteľom. Keď v náručí drží mŕtve telo Syna, Panna Mária trpí za tých, čo hriechom usmrcujú jej Syna vo svojich dušiach. Panna Mária bola podrobená skúškam pre šťastie miliónov ľudí. Boh ju povolal, aby sa stala nielen telesnou matkou Božieho Syna, ale aj duchovnou Matkou tajomného Krista – Cirkvi. Keďže v Cirkvi nikdy sa nenájdu len svätí, ale aj mnohí slabosi, ktorým sa ťažko pôjde po Božích cestách, Mária sa bude musieť ako Matka starať tak o zdravé ako aj o choré duchovné deti. Boh však chcel, aby Panna Mária najprv sama pocítila, aké je to šťastie, keď človek vlastní Boha a aké je to nešťastie, keď ho stratí. Jej strata Krista síce nebola toho druhu - ako je to u ľudí, ktorí ho stratia pre hriech. Jednako táto skúška u Panny Márie bola preto, aby jej pomohla hlbšie preniknúť do celej hrôzy milostnej straty Krista.

Tak ako kedysi srdce Panny Márie krvácalo pre stratu Ježiša, tak dnes krváca srdce Kristovej Cirkvi pre to, že veľa jej detí tratiť Krista hriechom. Cirkev ako Panna Mária pod krížom, plače nad týmito duchovnými mŕtvymi a hľadá pomoc, ako vytrhnúť svet z tejto krízy. Vie, že sa to dá riešiť, len keď sa Kristus vráti do duší. Kto v tom Cirkvi pomôže? Kto iný, než Mária, ktorej sám Kristus v najbolestnejšej chvíli na Golgote zveril všetky svoje deti. Kto iný, ak nie ona, ktorá už toľko ráz vyviedla Cirkev z krízy.

Jedným z osvedčených prostriedkov je malé evanjelium, ruženec. Toto evanjelium má výhodu, ktorú nemajú ostatné štyri evanjeliá. Aby ho človek mohol čítať a poznať Božiu lásku k nám ľuďom, nepotrebuje vedieť čítať písmená. Môže sa ho modliť dieťa i slepý. No nech by sa videlo hocako jednoduché a ľahké, predsa má v sebe všetky hĺbky Božej múdrosti, nad ktorými sa môžu a majú zamyslieť aj najväčšie mozgy. Toto evanjelium sa dá nosiť so sebou, môžeme do neho nazrieť aj vtedy, keď je tma. Dá sa čítať, aj keď kráčame. Evanjelium Márie bolo ako prvé a evanjelisti čerpali z neho materiál pre svoje evanjeliá. Evanjelistu sv. Lukáš píše dva razy, že „*Mária si*

zachovávala tieto slová vo svojom srdci a premýšľala o nich“ (Lk 2,19) a na inom mieste: „A jeho matka zachovávala všetky slová vo svojom srdci“ (Lk 2,51). Ako veľmi muselo srdce Márie v tých chvíľach ďakovať Bohu za veľkú milosť, ktorú jej preukázal, keď ju povýšil na hodnosť Božského materstva. Tak v živote Panny Márie zohrávajú radostné, bolestné i slávnostné udalosti významné a dôležité miesto, o ktorých premýšľa.

Chápeme už, prečo je Panne Márii ruženec taký milý a prečo ho chce počúvať z našich úst a srdc?...

Skutočnosť, že sama Panna Mária pri rozjímaní o tajomstvách nášho vykúpenia nachádzala stále nový pokrm pre svoju lásku k Bohu a pre svoju povďačnosť za prijaté dobrodenia, mala by nás ubezpečiť, že aj my nájdeme pri tom istom prameni prekypujúce bohatstvo duchovného pokrmu. Modlitba ruženca dáva nový vzlet, zápal v službe Bohu. Veď všetky tie tajomstvá, ktoré sa spomínajú v ruženci, stali sa kvôli nám. O ruženci môžeme povedať, že nám pripomína Božiu lásku k nám a keď sa ho modlíme, spievame chválospev na Božiu dobrotu.

Nech je Panna Mária pravým šťastím vo všetkých hodinách života a najmä v tú hodinu, keď skončí náš pozemský život. O to prosme, snažme sa a to dokazujeme svojim životom.

Otázky: Dajme si sami.

Piate zamyslenie

V škole Márie⁶

Mať mariánsku spiritualitu znamená: vlastniť čnosti viery a nádeje, ktoré jednu bez druhej je priam nemožné si predstaviť. Veriť znamená - pevne považovať za pravdu, čo Boh zjavil a dúfať znamená - od Boha očakávať dobrá, ktoré prislúbil, ako aj milosti, ktoré sú potrebné, aby sme tieto dobrá mohli použiť pre svoju večnú spásu. Nádej sa bytostne opiera o vieru. Viera Panny Márie bola taká veľká, pevná a silná, ako u nijakého iného ľudského stvorenia; je pochopiteľné, že u Panny Márie čnosť nádeje dosiahla vrchol. Pevne verila Božiemu slovu, ktoré poznala zo Svätého písma.

Panna Mária vyzýva nás urobiť všetko, čo od nás žiada jej Syn. Podľa vzoru Panny Márie - dať sa preniknúť dôverou, ktorá bude podporená vierou a láskou, aby sme boli schopní prijať Božie plány. Stala sa pre nás "Matkou nádeje", pretože Kristus - vtelený Boh, je naša pravá nádej, pretože ona ho počala, porodila a vychovala. Ona sa už za nás prihovárala, keď ju o to nik z nás nežiadal. Prvý zázrak v Káne Galilejskej Ježiš vykonal na jej prosbu. Ježiš z rúk Panny Márie začal udeľovať svetú svoje vykupiteľské požehnanie. Udalosť spod Kristovho kríža, keď už vyhasli všetky lúče nádeje, ona jediná zostala verná, pevná v nádeji; verí, že je to chvíľa, keď sa splňa najväčšie Božie prisľúbenie. Preto v škole Matky Božieho Syna učíme sa proti všetkej nádeji dúfať, že Božia prozreteľnosť uskutočňuje svoj plán svojim spôsobom.

Panna Mária je nielen "Matkou nádeje", ale aj našou Nádejou, a stala sa ňou skrze svoje zásluhy pred Bohom. Mária učí nielen dať slovo, ale vytrvať pri svojom slove, neochvejne stáť aj pod krížom. Nemáme si Pannu Máriu uctievať ako orodovníčku, ochrankyňu, pomocníčku, prostredníčku? Boh sám ju ustanovil za rozdávatelku milostí. Stala sa Bohu svojim životom a vernosťou, najbližšou a najpodobnejšou. Je na každom dieťati Márie, aby prijal do srdca Máriu ako vzor nádeje. Ak sa chceme naučiť, ako máme aj my nasledovať Pannu Máriu v čnosti nádeje, bude dobré, ak si pripomenieme, ako ju iní nasledovali. Od učiteľky Cirkvi sv. Terezky Ježiškovej si pripomeňme, čo napísala: „Ako môže taká nedokonalá duša ako moja, túžiť po plnosti lásky? ... Ó, Ježišu, prečo nevyhradiš tie nekonečné túžby pre veľké duše, pre orlov, ktorí sa vznášajú vo výšinách? ...ja nie som orol, ja mám len jeho oči a srdce, lebo napriek svojej krajnej malosti opovažujem sa pozeráť do božského Slnka, Slnka lásky a moje srdce cíti v sebe všetky túžby orla... Vtáčik by chcel letieť k tomuto žiariacemu Slnku, ktoré mu očarúva oči, chcel by napodobňovať svojich bratov orlov, ktorí sa zdvíhajú k božskému ohnisku Najsvätejšej Trojice. Beda! Všetko, čo vie urobiť, je len to, že zamáva krídlami, ale vzletieť už nie je v jeho obmedzenej moci... Ježišu, ja som príliš malá, aby som konala veľké veci... a mojou pochybosťou je, keď dúfam, že

⁶ Porov. STANČEK, L.: Súkromný archív. Spišská Kapitula, Apríl 2001

ma tvoja láska príjme ako obeť... Moja pochabosť spočíva v tom, že zaklínam bratov orlov, aby mi získali milosť vzletieť k Slnku lásky na krídlach božského Orla“...

Dnes, keď máme rozličné ťažkosti, žijeme v duchovných búrkach, tým viac sa zahľadíme brať si príklad z duší, ktoré sa čnosti dôvery naučili v škole Panny Márie. Prečo nevzývať Pannu Máriu ako učiteľku nádeje? Či sa nemodlievame: „Zdravas Kráľovna, Matka milosrdenstva“? Sklamala už Mária niekoho?

Mária - vzor milovania. Príkaz lásky (Porov Mt 22,36-38) poznáme. Rovnako, že **„Boh je láska“** (1 Jn 4,16). Kto dokonalejšie splnil toto prikázanie lásky k Bohu ako to urobila Panna Mária? Čím viac Mária poznáva Boha, tým väčšmi rodí sa v jej srdci neporovnateľná láska k nemu. Mária učí svojím životom. Miluje Boha kvôli spojeniu, ktoré ju s ním viaže. Ako dcéra Najvyššieho - v Bohu miluje Otca. V Bohu Synovi, ktorý sa stal skrze ňu človekom, miluje svojho Syna, najhodnejšieho lásky. Ako Božia snúbenica bezmedzne miluje Boha Duchu Svätého, ktorý je Láska sama. Miluje Boha a je Bohom milovaná. Ani inak nemohla sa spojiť s Bohom okrem spojenia lásky. Boha milovala stále a všade. Nič a nikto nemohol inak ju spojiť s Bohom. Na Máriu sa môžu vzťahovať slová: **„Kto nás odlúči od lásky Kristovej? Súženie, alebo úzkosť alebo prenasledovanie? Hlad alebo nahota?“** (Rim 8,35n). Učme sa vidieť Máriu v slovách: **„Našla som, ktorého má duša moja rada“** (Pies 8,6n).

Dokázali by sme si predstaviť, že tá, ktorá tak mocne a hlboko milovala Boha, že by zanedbala lásku k blížnemu? Skrze koho nám Boh daroval svojho Syna? Neurobil to práve skrze Máriu? Boh od nej žiadal súhlas, aby vzala na seba svätú povinnosť a hodnosť božského materstva. Ona z lásky k Bohu i z lásky k nám, vyslovila svoje *“Fiat“*, ktorým sa začalo naše vykúpenie. Od tej chvíle cez Golgotu až dodnes, do konca čias, miluje Mária každého z nás. A nielen miluje, ona nás učí, že sme tiež povolaní milovať Boha a blížneho. Ona je vzor tejto čnosti. Svojím príkladom nás učí: oddať sa Bohu celkom celý a bez výhrad. Srdce, telo, schopnosti, práce radosti i žiaľ...život i smrť. Učí nezapochybovať v jeho lásku. Milovať Boha každý deň. Dokázať svoju lásku Bohu láskou k blížnym. Kedykoľvek je to potrebné a nakoľko je to potrebné. Učiť uhášať smäd lásky, hlad lásky, pocestného prijať z lásky, preniknúť väzenie láskou. Učí vlievať zúfalým nádej. Tmu premáhať svetlom. Svietiť životom okoliu. Blúdiaci aby našli naším pričinením správnu cestu. Pomôcť nájsť svetlu pravú lásku. Panna Mária učí pravej veľkodušnosti, pokoju, viere, nádeji a láske.

Naj školou nech je domček z Nazaretu. Vieme si predstaviť, ako žila Mária? Ako nám káže žiť, bývať dnes? Mária vie vytvoriť teplý rodinný krb, ktorý priťahuje a spája, zjednocuje... A to všade, kde ju posielal Boh. V jej dome sa plní vôľa Božia, nech je to v Nazarete, Betleheme či v Egypte. Vieme si predstaviť ako prijíma denne starosti, povinnosti, úlohy? Ako sa aklimatizuje, ako prijíma svoje okolie, ako jedná s ľuďmi - s novými i s tými, s ktorými žije tridsať rokov v Nazarete? Čo o nej hovoria susedia? Čím oslovuje okolie? Jej slová, reakcie, stretnutia? Panna Mária má svoje povinnosti. V jej živote je čas určený na ticho i prácu. Vie žiť utiahnuto i vyjsť na verejnosť. Nevnucuje svoje názory. Skromne vystupuje. Počúva z úzadia aj svojho Syna a pritom mlčí. Privoláva Božie požehnanie na dielo svojho Syna.

Koná svoje práce vo vedomí, že koná pred Bohom. Premýšľa vo svojom srdci o všetkom, čo sa deje v jej okolí, okolo jej Syna. Presviedča sa o poslaní svojho Syna. Prítomnosť Ježiša jej zväčšuje vnútornú radosť, ochotu pre obeť, veľkodušnosť

a nezištnosť. Bez Ježiša by bol pre ňu život prázdny, skrz neho mal pre ňu zmysel aj v najmenších povinnostiach. Postupne preniká do tajomstva svojej spoluvykupiteľskej úlohy, ktorej vrchol dosiahne, keď bude stáť na Golgote v nemej bolesti ako bolestná Matka.

Je čas pochopiť Pannu Máriu. Mnohí sa nevieme zmieriť s tým, čo musíme v živote prijať, žiť, znášať... Odkiaľ máme právo vyčkávať, vyberať si, reptáť, rúhať sa, kliatť? Mária je veľká v Božích očiach. To preto, že čo jej Božia prozreteľnosť určila, kde ju postavila, plní tak, ako chce Boh. Mária nás učí, ako z malých jednotvárných a nudných vecí robiť čosi veľké - silou lásky nášho srdca. Vzor Panny Márie učí, že láska podstatne mení veci, udalosti, prostredie, ľudí. Boh má na nás požiadavku, aby sme vstúpili do jej školy. **„Kto je verný v najmenšom, i vo veľkom je verný, a kto je neverný v najmenšom, i vo veľkom bude verný“** (Lk 16,10). Aj skrz Máriu poznávame, že láska je jediným meradlom, podľa ktorého bude merať Boh hodnotu nášho života. Všetko ostatné bude podradné. Príklad Ježišovej Matky učí, že sa vyplatí kráčať v jej šľapajach, pretože ona naučí tajomným cestám, po ktorých duše privedie k veľkosti. Na ceste s ňou sa ide naisto k večnosti. Na ceste s ňou sa neblúdi, zbytočne neobchádza a ani nezachádza, ale ide hoci ťažkou a namáhavou cestou, ale tou pravou, primerane každému jeho okolnostiam určeným Bohom s lásky. Iste je to cesta svätosti.

Sv. Terezka preto radí konať malé čnosti. „Je to zväčša ťažké, ale Boh nikdy neodoprie milosť, ktorá nám dodá odvahy. Kto odpovie na Božie volanie, čoskoro sa nájde vo svetle Božieho Slnka.“ Kto je v škole Márie, nepozera, kde Bohu slúži, ale ako s láskou si plní svoje povinnosti. V škole Márie môže študovať každý bez rozdielu a každý primerane má čas na konzultácie i skladanie skúšok. Boh je spravodlivý Sudca. Panna Mária dostala najlepšiu odmenu.

V škole, do ktorej sme všetci pozvaní, neobstoja leniví, vypočítaví, hriešni špekulanti, všetci, ktorí uprednostňujú hriech. Buď budú vykázaní, ale ešte skôr - sami sa vylúčia, odídu. To preto, že neznesú lásku. Táto škola sa musí milovať. Nie z donútenia, ale z presvedčenia. To si treba nadobudnúť vedome a dobrovoľne. Máriin študent je vyzvaný spolupracovať. Láska sa učí horieť od toho, kto horí. Táto škola je tou najpotrebnejšou rodinnou školou. Každý má svoje povinnosti, poslanie, úlohy, kde je možné spolupracovať, pomáhať si, ale každý má určené miesto, ktoré je nikým nenahradiťelné. Každý človek je originál, nie kópia, falzifikát, napodobenina. To nemôže nik urobiť ani sám zo seba. Panna Mária učí pozorovať život reálne – včas a vhodne reaguje, aby nedošlo z mylnému optimizmu. Je to ona, pretože najlepšie pochopila Božiu lásku k človekovi, lebo Boh ju osobne povolal, aby dala svet Spasiteľa, varuje pred hriechom, vystríha pred urážkou Boha, hovorí o trestoch, ktoré za neveru, nevďak, ľahostajnosť ľudí, musí použiť spravodlivý Sudca - jej Syn, voči vinníkom bez ľútosti a pokánia.

Pomôže nám spomienka z rozprávania fatimských detí, blahoslavených Ferka a Hyacinty (2000)? A rovnako Lucie, ktorá bola na ich beatifikácii roku 2000? Ako veľmi Pannu Máriu zamestnávala myšlienka na peklo, môžeme aspoň tušiť z jej zjavení nielen vo Fatime, ale aj v Lurdoch. Dnes tiež už sv. Bernardetke hovorí v Lurdoch od 11. 2. do 16. 7. v roku 1858 to isté, čo potom 13. 5. 1917 povedala trom pastierikom vo

Fatime, aby povedala ľuďom: „Pokánie, pokánie, pokánie!“ Preto naučí deti Panna Mária modlitbu: „Môj Ježišu, odpusť nám naše hriechy, zachráň nás od pekelného ohňa a prived' do neba všetky duše, najmä tie, ktoré najviac potrebujú tvoje milosrdenstvo!“ Je na nás, aby sme si v jej škole nadobudli také hlboké poznanie o Božej svätosti, o príšere hriechu a o hrôze pekelného ohňa a večnej straty Boha, aby sme sa nikdy neodvážili urobiť niečo, čím by sme stratili Božie priateľstvo.

Škola Máriina hovorí o dvoch ohniskách: Lásky a pekla. Ohnisko Božej lásky učí nebáť sa obetí, utrpenia, skúšok, sklamaní, nevďaku, prenasledovania, choroby, osamelosti, nepochopenia, lebo pochopili a osvojili si slová: „Láska Kristova nás ženie!“ O týchto sa môžu vždy iní oprieť. Sú to duchovní velikáni, svätci: mučeníci, panny, vyznávači, učitelia, kňazi, ...všetkých národov, jazykov, čias... Nesmieme zabudnúť na tých, ktorí sa vzdiali zo školy Márie, blicujú. Mária sa v živote stretla aj s takými. Kto jej spôsobil jej symbolických sedem bolesti? Ľudia. Ježiš musel s týmito ľuďmi tri roky bojovať ako ich Učiteľ, Pán, Mesiáš. Čo všetko nás Ježiš a Mária učia? Aj dnes Cirkev trpí. Aj dnes sa modlíme: „odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom.“ Zlý žiak zvádza dobrých. Hrozí, že hnijúce jablko nakazí aj zdravé. Nesmieme zatvárať oči pred útočiacimi proti nevinnosti bratov a sestier. Svet musí počuť slová: **„Každý hriech a každé rúhanie sa odpustí ľuďom, ale rúhanie proti Duchu sa neodpustí. Kto povie slovo proti Synovi človeka, odpustí sa mu, ale kto by hovoril proti Duchu Svätému, tomu sa neodpustí ani v tomto, ani v budúcom veku“** (Mt 12,31-32). Ohnisko Božského Srdca Ježišovho chce obohatiť všetkých ľudí. Srdce Panny Márie chce priviesť všetky srdcia k srdcu jej Syna. Preto učí láske ich srdcia. Cirkev učí zaujať postoj k týmto srdciam: krotiť oheň náruživosti, ktorý zvádza do pekla. Naproti tomu učí ideálom krásy a lásky k službe Bohu a bližným. V ktorej škole sa naučíme osožnejšej múdrosti ako v škole Ježiša a Márie? V čom spočíva obsah? Preporodiť dnešný svet. Slovanmi Jána Pavla II. - realizovať novú evanjelizáciu. Zadávali sme sa už niekedy na ruky Ježiša a Márie? Pripomeňme si ich ruky ktoré učia, ktoré chcú pomôcť:

Sv. Katarína Laboure: keď sa jej zjavila Panna Mária v Paríži na Ru di Bac v roku 1830, dostala príkaz dať raziť medajlu, ktorá si získala pomenovanie “zázračná”, na ktorej Panne Márii z rúk vychádzajú lúče z drahokamov. Boli aj také na jej rukách, čo nevydávali žiaru a Panna Mária jej vysvetlila, že „sú to tie milosti, o ktoré ľudia neprosia“. A na druhej strane medaily sú dve srdcia: Ježiša a Márie, každé mnoho oslovujúce.

Na iné ruky upozorňuje sám Ježiš cez sv. Faustína Kowalskú: 24. 9. 1936 o Božom milosrdenstve: Ježiš ide od dverí večeradla a nesie ľudstvu svoje vykúpenie. Má jasné šaty a jeho ruka mierne zdvihnutá znázorňuje žehnanie. Lúče - bledší i červený, vychádzajú z jeho boku a symbolizujú vodu a krv, krst a Eucharistiu, ktorými nás krmí zmŕtvychvstalý Pán Ježiš, aby sme žili večný život. Na obraze podľa Ježišovho nariadenia je i sestra Faustína, ako sekretárka Božieho milosrdenstva, ukazuje na utrpenie a smrť Krista. Oči Pána Ježiša sú očami z kríža a zvýraznené rany na dlaniach a otvorenom boku pripomínajú utrpenie a smrť Bohočloveka za nás. Zaiste obraz Milosrdného Ježiša je v duchu Veľkej noci. Obraz pripomína: radosť sa z Božieho milosrdenstva, oslavovať Najsvätejšiu Trojicu - prijať Božie milosrdenstvo. Ježiš vo

svojej láske nám dáva nádej, aby sme dôverujúc v neho - jeho vykupiteľskú lásku, mohli s ním žiť v pokoji a radošti. Hoci Kristus len raz za nás všetkých zomrel, ale jeho utrpenie, smrť a zmŕtvychvstanie je nádejou pre všetkých ľudí. Svoj život a radosť si máme uvedomiť najmä pri prijímaní sviatosti zmierenia a vo chvíli návratu k Bohu.

Mária má v našom vykúpení nezastupiteľné miesto. Prečo? Človek azda ničím tak neprežrádza svoje vnútro ako svojimi rukami. Naše ruky sprevádzajú a tlmočia naše myšlienky, túžby a city. Všimnime si svoje ruky. Podľa nich sa dá celkom ľahko poznať, nakoľko sme verní Bohu a jeho prikázaniam a koľko v sebe prechovávame lásky voči blížnemu. Ruky často hovoria viac ako náš silný hlas. Hovoria o našich túžbach, citoch myšlienkach.

Pripomeňme si, čomu sa máme učiť od rúk Panny Márie. Jej ruky prijali do náručia v chudobe Betlehema Boha. V chráme podala Simeonovi a Anne dieťa Ježiša. Rovnako mudrcom z Východu. Jej ruky boli prvým trónom Boha v ľudskom tele. Na rukách má dieťa, keď ujde pred Herodesom. Rukami pritúli dieťa, keď ho nájde v chráme. Rukami sa stará o živobytie Božieho Syna tridsať rokov. V Káne vystrie ruky k Synovi a prosí o pomoc. Pod krížom v náručí drží mŕtve telo Syna. Pri nanebovstúpení nevystrela ruky k Synovi, ktorý odchádza k Otcovi? Máriine ruky prežradili lásku jej srdca. Máriine ruky i dnes podľa zjavení nielen v Paríži, ale i v Lurdoch s ružencom v rukách volajú k opätovaniu lásky. Neprosia ruky Panny Márie nášho Boha a Pána Ježiša Krista, v nebi za nás?

V časoch pôsobenia Učiteľa Ježiša, Rimania pohŕdali prácou rúk. Ježiš si zarábala prácou rúk ako tesár. Mária si iste vážila prácu muža Jozefa. V škole Márie sa učme pracovať na svojej spásе. Zopäté ruky, ruky pri modlitbe, rozhovore s Bohom - prežradzajú lásku prosiacu, odprosujúcu, ďakovnú, adorujúcu. Za takýto prejav niet sa čo hanbiť. Naopak. Pretože rukami sa dá klopať na dvere nielen z dreva a plastov, ale najmä srdc a najmä Božieho milosrdenstva.

Škola Panny Márie nás učí zarobiť si na chlieb, či dopestovať svoj každodenný chlieb. O starostlivosti Márie o Ježiša a Jozefa a iste aj pre pútnikov nepochybujeme. Takýto postoj, správanie, prístup hovorí o niečom veľkom. Máriine ruky a chlieb hovoria nám o našich povinnostiach, skutkoch kresťanského milosrdenstva. Ježiš svojimi rukami urobil jeden z najznámejších zázrakov dokazujúcich svoje Mesiášske poslanie, keď na púšti nasýti zástup, kde len mužov je päťtisíc. A nie sme už ďaleko od najväčšieho daru Lásky, keď Ježiš zostáva medzi nami prítomný celý a celkom pod spôsobom chleba v Eucharistii. Panna Mária zaiste prijímala Eucharistiu po Nanebovstúpení jej Syna. Chceme povedať: „Tvrdá je to reč?! Ktože to môže počúvať? Chceme aj my odísť?“ (porov. Jn 6,66).

Mária nás učí vo svojej škole, ako sa nasýtiť a nezostať hladným naveky. Keď dejiny Cirkvi hovoria o sile z Eucharistie, hovoria o potrebe živej viery. Škola si vyžaduje chuť, odvahu, sebazápor a veľa lásky. Škola je zápas. Myslieť bolí. Mária však neopustí. Utrie slzičku z očka prváčika, keď ruka neposlúcha a nechce potvora napísať „a“. A Mária chce stáť aj vtedy pri človeku, keď povedia „zomrel“, aby ho priviedla k Synovi ako svoje dieťa, ako brata či sestru. Je čas, prehodnotiť svoju školu pod vedením Márie.

Šieste zamyslenie

Mária, príčina našej radosti⁷

Toto zvolanie z Loretánskeho litánia pre mariánsky zmýšľajúcu dušu a ešte viac túžiacu dušu po Bohu, je vzpruhou. V Márii nachádzame živý vzor, podľa ktorého budeme ako duchovní umelci, vytvárať dielo svojho charakteru. Náš charakter formovaný vzorom Panny Márie a svätých, bezpochyby je obohatený. Mária je najpríťažlivejším ideálom pre svoju čistotu a úplné odovzdanie sa Božej vôli. Kto chce v celej plnosti nájsť Boha, dosiahne to rýchlejšie cez Máriu. Kto chce zažiť radosť, krásu života, vznešenosť ducha, môže sa presvedčiť o aktuálnosti a pravdivosti starého hesla: „Cez Máriu ku Kristovi!“

Mária je najlepším vychovávateľom duší. Kto zažil vo vnútri zmätok, hľadanie svojej životnej cesty, spoznáva veľkú potrebu nežnosti a lásky, porozumenia a posily. Vtedy človek túži po bytosti, ktorá vie s ním spolieť, ako ho karhať. Je požehnaním mať bytosť, ktorej môže bez strachu otvoriť srdce, vyžalovať sa, vyplakať, povedať bez okolkov, čo cítime, zjaviť jej aj tie najtajnejšie myšlienky, ktoré vyvolávajú strach a vyjaviť ich.

Má šťastie ten, čo stretol v živote Máriu. Jej ruka je viac ako materská, s nežnosťou vie viesť cestami života k dverám večnosti. Šťastná prirodzená matka, keď jej dieťa si nachádza cestu k Božej Matke. Mária - duchovná Matka vie vychovávať neverných, nevďačných, zblúdilých, vie otvárať si ich srdcia a naplňať silou k novým vzletom. Vo víroch vnútorných ťažkosti je šťastím a potechou pre všetkých, ktorí jej veria. Častý pohľad k Márii priam núti, aby sa s ňou stretávali a spoznávali, kde treba viac pracovať, v čom sa zdokonaľovať. V kontakte s Máriou sa dá poznať jej ochranná ruka v čase problémov, neúspechov, ale je i útočiskom vo chvíľach kríz a pomocnicou v životných potrebách.

Radostnou 'hviezdou rannou', nazýva Cirkev Máriu od dávnych čias. Ako ranná hviezda oznamuje východ slnka, tak Panna Mária nielen v čase Adventu je nádejou nového rozvidňovania sa na osobných i spoločenských cestách. Máriinu lásku k ľuďom znázorňujú mnohé symboly, ospevujú mnohé piesne. Je potrebné, aby sme najmä v liturgii Cirkvi, objavovali súvislosti s Máriou a svojim životom. Cirkev prejavuje svoju vieru v liturgii podľa starého výroku: „Lex orandi, lex credendi“. Čo sa Cirkev v liturgii modlí, v to aj verí. V týchto modlitbách od najstarších čias v udalostiach a osobami Starého zákona, objavujeme znaky a obrazy Krista a jeho Matky.

Cez oblaky dejín Božej spravodlivosti už žiari Hviezda ranná. Dá sa spoznať v Balaamovom proroctve, ktoré hovorí o hviezde, čo vychádza z Jakuba a oznamuje požehnanie národom. Skúsme vidieť Máriu aj v horiacom kre, z ktorého hovorí k Mojžišovi sám Boh, ako aj v Áronovej palici, ktorá rozkvitla pred Pánovou archou

7 Porov. STANČEK, L.: Súkromný archív. Spišská Kapitula, máj 2001.

a priniesla zrelé mandľové plody. Gedeonovo biele rúno, ktoré sa jednej noci zarosilo bohatou rosou, kým okolo neho bolo všetko suché a zasa druhej noci zostalo suché, hoci všetko okolo neho bolo plné rosy, pre Cirkev je obrazom plnosti Božej milosti a obrazom nevinnosti tejto vyvolenej ženy.

Cirkev Máriu poznáva v obraze štíhlej palmy a libanonského cédra. Jesseho mladíka, veže Dávidovej, nedotknutej Abisagy, statočnej Judity a odvážnej Estery... No nadovšetko ju poznáva v Protoevanjeliu, t. j. v slovách, ktorými Boh v raji odsúdil zvodného hada: **„Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou...”** (Gn 3,15). Pius IX. V roku 1854 v bule „Ineffabilis“, keď vyhlasuje dogmu o 'nepoškvrnenom počatí Panny Márie', poukazuje na tieto slová: Máriu môžeme vidieť v Izaiášovom prorocke, v slovách k judejskému kráľovi Achazovi: **„Počujte, dom Dávidov! ... Sám Pán dá vám znamenie: Hľa, Panna počne a porodí Syna a dá mu meno Emanuel“** (Iz 7,13.14). Mária neprestajne sprevádza svojho Syna - ako pred jeho narodením, tak počas jeho života, keď prijal ľudskú prirodzenosť a teraz o nej hovorí známa modlitba: „Nikdy nebolo počuť, že by bol niekto opustený, kto sa utiekal pod tvoju ochranu a teba o pomoc alebo príhovor žiadal...” Je božské, že Boh ju zachoval celkom nedotknutú od každej poškrvny, ešte aj od poškrvny dedičného hriechu. Najčistejší a najsvätejší Boží Syn chcel si vziať ľudskú prirodzenosť len v prečistom lone.

Hoci bol Ježiš cez Máriu darovaný celému ľudstvu, predsa jej úloha ako 'Rannej zory', sa vo svete nedovršila. Každému ľudskému srdcu má svietiť a ukazovať cestu k Ježišovi. Učiteľka Cirkvi sv. Terezka, hovorí o Panne Márii, že ju viedla k Ježišovi.

Memento:

Mala len pätnásť rokov. Otec jej dovolil vstúpiť na Karmel. Ujo Guérin robil prekážky. Na audiencii u pápeža Leva XIII., si vyprosila dovolenie. Napokon po toľkých ťažkostiach a prekážkach predsa prišla so svojho Karmela. Panna Mária bola pre ňu hviezdou. Vo svojej básni "Pieseň", Terezka spieva: „Hviezda, čo žiaríš Kristom a skrze ktorú On mne bol darovaný! Skry ma. Ty. Matka, závojom čistým... Ako žila pod záštitou Panny Márie a vytrvale išla za ňou, za svojou drahou Hviezdou, tak pod lúčmi tejto Hviezdy aj odišla z tohto sveta do večného objatia dobrého Pána Boha. Jej rodná i rehoľná sestra zároveň, Paulína, v karmeli Matka Agnesa Ježišova zapísala: „Keď zazvonil zvon na pozdrav Panne Márii, zomierajúca Terezka obrátila svoj pohľad na Hviezdu morskú, na Nepoškvrnenú Pannu a pozrela sa na ňu pohľadom, ktorý čo sa dá ťažko vyjadriť slovami.“

My, čo cítime v prúde sveta zmietanie uprostred búrlivých vĺn, nespúšťajme oči z tejto Hviezdy, ak nechceme v búrkach zahnúť. Ak na cestách života sa zdvihnú búrky pokušení, keď sa dostaneme do priesmykov úzkostí, pozrime na Hviezdu, vzývajme Máriu. Ak budeme cítiť biť do nás vlny pýchy, slávománie, ohovárania, závesti, pozrime na Hviezdu, vzývajme Máriu. Keď hnev, lakomstvo, telesnosť, budú otriasať lodičkou duše, pozrime na Hviezdu, vzývajme Máriu. Keď sa budeme cítiť zdeptaní svojimi hriechmi, sklúčení bremenom svedomia, keď sa budeme desiť prísnosťou súdu, ubití smútkom, ak bude hroziť priepasť zúfalstva... pozrime na Hviezdu, vzývajme Máriu. Nech sa jej meno nevzdiali z perí úst, nech neodíde zo srdca.

Mária - Hviezda ranná, nedá zablúdiť, nesklame, nedá padnúť, unaviť sa, privedie do prístavu, cieľa.

Mária je počiatok lepšieho sveta. Či prorok Izaiáš nepoužíva pre nás povzbudivé slová, predobrazy tej, ktorá má svetu priniesť, vrátiť strateného Boha? Na koho sa vzťahujú slová: **„Teš sa, pláň a pustatina, plesaj, púšť, a rozkvitni sťa jesienka! Prekvitať bude a plesáť... bude jej daný skvost Libanonu, nádhera Karmelu a Sáróna“ (Iz 35,1-2).** Je to skromná Panna z Nazaretu. Boh sa rozhodol vrátiť na zem skrze ňu, keď si z nej berie ľudskú prirodzenosť v jej panenskom lone. Áno **„keď prišla plnosť času, Boh poslal svojho Syna... aby sme mohli dostať právo synovstva“ (Gal 4,4.5).**

Môžeme si predstaviť ľudské dejiny bez Máriinho Syna? Nové storočie, tisícročie - on poznačuje svojou láskou, mocou. A Mária má pri Synovi svoje opodstatnené miesto.

Memento:

Na jednej vernisáži bol obraz s názvom "Amazonka". Predstavoval ženu, ktorá šliape nohami po dieťati. Kritici chválili dielo ako jedno z najlepších. Vtedy pristúpila k umelcovi žena a rázne ukazujúc na obraz pred všetkým vyhlásila: „Táto nepredstavuje matku, ale zver!“ Tieto slová na umelca tak zapôsobili, že vtedy siahol po obraze a na mieste ho zničil. No nezostal len pri tom. O krátky čas, ešte počas výstavy, vytvoril dielo s dieťaťom v náručí matky. Po výstave ho podaroval žene, ktorá vyznala svoje materstvo.

Áno, žijú na svete ženy, ktoré šliapu, vraždia, odhadzujú, hanbia sa za svoje deti. Preto je potrebné sa postarať, aby svoje opodstatnené miesto dostala žena, Panna Mária - Matka s Dieťaťom Ježiš, v náručí. Takto svet dostane radostnejší a šťastnejší zmysel, cieľ, náplň poslania. To vyzýva k spolupráci všetkých. Boh mohol spasiť svet bez Márie, ale nechcel. On by mohol Máriu aj s jej Synom vrátiť bez pomoci kohokoľvek aj do dnešného sveta, ale ani to nechce. Ako kedysi žiadal Máriinu spoluprácu, aby svetu daroval Spasiteľa, tak dnes žiada našu spoluprácu, aby dnešnému pokoleniu vrátil Máriu, ktorá vo svojom náručí drží Ježiša.

Veľkodušná Mária, žiada od nás: byť veľkodušnými. Nestačí, že my sme našli Ježiša, keď v okolí, na svete je ešte mnoho tých, čo ho nepoznajú a nemôžu milovať. Chceme byť šťastní? Budeme, keď sa s ním podelíme so svojimi bratmi a sestrami, ktorí sú aj keď o tom nevedia, už bratmi a sestrami Ježiša. Pracujme na svojom pevnom presvedčení, že náš život, naše povolanie, má čerpať zo vzoru Panny Márie. Nadobudnime si istotu, že naša námaha nebude zbytočná. Nech sme svedkami, že aj dnes je Mária najistejšou cestou k lepšiemu a šťastnejšiemu svetu, v ktorom je Kristus - Učiteľ, Vodca a Kráľ a jeho Matka našou Kráľovnou, Orodovnicou a tiež Matkou našich srdc i duší.

Odpoveď Panny Márie je už dvetisíc rokov známa. Je moja odpoveď jasná, zrozumiteľná? U Boha má svoje miesto odpoveď Panny Márie, ale i naša. Boh oslovil Abrama: **„Odíď zo svojej zeme a od svojho príbuzenstva...I odišiel Abram, ako mu to rozkázal Pán“ (Gn 12,1.4).** I Mojžiša, osloboditeľa židovského národa tak isto zvláštnym spôsobom volá Boh: **„Ja som Boh, tvojho otca Abraháma, Boh Izáka a Boh Jakuba... Ja budem s tebou...“ (Ex 3,6.12n).** Izaiáša Boh volá, keď mu dá videnie. Okolo Božieho trónu

sú anjeli a spievajú: „Svätý, svätý, svätý!“ Izaiáš sa naľakal. Uvedomuje si svoje nečisté pery a jeden z anjelov sa dotkne žeravým uhlíkom jeho perí. A ako reaguje Izaiáš? Volá: **„Hľa tu som, pošli mňa!“** (Iz 6,8). Jeremiáš sa zas vyhovára: **„Ach, Pane, Bože, veď ja neviem hovoriť“** (Jer 1,6). A predsa poslúchol a išiel za Pánovým hlasom. Boh rešpektuje slobodu a chce slobodné rozhodnutie na jeho Božské volanie, hoci volá i viackrát - ako proroka Samuela. Podľa tradície aj Pannu Máriu Boh oslovil trikrát. Prvé volanie ostáva tajomstvom. Tradícia, ale i sv. Gregor Nazianský a sv. Augustín píšú, že pri obetovaní Panny Márie v chráme, bola osvietená Božím svetlom a vedome Bohu sľúbila večné panenstvo. Druhé prišlo skrze anjela Gabriela. Panna Mária prijala ponuku s poníženosťou a tak umožnila Bohu uskutočniť jedinečný zázrak, spojiť v tej istej osobe čaro a krásu nedotknuteľného panenstva s dôstojnosťou materstva. Boh chcel tým ukázať všetkým panenským dušiam až do konca sveta, že ani ich panenstvo nesmie zostať nikdy neplodné, ale musí prinášať duchovné ovocie. Toto ich má urobiť schopnými stať sa duchovnými matkami ľudstva, teda primerane oddané Bohu a šťastné. Na základoch nepoškvrneného panenstva a božského materstva, Boh stavia ďalej a vedie ju tajomnými cestami obety a zriekania. Nazaret, Betlehem, jeruzalemský chrám, vyhnanstvo v Egypte až k najbolestnejšej chvíli počas golgotskej drámy. Po nanebovstúpení Krista, Máriina cesta pokračuje.

Kto by si myslel, že pre Pannu Máriu bolo ľahké ísť touto cestou, ktorou ju Boh viedol, mylil by sa. Aj Mária bola len bytosť z krvi a mäsa. Mária rovnako cítila bolesť, utrpenie, strach... Obeta by nebola obetou, keby ju necítila. Je však ochotná odovzdať sa bez váhania až do konca.

Boh aj dnes opakuje svoje volanie. Skrze prorokov a patriarchov Boh začal, skrze Pannu Máriu uskutočnil a cez stáročia od zoslania Ducha Svätého volá ďalšie veľkodušné duše, ktoré budú ochotné pokračovať. Tak sú to vyznávači i mučeníci, panny i matky, slobodní i manželia, od užívania rozumu až po vysokú starobu bez rozdielu veku, národa, jazyka, poslania, postavenia... Vzorom im bola, je a bude Panna Mária v tom, že dala veľkodušnú odpoveď.

Boh volá i nás. Pokrstení sa totiž preporodením a pomazaním Ducha Svätého posväcujú v duchovný dom a vo sväté kňazstvo, aby ako kresťania celou svojou činnosťou prinášali duchovné obety a zvestovali slávne skutky toho, ktorý ich z tmy povolal do svojho predivného svetla. Preto aj od nás žiada: vytrvať v modlitbách, v oslave Boha, dávať za seba živú, svätú Bohu ľúbeznu obetu a všade na svete vydávať svedectvo o Kristovi i zodpovedať sa tým, čo ich o požiadajú (LG 10). Každému z nás je určené toto všeobecné pozvanie. Vyžaduje od nás veľkodušnosť. Vari by sme mohli dovoliť, aby pre naše váhanie alebo odmietanie, Božia vec mala ustupovať pre nedostatok apoštolov?

Príklad Panny Márie „Kristoforky“ je vzorový. Mária žije nie pre seba, ale: aby splnila, čo sľúbila. Panna Mária svoje poslanie Kristoforky neskončila ani usnutím či nanebovzatím. Dejiny Cirkvi hovoria o jej starostlivosti o bratov a sestry jej syna, keď prichádza rozličným spôsobom na návštevu k svojim deťom. Hovoria o tom pútné miesta po celom svete. Tam prichádzajú deti sveta k svojej nebeskej Matke. Mária akoby schádzala zo svojho trónu a vypočuje každú dušu, aby vyprosila dušiam milosti od jej Syna. Nedeje sa to len zjavením sa, ale najmä pomocou svojich obrazov a sôch. Dôležité je, že prichádza so svojím najväčším darom - Ježišom.

Nielen v Starom zákone vo svätom nadšení spievajú ďakovné piesne Bohu - Mojžiš, jeho sestra Mária, Samuelova matka Anna, proroci: Dávid a Šalamún, hrdinka Judita, keď odsekla hlavu Holoferensovi a zachránila svoj národ, spievali Bohu aj traja mládenci, ktorých babylonský kráľ uvrhol do ohnivej pece. Najmä v žalmoch a hymnoch sú vyspíevané prejavy primeranej odpovede Bohu.

V Novom zákone spieva Zachariáš - otec Jána Krstiteľa: „*Požehnaný...“*. *Starec Simeon, ktorý držiak v náruči Ježiša vyspieva prorocký chválospev: „Požehnaný, Pán... Teraz prepustíš, Pane, služobníka svojho...“* Liturgia hodín prejavuje Bohu svoj vzťah v každej hodine. Mnohí chceli vysvetliť pieseň Máriinho srdca. Rozobrali každú vetu, slovo, aby mohli ukázať, na ktoré miesto Svätého písma sa vzťahujú. Ukazuje to na jedno, že: Panna Mária bola hlboko preniknutá Božím slovom, že si ho obľúbila a stalo sa jej vlastníctvom, že k spevu „Magnifikat“, niet čo viac pridať. Čo Mária vyspieva v Magnifikate, nie je nič iné, než dielo Ducha Svätého. V niekoľkých vetách zhrnula skutočnosť celých dejín spásy. Všetky cesty dejín majú jeden cieľ: Mesiáša. Máriin pohľad na budúcnosť prejavuje ešte väčšiu lásku všetkých pokolení, pretože jej budú vďačné za to, čo urobila pre ľudstvo. Celé Sväté písmo jasne hovorí o tom, ako Matka sprevádza Syna. Cirkev od jej začiatku až do konca čias vyzýva človeka k spolupráci s Duchom Svätým na osobnej spáse i spáse iných. Boh to chce, aby ho Matka stále sprevádzala.

Panna Mária plná vďaky k Duchu Svätému, chce aj nám povedať, aby sme nezaspali svoju povinnosť lásky. Kto sa zahľadá do svojho života, bude unesený vďačnosťou, ako sa Boh stará i dnes skrze Máriu o každého človeka. Je na nás, rozširovať svoje horizonty. Nepozerať len na to, čo Mária urobila nám, ale snažiť sa vidieť a pochopiť, čo robí Panna Mária všetkým ľuďom. Nejde nám len o vonkajšiu úctu k Panne Márii, ale o našu osobnú blízkosť spätosť s ňou. Ježiš si praje, aby sme ju prijali ako svoju duchovnú Matku. Mária vplýva na nás. Mária nás vychováva.

Je správne, že vieme si nájsť čas a pozorovať, ako Panna Mária sa ponára do Božích tajomstiev. Ako vnímala každé Božie slovo. Boh pre ňu nie je cudzincom. V modlitbe jej národa - plesá jej srdce vďakou Bohu. Preníkaním pochopí Božie úmysly. Túžba po Mesiášovi a jej želanie plne sa odovzdať do jeho služby, svedčia, že túto vieru prežívala celou svojou bytosťou. Táto viera bola najlepšou prípravou na milosť božského materstva. Keby ju táto čnosť nebola celkom prenikla, nebola by pochopila celú hĺbku a veľkosť Božieho volania a nebola by múdro odpovedala na Božiu ponuku.

Máriu máme nasledovať. Svetlo viery v Boha svieti aj nám. Naša vernosť, odovzdanosť Bohu, naša láska, plnenie Božích slov, to všetko aj nám dáva Boh. V litániách Loretánskych nie sú všetky zvolania. Chýba aj: „Matka tých, čo veria“. Je príklad prvého evanjelistu, oroduje za nás. Svojím príkladom ukazuje, aká má byť naša viera, že ju nesmie oslabiť nijaká skúška, jej plameň nesmie vyhasieť nijaká životná búrka. Bezpochyby je Matkou tých, čo veria. Mária je prvým a najdôveryhodnejším prameňom pre evanjelistov v mnohých udalostiach z Ježišovho života. Prvé dve kapitoly z Lukášovho evanjelia možno nazvať „Máriiným evanjeliom“. To všetko nesie pečať srdca Máriinho a uvádza nás do hĺbky jej duše.

Krízam sa nevyhne hádam nik. V takých chvíľach sa mnohí pýtajú, či je ešte východisko...? Áno, je. Boh, ktorý nám dal Pôvodcu našej viery, Ježiša Krista – skrze

Máriu, chce obnoviť vieru. Od Panny Márie sa učiť príkladom viery. Písmo sväté nestačí len čítať, poznať, ale každý verš a každú vetu a každé slovo realizovať ako Mária vo svojom živote. „**Kto ma miluje, bude zachovávať moje prikázania**“ (Jn 14,15). Ježiš a Mária majú právo od nás žiadať, aby sme sa stali príkladom, svetlom viery, aby sme čo najsvedomitejšie si plnili svoje povinnosti a tak si zaslúžili odmenu.

Dá sa to zapamätať na príklade:

Na veľkom štadióne bolo veľké množstvo ľudí, ktorý čakali na slová známeho kazateľa, keď sa štadión ponoril do tmy. Vtedy kazateľ zvolal: „Hľa, zapalujem jednu zápalku. Všetci ju vidíte. Ani všetka tma sveta nemôže zakryť toto malé svetielko. A čo keby ste aj vy zapálili svoje zápalky, zapalovače?“ O krátky čas bol štadión ožiarený množstvom malých svetielok.

Aj my máme byť aspoň malým svetielkom vo svete kde žijeme. Zapalujme svetlá u iných. Nebojme sa hovoriť, prosiť, zaprisahávať, žiadať, ponúkať, aj rozkázať, pomôcť, poradiť, ukázať ako... Duch Svätý vane i dnes. Príklad Panny Márie je: vzor, istota na našej ceste v ktorejkoľvek etape, na ktorejkoľvek časti, zákrute, výmole, štarte či celi, v údolí či na najvyššom bode i na cieľovej rovinke.

Pýtajme sa seba a hovorme medzi sebou:

1. Prehodnoťme svoj vzťah k Panne Márii.
2. Nakolko cítime, že patríme cez Máriu Ježišovi?
3. Čím by sme mali obohatiť svoje okolie o príklad viery?
4. Aký duch vládne v našom okolí a v nás?

Siedme zamyslenie

Otvoriť sa pre radosť⁸

Na čo Ježiš myslel pri slovách: „kto klope, tomu otvoria“ (Mt 7,8)?

Klopať na dvere či na srdce? Komu? Nie seba? Nepoznáte túžbu nájsť si čas zobrať do rúk kvietok a pozrieť si ho z každej strany, zvlášť tyčinku či piestik? Zadávať sa na oblohu, všimnúť si pohyb oblakov, let vtákov, letecké koridory lietadiel? Postáť na brehu a zadávať sa do pohybu vody, započúvať do žblnkotu či všimnúť si hravosť pstruhov? Viem sa započúvať hudby a všímať si akordov, variácií, melódie, rytmu? Mám čas na čo chcem, po čom túžim? Viem rozoznať originál od gýču (napríklad u obrazov)? Vadí mi falošný spev? Hluk?

Žijeme len raz. Nie je to výzva - žiť s Kristom, žiť naplno, žiť pre večný život? Stále viac a viac ľudí sa vraj uzatvára do seba, svojich problémov, a s tým súvisí, že na človeka dolieha viac samota a svet i napriek vede, ktorá šíri obraz i zvuk, cíti, že sa od seba my ľudia vzdľujeme.

David Torkington v knihe *“Poustevník”⁹*, opisuje pustovníka Petra. Je to náš súčasník. Tento, na pohľad obyčajný človek, pomôže kňazovi Robertsonovi, ktorý prežíva krízu viery, nájsť cestu, ktorá sa dá vyjadriť slovami 'otvoriť sa pre radosť'. Nie je nikomu na škodu pripomenúť si, čo vieme, len sme na to zabudli, že to vieme: 'otvoriť sa Bohu v radosť'.

Aj našim problémom sa môže stať, že Ježiša začneme vnímať ako podomového predavača, čo prichádza, aby ponúkol najnovšiu encyklopédiu morálnych zásad v bláhovej viere, že keď ju vyjadrujete s dostatočnou silou presvedčenia, že nedokážeme ponuke odolať. Lenže on neprišiel v prvom rade preto, aby nám do detailu vyjasnil, ako Boha a bližneho milovať, naopak, prišiel nám dať moc, aby sme toto dokázali. Ak chceme iného a seba zmeniť, nepomôžu nám rady a zákony. Dokáže to jedine láska. A tým viac tá Božia, ak jej dáme šancu. Čo tak sa zamyslieť: Nepochybujem o tom, že duchovný život môže byť aj dobrodružstvom?

Aké dôležité je, prijať pravdu o sebe, ktorú už povedal Boh vo svojom zjavení. Boh chce, aby sme sa mu otvorili a prijali jeho učenie «radostnej zvesti» evanjelia. A prečo sa ešte pýtať priamo či okľukami: Kto som ja? Stále čakám, že mi to povedia biológovia, chemici, paleontológovia či historici, vedci a umelci v literatúre či hudbe? Boh v Ježišovi povedal všetko. Ježiš nezrušil Zákon a Prorokov, ale ich naplnil. Ježiš za učenie lásky predsa zomrel - čo mal ešte viac urobiť, čo neurobil? Kto nechce prijať Krista, príjme to, čo ho zotročí. Koniec koncov, najhlbší koreň neslobody väzí v tom, že človek sa stal otrokom seba samého, vlastného egoizmu, ktorý znemožňuje milovať, otvárať sa, mať rád nielen Boha a blízkych, ale i seba samého. Keď nerešpektujeme slobodu u seba, budeme ju rešpektovať u iných? Kto nás uchráni pred plagiou, čo

8 Porov. STANČEK, L.: Súkromný archív. Spišská Kapitula, máj 2001.

9 Porov. TORKINGTON, D.: *“Poustevník”* Karmelitánske nakladatelství. Kostelní Vydří 1999.

ohrozuje otvoriť sa radosti? Azda nejaký múr? Preto Ježiš nás volá k vnútornej slobode: „**Ak ostanete v mojom slove, budete naozaj mojimi učeníkmi, poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí**“ (Jn 8,31-32). Je to výzva - zotrvať v Ježišovom učení, snažiť sa premieňať jeho slová v život, snažiť sa byť jeho «živým slovom»; je jedinou cestou ku skutočnej slobode. Nie je to cesta ľahká, ani pohodlná, vyžaduje si veľa odvahy a vytrvalosti. Snažme sa, aby sme s jeho pomocou mohli vydávať svedectvo o tom, že sme zakúsili čosi i zo skutočnej slobody, a to zakaždým, keď v nás zvíťazila pravá láska. Láska, ktorá slúži, ktorá sa márnivo nevypína, ani nenadúva (Porov. 1 Kor 13,1-13). Tá láska nás otvára pravej radosti. Platí zásada, že pravá láska sa nikomu nevnučuje a preto neodpuďuje. Pravá láska je obohatením.

V človeku sú také priestranstvá, že čokoľvek do nich vloží, zostávajú poloprázdne. Človek je obrovská sieň. Všetky skúsenosti, poznania, šťastie, bolesť, ktoré človek vloží do tejto siene, sú iba troškou a ten priestor - sieň v človekovi, zostáva nekonečne otvorený pre ďalšie poznanie, skúsenosti pre ďalšie šťastie. Čokoľvek by človek prežil, stále zostáva poloprázdny. Ohraničené šťastie a ohraničené poznanie chápe človek ako ohraničené a preto kráča ďalej. Koľkokol'vek takýchto ohraničení vecí spoznáme, ťahá nás to ísť stále ďalej. Nikdy nebudeme hotoví, plní a nasýtení. Každý koniec je pre nás novým začiatkom. Človek je nútený znova začínať a keď by si myslel, že je na konci, rýchle zistí, že opäť nie je spokojný, že treba ísť ďalej, že každý koniec je vlastne nový začiatok. Otvárať sa Kristovi, je naša celoživotná nie iba povinnosť, ale aj nutnosť a tiež radosť. Koniec života zastihne človeka nie hotového, pretože neobsiahol všetko prirodzené; kto verí v Krista a verí vo večnú odmenu, teší sa, že za svoj život chce a môže obsiahnuť primeranú odmenu od Boha. Pamätajme ako ľudia, že na zemi nikdy nebudeme hotoví, naplnení a teda i celkom spokojní a šťastní. Musíme však bojovať proti nude, znechuteniu a clivosti. Nech náš život sa otvára v duchu hľadania, nie náhlenia a nezhrmaďujeme si poklady na zemi. Naučme sa žiť otvorene pre Boha a blížnych, rozlišujeme vo veciach, udalostiach a ľuďoch Kristov zámer s nami. Naše srdce nech je primerane otvorené, aby sme do svojho vedomia prinášali stále nové a nové poznatky, ktoré budú posúvať bližšie k Bohu. Naplňajme si srdce novou a novou láskou, ale to všetko nech sa zhoduje s tým, čo Boh od nás očakáva.

Niekomu azda stačia jednotlivé chvíle radosti. Kto povie, že každá chvíľa života je čosi pekné a že s tým sa treba uspokojiť, môže skúsiť žiť podľa tohto receptu. Mnohí ho už vyskúšali. Cesta, na ktorej sa otvárame Bohu. Vyhybať sa prázdnote života, nechytať mydlové bublinky, pretože sa rozpadnú skôr, ako ich môžeme chytiť. Žiť otvorený život pre Boha, že keď príde smrť, aby sme s bázňou mohli hľadiť na druhú stranu života. Na zemi nemôžeme naplniť uspokojivo život istotou, šťastím a trvanlivosťou. Žiť pre Boha a s Bohom učí, že hmotný svet nemôže natrvalo urobiť človeka šťastným. Niektorí sa môžu snažiť toto vedomie potlačiť násilím. Môžeme ho potlačiť umelou radosťou, umelými istotami, tým, že sa stratíme načas v kolektíve. Uvedomme si, že neistota sa vynorí znova za dobrými udalosťami nášho života. Môžeme utekať prostredníctvom svojej prázdnoty do pôžitku, no nemôžeme poprieť, že sa to všetko okolo nás na zemi skončí.

Každá úvaha ozrejmuje, že ako ľudia sme sami pre seba problémom, že sme pre seba otázkou, na ktorú si nevieme dať vyčerpávajúcu odpoveď. Ani čo do pôvodu a ani

čo do budúcnosti, na mnohé si nedokážeme odpovedať. Môžeme však už počas života objaviť rozumný a vedomý základ všetkého. Tým je Boh. Bez Boha by všetko bolo nezrozumiteľné a absurdné. Bez rozumu a bez mysle na začiatku, bez Boha, ktorý je na začiatku a od počiatku, ktorý je rozumom, mysl'ou, vedomím, by všetko ostávalo nepochopiteľné. Pravda, Boh ostáva pre nás tajomstvom. No aj ako tajomstvo je pre nás vysvetlením. Nemusím poznať hviezdy ktoréhokoľvek sveta umenia, vedy. Boh je však všade. Boh je tiež osoba. Je osoba v najplnšom zmysle. A je tvorca. Nemusím ho celkom chápať. Môžem ho uznávať ako tajomstvo. Ale aj tak mi je jeho existencia vysvetlením všetkého.

Keby som aj videl do nejakého človeka, keby som poznal jeho myšlienky, jeho silu i jeho slabosti, mohol by som stáť akosi nad ním a azda ním aj manipulovať. Keby som videl celkom do vnútorného Božieho života, mohol by som v tomto poznaní nad ním akoby triumfovať. To nám nie je dané. Tajomstvo osoby je tajomstvo. Tajomstvo Boha zostáva zvrchovaným tajomstvom. Zostáva len jediná možnosť - zistiť, či sa Boh sám nedáva spoznať. Viem, že prehovoril - najprv cez prorokov a potom skrze Ježiša Krista. Zostáva nám teda jedno: otvoriť sa pre Boha a najmä otvoriť sa v radosť pre Boha. Tak ako priepasť od človeka k človekovi sa dá preklenúť len v dôvere a láske, aj vo vzťahu k Bohu mi zostáva len táto cesta - otvoriť sa dôvere a láske. V láske sme blízko k Bohu, v láske ho prijímam, keď sa mi prihovorí, v láske ho už mám. Ten, kto nemá rád Boha, je od neho ďaleko, a ak ho nemá rád definitívne, je od neho ďaleko navždy. Otvárať sa pre radosť, znamená: prijímať Boha v láske a značí to, prijímať odpoveď na svoje otázky. Kto sa otvára, spozná, že Boh je odpoveď na otázku, ktorú si kladie človek sám o sebe. Boh je jediný, kto môže dať odpoveď na moju neistotu, na moju túžbu po pravde, šťastí, po večnom živote. Boh je odpoveď na moju lásku.

Aké jednoduché pre nás, čo sme uverili v "*Lásku*", že nechceme všetko vedieť, ale chceme dôverovať a oddať sa Bohu. Veriť, že Ježiš uskutočnil vrchovato túto oddanosť a tým ho Boh prijal a oslávil aj ako človeka, ako jedného z nás. Veriť, že pre túto vernosť Ježiša Krista až na smrť sa Boh neodvolateľne slúbil darovať aj nám. Tajomstvo človeka sa dá pochopiť a rozriešiť v jedinom človekovi – Ježišovi Kristovi. Keď chceme splniť svoje poslanie, vezmime do rúk evanjelium a študujme ho. Štúdiom o Kristovi sa Kristovi otvárame a je to otvorenie sa radosť. Otvárajme sa Kristovi štúdiom v pulzujúcom živote jeho diela, ktoré už trvá medzi nami dvetisíc rokov. Poznávajme Krista v Cirkvi, v svojej identite, vo svojom poslaní... V ňom sa riešia naše problémy. Kristus je tu predsa pre nás, aby sme mali život a aby sme ho mali hojnejšie. Pravda o Bohu vo Svätom písme nie je oddelená od pravdy o nás. Patria spolu. Majú patriť spolu i v živote.¹⁰

Kto sa neotvorí, môže prísť o všetko. Vyvarovať sa zmätku v živote, je našou povinnosťou. Nenarobiť zbytočných omylov a chýb, je rovnako naša povinnosť. Treba žiť tak, aby sme išli správnym smerom. Kto sa celkom otvorí Kristovi, neupadne do zmätku.

Niečo o tom naznačuje známy Exupéry v '*Malom princovi*':

10 Porov. R.S. *O cestách viery*. Dobrá kniha. Bratislava 1988 s. 102-103.

*„Dobrý deň!“, pozdravil malý princ.
„Dobrý deň!“, povedal výhybkár.
„Čo tu robíš?“, pýtal sa malý princ.
„Triedim cestujúcich po tisícových balíkoch, vypravujem vlaky, a tie ich odvážajú
hneď napravo, hneď naľavo“, povedal výhybkár.
A osvetlený rýchlik, duniaci ako hrom, otriasol domčekom výhybkára.
„Majú náramne naponáhlo!“, povedal malý princ – „Čo hľadajú?“
„To nevie ani človek na lokomotive“, odpovedal výhybkár.
A druhý osvetlený rýchlik zadunel v opačnom smere.
„To sa už vracajú?“, spýtal sa malý princ.
„To nie sú oni“, povedal výhybkár – „to sú zas iní.“
„Neboli hádam spokojní, tam kde boli?“
„Nikdy nie sme spokojní tam, kde sme“, vysvetľoval výhybkár.
A ako hrom zadunel tretí osvetlený rýchlik.
„To idú za tými prvými cestujúcimi?“, opýtal sa malý princ.
„Nejdú vôbec za ničím“, povedal výhybkár, „vo vlaku spia alebo zívajú...“*

Nevidíme to aj okolo seba, o čom píše Exupéry? Zmätok vládne tam, kde sa človek neotvára Bohu - keď človek zabudne, na čo je na svete; keď nerobí, čo robiť má; keď ničí v sebe boží obraz; kde sa neotvára a nevie nájsť pravú radosť. Pýtate sa ja vy, či je vôbec dnešnému človeku niečo sväté? Pred čím si pokľakne a kde si uvedomuje hranicu medzi tým, čo je dovolené a čo nie je dovolené? Je mnoho modiel i medzi nami a bôžikov rovnako, ktorých si tvoríme podľa svojich potrieb a duševných predpokladov. A práve preto v snahe otvoriť sa svojmu poslaniu, je správne si pripomínať, že najväčším prejavom nášho života je láska. V láske a skrze lásku sa otvárať Bohu, bližnému i sebe samému a žiť radostne svoj život. Kto sa chce otvoriť Kristovi, musí sa zdokonaľovať v láske. Uskutočňovať ju v prostredí, v ktorom žije. Bez lásky vzniká chaos, zmätok, strach a nakoniec smrť. Napriek rôznym názorom a ťažkostiam plynúcim z charakterov, postavenia, túžob či náklonností, napriek ťažkostiam vytvárať spoločenstvo v jednote ducha a ideálov, znova a znova treba začínať stavať na láske, ktorá všetko znáša, vo všetko verí, vo všetko dúfa, vo všetkom vytrvá. Otvorení láske spoznáваме, že tá všetko znáša. Mnohé skutočnosti nevieme zniesť, pretože nemáme pravej lásky. Bez lásky nevieme prijať ani Boha, pretože kde je absencia lásky, tam Boh nezodpovedá predstave človeka. Kto napríklad trpí bez lásky, aký môže mať vzťah k Bohu? Inokedy, keď chýba láska, môžeme byť otvorení sami pre seba? Dá sa hovoriť o radosti, keď nevieme zniesť sami seba, prijať seba, tú ľarchu nášho ducha, či žalár vlastného „ja“...? Otvoriť sa Bohu v láske, nie preto, že by bola slepá, naivná, ale pre jej trpezlivosť, preto že vo všetko verí. Verí totiž v netušené možnosti Božích plánov, verí v jeho prísľuby, v jeho pomoc, verí v dobro skryté v druhých ľuďoch a toto je zárukou po tom, čo túžime: žiť radostný život, tešiť sa na radosť, objavovať, spoznávať radosť!...

Z obežníka

11 Porov. ZLATŇANSKY. J.: *Slovo života*. Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda. Rím 1973. s. 50.

Každý krok, ktorý tu na zemi urobíme smerom ku Kristovi, je súčasne krokom približujúcim nás k večnej blaženosti. Trvalé šťastie neexistuje v oddelení od Boha. A predsa opravdivá kresťanská radosť predpokladá aj prirodzené radosti, ktoré nám Boh dáva - radosť zo života, z úprimnej obetavej lásky, radosť z prírody a ticha, radosť z dobre vykonanej práce, radosť zo splnenej povinnosti, radosť vyplývajúca z čistoty, z ochoty sestersky sa podeliť, z pochopenia...

My tieto radosti môžeme očisťovať, dopĺňať a povznášať. Nemôžeme nimi pohrdať. Pri mnohých príležitostiach Ježiš vychádzal z pozemských radostí, keď chcel ohlasovať radosť svojho kráľovstva - napr.: radosť rozsievачa a ženca; muža, ktorý našiel poklad; pastiera, ktorý objavil svoju stratenú ovečku; radosť tých, ktorí sú pozvaní na hostinu; radosť na svadbe; radosť otca, ktorému sa vracia syn...

Opravdivá radosť má hlboké korene v srdci. Nezriedka ju sprevádza veselosť. Veľmi dobre sa však znesie aj s vážnosťou. Veselosť je spravidla čosi vonkajšie, niekedy je i hlučná. Radosť je trvanlivá, kým veselosť prichádza a odchádza. Bez vnútornej radosti niet ani vonkajšej - ako v izbe nie je teplo bez kúrenia.

Keď sa priblížime k takto radostnému človeku, máme dojem, akoby z neho čosi vyžarovalo. Opravdivá radosť sa nedá ukryť, nemožno ju zastaviť, sama sa ukáže i navonok. Tento jas radosti môže niekto aj predstierať, no nikdy nie dlhodobo.

Vo Svätom písme často čítame texty, ktoré nás vyzývajú k radosti. Všimnime si text z Lukášovho evanjelia (10,17-21):

„Pane, aj zlí duchovia sa nám poddávajú v tvojom mene!“ On im povedal: „Videl som satana padať z neba ako blesk. Hľa, dal som vám moc šliapať po hadoch a škorpionoch i po všetkej sile nepriateľa a nič vám neuškodí. No neradujte sa z toho, že sa vám poddávajú duchovia, ale radujte sa, že sú vaše mená zapísané v nebi... v tej hodine zaplesal v Duchu Svätom a povedal: **„Zvelebujem ťa, Otče, Pán neba i zeme, že si tieto veci skryl pred múdrymi a rozumnými a zjavil si ich maličkým. Áno, Otče, tebe sa tak páčilo...“** (porov. Lk 10,18.21). Text upozorňuje na radosť Ježišových učeníkov. Stredobodom a vrcholom ich radosti je Ježišova radosť. V dvadsiatom verši sa hovorí o správnej Ježišovej radosti: „No neradujte sa z toho, že sa vám poddávajú zlí duchovia, ale radujte sa, že sú vaše mená zapísané v nebi.“

Tu môžeme nájsť odpoveď na otázku: z čoho sa môžeme tešiť my, ktorí sme vykročili za Kristom? Nielen z hmotných vecí, z dobre vykonanej práce, z darov... ale z toho, že patríme Bohu, že plníme jeho vôľu, že mu môžeme veriť, že máme nádej naveky prebývať s Bohom – nevyčerpatelným zdrojom radosti... V tejto stati vidíme, že Ježiš sa úprimne raduje z úspechu misijnej cesty učeníkov, ktorých poslal ohlasovať radostnú zvesť. Aj my sa snažíme tešiť z úspechu navzájom a prejavíme to i navonok. A nemyslíme si, že všetko musíme urobiť sami; že my zvestujeme iným najlepšie posolstvo spásy, ... nechajme príležitosť aj iným a zverme im zodpovedné úlohy - tak ako Ježiš učeníkom.

Kto bude verný až do konca, bude tiež počuť slová: **„Správne, dobrý a verný sluha; bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým: vojdí do radosti svojho Pána.“** (Mt 25,21).

Tí, ktorí s nami prichádzajú do styku, mali by si všimnúť, že sme každý deň otvorenejší, schopnejší tešiť sa malým šlachetným a čistým radostiam, ktoré nám Pán

kladie do cesty, aby ju robil príjemnejšou. Aj keď si to bude vyžadovať obety a umŕtvenia, musíme sa naučiť prekonávať náladovosť a únavu. I keď sa budeme stretať s nezdarom, nepochopením, nedocenením našich hodnôt, predsa na dne nášho srdca bude vládnuť radosť z toho, že vlastnime Boha a ukáže sa to i navonok. Vtedy každý, s kým sa stretneme, spozoruje, že sme šťastní v povolaní. A nebudeme sa musieť pretvarovať, navonok sa usmievať, naša opravdivá radosť sa ukáže za všetkých okolností.

Vnásajme radosť do svojich komunít, do svojho okolia, podľa vzoru, ktorý nám dal Ježiš. V tejto súvislosti si uvedomme, že v každej komunite nastane chvíľa, že sa podelí o betu a daruje - a tak bude rásť. Čím viac sa komunita zjednotí, tým viac túto jednotu, vyžaruje. Aby ju dala iným, ktorí ju ešte neprežívajú, musí ju do istej miery stratiť... Preto posielajú niektoré sestry inam, vytvárať ďalšie siete lásky a radostného spoločenstva. Toto je zmysel života - šíriť sa ďalej...

Každý vývoj so sebou prináša chvíľu, keď sa objavia kvety a neskôr plody. A tieto kvety a plody zasa obsahujú semenka nového života. Komunita, ktorá si žiarlivo drží svoje sestry a nechce ich pustiť do tohto jedinečného diela plodenia hrozí, že zahynie. Ak v pravej chvíli nebude smerovať k väčšiemu dávaniu sa, jej sestry ustrnú a stanú sa neplodnými konármi a život nebude prúdiť. Buďme veľmi opatrní, ak odmietame uposlúchnuť Božiu vôľu, sprostredkovanú vyššími predstavenými, ktorá nám určuje odísť do inej komunity. Dajme pozor, aby sme nepremeškali pravý čas zrodenia nového života.

To isté platí aj pre sestry predstavené, ktoré majú vo svojich komunitách „nenahraditeľné“ sestry a nechcú sa ich zrieknuť, aby mohli niesť Kristovu radosť inam...

Spytovanie svedomia:

Som otvorená pre radosť? Úprimne si odpovedzme na otázku: čo mi spôsobuje radosť? Viem sa tešiť z úspechov spolusestry? Viem sa podeliť so zážitkami, ktoré mi spôsobili radosť? Som nositeľkou radosti? Ak nie, prečo? Nevnímam do komunity na miesto radosti rozladenosť a nepokoj? Mám radosť z dobre vykonanej práce? Mám radosť z maličkosti? Chcem všetko urobiť sama? Dokážem dôverovať spolusestre a zveriť jej úlohu? Neprekážam predstaveným, keď majú chcuť preložiť do inej komunity?¹²

12 Porov. obežník Kongregácie sestier Božského Vykupiteľa – Vykupiteľky na mesiac apríl 2001.
Otvoriť sa pre radosť.

Osme zamyslenie

Pravá radosť sa nebojí utrpenia¹³

Utrpenie nebolo, nie je a nebude jednoduchou vecou v živote človeka. Každý človek túži v hĺbke srdca po šťastí, zdraví, aby ovládal svoje sily tela a ducha a mal moc nespôsobiť si bolesť i vyhnúť sa utrpeniu. Aj keď sa zdráhame prijať cestu utrpenia, nevyhneme sa utrpeniu. Prvé stretnutie s vlastným krížom býva poznačené vzburou, odporom a najradšej zutekaním. Rozum sa pred utrpením bráni. Pravá túžba po Bohu, časom, krok za krokom, najprv v tichu a vo vnútri, predsa prijíma, dáva súhlas: „***bud' vôľa tvoja***“. Mladosť i staroba, každý bez rozdielu musí nastúpiť na cestu, často nechcenú a predsa cestu, ktorá vedie do výšok a hĺbok, krajností, ktoré keď by sme ich poznali na začiatku, volali by sme, že nedajú sa uniesť, prežiť.

Načo hľadať nepriateľa svojej radosti? Nepriateľ nemôže vziať pravú radosť. Len jeden nepriateľ je moc nebezpečný: keď sme sami sebe nepriateľom. Ublížiť môžeme len sami sebe, len sami seba môžeme obrať o radosť. Náš súhlas rozumu a vôle rozhoduje. Bez ich súhlasu nemôžeme ísť kam nechceme. Pýcha a sebecko sú hrobári a nepriatelia radosti. Kto nezachytí tento hlas a dá sa uniesť sebou, mienkou o sebe odsudzuje sa na trest „životu bez radosti“. To si nepraje Boh. Boh vo svojej láske dopustí konflikty i vnútorný nepokoj, ale nechce našu záhubu. Boh, ktorý prišiel v zamení poslov oznamujúci pokoj ľuďom dobrej vôle na zemi, chce pravou radosťou obdarovať svet. Keď sa stráca pokoj a s ním aj radosť, je najvyšší čas zmobilizovať sily, zastaviť sa, poznať príčinu, pravý stav. Už snád' prepukol utajený, ale známy nám syndróm choroby. Už dlhšie sa necítila pravá radosť. Nebol to v ostatnom čase len „život sebaklamu“? Je potrebné si rýchlo uvedomiť, že opravdivá radosť nemôže byť tam, kde sa niekto sám seba berie príliš vážne.

Radosť je veľká cnosť a byť šťastný, je obetou. Ježiš ešte pred svojím umučením upozorňoval, že táto radosť nás bude «odlišovať» od sveta. „***Vy ste teraz smutní; ale zasa vás uvidím a vaše srdce sa bude radovať a vašu radosť vám nik nevezme***“ (Jn 16,22). Je to zvláštne, že máme ťažkosti 'naladiť sa' na túto radosť. Viac nám vyhovuje smútiť Kristom, ako radovať sa s ním. Ľahšie je s ním znášať utrpenie ako radosť. V čase pesimizmu, rôznych úzkosti i nepokojov a pochybností, treba osobitne nástojiť na povinnosti: byť šťastným. U sv. Tomáša evanjelium spomína dve jeho povahové vlastnosti, ktoré si zdanlivo protirečia. Keď Ježiš šiel vzkriesiť Lazara a učeníci sa strachovali, pretože Židia hrozili ukameňovaním, Tomáš povie ostatným: „***Pod' me a umrime s ním***“ (Jn 11,16). V týchto slovách cítiť pesimizmus, ktorý ho neskôr pohne tak energicky odmietnuť zvesť zmŕtvychvstania.

Boh si nepraje od nás byť pesimistami. Máme uveriť v šťastie. Nebud'me sebci a tvrdí, neodmietajme radosti, ktoré ponúka priateľ Ježiš, aj keď ich ponúka v spojení

¹³ Porov. STANČEK, Ľ.: Súkromný archív. Spišská Kapitula, Marec 2001.

s utrpením. Ježiš čaká od nás radosť, ponúka radosť, aby nám preukázal dobro. Prečo radšej smútime, radšej sa trýznime s naším Pánom, ako by sme sa radovali z jeho zmŕtvychvstania? ...lebo v bolesti hľadáme sami seba a ľahko sa v nej nachádzame. Aj nám - našej pesimistickej povahe, viac vyhovujú tragické udalosti a vždy si nachádzajú dôvody byť smutný na «naš účet», čo nás rozžiali, hoci predstierame, že žiaľime nad Pánom. Podieľať sa na radošti druhého - to je príležitosť, prejavíť opravdivú náklonnosť a nezištnosť, lebo v takej radošti sa nevidíme, nenachádzame v nej samých seba. Nie v pôste, ale po pôste by sme sa mali viac umŕtvať, odriekať, čo svedčí o našej úprimnosti – obete šťastia. Keď nás vidí Boh šťastnými, to je radosť a odmena pre Boha. Nám je potrebné prinášať takúto obeť. Je správne, že vieme Bohu povedať takýmto spôsobom života, že po tom všetkom, čo vykonal a vytrpel za nás, už vieme žiť len z radošti jeho lásky, že sme s ním načisto spojení, že žijeme len z neho, a keď sa zahĺbime do seba, nenachádzame nič také živé, ako je jeho radosť.¹⁴

K čomu dokážeme prirovnať šťastie?

Nie je ako **brázda**, ktorá verne ide za tým, kto ho prenasleduje? Akonáhle sa zastavíme, aby sme ho pozorovali, uchopili, zabezpečili si ho, rozplynie sa. Musíme sa pozrieť do tváre pravde, obete, povinnosti alebo i smrti, aby sme si uvedomili, že sme šťastní. V tomto okamihu, ako sa ho zriekame, uvedomujeme si, že sme sa vlastne zbavili len okov, že sme obetovali len svoje trápenie. Šťastie v sebe nesie niečo hlboko bolestné a ťažké. Žiada od nás, aby sme znovu prijali údel, ktorému sme chceli uniknúť. Sme ako radlica pluhu - musíme sa znova a znova zabárať do zeme, aby sme v tme a námahe objavili svoju silu a úlohu.

Šťastie je ako **kozub** - nemožno si urobiť jeden, pre svoju osobnú potrebu. Treba toľko tepla, aby sa zohriali všetci. Potom sa môžeme posadiť, ako jeden z chudobných, k ohňu, ktorý sme poskytli ostatným. Musíme byť šťastní za každú cenu, okamžite. Inak sa nám to nemusí podariť. To, čo chýba, môže nás obrať o šťastie. Vždy nám totiž bude niečo chýbať. Ak bez toho nemôžeme byť šťastní, nebudeme šťastní nikdy. Šťastiu treba poskytnúť úver: treba byť šťastní vopred, treba nachádzať šťastie v dôvere i v nešťastí.

Je niečo hlboko fascinujúce vo výraze «byť zle šťastný». My všetci sme zle šťastní. Sme šťastní nevedome, nemotorne, zatrpknuto. Stačí okamih zabudnutia, nevinnosti či viery a my sa zmierime so životom, usúdime, že je dobrý, spravodlivý a štedrý. Keď mu nebudeme jednoducho vyčítať, čo všetko nám nedožičil, potom prideme na to, že nám chýbala len dôvera, aby sme boli s ním spokojní.¹⁵

Prečo je utrpenie prekážkou radosti?

Jasne a pravdivo si pripomeňme, že Boh dopúšťa utrpenie aj na tých, ktorí sa mu odovzdajú a dáva im pocítiť bolesť. Pán Ježiš predsa môže aj na nás dopustiť, aby nám niečo chýbalo, čo je v očiach ľudí nevyhnutné, ale nikdy nám neodníme to podstatné - svoju prítomnosť, svoj pokoj a všetko, čo je potrebné, aby sa náš život naplnil podľa jeho plánov. Ak dopúšťa utrpenie a bolesť, našou silou vtedy musí byť viera, že Boh nedopúšťa utrpenie zbytočne.

14 Porov. EVELY. L.: *Utrpenie*. Dobrá kniha. Trnava 1999. s. 105.

15 Porov. EVELY. L.: *Utrpenie*. Dobrá kniha. Trnava 1999. s. 106.

Spomeňme si napríklad na učiteľku Cirkvi sv. Terezku z Lisieux, jej *«Malú cestu»*. Keď chceme ísť do dôsledkov svojej viery, musíme byť presvedčení, že Boh je dostatočne mocný na to, aby tak v našom živote, ako i v dejinách ľudstva, využil v náš prospech každé zlo, nech je to čokoľvek, i utrpenie nech by sa zdalo navonok akékoľvek nezmyselné a zbytočné. O tomto nemôžeme mať ani filozofickú, ani matematickú istotu, môže to byť len úkon viery. Tento úkon viery v nás umocňuje Kristovo zmŕtvychvstanie, radosť víťazstva Boha nad zlom.

V určitých chvíľach života bývame nevyhnutne vyzvaní, aby sme verili proti všetkým okolnostiam, aby sme dúfali **„proti nádeji“** (Rim 4,18). Nevyhnutne nastávajú aj situácie, keď nemôžeme pochopiť dôvod Božieho konania. To už totiž nie je múdrosť ľudí, múdrosť, ktorú môžeme obsiahnuť, múdrosť pochopiteľná a vysvetliteľná ľudským rozumom, ale základná a nepochopiteľná Božia múdrosť. Aké šťastie, že nemôžeme vždy všetko pochopiť! Keby to tak nebolo, nevedeli by sme nechať Božiu múdrosť konať podľa jej úmyslov. A v čom by potom spočívala dôvera v Boha? V mnohých prípadoch by sme nekonali tak ako Boh, nevybrali by sme si bláznovstvo križa ako prostriedok vykúpenia. Na šťastie nie naša, ale Božia múdrosť riadi všetko, pretože je nekonečne mocnejšia a milujúcejšia, a najmä milosrdnejšia ako naša. A ak je Božia múdrosť nepochopiteľnejšia vo svojich cestách, v spôsobe konania voči nám, ak občas nečakane zmení smer, povedzme si, že to je zárukou, že bude tak isto nepochopiteľná v tom, čo pripravuje pre tých, ktorí v ňu dúfajú: čo ona chystá, to slávou a krásou nekonečne presahuje všetko, čo si vieme predstaviť alebo pochopiť. **„Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevstúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú“** (1 Kor 2,9). Ľudská múdrosť môže vytvoriť len diela v ľudskom meradle, jedine Božia múdrosť môže uskutočniť božské veci, a práve v božskej vznešenosti nás povoláva. Chceme ešte či stále filozofovať? Radšej sa upevnime v detinskej dôvere v Boha, v jeho Lásku a Múdrosť.¹⁶ Viac je potrebné nielen poznať, ale prežiť slová: **„tým, čo milujú Boha, všetko slúži na dobré“** (Rim 8,28). A rovnako slová, že: **„utrpenia tohto času nie sú hodny porovnávania s budúcou slávou, ktorá sa na nás má zjaviť“** (Rim 8,16).

Nedajme sa pomýliť, pretože aj dnes sa dokonca u niektorých teológov dozvieme, že utrpenie samo v sebe nemá hodnotu. Rovnako jeho pôsobenie je výlučne negatívne. Vraj oslabuje, ponizuje a niekedy hanobí ľudskú bytosť. Vraj utrpenie robí človeka úplne závislým od iného človeka. Je to kameň úrazu všetkých múdrostí aj náboženstiev: tie najopatrnejšie ho obchádzajú a robia sa, že ho nevidia.

Takéto zmýšľanie je neospravedliteľné a nezlučiteľné s predstavou Boha. Boh k utrpeniu a šťastiu človeka nie je ľahostajný. Naopak, je to Boh, ktorý nás vyzýva bojovať proti utrpeniu. Či Kristus netrpel? A po akej ceste, keď budeme kráčať, vojdeme do jeho kráľovstva? Utrpenie je tá najzložitejšia otázka. Od prvého plaču novonarodeniatka až po posledný ston v agónii, sa stretávame s utrpením. Popierať hodnotu utrpenia neznamena: pomáhať chorým; ba práve tým im čosi berieme a je to nečestné. Chorí v utrpení majú moc robiť nás lepšími. Nemáme im byť vďační za takéto dobrodenie? Ježiš hovorí: **„Bol som chorý a navštívili ste ma“** (Mt 25,36). A práve

16 Porov. PHILIPPE. J.: *Hľadaj pokoj a zotrvaj v ňom*. Serafin Bratislava. 1992. s. 23.

pre takýchto je pripravená odmena pri poslednom súde. Rovnako si uvedomme, že Ježiš je v nás chorý, malomocný, zmrzačený, väznený, a to znamená, že v našej úbohej bytosti je každý nedostatok formou Božej prítomnosti – kto toto nechápe, nikdy nepochopí kresťanstvo. Utrpenie znášať s Kristom dáva odvahu a presviedča o tom, že ľudská bytosť je väčšia ako jej údel, že existuje krása duše, a čosi nám našepkáva, že duša je nezničiteľná. Hovoriť o nezmyselnosti či zbytočnosti utrpenia, má niečo spoločné s duchovnou neohrabanosťou. Utrpenie nečaká, kým ho zavoláme a neušetrí nikoho. Príde, keď ho nečakáme, prekĺzne do nášho šťastia a dá nám pocítiť jeho vratkosť. Niekedy si ho vyrobíme sami svojou zdržanlivosťou v dávaní. Ak je Boh efúzia, vyžarovanie, my sme skôr zadržovanie – a táto lakomosť, ktorú si vždy ani neuvedomujeme, v nás vytvára bolestné stuhnútia, psychologické ekvivalenty toho, čo sa v medicíne nazýva napríklad: žľčové či obličkové kamene. Naše ohraničenia spôsobujú, že odovzdanie seba samého, ktoré je v Božej nekonečnosti radosťou, je pre nás utrpením.¹⁷

Plač a reč utrpenia

Pri bezvýchodiskovom utrpení smie kresťan najprv plakať a strachovať sa. Tiež Ježiš, keď videl, čo ho očakáva, či sa nepotil krvou? Kresťan nie je nijakým neotrasiteľným stoikom, ale človekom z mäsa a krvi. Pýtajme sa; je človekom ten, kto nepozná strach ani slzy? Ginsberg napísal: *„Plakal som mnoho a tvrdo uväznený v noci v nemocničnej izbe, slabý ako dieťa, ktoré vzlyká po mame tlačенý strachom a štváný temnými úzkosťami, v ktorých už nezasvitne ani to najmenšie pozemské svetlo a takto nahý a chvejúci sa mám sa vrátiť domov.“*¹⁸ Kresťan však nielen môže plakať, ale môže pociťovať aj strach. Môže tiež plakať a i pýtať sa „prečo“? Plač je reč utrpenia. V mene utrpenia musí nájsť reč, a jeho rečou je plač. Bez času plaču a bez volania „prečo?“ hrozí nebezpečenstvo, že trpiaci človek bude pohltенý tmavou a nemou apatiou. Ježiš na križi volá: *„Eli, Eli, lema sabakthami?“* – *„Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil“* (Mt 27,46)? On – opustený od Boha i ľudí, ponára sa do sféry Božej vzdialenosti a smrti, ale ešte v tomto ponorení sa utieka k svojmu Bohu. To mučený človek tu chce vykričať svoje utrpenie, ktoré už nemôže znášať a volá k svojmu Bohu. Môj Bože, nepustím sa ťa, i keď ti nerozumiem. Až do tejto hĺbky ľudského utrpenia sa s nami Ježiš solidarizoval. Ježiš je náš brat a pripojil sa týmto žalmom (22,3), k miliónom vysloveným „prečo?“, ktoré nielen v Izraeli, ale v celom svete pred ním i vo chvíli Kristovej agónie, ale i v súčasnosti, s ním ľudia s plačom a volaním sa obracajú k Bohu. Ježiš toto všetko pretrpel, aby sme my našli zmysel volať k Bohu.

Kto trpí, môže nielen plakať, ale i pýtať sa 'prečo?' a môže a má Boha tiež prosiť, aby bol oslobodený od svojho utrpenia a bolo mu zmenšené utrpenie. Toto všetko má končiť aspoň jedným slovom, jedenkrát „ďakujem“.

Často sa stáva, že človek nadobudne presvedčenie, že Boh mlčí. Imunita sa totiž blíži k nule, bodu mrazu, je na dohľad dno. Túžba po radosť sa stretla s nepriateľskou utrpením. Akého druhu, stavu, vie len človek najlepšie sám. Len hlboká poníženosť môže ako istý, pevný a zdravý stav, napomôcť návratu radosť. Čo tak sa vrátiť nielen

¹⁷ Porov. FROSSARD. A.: *Boh v otázkach dnešného človeka*. LÚČ Bratislava 1992. s. 132-133.

¹⁸ Porov. BRANTSCHEN. J. B.: *Proč nás dobrý Bůh nechává trpět?* Scriptum Praha 1994 s. 64.

perami k piesni o prvej radosti, ktorú vyspievala pokorná „*služobnica Pána*“ (Lk 1,36)? Nie nadarmo Mária predniesla veľpieseň radosti – Magnifikát. Pokora je znamením tej, ktorej dušu prebodoval nie jeden meč utrpenia. Pokora prináša radosť, lebo obnovuje v nás narušený poriadok. Každá kresťanská modlitba počas utrpenia a každá prosba o zmiernenie úzkosti, musí urobiť tiež tento posledný krok: „*Otče, nie moja, ale tvoja vôľa nech sa stane.*“ Je to prosba o milosť, aby sme dokázali povedať «áno» k tomu, čo mi poskytuje nepochopiteľná Božia láska. Hoci Ježišova prosba nebola vypočutá, vracia sa Ježiš po svojej modlitbe posilnený k spiacim apoštolom. Je iný ako bol, keď odchádzal sám stranou od učeníkov modliť sa. Už necíti slzy a nechveje sa. Správa sa jasne a rozhodne. Niečo podobné v utrpení môžeme zažiť každý. Ó Pane, daj, aby som trpel s tebou, aby som bol s tebou aj oslávený (porov. Rim 8,17). Je správne uvedomiť si slová, ktoré boli vnuknuté prorokovi Izaiášovi: „*Hľa, ja tvorím nové nebo a novú zem... tešiť sa budú a večne jasať nad tými, ktoré ja stvorím... už tam nebude počuť plač ani bolestné volanie*“ (Iz 65,17-19). V tomto proroctve je predstavené, hoci vo zveličenej forme, šťastie mesiášskych čias, keď budú od základu obnovené pomery v Izraeli a budú znova nadviazané priateľské vzťahy medzi Bohom a jeho ľudom. Ide o duchovnú radosť, no konkrétne účinky tejto radosti nájdeme ozvenu aj v úľave a uľahčení toľkých ľudských utrpení. Zázraky uzdravenia Ježišom sú toho dôkazom. Ježiš svet nepriniesol posolstvo pozemského šťastia, kde už nebude plač a bolesť. Prišiel, aby vzal na seba všetku ťarchu ľudských utrpení, aby ich premenil na prostriedok spásy, ktorým by si ľudia zaslúžili večné šťastie v blaženej večnosti. Jedine v nebeskej vlasti nebude viac „*žiaľu, ani náreku, ani bolesti*“ (Zjv 21,4). Pri bolesti je potrebné: nestrácať radosť z toho, že Kristus svojím vykúpením je pre nás začiatkom nekonečnej radosti. «Veľká radosť», ktorú priniesol Pán Ježiš, je však opravdivá a s ňou môže človek prejsť utrpeniami každého druhu bez toho, že by ju bolo možné udusiť. Ba, čo viac, Ježiš výslovne zdôrazňuje, že v trápeniach prijatých a znášaných z lásky k Bohu, je cesta, ktorá vedie k blaženosti. „*Blahoslavení chudobní, trpiaci, hladní, prenasledovaní...*“ (Mt 5, 3-10).

Veľkonočné ráno poznačené bolesťou a radosťou, má svoje opodstatnenie pre nás. Z tohto tajomstva sme vyzvaní čerpať. Skrze Kristove utrpenie a smrť, máme cestu do večnej radosti. U kresťana preto pesimistický pohľad na život nemá miesta.¹⁹

„Každé naše stretnutie s Pánom by malo byť pre nás vrcholnou radosťou. A predsa to tak vždy nie je. Pretože Ježiša nie v každej situácii dokážeme spoznať. Mnohokrát prichádza a prihovára sa nám spôsobom, ktorý je pre nás nezrozumiteľný. Za svojho pozemského života nás otvorene poučá: „*Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme každý deň svoj kríž a nasleduje ma*“ (Lk 9, 23).

Ak neprijmeme do nášho každodenného života Ježiša ukrižovaného, budeme utekať od neho a možno sa mu obrátíme i chrbtom. Bez ducha obetavosti, mystického Krista možno ani nezbadáme a začneme vyhľadávať ľudí príjemných, zábavných, bez problémov a trápení. Dáme prednosť tým, čo od nás nič nepotrebuje, prípadne pomôžu oni nám.

Bez kríža to v našom živote skutočne nejde. Nie, že by radosť bola niečím nedovoleným, čo Boh nechce. Práve naopak. To, za čím máme ísť, o čo sa máme

19 Porov. GABRIEL. P.: *Dôverne s Bohom*. SSV Trnava 199 s. 371-372.

usilovať, je vlastne radosť, šťastie. Ale už je to raz tak, že cesta k radosti a šťastiu je namáhavá a bolestná.

V pôvodnom Božom pláne nemalo miesta nič nepríjemné a ťažké. Človek sa však dobrovoľne rozhodol poznať zlo. A k zlu patrí bolesť, námaha, straty, sklamania. Dobro a radosť sa hriechom nezničili, nestratili sa zo sveta. Len cesta k nim sa stala namáhavou a bolestnou.

Námaha a bolesť nepatria k našej ľudskej prirodzenosti. Sú s ňou v úplnom rozpore. Preto je ich prekonávanie a znášanie také ťažké a vyžaduje od nás veľké vypätie vôle. Nik na svete, ani my - rehoľné sestry, nemôžeme ujsť námahe, bolesti, utrpeniu, teda krížu. Vieme však, ako kríž dokážeme niesť. Vieme, že keď milujeme toho, ktorý za nás už kríž niesol, dokážeme mnoho. Z lásky sme schopné úžasných výkonov a nesmiernych obetí. Ak sme zamilované do Krista, dokážeme trpieť, namáhať sa, vyvíjať obrovské množstvo vôle a predsa sa nebudeme ponosovať, nebudeme sa búriť a hľadať únik. Ak milujeme, nebudeme to považovať za nespravodlivé. Ba mohli by sme povedať, že práve námaha a bolesť dávajú hodnotu tomu, čo nimi získame! Ved' akú cenu by mal napríklad diplom bez štúdia a skúšok?“²⁰

Nepomýľme sa a nemyslíme si, že Boh sa teší z nášho utrpenia a len hľadá príležitosť, kedy na nás môže položiť ťažší a ťažší kríž. On si našu lásku nevynucuje. Ale utrpením nás dôraznejšie a účinnejšie upozorňuje. Je to asi krajný prostriedok, ako nakloniť našu vôľu k dobrému. Ako nám dať príležitosť k prehodnoteniu života, ako nám ukázať pravú hodnotu vecí. Ved' samé často až vo veľkej bolesti, smútku, naučíme sa správne dívať na svet. A to je predsa obrovské dobrodenie.

Základné postoje k utrpeniu charakterizujú tri kalvárske kríže. Jedného zatvrdil, druhého zachránil a tretí ním vykúpil celé ľudstvo. Rozdiel nebol vo veľkosti alebo v bolesti, ale v láske. Pre toho, ktorý bol plný nenávisti, neznamenal kríž nič. Kajúcemu ukrižovanému stačila štipka lásky k vlastnej spáse – a ľudstvo bolo zachránené nie absolútnou bolesťou, ale absolútnou Ježišovou láskou. Ježiš prišiel na svet preto, aby ľudsky zrozumiteľne ukázal, ako má vyzeráť láska. Prijat' Ježišov kríž do života znamená: len prijať utrpenie. Tomu sa aj tak nedá vyhnúť. Trpia aj tí, čo Ježiša nepoznajú alebo ho neuznávajú. Ježišov kríž správne pochopený a prijatý, je výrazom lásky. Cesta k svätosti musí byť cestou lásky a vtedy bude ľahšia, samozrejmejšia, bude v nej mať miesto aj radosť, hoci nie taká, akú ponúka svet.

Pri takomto nesení kríža sa nemusíme vždy usmievať. A ani sa nedá. Naša láska k Bohu je záležitosťou vôle. Naše ťažké nesenie kríža, môžeme bez veľkých citových rozpoložení, zmeniť vôľou na prejav lásky. Preto sa snažme prijímať každú námahu a bolesť v duchu Ježišovho kríža. Spájajme sa s ním v obeti. Učme sa to každý deň. Zvlášť si uvedomme, že veľkonočné tajomstvo je prepletené bolesťou i radosťou, smrťou i vzkriesením. Život rehoľnej sestry, ktorý pramení z tohto tajomstva, nesie v sebe práve túto charakteristiku. A tak ako veľkonočné tajomstvo nekončí umučením smrťou Ježiša, ale skrze bolesť a smrť vrcholí v radosti vzkriesenia, tak aj náš život cez utrpenia smeruje k večnej radosti.

Rehoľná sestra často skusuje tvrdú skutočnosť bolesti a predsa nemá

20 Porov. obežník Kongregácie sestier Božského Vykupiteľa – Vykupiteľky na mesiac marec 2001.
Utrpenie znášané s radosťou.

pesimistický náhľad na život. Neprijíma utrpenie ako nehodu, ktorej sa treba za každú cenu vyhnúť, ako neželateľnú udalosť, ktorej sa treba poddať chtiac-nechtiac. Ani ho nemá prijímať len ako trest za hriechy, ale ako prostriedok na záchranu nesmrteľných duší a prípravu na svoje vlastné vzkriesenie. Je nemožné mať účasť na Kristovom vzkriesení, ak sme s ním najskôr netrpeli a nezomreli.

Snažme sa uvedomiť si túto skutočnosť práve vo chvíľach preťaženia, zhonu, nepríjemnej choroby, či problémom. Aj my máme mať účasť na utrpení. „Dočasné preťaženie, neúspech a námaha, nám nesmú odňať radosť z práce. Sú našim podielom na utrpení a kríži Ježiša Krista.“

Ak príde deň, že naša láska bude taká veľká, že niečo dokážeme pre Ježiša aj vytrpieť, budeme s ním prežívať radosť a tak budeme schopné spolupracovať na vykúpení sveta.

Vnútorne i vonkajšie utrpenie, ktoré so sebou prináša život, prijímame s vierou z Božích rúk. Ak pre starobu alebo chorobu zanecháme vonkajšiu činnosť, budeme pokračovať v našej apoštolskej práci v hlbšom zmysle modlitbou a obetou.²¹

Na zamyslenie:

1. Aký je môj postoj ku krížu?
2. Nie som pri nesení kríža príliš smutná?
3. Viem byť Bohu vďačná i za kríž a utrpenie?
4. Som si vedomá, že svojím prijatým utrpením pomáham zachraňovať nesmrteľné duše?
5. Ako sa správam pri dočasnom preťažení a námahe?
6. Prijala som svoju bezmocnosť?

Záver

„Utrpenie je dlhá cesta, ktorá stúpa v serpentínach. V každej z nich sa pred nami roztvorí nový spôsob života, vždy bohatší a plnší od predchádzajúceho.“²²

21 Konštitúcie 73. Kongregácie sestier Božského Vykupiteľa – Vykupiteľky, Spišská Nová Ves 2001.

22 EFRAIM: *Paradoxní Bůh*. Karmelitánske nakladatelství kostelní Vydří 1994. s. 43.

Deviate zamyslenie

Mať radosť z povolania²³

Úprimne, kedy naposledy sme zažili radosť z povolania? Ako musíme dlho premýšľať a rovnako, ako nemusíme dlho premýšľať, o čom je reč? Vážne, robí ma rehoľné povolanie šťastným človekom? „Boh nás miluje a vedie rôznymi cestami. Môžu to byť cesty bolesti, utrpenia, ale aj radosti. Kto miluje svoje povolanie, všetko prijíma s radosťou. Pán nás miluje v utrpení i v radosti. Čaká, aby sme ho milovali, napriek ťažkostiam a skúškam, lebo toto všetko je láska.“²⁴

Ľudia, ktorí aj najmenší príkaz s úzkostlivosťou a starostlivosťou zachovávajú, si často myslia, že sú „čistí“ a predsa zrazu zbadajú, že nie je až tak všetko v poriadku. Je moja radosť tá pravá radosť?

Život sa častejšie prirovnáva ceste. Keď roky žijeme v tom istom prostredí, s tými istými ľuďmi a zabudneme, že sme slabí a hriešni, stane sa cestou, na ktorej sa objavajú aj kamene, prekážky. Na čo všetko a na aké rôzne prekážky sa dá zvyknúť, čo všetko sa môže objaviť v zasvätenom živote a to aj ako prekážka radosti z povolania. Aj na ne sa i v duchovnom živote zvykne. Čo tak rozhodnúť sa: odstrániť tieto 'zbytočné kamene'? Pod odvaleným kameňom len v rozprávkach sa nachádzajú poklady, ale v živote je to často realita, červíky. Ich činnosť najmä na duchovnej ceste spôsobuje i hnisavé rany.

V čase fašiangov o polnoci hlavný organizátor zvykne vyzvať na karnevale: „Masky dole!“ A čo maska zakrývala, je vidieť. Môžu nastať aj prekvapenia. Dobré zamaskovaná tvár skrývala celkom niečo iné. Sklamanie? Strach?

Pravá radosť z povolania sa nezhoduje s maskou. Slová nestačia. Aj skutky môžu zavádzať. Pravá tvár radosti je prínosom. Nič nemá stáť ako prekážka na ceste slobody Božích detí.

Je čas zastaviť sa, čas všimnúť si nielen zvyky, návyky, tradíciu, ale i sľuby, zásady, predsavzatia, hoci len tie z poslednej obnovy, či duchovných cvičení, alebo poučenia zo sviatosti zmierenia.

Je zaujímavé sledovať, ako sa ľudia boja kvapiek dažďa. Nosia so sebou na cesty dáždňníky a hneď pri prvých kvapkách ich použijú. A pritom, pár kvapiek neuškodí. Naopak. Kvapky vody, ktoré nám stiekli po čele pri krste, si treba aj pripomínať. K čomu nás krst vyzýva, povzbudzuje, ale aj čo sme pri krste prijali, na čo je potrebné viac myslieť, uvedomovať si. A následne, čo sme vedome a dobrovoľne po krste prijali za svoje. To, čo malo byť prínosom, čo sme prijímali s radosťou, sa stáva, či už stalo, aj opačným účinkom? Vraj zdravý ľudský rozum a Božie bláznovstvo stoja proti sebe. Pri

23 Porov. STANČEK, L.: Súkromný archív. Spišská Kapitula, Marec 2001.

24 *Radosť z povolania Február 2001*. Materiál Kongregácie sestier Božského Vykupiteľa – Vykupiteľky. Ul. Zimná 66. 052 01 Spišská Nová Ves.

konfrontácii sa dá spoznať postavenie priemernosti a svätosti. Memento zamiesť pred vlastnými dvermi. Chytráctvo svojho „ja“ je nerozumné nazvať múdrosťou. Radosť je ovocím aj výzvou: „Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec“ (Mt, 5,48). Keď chceme povedať „ale“, tak len vtedy, keď si uvedomujeme ľudskú slabosť. Tak, ako pri vyslovení svojho „áno“ Bohu, sme si uvedomovali potrebu Božích milostí a našu nenahraditeľnú spoluprácu. Radosť z povolania hovorí o ohni v našom vnútri. Ozaj, čo horí v nás?

Na dielni prišla cez zimu rada na Joža - známeho chytráka, aby sa staral o teplo. Ráno prišli chlapi a na dielni bola zima. Pri pohľade na pec videli, že v peci horí, ale je zima. V čom bolo tajomstvo, chytráctvo Jožka? V peci horela iba sviečka.

Keď nehorí čo má horieť, možno čakať aj v duchovnom živote radosť?

„Apoštoli napriek prenasledovaniu mali v sebe oheň, ktorý ich pohýnal ísť a ohlasovať radostnú zvesť. Boli naradovaní, že mohli trpieť pre Ježišovo meno. Ohlasovali všade, že Kristus je Boh. Ohlasovali opravdivého Krista, ktorý nás miloval, zomrel za nás a čaká na našu lásku ako odpoveď na jeho výzvu. Nehlásame seba samých, ale Krista ukrižovaného, píše svätý Pavol.²⁵

Neopustiť pôdu evanjelia, naopak - znova sa učiť od poľných ľalií a nebeských vtákov. Teda stáť skutočne nohami na zemi a srdcom byť zo svojím Ježišom. Uvedomiť si dar povolania, uvedomiť si pozvanie na niečo vyššie a vždy čosi viac chcieť vykonať.

„Povolanie je Boží dar, výzva samého Boha. Skôr než dáme odpoveď, musíme si uvedomiť, že ma povoláva nie človek, ale sám Boh a toto volanie je pre mňa nezaslúženým darom. Boh vnikol do nášho života s výzvou, aby sme medzi ostatnými a pre ostatných boli kresťanskí a ľudsky autentickejší.“²⁶

Nie je v nás, že my sa stavíme vždy proti, alebo aspoň proti niečomu. Sme presvedčení, že v nasledovaní Krista, musí byť niečo proti niekomu alebo proti niečomu. Pritom však Boh chce, aby sme vystúpili nad niečo a nie, aby sme sa stavali proti niečomu. Platí pre nás výzva: **„Nedaj sa premôcť zlu, ale dobrom premáhaj zlo“** (Rim 12,21). Je možné mať radosť z povolania, keď sme sa naučili mnohým okľukám a ešte chceme, aby nás evanjeliá nevyrušovali ani v spánku či pri stolovaní. Je čas rázne ustúpiť od svojho údajného **„zdravého ja“ a viac si všimli Kristove: „Veď z plnosti srdca hovorí ústa“** (Mt 12,34), a slová: **„Slová, ktoré som vám ja povedal, sú Duch a život“** (Jn 6,63). Keď niečo žiada Ježiš, aby sme mali radosť, plnosť radosti, je to tak ťažké odložiť, zriecť sa toho? Odložme nezdravú charizmu.

Protikladom reholnej sestry je smutná reholná sestra. Tu neriešime teologickú či asketickú, alebo právnu definíciu, ale chceme poukázať na konkrétnu skutočnosť. Zasvätená osoba a smútok, sú dva protikladné pojmy a vzájomne sa vylučujú. Ide o dokonalú duchovnú Bohu zasvätenú osobu. Smútok zabíja povolanie. Chesterton píše: „Radosť u pohanov je sotva viditeľná, je však veľkým tajomstvom u kresťanov.“²⁷

25 Radosť z povolania Február 2001.

26 Radosť z povolania Február 2001.

27 CHESTERTON.: In.: PRONZATO. A.: *Rehol'nica po koncile*. Preklepaný materiál v súkromnom archíve. s. 273.

Tento autor považuje evanjelium za príručku radosti. S diablom prišiel na svet smútok. S Kristom prišla na svet radosť. Nový zákon začína vo chvíli, keď sa **„dieťa v jej lone zachvelo a Alžbetu naplnil Duch Svätý“** (Lk 1,41).

A rok čo rok si zámerne pripomínáme aj slová anjela: „Nebojte sa. Zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude patriť všetkým ľuďom“ (Lk 2, 10) . Prečo Ježiš robí zázraky? V nich konsekruje našu radosť, aby sme boli šťastní už tu na zemi. Slovo “radosť” sa dokonca vynára aj v priebehu Ježišovho utrpenia pri poslednej večeri: **„Teraz ste smutní, ale zasa vás uvidím a vaše srdce sa bude radovať. A vašu radosť vám nik nevezme“** (Jn 16,22).

Ak je radosť veľkým tajomstvom, právom a povinnosťou zasvätenej osoby je: si toto tajomstvo osvojiť, pretože ho zveruje sám Ježiš. Keby sa niekto pýtal, prečo zasvätená osoba má ukazovať radosť, mohli by sme dať zoznam s desiatkami pohnútok. A keby sme mali ospravedlniť smútok zasvätených osôb, neuviedli by sme ani jednu dôležitú pohnútku, pretože nejestvuje. Predsa len jedná pohnútku je – tá, ktorá vedie k nekonečnému smútku. Zasvätená osoba je nespokojná. Zvolila si nesprávnu cestu. Ale to už nie je zasvätená osoba /aj keď je fyzický prítomná v komunite/. K dosiahnutiu spásy a v snahe po dokonalosti nie malými, ale veľkými a často osudnými prekážkami môžu byť aj pokušenia.²⁸ Je správne si uvedomiť, ako pomôcť v takomto stave zasvätenej osobe. Ukázať správnu cestu radostného povolania. Strata radosti v povolaní sa stáva bolestnou.

Sv. Augustín poznal podobný stav keď napísal: „Pre teba si nás stvoril Pane, a nespokojné je naše srdce, kým nespočinie v Tebe.“ Ak chápe zasvätená osoba správne radosť, tak si uvedomuje, že je výlučným majetkom svojho Pána. Radosť prežíva ten, kto má svoje srdce naplnené Bohom. Radosť vedie k nasledovaniu a plneniu poverenia, určenia. Smutného Boh nemôže vyslať ako svojho vyslanca. Smutnému človeku Boh nevystaví “poverovacie listiny”. Ježiš prišiel nie zrušiť, ale naplniť Zákon. Veľkonočným “Aleluja” je prejavovaná radosť. A radosť si zasluhuje od nás pozornosť. Napríklad: právom sa staráme, aby naše šaty boli čisté a upravené. Venujeme takú pozornosť radosti? Niekto si neoblečie niečo, čo už mal deň na sebe, či niečo, kde je malá dierka. V poriadku. Ale, že už niekoľko dní prežíva radosť pod bodom mrazu, že sa objavuje vákuum radosti, to ním nepohne. A to je v poriadku? Nezabúdajme, že hriechom sme boli Otcovi vytrhnutí a ocitli sme sa ďaleko od Boha.²⁹

Nie je správne tváriť sa, že s radosťou v povolaní je všetko v poriadku a v srdci cítime narastanie absentovanie radosti vo vzťahu k sľubom. Radosť nie je sama od seba, musí byť niečím prirodzeným, spontánnym, nezvyklým hlbokým, žiarivým... niečím, čo sa prejavuje aj na tvári i v očiach, na celej osobe. Radosť má byť niečím, čo celkom jasne poukazuje na krásu nášho života, stretávania sa a dôverného vzťahu s Ježišom, Majstrom. „Zaľúbená osoba myslí na toho, koho miluje, túži byť s ním a chce sa mu podobať. Každý, kto Krista naozaj miluje, je unášaný dynamikou lásky a robí ďalší krok: Krista nasleduje.“³⁰

28 Porov. MÜLLER. L.: Asketika. Vydal Posol Božského Srdca Ježišovho. Trnava 1944 s. 191.

29 Porov. BUOB. H.: *Povolání k vydanosti*. Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří 1995. s. 5.

30 MACIEL. M.: *Urobím vás rybármi ľudí*. LÚČ. Bratislava 1995 s. 85.

Keď vidíme smutnú zasvätenú osobu, nevnuká sa pohnútka spýtať sa: „Prepáč, nezomrel náhodou tvoj Boh?“ Pýtajme sa, je v nás a je na nás vidieť primeraná radosť pri plnení svojich povinností? Boh nás obveseľuje od našej mladosti ...a naša odpoveď? Predstavme sami sebe dôkazy o našej radosti. Porovnajme „za i proti“, voči prežívaniu radosti. Luhať sebe samému je nielen nefér voči sebe, ale je i hriechom. Okolie od nás čaká „znamenia“ radosti.

Nevzťahuje sa aj na nás konštatovanie po jednej návšteve: Videl som mnoho mŕtvolne zatrpknutých tvárí. Koľko karikatúr na jednom mieste. Pretvárinky ktoré sa nedajú skryť. A v monológ pokračuje: Prečo sú znetvorené tieto tváre? Kde ste skryli radosť, o ktorej ste kedysi nielen rozprávali? Bojíte sa ju ukázať?

Pravá radosť - a tou má byť i povolanie, je najväčším svedectvom, ktoré môžeme ponúknuť svetu a ktorým môžeme obdarovať svet; a svet to od zasvätenej osoby právom čaká. Neodháňajme od seba ľudí, pretože sa tvárime ako „hrobári radosti“. To je aj memento, prečo niekto váha zasvätiť svoj život Bohu. Aj keď to priamo nepovedia, ale dá sa to vycíť. Nechcú byť takto zamračení, nespokojní, mrzutí, náladoví... Radšej budeme veselí vo svete a budeme milovať i Boha.

Svet potrebuje svedkov radosti. Tí, ktorí zasväcujú svoj život, všetko vkladajú na Krista. Právě povolanie vie utíšiť smäd ľudského srdca. Len pradiavá radosť presvedčí o dôvernom živote s Bohom. Ľudí dneška pritiahne k svätosti skôr radosť z čnostného života, než to, že im budú predstavené ťažkosti, ktoré musia znášať na ceste za dokonalosťou.³¹ Vie sa, že duchovný stav viditeľne a vopred uskutočňuje Božie kráľovstvo. Práve prejavovaná radosť ukazuje na správny obraz tohto kráľovstva a nie je karikatúrou. Pravá radosť z duchovného života môže vyvolať túžbu žiť po celú večnosť v radosti. O blaženej večnosti vieme, že budeme vidieť Boha z tváre do tváre (*porov. Zjv 22,4*). Žiť zasvätený život v pravde, má väčšiu nádej získať účasť v Božom kráľovstve. Svet od zasvätených právom očakáva svedectvo radosti. V opačnom prípade sami zasvätení Bohu pripravia o dobrú povest' nielen rehol'ný stav, ale aj samotné Božie kráľovstvo.

Je pravdou, že tí čo odporujú Božím milostiam sa tešia, keď vidia zasvätené osoby smutné. Smútok zasvätených osôb neveriacich tiež uisťuje, že Boh nejestvuje. Radostný život zasvätených osôb vyvoláva u neveriacich pochybnosti v ich nevere. Podozrenie a pochybnosti, že predsa len nie je nezmysel všetko, čo sa v Cirkvi rozpráva, že Boh 'je', prichádzajú vtedy, keď neveriaci vidia zasvätené osoby spokojné. Aj takto je potrebné pozeráť na radosť z povolania. Svedectvo radosti zo zasväteného života, že Boh je, je dôkazom, ktorý bude presvedčivejší ako rôzne sylogizmy a iné dôkazy.

Od zasvätených sa právom očakáva ich skutočný radostný život. Čo tak oživiť svoje rozhodnutie spred rokov - na začiatku duchovného života, z tých momentov a etáp života, keď sa rodilo a spoznávalo povolanie, znova a radikálne žiť svoje zasvätenie... Ak cíti zasvätený Bohu, že nežije žiarivo svoje svedectvo radosti, pravda nejde len o vec slov, ale o vnútorné presvedčenie, je čas, urobiť múdre a vhodné rozhodnutie primerane stavu zasvätenia. Všetci, ktorých sa smútok dotýka a to nielen,

31 Porov. GAZZERA. A. LEONELLI. A.: *V jeho šľapajach*. Rím 1982. s. 8.

že je vidieť z ich tváří, nech založia novú vetvu s heslom: *“Servite Domine in tristitia. – Služte Pánovi v smútku”*. Alexander Pronzato v knihe *“Rehoľnica po koncile”* poznamenáva k tomuto heslu urobiť zmenu. Namiesto „pánovi“ vložiť „diablovi“.³² Je to horúce, ale varujúce.

K rozhodnutiu: mať radosť z povolania, kardinál Mercier poznamenáva: „Túžim ti vyjaviť tajomstvo svätosti a šťastia. Ak každý deň päť minút dokážeš utíšiť svoju predstavivosť, zavrieť oči pred vnímateľnými vecami a uši pred hlukom sveta, aby si mohol vstúpiť do svätyne svojej duše, ktorá je chrámom Ducha Svätého, a povieš tomuto Božiemu Duchu: *„Ó, Duchu Svätý, duša mojej duše, klaniam sa Ti. Osvieť ma, veď ma, posilni ma a povzbud' ma. Povedz mi, čo mám robiť a prikáž mi to vykonať. Sľubujem Ti, že sa podriadim všetkému, čo ma z tvojej vôle stretne. Daj len, aby som poznal Tvoju svätú vôľu.”*, tvoj život bude radostný a šťastný. Nájdeš útechu aj uprostred utrpenia. Obdržíš milosť podľa miery tvojich ťažkostí a silu ich znášať. Tak, plný zásluh, dôjdeš k bránam neba. Takéto podriadenie sa Duchu Svätému je tajomstvom svätosti.“³³

Z obežníka na mesiac február:

Láska k Bohu sa prejavuje láskou k blížnemu. Veď či sa neskrýva Božia tvár, v každom človeku, ktorého stretáme? Preto sa snažíme byť trpezlivé, milosrdné, stále znovu sme ochotné odpúšťať, nebudeme odpovedať násilím za násilie a dokonca milovať, i "nepriateľov".

Boh chce zasvätenú osobu premeniť na nové stvorenie, schopné celkom sa darovať, bez akejkoľvek výhrady alebo odporu, radikálne tak, ako jeho Syn.

Čaká, že mu na jeho požiadavky denne budeme odpovedať slovami a s ochotou srdca: "Tu som!" Sú to celkom prosté slová, ale majú nesmierny význam. Stretávame sa s nimi aj v Písme svätom. S rozhodnosťou ich vyslovil Abrahám, Samuel, Panna Mária i sám Ježiš. Týmto kratučkým zvolaním vyjadríme svoju odpoveď Bohu, ktorý nás hľadá a volá. Takto rozmnoží naše ľudské schopnosti a otvorí nás, aby skrze nás vyžaroval on sám a my sa stali znamením nezištnej lásky k blížnym.

Povolanie k zasvätenému životu sme dostali od Boha a s ním i milosť k nasledovaniu. Toto máme prežívať s vedomím poníženosti a dôvery v Boha, v povedomí, že nikto z nás nemôže ani len vysloviť meno Ježiš bez Božej pomoci.

Vždy, keď na nás dolieha neistota, obráťme sa k Bohu slovami: Pane, si moja spása, moje všetko, dôverujem ti! Božia milosť je silná a musí predchádzať každé naše úsilie. Tak aj my v našom apoštoláte môžeme nasýtiť mnohých, ktorí majú hlad po Bohu. Boh nám zveruje veľké úlohy, ale nenecháva nás samé. Zostáva s nami. My sa môžeme vzdialiť od Ježiša, ale on sa od nás nikdy nevzdialil.

Boh túži aj dnes konať prostredníctvom zasväteného života (VC 34). Apoštolská exhortácia nás, zasvätených, povzbudzuje. Dodáva nám odvalu a je plná obdivu a ocenenia rehoľného života.

32 PRONZATO. A.: *Rehoľnica po koncile*. Preklepaný materiál v súkromnom archíve. s. 278.

33 FARICY. R.: *Dar kontemplácie a rozoznávanía*. Vaško. Prešov 1995. s. 104.

Svätému Otcovi boli položené tieto otázky: Aké je miesto zasväteného života v Cirkvi? Je potrebné, aby sme boli rehoľníkmi?

A on odpovedá: „Zasvätený život sa nachádza v samom srdci Cirkvi, ako prvok rozhodujúceho významu pre jej poslanie“ (VC 3). Rehoľníci a rehoľníčky každej doby majú naďalej nachádzať svoj obraz v Kristovi, modlitbou si udržiavať hlboké spojenie s ním, aby celý ich život bol naplnený apoštolským duchom a celá ich apoštolská činnosť preniknutá kontempláciou.

Teda našou hlavnou úlohou je: posväcovať seba a spolupracovať na vykúpení sveta. Nech z nás vyžaruje Kristov Duch. Naše konštitúcie nás na to upozorňujú: „Duch sestier Božského Vykupiteľa má byť Duch Ježiša Krista. Celý ich život sa má riadiť podľa tohto Božského príkladu. Jeho Duch ich musí celkom preniknúť a úplne oživovať a prejavovať sa vo všetkých ich slovách a skutkoch“ (K 4).

K tomu nás vyzýva sám Ježiš: „**Buďte svätí, lebo ja som svätý**“ (1 Pt 1,16). Rehoľná sestra, ktorá veľkodušne žije podľa svojich sľubov, sa priamo včleňuje do vykupiteľskej obeti a toto je jedna z najkrajších foriem všeobecného kňazstva vyplývajúceho z krstu. Rehoľný život nás uspôsobuje pre oveľa väčšiu, pohotovejšiu, silnejšiu a účinnejšiu lásku.

V tomto zmysle spočíva radikálnosť evanjelia. Je v úplnom protiklade so záhaľčivosťou, lenivosťou maskovanou výhovorkami, že všetko necháme na Pána. Nasledovanie Krista vyžaduje silu k zápasu, v ktorom premáhame útoky vlastného sebecka a hľadanie seba samých. Keď sme sa rozhodli nasledovať Krista, nemôžeme robiť nič iné, len vziať na seba svoj kríž a pociťovať na ramenách jeho plnú ťarchu.

Ak žijeme svoje zasvätenie vážne, tak sme plné radosti a nadšenia. A Kristova láska bude žiariť z nás.

Spytovanie svedomia:

1. Som v rehoľnom povolaní šťastná?
2. V komunite i na pracovisku rozdávam radosť?
3. Je mojou túžbou byť každý deň svätejšou?
4. Aká je moja vernosť v plnení sľubov?
5. Ďakujem denne za milosť povolania?
6. Prosím denne za vytrvalosť v povolaní?
7. Myslím na to, že pravá radosť je tam, kde je Kristus?

Desiate zamyslenie

Fenomén rastu v zasvätenom živote

Na úvod jedná poznámka: "*Fenomén*"³⁴ v oblasti duchovného života sa chápe ako skutočnosť určitých postojov, vzťahov, ako sa nám veci javia. Môžeme ho chápať ako súčasť osoby či komunity. Niekomu táto skutočnosť uniká, nepripisuje jej význam, či zvykol si a ide svojou cestou, nevenuje jej pozornosť a u iného to znova a znova vrie, kypí, nedá spať, nie je spokojný a má to jednoducho dopad na konanie, myslenie i cítenie.

Fenomén povolania

Život často prirovnávame k ceste. Cesty sú však rôzne: magistrály, diaľnice, cesty I. triedy, ale aj také horské či poľné. Na týchto cestách sme pútnici. Aj zasvätený človek je len človek, hoci si ho Boh sám povolal, a keď vedome a dobrovoľne som dal súhlas Bohu, že chcem ho nasledovať zachovávajúc sľuby, nesmiem zabudnúť, že cesta nie je vždy len rovná, ale i do vrchu a aj kľukatá.

Rast v zasvätenom živote predpokladá aktivity a efektívnosť. Tie však na začiatku narastajú, aby potom nastal ich úbytok? Rozhodne nie, aspoň nie k nule. Nevyhneme sa znižovaniu aktivity a efektivity v duchovnom živote - práve preto si všimnime určitých fenoménov.

Povolanie často chápeme ako tajomstvo. Čo všetko toto tajomstvo skrýva? Napríklad v oblasti citov duchovného rastu s Bohom... Dokonca si uvedomujeme rôzne etapy vo svojom živote. Môžeme hovoriť o živote lásky v Božej prítomnosti, či dôvery a dokonca až utópii nádeje, keď sa zasvätená osoba angažuje a berie na seba zodpovednosť - je to čas vernosti. Ale na ceste príde čas neschopnosti, čas, keď musí vedieť sa zriecť aktivít, prepustiť úrad, včas a vhodným spôsobom a zriecť sa plánov, ktoré ten ktorý povolal už od nás nečaká, a prípadne čo najrýchlejšie zložiť si z očí nepravé okuliare. Vedieť prijať skutočnú realitu je aj pre zasvätenú osobu niekedy moc náročné. Zasvätený život nie je len fyzická práca; prestať pracovať fyzicky môže znamenať - získať viac v duchovnom živote. Vždy je potrebné vhodne, primerane byť zdatný.

Každá etapa zasväteného duchovného života má svoje etapy, ktoré je potrebné zvládnuť na osoh svojej duše a nie pre oči niekoho. Vždy je potrebné vidieť a nájsť si čas na prípravu, zrealizovanie a ukončenie. Vždy tam bude aj bolesť, ale prečo si ju zväčšovať či umelo vyvolávať? Život ako cesta, má byť zjednotením sa lásky s jednotou a v pravde. Načo sa vedome seba i iných klamať? Čo môže byť horšie, ako žiť hoci len časť etapy života bez lásky? Nie je správne, keď sú na to všetci, že to chce zvládnuť niekto sám. Nekončí to len ujmou? Prečo si privolať vnútorné ťažkosti, pokušenia a prečo napätia v spoločenstve? Aj keď túžba je krásna, osožná a potrebná, ale nie je

34 ŠALING, Samo., kolektív, 1997, *Veľký slovník cudzích slov*, Veľký Šariš, 1997. s. 139.

to predzvesť psychická, nie sú to nezdravé nutkania medzi vnútorným a vonkajším životom?

Rast duchovného života nesmie byť len osobný sen, ale i prijatie reality. Cesta každého je: cestou k integrácii nášho najhlbšieho bytia s našimi kvalitami i slabosťami, s našimi bohatstvom a chudobou, našim svetlom a tieňmi.

Fenoménu rastu duchovného života musí rešpektovať rast zo zeme, kde je naše videnie ohraničené, kde majú svoje miesto prirodzené sklony, kde nie je všetko zlé a nečisté, ale je to etapa, kde nemožno podceniť sympatie i antipatie, aby sme mohli rásť k nekonečným horizontom, k univerzálnej láske, keď sa dokážeme neskôr otvoriť hodnotám určeným i doporučeným pre radosť osobnú zo všetkých z okolia.

Duchovný život má mať svoj rytmus pri rozvíjaní, raste i realizácii. Je tam miesto i na krízy, ktoré majú svoje opodstatnenie, len si ich nevyvolávať, nespôsobovať, či sa na ne príliš nevyhovárať. Rast k dokonalosti môže byť poznačený aj omylmi. Je však múdre dať sa viesť. Nepodceniť, že v živote rastu môže dôjsť k cyklicky opakovaným hodnotám. Chyby mladosti sa môžu zopakovať v starobe. Spoločenstvo zasväteného života musí vidieť aj etapy v celej spoločnosti. Vnímať vplyv jednotlivcov – autorít na celé spoločenstvo. Je vecou každého člena spoločenstva, že má svoju nenahraditeľnú úlohu: bdieť nad jednotlivými etapami rastu spoločenstva.

Fenoménu napätia

Mementom mnohých napätí v raste osobnom i spoločnom pramení z toho, že sa odmieta rast. Odmietanie zmien, odmietanie rastu, zotrvávanie v tom, čo bolo, bránenie sa novému, si vyžaduje zvlášť primeraný prístup, vysvetľovanie, diskusiu a napokon prijatie. Báť sa nárokov, zostávať vzadu, odmietať toho, čo môže obohatiť – je potrebné primerane riešiť. Tak jednotlivec i komunita sú Bohom Duchom Svätým vedení k neustálemu rastu. Je výzvou prameniaca z povolania každého člena komunity, aby smeroval k neustálemu objavovaniu. Kto pozná tajomstvo cesty, ktorú má pred sebou? Je výzvou, aj keď nevieme, čo nás čaká, že teraz robí všetko tak jednotlivec ako i spoločenstvo preto, aby rástlo naše povolanie. Inšpirácia Ducha Svätého je zárukou úspechu. Život sa mení, ale keď dávame sa viesť Duchom Svätým, nejdeme na slepo, do neistoty, neprináleží nám sa báť i keď bázeň je potrebná. Zasvätený život je putovanie púšťou do zaslúbenej zeme, kde sa máme pripraviť na vstup, osvojiť si primerané hodnoty a oslobodiť sa od všetkého, čo nie je podstatné pre vstup. Ježišove slová o ťave a uchu ihly nech sú dostatočným mementom. Rast v duchovnom živote nech sa vyvaruje nepotrebných rečí a postojov. Reptanie Židov na púšti i samých Mojžiša a Árona sú mementom. Rast nesmie byť len túžba po dobrodružstve, len túžba zažiť napätie, ale i vyvarovať sa otroctvu.

Tak jednotlivcovi i celej komunite nemá chýbať plameň nadšenia, byť veľkorysého srdca, rešpektovať slobodu každého a vždy pomôcť v raste povolania. To vyžaduje poznanie seba, poznanie toho, čo musí každý i všetci spoločne rešpektovať, plniť a životom dokazovať. Byť pravdivý, žiť pravdu, vedieť ju povedať, prijať je heroické. Vyvarovať sa zovšednenia, zovšeobecnenia, či padnúť do fádnosti. Naopak, vždy znova odstraňovať izoláciu, mať vzťah k odpúšťaniu a neklásť bariéry. Komunita

i jednotliviec je v určitom zmysle tajomstvom, hrozí im úradnícky stereotyp, kde treba bdiť nad veľkým nadšením, usmerňovať lásku, riešiť ťažkosti, chcieť riskovať a to všetko s pohľadom upretým na Božiu prozreteľnosť. Duchovný rast končí tam, kde niet nadšenia, kde sa všetko rieši administratívne, kde sa prioritizuje starosť o hmotné veci pred duchovnými.

Fenoméni vzťahov

Komunita vo fenoméne duchovného rastu sa ma chápať ako spojenectvo srdca a ducha - je to sieť vzťahov. Vzťah znamená, že sme zodpovední za svojich v komunite: tak nahluhlých, zoslabnutých, najzraniteľnejších, hoci je to náročné a ťažké. Je ľahšie poslúchať nariadenia, ako milovať osoby. Preto niekde sa stáva, že komunita končí pri nariadeniach, uradovaní, miesto toho, aby rástla v nezištnosti, prijímaní a dávaní. Komunita je vtedy živá, keď nechce konať len veľké veci, ale že prežíva každý deň s nádejou, novou nádejou, ako deti, ktoré žasnú nad východom slnka a vzdávajú hold jeho západu.

Spoločenstvo žije svoju identitu, keď určenú spiritualitu členovia skutočne prežívajú. Komunita vrhá svetlo na určitý aspekt evanjelia a Ježišovho života. Duchovnosť komunity - to je jej charizma a jej miesto vernosti. Prejavuje sa v modlitbe, práci, stretnutiach, v životnom rytme a v spôsobe, akým prežíva všedné dni. Dnes viac ako kedykoľvek, si člen komunity a komunita sama, musia uvedomovať, čo je to komunita, že sú aj kritéria jej rastu, napredovania, ale je potrebné poznať aj nebezpečenstvá, ktoré ohrozujú komunitu. Čím viac komunita rastie, tým viac musí byť opatrná. Pritom sa nesmie odcudziť svojej misie. Komunita, ktorá skutočne žije, neodkláňa sa od svojej charizmy. Musí mať hlboký zmysel pre miesto, aké v nej zaujíma Boh, modlitba i ľudské potreby. Musí mať určený svoj názor na chudobu i jasný pohľad na vzťah medzi láskou a kontempláciou. Rast v duchovnom živote predpokladá, že člen vie, aké miesto v Cirkvi dneška, má spoločnosť. Člen komunity má cítiť zodpovednosť za celú komunitu a využiť svoje iniciatívy na jej upevnenie a najmä na jej rast.

Napätia sú nevyhnutné okamžiky pre rast a prehĺbovanie života. Pochádzajú z disproporcií medzi ťažkosťami, ktorými sa musí čeliť podporou či vnútorným pokrmom, ktorý prijímame. Keď sú ťažkosti veľké a podpora minimálna, dochádza k vnútorným stresom, čo sa neprejavuje len zlou náladou či neprimeraným správaním. Memento: dať pozor na prostriedky, po ktorých niektorí členovia chcú siahnuť ako po ventilácií, ako sú káva či nežnosti atď. Neprimerané napätia môžu priviesť k vyhľadávaniu ľudského pohodlia, zábav, kompenzácií, ktorých sa vstupom do spoločenstva zrieka. Aby k tomu nedošlo, neprichádzalo, je potrebné spoločne pracovať na raste duchovného života. Nedovoliť, aby došlo k zlomeniu hoci len jedného člena.

Pozor, nie je nič škodlivejšie pre komunitný život, ako skrývať napätia, tváriť sa akoby neexistovalo, zastierať ho maskou zdvorilosti či úteku od reality a dialógu. Na ťažkosti je potrebné sa dívať s opravdivou ľudskou múdrosťou. Po prekonaní napätia, môže nastať čas milostí. Je nebezpečným napätím príliš rýchlo spiritualizovať, to znamená: pokladať ho za skúšku, ktorú musím pred Bohom zvládnuť sám. Rozhodne pri ťažkostiach je potrebné rozprávať a problém čo najrýchlejšie riešiť. Kde často

vznikajú skúšky a napätia, treba hľadať, či komunita nestratila zmysel pre podstatné, či sa nespreneverila Bohu. Potom je napätie apelom k vernosti. Aby komunita znova našla pokoj, musí uznať svoje zranenie, prosiť Boha o odpustenie a o to, aby sa jej dostalo svetla a nových síl. Pravda nesmie a nemôže byť prehliadaná. To, že niekto z komunity spoznal strach, egoizmus, žiarlivosť, neschopnosť viesť dialóg, musí sa nutne on i komunita snažiť o odstránenie týchto nedostatkov. Ináč dôjde k ešte väčšej úzkosti, ktorá nemá d'aleko k beznádeji.

Mementom je, že nie je možné, alebo len zriedkavo, že svoje ťažkosti, svoje zlé vnútorné postoje, pokiaľ mu ich nepomôžeme odhaliť, neodstráni. Taký člen komunity potrebuje poznať, že je milovaný. V tom spočíva úloha komunity. Pomaly, s pocitom, že nie je odmietaný, ale prijímaný a milovaný, bude môcť rozvíjať svoje pozitívne stránky a dať sa do služby ostatným. Až sa strach skončí, začne etapa vzájomného počúvania sa bez predsudkov, bez apriórneho odmietania a začnú aj iní chápať, prečo ten a onen tak reagoval, a tak sa nakoniec napätie stráca. V duchovnom raste každému musí ísť o to, že prijímame toho druhého, milujeme ho aj s jeho ťažkosťami.

Komunita pracuje na vzájomnom akceptovaní sa, ktoré vytvára, že dokážeme prijímať druhého, čo si u niekoho vyžaduje čas a trpezlivosť. Najmä od predstavených, ale nielen od nich to vyžaduje tiché, pokojné vedenie dialógu, preniknuté nehou. Budovať dôveru je povinnosť, a preto modlitba nestráca na aktuálnosti.

Fenoméni riešenia

Pri raste duchovného života v komunite, sa treba chrániť prílišnej strnulosti. V komunite, kde sa napätie často objavuje, je nebezpečie pomalého rastu. Napätie ešte nie je dôvod na panikárenie. Duch Svätý dokáže aj v takejto situácii urobiť, že mnohé povolania sa nielen upevnia, utvrdia, ale stanú sa oddanejšími, stálejšími. Dejiny hovoria, že v najťažších časoch svoje zohrávajú tak jednotlivci ako i celé spoločenstvá. V Cirkvi sa vždy rodia nové veci. Boh dá povstať novým prorokom, svätcom, ktorí to, čo je dávno známe, oznámia novým spôsobom. Cirkev je vždy v určitom napätí medzi "starým a moderným". Je pravdou, že nové ešte nemusí byť vždy dobré a staré sa nemusí báť vždy nového. Nové často znepokojuje. A to aj u jednotlivca v raste jeho povolania, zmenách, ktoré prežíva vo svojom vnútri. Je potrebné, vedieť rozlišovať, čo je na jednej strane prorocké, čo sa v novom objavuje, čo potrebuje zmenu, ale je správne poznať, čo je pravda a čo je jednoducho len strach, prípadne zabehnuté, navyknuté...

Napätie môže byť darom a milosťou. Niekedy to vyzerá ako pôrodné bolesti - najmä vtedy, keď dochádza k vyjasňovaniu pohľadov na veci, udalosti, čo spočiatku býva zdanlivo v protiklade, ale len na začiatku... Prosby k Duchu Svätému sú preto opodstatnené.

Rast zasvätenia k láske, k múdrosti je dlhodobý - keď sa jedná o komunitu, tak ešte dlhší. Čas zohráva dôležitú úlohu. Na riešenie vecí a ich rast, nechať primerane času. Môže byť vážnou chybou, chcieť v mene pravdy veci urýchliť, príliš rýchlo vysvetliť. Niekomu môže vyhovovať konfrontácia a rozdeľovanie. Nie je to však zdravé. Lepšie je byť priateľom času. Je evidentné, aby sa zachovala bdelosť, aby sa problémy neobchádzali tým spôsobom, že sa budú odmietať prejavy nespokojnosti, ktoré sú

v komunite, či vo vnútri jednotlivca, naopak, je potrebné pri napätí zasiahnuť v pravý čas.

S krehkými ľuďmi je potrebné opatrnejšie riešiť veci. Nezosilňovať agresivitu, len nekritizovať, či robiť si z niekoho blázna, pretože každý poznáme pocit frustrácie a niekedy i viny. Tieto a iné pocity, môžu veľmi rýchlo nadobudnúť podoby určitej úzkosti, strachu, že nie sme vo svojej koži. Chráňme sa vlastnej obmedzenosti a zbabelosti, aby sme neublížili tým druhým. V komunite môže byť niekto, kto je akýmsi 'hromozvodom' osobných úzkostí či kolektívnych obáv. Pri raste povolania tak jednotlivca či komunity je potrebné, vyvarovať sa i náznaku šikanovania, pretože to môže byť začiatok novej agresie. A keď sa častejšie zopakuje, urovnať stav je veľmi ťažké. V komunite sa môže stať, že ju jeden člen paralyzuje. Takýto člen, musí byť primerane riešený. Nik nesmie brať určité výpady na seba, ani vedome a ani nevedome, či údajne pod vplyvom Ducha Svätého. Napríklad tým, že v komunite bude robiť šaša. V napätí je však dobrý smiech. Lieči, upokojuje, vracia k pokoju, pohode, vzbudzuje nové sily.

Niektoré napätia pochádzajú z toho, že nedokážeme prijať, aby autorita mala určité chyby. Hľadáme stále dokonalú, ideálnu osobu. Keď sa sklame, vyvoláva to v nás úzkosť. Takéto napätia môžu byť užitočné, každý musí prísť na to, že každý človek je len človek, môže sa myliť a nemusíme voči nemu strácať dôveru. V raste povolania si každý musí byť vedomý, že si musí budovať autentický a slobodný vzťah k autorite. Kto už zastáva určitý post vo formácii, rovnako nesmie zabúdať, že má pracovať na sebe a rásť v povolaní.

Záver

Neobjavili sme Ameriku, ale ani seba. A predsa. Pripomenúť si veci, ktoré sa nás bytostne dotýkajú, nie je na škodu. Snáď si niečo viac uvedomiť, inému vec pripomína, že nie je na svete sám. Ďalšiemu, aby vstal a šiel ďalej. Každý môže, má svoju úlohu v osobnom i komunitnom duchovnom raste. Nech Duch Svätý dokončí s naším súhlasom potrebné pre náš i komunitný rast v duchovnom živote.

Jedenáste zamyslenie

Radosť v zasvätenom živote

Vraj viac a viac absentuje radosť? Nič nové pod slnkom!
V Teologickej Summe sv. Tomáš (2,2ae) uvádza vyše 134 čností: viera, nádej, láska a potom všetky ostatné čnosti. Kto by ich chcel naraz pestovať, mal by z toho zmätok na nevydržanie. V dvoch čnostiach sa musíme ustavične cvičiť a to - v poníženosti a v láske. Sv. Augustín hovorí: Celý dom závisí od základov a od strechy. Áno, potrebné sú aj steny – iné čnosti, ale ak je strecha deravá a ak nie sú základy pevné, je to pohroma. Základ je poníženosť. Poznáme myšlienku: „Pane Bože, ak mi pomôžeš, spravím niečo, ináč sa na nič nezmôžem.“..? Znamená to, že máme budovať pokoru. A láska? Príkaz lásky je jasný. O tieto dve čnosti sa musíme usilovať, ale pokojne.

Medzi 134 čnosťami jedna sa zriedka spomína. Ktorá? Je to „*jucunditas - veselosť, radosť*“. Sv. Tomáš píše, že spočíva v tom, že vieme vyťažiť radosť zo všetkého, čo sa prihodí a rozveseliť druhých. Najmä v komunitách je radosť dôležitá. Šťastím je pre komunitu mať sestru, brata, čo sú schopní udržiavať dobrú náladu. Podobne šťastím je pre rodinu, v ktorej matka či otec vedia rozosmiať deti.

Raz jeden murár spadol, keď pracoval na druhom poschodí. S dolámanými nohami ho priniesli do nemocnice. Pribehne jedna sestra: „Oh, chudáčik, ako ste si ublížili, keď ste spadli!“ A on: „Nie tým, že som spadol, ale tým, že som k zemi dorazil.“ Z nešťastia bol schopný rozosmiať sestru ošetrovateľku, tých čo boli okolo neho, i nás! Je to veľká čnosť.

Sv. Filip hovorí: „Nie je pekné chodiť s ovisnutým nosom. Zamračená tvár nepatrí do „veselého domu“ raja.

Teda, ak chceme ísť do neba, treba vyjasniť tvár, usmievať sa, byť spokojní, aj keď to niekedy dobre neklape, bez zbytočného nariekania. Uvedomme si, že máme vzývať o pomoc Pannu Máriu - našu Matku a k nej sa utiekať. Mária nás vedie k pravej radosti. Tí, ktorí vstúpia do jej školy čností, predovšetkým sústredenosti, bez ktorej nejestvujú hlboké a trvácne čnosti, tí oveľa ťažšie spoznajú pravú radosť. Oddelíme sa trochu od tohto sveta, ktorý je plný hluku a nájdime si väčší vzťah cez čnosti poníženosti a radosti k ceste za Kristom vo svojom povolání.

Už anjel pastierom v tú noc, keď sa narodil náš Spasiteľ povedal historické slová: **„Zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude patriť všetkým ľuďom“** (Lk 2,10). A v nasledujúcich slovách dostáva sa vysvetlenia, kedy pocítíme pravú radosť, keď budeme ľuďmi **„dobrej vôle“** (Lk 2,14). Pravá radosť, čistá radosť, keď máme Boha priateľom a bratom, prináša pokoj.

Zalistujme si v knihách Svätého písma a poučme sa, ako vyzýval Boh k radosti a ako radosť prežíval vyvolený národ. Už v Mojžišovej štvrtej Knihe Numeri, Boh učí Židov, najmä kedy a ako nemajú zabudnúť radovať sa s Bohom. „Na trúbkach budete trúbievať aj v dňoch svojej radosti, na sviatky a na novmesiace pri svojich celostných žertvách a pokojných obetách“ (Nm 10,10). Národ Židov pri voľbe prvého kráľa Šaula jasal a volal: „Nech žije kráľ“ (1 Sam 10,24). A rovnako pri inom pomazaní za kráľa „trúbili na trúbu a všetok ľud volal: **„Nech žije kráľ Šalamún!“** (1Kr 1,39). O radosti pri pomazaní Dávida v Hebrone čítame: „Tri dni jedli a pili“... **„múčne jedlá, figové a hrozienvé koláče, vína, olej, dobytok a ovce v hojnosti, lebo v Izraeli bola radosť“** (1Krn 12,39-40). **„Ľud sa radoval z dobrovoľných darov, lebo s veľkou ochotou srdca darovali Pánovi; aj Dávid sa veľmi radoval“** (1Krn 29,9). Prorok Ezdráš ako národ slávil návrat zo zajatia. **„Slávili ... sedem dní v radosti, lebo Pán ich obdaroval radosťou“** (Ezd 6,22). V knihe Nehemiášovej čítame, čo prikázal kňaz Ezdráš po obnovení zmluvy s Bohom po čítaní Zákona na slávnosť Stánkov: **„Chodte, zajedzte si niečo masťného a vypite si sladkého, no niečo z toho pošlite aj tomu, kto si nenachystal. Lebo tento deň je zasvätený nášmu Pánovi. A nermúťte sa, lebo radosť v Pánovi je vaša sila.“** (Neh 8,10). **„Preto bola veľmi veľká radosť“** (Neh 8,17), lebo obnovili vtedy tradíciu stánkov, čo nerobili od čias Nunovho syna Jozueho. A keď obnovili múry Jeruzalema, priviedli levitov **„aby vykonalí posviacku s radosťou, vďakyvzdávaním a chválospevmi pri cimbaloch, harfách a citarách“** (Neh 12,27), a **„v ten deň priniesli veľa obiet a tešili sa, lebo ich Boh obdaroval veľkou radosťou. Aj ženy s deťmi sa radovali. Naďaleko bolo počuť jasot Jeruzalema“** (Neh 12,43). Písmo spomína, ako sa národ tešil, keď kráľovná Ester zachránila pred istou smrťou celý národ, keď Aman mal plán zničiť židovský národ. **„Celé mesto plesalo a radovalo sa. Židom sa zdalo, akoby im nastávalo nové svetlo, nová radosť...“** (Est 8,15-16). O opaku šťastia, že krátke je hriešnikovi, hovorí Jób: **„Radosť hriešnikov je veľmi krátka a smiech darebákov trvá len chvíľku“** (Jób 20,5).

Kniha žalmov učí poďakovať za radosť. **„Môjmu srdcu dal si väčšiu potechu, než majú tí, čo oplývajú vínom a obilím“** (Ž 4,8). V žalme objavujeme Pána, svoj dedičný podiel v slovách: **„U teba je plnosť radosti, po tvojej pravici večná slasť“** (Ž 16,11). 21. žalm učí radovať sa z víťazstva, „blaziš ho radosťou“ (Ž 21,7). Kto by neďakoval za vyslobodenie z nebezpečenstva smrti? Návod je v slovách: **„Môj nárek si obrátil na tanec, ... radosťou si ma opásal“** (Ž 30,12). 45. žalm je svadobná pieseň pre kráľa a jej slová informujú: **„Sprevádza ich jasot radostný, tak vstupujú do kráľovského paláca“** (Ž 45,16). Nachádzať radosť na určitých konkrétnych miestach, uvedomovať si ich radostný význam pre náš život, pripomínajú slová: **„Jeho svätý vrch, krásne návršie, je celej zemi na radosť“** (Ž 48,3). Kto z nás ešte nevolal podobne, ako je v žalme: **„Daj, aby som počul radosť a veselosť, a zaplesajú kosti, ktoré si rozdrvil“** (Ž 51,10), alebo: „Navráť mi radosť z tvojej spásy a posilni ma duchom veľkej ochoty“ (14). Uistením sú slová: **„Ale spravodliví sa môžu tešiť a jasat pred Božou tvárou a v radosti sa veseliť“** (Ž 68,4). Boh nás predsa stále pozýva k svojej oslave: **„Podte, plesajte v Pánovi, oslavujte Boha našu spásu“** (Ž 95,1). Vieme, že za všetko čakáme odmenu. Utvrdzujú nás v tom slová: **„Vychádza svetlo spravodlivému a radosť tým, čo majú srdcia úprimné. Radujte sa, spravodliví v Pánovi a oslavujte jeho sväté meno“** (Ž 97,11-12). Boh je istý víťaz a my už dnes si uvedomujeme: „Na chválu Božiu jasaj celá zem; plesajte, radujte sa a hrajte“ (98,4). Vieme, o čo nám v živote ide. Ďakovný žalm 100 pripomína: **„Jasaj na chválu**

Pánovi, celá zem, s radosťou slúžte Pánovi“ (2). Pravá radosť si vyžaduje konať: ***„Tvoja náuka je mojím večným dedičstvom, lebo je slasťou môjmu srdcu“*** (119,111). A uvedomujeme si, čo hovoria ku nám slová: ***„Nech sa mi prilepí jazyk na podnebie, keby som nepamätal na teba, keby som Jeruzalem nepovýšil za vrchol svojej radosti“*** (Ž 137,6). Chceme nájsť rýchlejšie inšpiráciu k pravej radosťi? Žalmy máme poruke. Zastavme sa občas pri jednotlivých slovách, myšlienkach.

Vtedy sa osobne spoznáme význam slov: ***„Bo sa ti múdrosť nastahuje do srdca a tvoju dušu blažiť bude poznanie“*** (Prís 2,10). A ešte ďalej sa obohatíme, pretože ***„očakávanie spravodlivých sa premieňa na radosť, lež nádej bezbožných sa obracia navnivoč“*** (Prís 10,28). Dať prednosť múdrosti pred pochabosťou, sú mementom slov, že aj ***„po radosti býva zármutok“*** (Prís 14,13). A rovnako slová, že ***„bláznovstvo je nerozumnému človekovi potechou“*** (Prís 15,21). Naopak, čo sa týka radosti vo vzťahu k priateľom platí, že ***„priateľský pohľad rozveseľuje srdce“*** (Prís 15,30). O radosti z námah Kniha kazateľ hovorí: ***„Aby sa (človek) mohol radovať za všetky námahy; to je zaiste Boží dar“*** (Kaz 5,18). ***„Lepšie je vypočuť pokarhanie od múdreho, ako by mal niekto počúvať chválospevy od pochabých“*** (Kaz 7,5). Najmä keď si uvedomujeme vďaka za spásu, prorok Izaiáš hovorí: ***„I budete čerpať vodu s radosťou z prameňov spásy“*** (Iz 12,3). ***„A Pánovi vyslobodení sa vrátia, s jasotom prídu na Sion. Ustavičná radosť bude na ich hlavách, radosť a rozkoš dosiahnu a zmizne starosť a vzdychanie“*** (Iz 35,10). Naše cesty nech sú cesty Božie, pretože radosť bude sprievodným znakom. Dovtedy je potrebné, budovať svoj vzťah k Božím slovám, aby sme mohli povedať: ***„Tvoje slová sú mi slasťou a radosťou srdca“*** (Jer 15,16). To platí pre každý vek a stav. Prorok Jeremiáš pripomína slová Boha, že ***„vtedy sa bude panna tešiť v tanci i mladíci a starci pospolu. „Ich smútok zmením na radosť, poteším ich, rozveselím po žiali“*** (Jer 31,13).

Radosť a čo s ňou súvisí, už v Starom zákone, Boh odkrýva svojim verným a dáv im nádej na radosť, ktorú najmä v Novom zákone možno viac vidieť.

Božie slovo ***„u koho bolo zasiate do skalnatej pôdy, to je ten, kto počúva slovo a hneď ho s radosťou prijíma, ale nemá v sebe koreňa, je chvíľkový“*** (Mt 13,20-21). Memento: chrániť sa byť chvíľkový. Už ináč sa správa človek v podobenstve o poklade v poli. ***„Keď ho človek nájde, skryje ho a od radosti z neho ide, predá všetko, čo má, a pole kúpi“*** (Mt 13,44). Pretože pravú radosť pozná len ten, kto plní vôľu Božiu a ktorému Boh za to dáva prísľub ***„Správne, dobrý a verný sluha; bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým: vojdí do radosti svojho pána“*** (Mt 25,21). A keď prežívame správne radosť, vieme pochopiť správanie žien v nedel'né ráno, keď vstal z mŕtvych Ježiš. ***„Rýchlo vzišli z hrobu a so strachom i s veľkou radosťou bežali to oznámiť jeho učeníkom“*** (Mt 28,8). Zachariáš pri oznámení, že sa mu narodí syn, dostal uistenie: ***„Budeš sa radovať a plesáť a jeho narodenie poteší mnohých“*** (Lk 1,14), a predsa sám si radosť pre svoje zapochybovanie oddialil až do chvíle obriezky syna. Ináč skôr radosť prežili sedemdesiati dvaja, keď sa vrátili natešení a hovorili: ***„Pane, aj zlí duchovia sa nám poddávajú v tvojom mene!“*** (Lk 10,17). A v podobenstve o stratenej ovci je oznámená nádej každému, kto sa otvára Ježišovej radosťi: ***„V nebi bude väčšia radosť nad jedným hriešnikom, ktorý robí pokánie, ako nad deväťdesiatimi deviatimi spravodlivými, ktorí pokánie nepotrebujú“*** (Lk 15,7). Rozhodne nechceme žiť ako boháč, ktorý si nevšima Lazára (porov. 16, 19-31). Naopak, chceme v radosťi ísť ešte ďalej ako

apoštolí, ktorí po zmŕtvychvstaní Ježiša od **„veľkej radosti nemohli uveriť a len sa divili“** (Lk 24,41), pretože my máme bohatú tradíciu Cirkvi a rozumieme Ježišovým slovám o viniči a ratolestiach, keď hovorí: **„Toto som vám povedal, aby vo vás bola moja radosť a aby vaša radosť bola úplná“** (Jn 15,11). Ježiš, keď odchádzal k Otcovi, prorocky hovoril a nás pripravoval na vydávanie potrebného svedectva: **„Vy budete plakať a nariekať, a svet sa bude radovať. Budete žiaľiť, ale váš smútok premením na radosť. Keď žena rodí, je sklúčená lebo prišla jej hodina. No len čo porodí dieťa, už nemyslí na bolesti pre radosť, že prišiel na svet človek. Aj vy ste teraz smutní; ale zasa vás uvidím a vaše srdce sa bude radovať. A vašu radosť vám nik nevezme.“**

Fenomén - a či neplatia Ježišove slová z rozlúčky s apoštolmi?
„Proste a dostanete, aby vaša radosť bola úplná“ (Jn 16,24). Ježiš sa nemodlil o radosť len za apoštolov, ale aj za každého, čo uverí v jeho meno: **„Teraz idem k tebe (Otcu) a toto hovorím na svete, aby mali v sebe moju radosť – a úplnú“** (Jn 17,13).

S radosťou sa stretávame v listoch apoštolov po Kristovom nanebovstúpení. O účinkovaní apoštola Filipa v Samárii, Skutky apoštolské hovoria: **„V meste nastala veľká radosť“** (Sk 8,8). A keď dievčina menom Rodé, počula hlas apoštola Petra, ktorý bol vyslobodený zo žalára, za ktorého sa modlili bratia a sestry, **„od radosti ani neotvorili bránu, ale vbehla dnu a oznamovala, že pri bráne stojí Peter“** (Sk 12,14). V Liste Rimanom čítame o pravej radosť, ktorá vrcholí a cieľ má v Božom kráľovstve: **„Veď Božie kráľovstvo nie je jedlo a nápoj, ale spravodlivosť, pokoj a radosť v Duchu Svätom“** (Rim 14,17). A preto si vyprosujeme, aby na nás boli splnené slová: **„Boh nádeje nech vás naplní všetkou radosťou a pokojom vo viere, aby ste v sile Ducha Svätého ophývali nádejou“** (Rim 15,13). Tak chápeme slová sv. Pavla Korinťanom: **„Moja radosť je radosťou vás všetkých“** (2Kor 2,3). Pavol odhaľuje svoje city pre naše povzbudenie v slovách: **„Veľa sa vami chválim a naplňa ma potecha a prekypujem radosťou pri všetkom našom súžení“** (2Kor 7,4). Keď Galaťanom učí, povzbudzuje aj nás ako duchovne žit: **„Ovocie Ducha je láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, láskavosť, dobrotá, vernosť, miernosť, zdržanlivosť“** (Gal 5,22-23). Uvedomujeme si výzvu, keď nielen Filipanom, ale i nám, platia slová: **„Dovršte moju radosť: zmyšľajte rovnako, rovnako milujte, buďte jedna duša a jedna myseľ. Nerobte nič z nevraživosti ani pre márnú slávu, ale v pokore pokladajte jeden druhého za vyššieho“** (Flp 2,2-3). Tak ako sv. Pavol brata Epafrodita odporúča láske Filipanom: **„...prijmite ho teda v Pánovi s veľkou radosťou a takýchto si vážte“**, obracia sa na nás, aby sme vedeli postupovať k nášmu večnému úžitku. Vtedy aj my máme účasť na slovách: **„Moji milovaní a vytúžení, moja radosť a moja koruna, takto pevne stojte v Pánovi, milovaní“** (Flp 4,1). Nielen Filemon, ale i my sa budeme tešiť z radosti iných, z radosti apoštola sv. Pavla, keď píše: **„Mal som totiž veľkú radosť a útechu z tvojej lásky, brat môj, pretože si osviežil srdcia svätých“** (Flm 7). A keď nás plnenie vôle Božej niečo stojí, a snáď chladne naša radosť, sv. Jakub apoštol má pravdu pri slovách: **„Bratia moji, pokladajte to len za radosť, keď postúpíte všelijaké skúšky, veď viete, že skúška vašej viery prináša vytrvalosť. A vytrvalosť sa má ukázať v dokonalých skutkoch, aby ste boli dokonalí a neporušení a v ničom nezaostávali“** (Jak 1,2-3). A to aj vtedy, ako pripomína sv. Peter: **„Ani teraz (Boha) ho nevidíte, a jasáte nevýslovnou radosťou, plnou slávy, že dosiahnete cieľ“**

svojej viery – spásu duší“ (1Pt 1,8-9). „A to preto, aby vaša radosť bola úplná“ (1Jn 1,4). A Ján sám sa priznáva: „Nemám väčšej radosti, ako keď počujem, že moje deti žijú v pravde“ (3Jn 4).

Fulton Shen - slávny americký biskup, ktorý veľa vystupoval v televízii a napísal veľa kníh, napísal o Panne Márii legendu:

Sme v nebi. Ježiš schádza na vrátnicu pozrieť sa, či je všetko v poriadku, na mieste. Zdá sa mu, že je tam priveľa ľudí. Ide k sv. Petrovi a vraví mu: „Drahý sv. Peter, dobre vieš, že takto sme sa nedohodli. Hej, dobrí nech vojdú, no vidím tu aj takých, čo nikdy nechodili na omšu, rúhali sa, vyvádzali všetko možné.“ Sv. Peter skloní hlavu: „Pozri sa, Pane Ježišu, ja verne strážim. Zatváram dvere pred určitými osobami. Ale načo je to, ak z času na čas príde tvoja Matka, dokorán pootvára okná a všetci vstúpia dnu?“

Legenda nestavia Pána Ježiša do zlého svetla, veď zomrel za nás na kríži, ale skôr nám chce pripomenúť, že Panna Mária je naša sestra a keď my sa máme jedna k druhej ako sestra, či Panna Mária sa zachová ináč v hodine našej smrti?

Aby sme boli skutočne sestrami a bratmi si navzájom a prežívali pravú radosť a z radosti vychádzajúci pokoj, pripomeňme si:

Desatoro radostných zásad medziludských vzťahov:

1. Radostne formovať seba samých. Láska nespočíva iba v tom, že milujeme blízkych, ale i v tom, že samých seba robíme „milovateľnými“, že sme láskaví, čím umožníme blížnemu robiť nám radosť. Vyhýbame sa tak u seba hranatosti, nie sme kyslí, svojím ja neničíme radosť sebe i iným.
2. Nehovoriť vždy o svojich právach. Ak chceme byť opravdivo šťastní, myslíme viac na svoje povinnosti. Často myslíme na to, aby naše povinnosti sme konali s radosťou, že nimi iným posluhujeme.
3. Na utrpené urážky zabúdajme. Radujme sa, že pre vzrast radosti, môžeme prinášať aj obeť našich medziludských vzťahov. Nezaoberajme sa urážkami, dokážme prižmúriť oko, zahasme iskru skôr ako spôsobí požiar. Radosť si nielen uchráňme, ale sa s ňou aj podelíme.
4. Kde je pravá radosť, neostáva miesta pre hnev. Ak sa nás niečo dotkne, nesprávajme sa podráždene, ovládajme sa ! Sebaovládanie nie je slabosť, ale sila, ktorá pomáha upevňovať sa v radosti. Pokojná vyrovnanosť je čnosť silných. Čistá radosť sa nevie odplácať urážkou.
5. Radosť má zmysel pre humor. Dokázať povedať vo chvíli napätia niekoľko milých žartovných slov, navracia silu priateľstva, rodiny... Často stačí úsmev a dokáže to, čo jarný lúč slnka so zamrznutou prírodou.
6. S radosťou prijať druhých takých, akí sú. V hudobnom nástroji každá struna vydáva svoj vlastný tón a až keď znejú spolu, vnímame krásu hudby. Rozličnosť je dar. Má nás privádzať k spolupráci, nie ku konfliktom. Keď

pestujeme čnosť radosti, uvedomujeme si, že sme rozdielni, nie však protivníci. S úctou a rešpektom prijímajme druhých, hoci sú iní ako my, ale rovnako sa snažiaci o radosť. Rozmanitosť prináša vzájomné obohatenie.

7. S radosťou prijímať seba samých. Ak nedokážeme prijať seba samých, ťažšie sa naučíme prijať tých druhých. Kto nevie prijať seba takého, aký je, upadá do komplexov. Neprirovnávajme sa v zmysle slov: „Ten, tá tí, sú lepší, úspešnejší, viac sú vážení...“, nevzbudzujme v sebe pocit menejcennosti, alebo hlúpu pýchu. Viete si predstaviť strom len s plodmi a bez konárov? Preto, aby sme mali čo najviac radosti, učme sa urobiť si žart sami zo seba.
8. Ak chceme žiť radostne, nerobme zo seba odborníkov na všetko. Boh nám dal talenty, míny...a my len obchodujeme s radostným duchom. Radosti prekáža povýšenectvo, stále poučanie. Vieme, čo preslávilo Sokrata? Vraj povedal: „Viem, že nič neviem.“
9. Radosť a úprimnosť sú ako rodné sestry. Dopĺňajú sa a platí medzi nimi „čo na srdci, to na jazyku“. Byť úprimne radostnými, ale bez toho, aby sme všade vnášali hádky a nedorozumenia. Učme sa úprimnosť zaoblieť láskou, úctou, pokorou, diskretnosťou. Vedieť povedať, čo si myslíme, vo vhodnej chvíli a vhodnými slovami.
10. Trpezlivosť je korenie radosti. Trpezlivosť je čnosť múdrych a silných. V medziludských vzťahoch je potrebná, pretože nik nie je dokonalý. Radosť sa skôr dosiahne trpezlivosťou.

Ozaj o čom teraz rozmýšľame? Usmejme sa a začnime. U seba, so sebou, na seba a tak vyzbrojení, šírme radosť, žíme radostnejšie. Nastane zmena v našom živote, keď ako odborníci - radosť zoberieme do svojich rúk.

Niečo nám môže pošepkať básnička

Staručké husle

*Ocitli sa staručké husle na dražbe,
zaprášené, doškriabané,
zdali sa byť celkom bezcenné.
A ležali tam, nikým nepovšimnuté.
Dražobník volal: Kto z vás má o ne záujem?
Sú za dva doláre, možno i za jeden!
Vzadu vstal muž so šedivou hlavou,
berie ich do rúk, struny ladí,
znovu ich pozerá, čistí;
sláčikom struny rozohráva, hľadá.
A lúbezné tóny nesú sa v priestore.
Také iskrivé, ako zimné ráno imelie,
také vábivé, ako dych piesne mladosti,
keď nemluvňa sa šťastím rozihrá -
- a hneď zas v hĺbke tónov srdce lká
a usedavým smútkom narieka.*

*Zatíchli tóny. Starec v pozadí.
Zas ticho sadá si a skryva dlane.
Dražobník volá: „Počuli ste husle?
Nuž, teraz koľko dáte mi za ne?“*

*„Sto dolárov dám“, ponúka jeden,
„dám tisíc“, pridáva druhý
„tisíc dám“, „dám dva tisíce“,
rozhoduje sa tretí,
a štvrtý tritisíc vtlača mu do dlane.*

*Prečo bol odrazu ten rozdiel v cene?
Husle sú tie isté, staručké a zodrané...*

*To spôsobil len dotyk majstra...
Čo s tebou sestra, sa tiež raz stane,
keď dotkne sa ťa ruka tvojho Majstra,
a ovanie ťa jeho dobrota?
I ty sa rozozvučíš Majstrovými tónmi,
svojou vlastnou symfóniou života.³⁵*

(Marián, Magnifikát 22-23/1989, s.57-58)

Radosť vymrela?

Tieto slová už nepatria k básni. Odpoveď čaká na zrealizovanie. Radosť v rehoľnej komunite je niečo viac, ako nutnosť, potreba... Radosť je treba chápať a prijímať ako dar. Za dar sa ďakuje. O dar sa stará. Dar sa neodloží do kúta. Dar je darom, keď aj iní majú z neho úžitok.

Obdarujme sa. Čím? Prečo? Načo? Uvážme. Odpovedzme. Boh je tu. Boh, ktorý je láska.

35 *Magnifikát*: U sv. CM Rím, 22-23/1989, s. 57-58.

Dvanáste zamyslenie

Patriť Ježišovi

Tvoríme Cirkev putujúcu, očisťujúcu i oslávenú.

„Toto tajomstvo je veľké; ja hovorím o Kristovi a Cirkvi.“ (Mk 5,32)

Niekde patriť, zaväzuje. Športovci majú fanúšikov, rôzne hviezdy majú kluby, kde sa stretávajú ich obdivovatelia a podobne. Aj Cirkev má niečo úžasné, na čo by sme neboli sami prišli. Učenie Cirkvi je z Božieho zjavenia. A Cirkev nám predkladá k viere prijímať náuku o vzťahu medzi nami živými na zemi, čo sme Cirkev putujúca do večnosti, s bratmi a sestrami, Cirkvou očisťujúcou sa v očistci po ich smrti, keď veríme, že raz budú po celú večnosť vidieť Boha z tváre do tváre a Cirkvou bratmi a sestrami oslávenými v nebi, nie iba tými, čo ich uctieваме ako svätých.

V Cirkvi si zvlášť toto spojenie uvedomujeme na Sviatku všetkých svätých 1. novembra a v novembrovom čase 2. novembra na Všetky duše zosnulých.

Ježiš nám v tieto dni, ale aj počas celého roka i na duchovných cvičeniach, obnovách, a vôbec, pripomína jeho slová:

„Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň“ (Jn 6,54). My na zemi môžeme a máme sa správne stavať ku svätej omši a vôbec k Eucharistii - oni sú najúčinnnejším darom samého Ježiša pre náš vzťah k zomrelým a svätým. Zaiste, všetci túžime po večnom živote v spojení s Ježišom - Učiteľom, Spasiteľom...

Koľkú nádej nám Ježiš dáva v tomto prisľúbení! Každý, kto prijíma Kristovo telo a krv, bude v posledný deň vzkriesený. A pretože je toto prisľúbenie pre každého, vytvára zvláštne prepojenie medzi všetkými, ktorí sme pokrstení v Kristovi. Robí z nás členov jednej rodiny; v Cirkvi sme spojení spôsobom, ktorý presahuje obyčajné členstvo v nejakom spolku. V istom zmysle, všetci sme na sebe navzájom závislí, pretože tvoríme jedno Kristovo telo. A to znamená, že naše modlitby - nás živých i mŕtvych, nie sú len dobrými myšlienkami a túžobnými želaniami. Majú moc, pretože sme navzájom spojení.

Pápež Benedikt XVI. v encyklike *Spes salvi* (V nádeji sme spasení) hovorí o starovekej kresťanskej tradícii súvisiacej s modlitbou za zomrelých. Pripomína, že je pre nás zdrojom útechy, a zároveň poukazuje na to, ako sme medzi sebou v Kristovom tele prepojení: Nikto nežije sám. Nikto nehreší sám. Nikto nie je spasený sám. Do môjho života neustále vstupuje život tých druhých, v dobrom i v zlom. Preto môj príhovor za druhého nie je mu cudzí, nie je niečím vonkajším, a to ani po smrti. V tejto prepojenosti bytia môže moje poďakovanie alebo modlitba za niekoho, znamenať malú etapu jeho očistenia.

Láska je silnejšia ako smrť, prekračuje čas a spája nás. Keď si spomíname na tých, ktorí odišli pred nami, nemali by sme zabúdať, že potrebujú naše modlitby. Či sa modlíme za tých, ktorých poznáme tu a teraz, alebo sa modlíme za niekoho, kto zomrel, Boh nás vyslyší. A určite nášho Otca teší, keď vidí, ako sa jeho deti navzájom o seba starajú!

Uvedomme si, prežime dnes a teraz okamih objatia s Otcom. Myslime aj na podobenstvo o márnotrattnom synovi.

Vo chvíli, keď zatvorím oči pre tento svet, ľudia, ktorí budú na blízku, povedia: „Zomrel.“ V skutočnosti je to klam. Som mŕtvy pre toho, kto ma vidí, kto tam stojí pri mne. Moje ruky budú studené, moje oči nebudú môcť viac vidieť, ale v skutočnosti smrť nejestvuje, pretože len čo zatvorím oči pre tento svet, otvorím sa Božiemu nekonečnu. Ako hovorí apoštol Pavol, uvidíme ho z tváre do tváre takého, aký je (*porov. 1 Kor 13,12*). A uskutoční sa to slovo, ktoré hovorí Kniha múdrosti v druhej kapitole: Boh stvoril človeka nesmrteľného pre neporušiteľnosť, stvoril ho podľa svojej prirodzenosti (*porov. Múd 2,23*).

V nás teda už nesmrteľnosť je a preto smrť nie je nič iné, ako zrod mojej identity, môjho bytia s Bohom navždy. Smrť je chvíľa objatia s Otcom, ktorého s napätím očakáva srdce každého človeka, srdce každého tvora. Povedzme si: Otče, ďakujem ti za všetkých ľudí, ktorých si mi dal do života, a zvlášť za tých, ktorí už spia spánkom pokoja. Spolu vkladáme svoju nádej do tvojho prisľúbenia zmŕtvychvstania.

A hneď nezabúdajme aj na naše vzory v nebi.

Bolo by to pre nás neúčtivé a na našu škodu, keby sme len na Slávnosť všetkých svätých, ktorá pozýva Cirkev putujúcu na zemi, aby okúsila predchuť slávnosti nebeského spoločenstva, ktorá je bez konca a aby si oživila nádej na večný život. Ubehlo už 14 storočí, odkedy Panteón - jedna z najstarších a najslávnejších rímskych pamiatok, bola určená pre kresťanskú bohoslužbu a zasvätená Panne Márii a všetkým mučeníkom: „Sancta Maria ad Martyres“. Chrám všetkých pohanských božstiev bol takto premenený na pripomienku všetkých tých, ktorí ako hovorí Kniha zjavenia: „Prichádzajú z veľkého súženia, oprali si rúcha a zbielili ich v Baránkovej krvi“ (*Zjv 7,14*). Následne bola oslava všetkých mučeníkov rozšírená na všetkých svätých: „...veľký zástup, ktorý nik nemohol spočítať zo všetkých národov, kmeňov, plemien a jazykov“ (*Zjv, 7,9*), ako sa vyjadruje opäť sv. Ján. V tomto (Kňazskom roku) by som rád s osobitnou úctou pripomenul svätých kňazov, tých, ktorých Cirkev svätorečila, dávajúc ich za vzor duchovných cností, ako aj tých oveľa početnejších, ktorí sú známi Pánovi. Každý z nás si uchováva vďačnú spomienku na niektorého z nich, ktorý nám pomohol rásť vo viere a dal nám pocítiť Božiu dobrotu a blízkosť.

S vďačnosťou si oživujeme Pamiatku všetkých zosnulých veriacich. Chcel by som pozvať k prežívaniu tohto učenia Cirkvi v pravom kresťanskom duchu, čiže vo svetle, ktoré pochádza z tajomstva Veľkej noci. Kristus zomrel a vstal z mŕtvych, a otvoril nám cestu do domu Otcovho kráľovstva života a pokoja. Kto nasleduje Ježiša na tejto ceste, je prijatý tam, kde nás on predišiel. Keď môžeme teda navštevujeme cintoríny, pamätajme na to, že tam v hrobách odpočívajú iba smrteľné pozostatky našich drahých, čakajúcich na konečné vzkriesenie. Ich duše – ako hovorí Sväté písmo, už „sú

v Božích rukách“ (*Múdr 3,1*). Preto najvhodnejší a najúčinnnejší spôsob, ako si ich uctiť, je modliť sa za nich, s obetovaním skutkov viery, nádeje a lásky. V spojení s eucharistickou obetou sa môžeme prihovárať za ich večnú spásu a zakusovať najhlbšie spoločenstvo, v očakávaní, že sa znova spolu stretneme, aby sme navždy v radosť požívali tú Lásku, ktorá nás stvorila i vykúpila.

Aké krásne a utešujúce je spoločenstvo svätých! Je to skutočnosť, ktorá dáva iný rozmer celému nášmu životu. Nie sme nikdy sami! Sme súčasťou akejsi „duhovnej spoločnosti“, v ktorej vládne hlboká solidarita: dobro každého jednotlivca je prínosom pre všetkých, a tiež opačne, spoločné šťastie sa šíri na jednotlivcov. Je to tajomstvo, ktoré určitým spôsobom môžeme zakusovať už na tomto svete, v rodine, v priateľstve, osobitne v duchovnom spoločenstve Cirkvi. Nech nám Preblahoslavená Panna Mária pomáha rezko kráčať cestou svätosti a nech sa preukáže ako Matka milosrdenstva pre duše zosnulých.

Svätci sú pre nás ako - mnohé malé zrkadlá, v ktorých je možné kontemplovať Ježiša Krista.

Vo svojich apoštoloch Ježiš kontempluje svoj zápal a svoju lásku pre spásu duší; v mučeníkoch kontempluje svoju trpezlivosť, svoje utrpenie a svoju bolestnú smrť; v osamotených vidí temnú a skrytú časť svojho života; v pannách obdivuje svoju čistotu bez škvrny a vo všetkých svätých svoju bezhraničnú lásku; keď obdivujeme čnosti svätých, nerobíme nič iné, než to, že obdivujeme čnosti Ježiša Krista. Svätci nezačali všetci dobre, ale všetci dobre skončili.

Spomeňme si na svätých ako Augustín - manichejec, mal nemanželské dieťa..., svätá Margita Kortónská, žila v nedovolenom manželstve. Ale aj čakateľ na oltár Maťo Talbot, ktorým už v štrnástich rokoch bol ožran.

Svätci sú našimi orodovníkmi, ale máme aj iné dary, znaky, znamenia atď... Je správne, že si uchováame v živote aj znaky.

Pane, prenikni nás svojím prijímaním iných, postojom toho, kto sa dáva vždy k dispozícii. Uč nás konať ako robíš ty: "odložiť rúcho". Rúcho prospechárstva, vypočítavosti, osobných záujmov, aby sme mohli prijať nahotu spoločenstva. Rúcho malomeštiackeho zmýšľania, aby sme si obliekli priesračnosť skromnosti, jednoduchosti, ľahkosti. Rúcho panovania, arogancie, nadvlády, zneužívania, žgrlošenia, aby sme sa znova zaodeli plášťom slabosti a chudoby, dobre si vedomí toho, že "pauper" (chudobný – pozn. prekl.) sa ani tak veľmi neprotiví slovu "dives" (bohatý – pozn. prekl.), ako slovu "potens" (mocný – pozn. prekl.). Musíme zanechať znaky moci, aby sme zachovali moc znakov.³⁶

Znamením je pre nás na príklade našich zomrelých a svätých to, že nemáme vládnuť, ale slúžiť.

36 Porov.: BELL, *Stola e qrembiule*, Toronto 1993, s. 25.

Kategória, ktorá zodpovedá zasvätenému životu i kňazstvu, nemá nič spoločné s vládnutím. Ak chápeme tento stav ako kňazstvo, službu biskupa či pápeža, alebo zasväteného života v reholi, v podstate ako moc, je to úplne pomýlené.

Z evanjelií vieme, že medzi apoštolmi bola debata o tom, kto je medzi nimi prvý.

Vidíme, že pokušenie premeniť svoj vlastný stav učeníkov na pozíciu moci bolo už vtedy na počiatku a je tu stále. Nemôžeme poprieť, že toto pokušenie bolo v každej generácii a je aj v tej dnešnej. Súčasne však je tu Pánovo gesto, ktorým umýva učeníkom nohy a tak ich uschopňuje sedieť pri stole s ním, so samým Bohom. Týmto gestom vysvetľuje, čo zamýšľa s naším životom. Ak sa nám to nepáči, tak nie sme kňazmi, zasvätenými osobami....³⁷

Od bratov a sestier, ktorí nás predišli a neprestajne nás s nimi spája láska, môžeme sa učiť krásu evanjelia.

Nestačí iba odsudzovať a udávať podlosti nášho sveta. V našej neočarujúcej dobe nestačí ani hovoriť o spravodlivosti, o povinnostiach, o spoločnom dobre, o pastoračných programoch, o evanjeliových požiadavkách. Treba o tom všetkom hovoriť so srdcom naplneným súcitnou láskou, aby sme zakúsili tú konkrétnu lásku, ktorá sa daruje s radosťou a vzbudzuje nadšenie; treba vyžarovať krásu toho, čo je v živote pravdivé a spravodlivé, pretože iba táto krása naozaj uchvacuje srdcia a obracia ich k Bohu.³⁸

To nás motivuje posväcovať sa kvôli posväteniu iných, ako príklady svätých. Ján Mária Vianney sa posväcoval preto, aby bol schopnejší posväcovať iných. Isteže, obrátenie zostane tajomstvom srdca, ktoré sú slobodné vo svojom rozhodovaní, a tajomstvom Božej milosti. Svojou službou nemôže urobiť viac, než osvietiť ľudí, viesť ich v spovednici a darovať im sviatosti. Tieto sviatosti sú Kristovými skutkami, ktorých účinnosť sa nezmenšuje nedokonalosťou alebo nehodnosťou vysluhovateľa, alebo zasvätenej osoby, ale výsledok závisí aj od dispozície toho, kto ich prijíma. Túto dispozíciu však veľmi podporuje osobná svätosť každého z nás, naša snaha. Je dokázané, že svedectvo, ako aj tajomná výmena zásluh v spoločenstve svätých, je požehnaním. Svätý Pavol povedal: „Na vlastnom tele dopĺňam to, čo chýba Kristovmu utrpeniu pre jeho telo, ktorým je Cirkev“ (*Kol 1,24*). Ján Mária Vianney chcel istým spôsobom vychytiť Bohu milosti obrátenia nielen svojou modlitbou, ale obetou celého svojho života.³⁹

Sme oslovovaní posväcovať sa kvôli posväteniu iných. Slová, ktoré "prebodávajú". Musíme brať do úvahy aj trvanie svojho príhovoru; pretože ak je niekto neschopný zniesť dlhé preslovy, a budeme príliš dlho ťahať svoje povzbudenie či napomenutie, nakoniec svojho poslucháča omrzíme. Preto slávny kazateľ v Liste Hebrejom hovorí: „Prosím vás, bratia, zneste slová povzbudenia; veď som vám napísal iba krátko“ (*Hebr 13,22*). Toto je vhodné hlavne pre slabých: nech počúvajú menej slov, ktoré sú schopní pochopiť, ale nech prebodávajú ich dušu bolesťou kajúcnosti. Pretože

37 Porov. RATZINGER, J.: *Il sale della terra*. Mappano, 1997, s. 218.

38 Porov.: MARTINI, K., M.: *Pastoračný list*. Miláno, 1999, s. 12-13.

39 Porov.: JÁN PAVOL II.: *List kňazom o svätom farárovi z Arsu*. Rím, 16. marca 1986.

ak im adresujeme na jeden raz zložitý príhovor, stratia všetko, nakoľko nie sú schopní všetko obsiahnuť.⁴⁰

Všetko u nás ľudí si vyžaduje čas. Nikomu z nás nie je navyiac trpezlivosť. Každý kde žijeme, stretávame sa s bratmi a sestrami, si máme uvedomovať, že s nimi sme na ceste do večnosti. Aj naši zomrelí sú i naďalej bratmi a sestrami. A svätí v nebi? Máme ich vzývať, ku nim sa obracať vo svojich otázkach života o pomoc. Teda spoločenstvo je poklad, nesmie byť len bremenom.

"Poklady"

Každá farnosť má svoje poklady. Právě poklady sú chudobní, sužovaní, trpiaci, chorí, a všetky tie duše, v ktorých Duch Svätý najhojnejšie rozšíril svoje dary tak, že žijú životom utrpení a modlitby. (...) Každý dobrý kresťan musí vedieť oceniť a pastoračne využiť tieto "poklady" pre svoju službu, pre spásu duší, ktoré sú mu zverené. Za zomrelých, duše v očistci.

Osobitne chceme poukázať na chorých. Každá farnosť má svojich chorých. Chronicky chorých, ktorí sa pomaly opotrebovávajú ako sviece a ktorí očakávajú poslednú hodinu svojho života ukrižovaní na svojich lôžkach; sezónne chorých, príležitostne chorých, a pod...

Podľa príkladu Učiteľa Ježiša Krista, ktorý osobitne miloval chudobných a chorých, musíme rezervovať svoju prednostnú pozornosť týmto svojim bratom a sestrám. Písmo sväté nás inšpiruje: „Bol som chorý a navštívili ste ma.“⁴¹, sú slová, ktoré nás "prebúdajú v dnešný deň. Je správne, že si uvedomujeme, pravidelne vidíme, že čím svätejšie žijeme, tým hojnejšie je ovocie, ktoré prináša život. Hoci by sme používali prostý štýl, málo rétoriky a vysvetľovali by všeobecnú náuku jednoducho... Toto sa deje preto, lebo nadšenie vychádza zo živého ducha: kto nemá toto, vyťaží málo úžitku, aj keby bol veľmi učený a používal by vysoký štýl. Isteže, nemožno poprieť, že vznešená náuka, vycibrená reč a pekný spôsob prednesu, majú svoju hodnotu a sú účinnejšie iba ak ich sprevádza dobrý duch; avšak bez tohto budú síce príjemné pre zmysly a rozum, ale odovzdajú málo, alebo nijaké nadšenie vôli. Koľko je duší v očistci, že to zanedbali a koľko v nebi, pretože to využívali na oslavu Boha a spásu duší. Vôľa obyčajne ako prvá zoslabne a v konaní zostane mdlá, hoci vďaka zvláštnej milosti boli povedané najobdivuhodnejšie veci, aké bolo možné povedať. V takom prípade to všetko slúžilo iba na pobavenie sluchu. Podobne ako by sluch potešil harmonický zvuk hudobných nástrojov alebo zvonov, ale neprebudil by dušu z jej strnulosti, pretože samotný hlas nemá dostatočnú moc na to, aby vzkriesil mŕtveho z jeho hrobu.⁴²

Vieme aká najkrajšia pochvala nás čaká od Ježiša? Akú zažili pochvalu naši svätí bratia a sestry?

40 Porov.: VELKÝ, G., *Homílie na WEzechiela*. 1. 11, 16-17.

41 Porov.: ALBERIONE, G., *Vita pastorale. Supplemento*, 1996, s. 101.

42 Porov. CHRYZOSTM, J.: *Výstup na horu Karmel*. Knika 3, 45.

Nechváľte teraz tieto moje slová. Ja nepotrebujem potlesk, ani hlučné volanie na slávu. Iba jedno chcem: aby ste potom, ako ste ticho a pozorne počúvali, uskutočňovali v praxi všetko, čo vám hovorím. Toto je pre mňa potlesk, toto je pochvala, po ktorej túžim. Ak sa však obmedzíte na chválu slov, ktoré vám boli povedané, bez toho, aby ste ich uviedli do praxe, pritiahnete na seba oveľa prísnejšie odsúdenie a oveľa ťažší trest, kým my budeme vysmiati a pokrytí hanbou. Toto nie je divadlo a ani vy tu nesedíte preto, aby ste sa pozerali na komediantov a iba tleskali. Tu je prítomný duchovný učiteľský úrad, škola svätosti; preto je tu len jedno štúdium, jedno úsilie: aby ste uvádzali do praxe, čo počúvate a aby ste skutkami dosvedčovali vašu poslušnosť. Iba vtedy sa budem považovať za dobre odmeneného; kým teraz sa cítim skoro na pokraji beznádeje.

Evanjelizácia je s istotou prvá a najdôležitejšia služba, ktorú Cirkev môže a musí vykonávať pre dnešného konkrétného a historického človeka. Toto platí stále, aj pre človeka konzumistického, hedonistického, materialistického, porušujúceho pravidlá a nábožensky ľahostajného. Priame a kerygmatické zvestovanie evanjelia má a bude mať vždy svoju vlastnú silu v akejkol'vek ľudskej situácii, pod podmienkou, že bude čo možno najviac inkulturované a konkrétne situované. (...) „Nemôžeme mlčať“ (Sk 4,20), povedali apoštoli Peter a Ján pred veľradou. Ani my, dnešní pastieri, (zasvätené osoby) nemôžeme mlčať. Odvážne a s veľkým dôrazom musíme pokračovať v misionárskej evanjelizácii bez strachu z odporu, nech by prichádzal z akejkol'vek strany. Iba tak budeme verní Ježišovi Kristovi a budeme môcť ponúknuť nenahraditeľnú službu dnešnému postmodernému mestskému a globalizovanému človeku, ktorý hľadá konkrétny zmysel svojej existencie, tak ako ho hľadal vo všetkých iných dejinných obdobiach. Môžem povedať, že nám to odkazujú bratia a sestry, ktorí nás predišli z tohto sveta.⁴³

Akú odpoveď od nás očakáva nebo a očistec so svojimi obyvateľmi? Odpoveď na skrytý hlad.

Aj v modernej sekularizovanej spoločnosti, na jej námestiach a uliciach – kde sa zdá, že vládnu nevera a ľahostajnosť, kde sa zdá, že zlo prevláda nad dobrom a vytvára dojem víťazstva Babylonu nad Jeruzalemom – existuje skrytá túžba, klíčiaca nádej, záchvev očakávania. Ako čítame v Knihe proroka Amosa: „Hľa, prídu dni“, hovorí Pán, Jahve – „i pošlem na zem hlad; nie hlad po chlebe a nie smäd po vode, ale po počúvaní Pánovho slova“ (8,11).

Na tento hlad chce odpovedať evanjelizačné poslanie Cirkvi. Aj vzkriesený Kristus dôrazne vyzýva pochybujúcich apoštolov, aby vyšli za hranice svojho chráneného horizontu: „Chod'te teda, učte všetky národy... a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal“ (Mt 28,19-20). Celá Biblia je popretkávaná výzvami "nemlčať", "silne kričať", "zvestovať Božie slovo vhod i nevhod", byť strážcami, ktorí pretŕhajú ticho ľahostajnosti. Každá krajina, národ či spoločenská kategória, mali

43 Porov.: HUMMES, C., *Sempre discepoli di Christo San Pavlo*. Miláno, 2002, s. 73.159.

svojich apoštolov. My, Pane, zo svojej najpokornejšej strany, chceli by sme byť apoštolmi a takpovediac - evanjelistami Krista vo vesmíre. Chceli by sme meditáciami, slovom, praxou celého svojho života odhaľovať a ohlasovať vzťahy kontinuity, ktoré robia z kozmu, v ktorom sa hýbeme, prostredie zbožštené vtelením, zbožšťujúce prijímaním

Eucharistie, zbožštené našou spoluprácou. Prinášať Krista v účinkoch súvislostí priam organických, do samotného srdca skutočností považovaných za najviac nebezpečné, naturalistické a pohanské. Toto je moje evanjelium a moje poslanie.

Uvedomujeme si a pripomíname dôvod plodnosti. Ani jeden zo skutočných misionárov sa nikdy nepustil do misijného dobrodružstva bez toho, aby vo svojich meditáciách hlbšie neuvažoval o tajomstve Božieho vykúpenia. Tak ako sa toto vykúpenie neuskutočnilo bez Ježišovho kríža, nebude pokračovať vo svojom uskutočňovaní v dušiach ani bez krížov a utrpenia jeho apoštolov. V tomto musíme mať absolútne rovnaký postoj ako náš Pán, ak chceme byť jeho rýdзи a opravdiví misionári. „Zmýšľajte tak ako Kristus Ježiš...“, ktorý na slávu Otca a pre spásu duší „uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži“ (Flp 2,5.8).

Deti sa nerodia bez bolesti. Ježiš nás porodil pre večný život zomierajúc na kríži; bolo to pri päte kríža, keď sa Mária stala našou Matkou. Bolest' a často aj smrť sú v nadprirodzenom poriadku dôvodom plodnosti. Uvedomujeme si to ako spoločenský paradox. Na rozdiel od iných, všetci sme tí, čo žijú medzi ľuďmi ako obetovaní, ktorí patria všetkým: verejný otrok, na používanie pre spoločenstvo. Vteliť sa v ňom spoločenský paradox kresťanstva, v ktorom najponíženejší je najvyšším a ten, kto najviac rozkazuje, najviac slúži.⁴⁴

Pripomeňme si, že ten, kto má byť vysvätený, padá na tvár a celým telom i čelom sa dotýka dlažby chrámu. Prejavuje tak svoju totálnu pripravenosť prijať službu, ktorá mu bude zverená. Tento obrad hlboko poznačil i mnohých zasvätených Pánovi. Spomeňme si, že čo to môže a má a robí i s nami?!..

Záver

Spolupracujme s dušami bratov a sestier, ktoré nás predišli do večnosti a dnes ešte trpia v očistci, prosme aby im ho milosrdný Ježiš skrátil a duše v stave slávy v nebi prosme o príhovor za nás, ktorí musíme znášať ťažkosti pozemského života.

Dodatok

Memento pre každého:

Zdravie

1. Pi veľa vody.
2. Jedz raňajky ako kráľ, obedy ako princ a večere ako žobrák.
3. Jedz viac jedla, ktoré rastie na stromoch a kríkoch a jedz menej jedla, ktoré je

44 GORDANI, I.,: *Cattolicità Morcelliana*. Brescia, 1938, s. 216.

spracovávané.

4. Ži s tromi E - Energia, Entuziazmus, Empatia.
5. Modli sa a venuj tomu čas.
6. Hraj viac hier.
7. Čítaj viac kníh, ako v predchádzajúcom roku.
8. Sed' v tichosti aspoň 10 minút každý deň.
9. Spi 7 hodín.
10. Prechádzaj sa 20-30 minút každý deň a usmievaj sa pri tom.

Osobnosť

11. Neporovnávaj svoj život s druhými. Vôbec nemáš tušenie, o čom je ich cesta životom.
12. Neprechováaj negatívne myšlienky alebo veci, ktoré nemôžeš kontrolovať. Namiesto toho venuj svoju energiu prítomným pozitívnym momentom.
13. Neprepracúvaj sa. Udržuj si svoju hranicu.
14. Neber sa tak vážne. Nikto iný ťa tak vážne neberie. :-)
15. Nemíňaj svoju vzácnu energiu na ohováranie.
16. Snívaj viac, kým nespíš.
17. Závišť je strata času. Už máš všetko, čo potrebuješ.
18. Zabudni na to, čo sa stalo v minulosti (odovzdaj to). Nepripomínaj svojim blízkym chyby z minulosti. To zničí tvoju prítomnú radosť.
19. Život je príliš krátky na to, aby sme nenávideli druhých. Prestaň nenávidieť.
20. Vyrovnaj sa so svojou minulosťou, aby neovplyvňovala tvoju prítomnosť.
21. Nikto nemá moc nad tvojou radosťou okrem TEBA.
22. Uvedom si, že život je škola a si tu, aby si sa učil. Problémy sú jednoducho súčasťou životopisu, ktoré sa objavujú a miznú ako algebra class, ale lekcia, ktorú sa z toho naučíš, bude na celý život.
23. Usmievaj sa a smej sa viac.
24. Nemusíš vyhrať každý spor. Súhlas nesúhlasu.

Spoločnosť

25. Volaj často svojej rodine.
26. Každý deň daj niečo dobré druhým.
27. Odpusť všetkým všetko.
28. Tráv čas s ľuďmi nad 70 rokov a pod 6 rokov.
29. Pokús sa každý deň vyčariť úsmev na tvárach aspoň 3 ľuďí.
30. To, čo si o Tebe myslia druhí, nech ťa vôbec nezaujíma.
31. Tvoja práca sa o teba nepostarará, keď si chorý, tvoji priatelia áno. Bud' s nimi v kontakte.

Život

32. Rob správne veci!
33. Vyhod' všetko, čo nie je nápomocné, krásne alebo potešujúce.
34. Boh lieči všetko.

- 35. Akokoľvek dobrá alebo zlá je situácia, zmení sa...
- 36. Nezáleží na tom ako sa cítiš, vstaň, obleč sa a ukáž sa.
- 37. To najlepšie ešte len príde.
- 38. Keď sa ráno zobudíš živý, ďakuj za to Bohu.
- 39. Tvoje najhlbšie ja je vždy radostné. Tak buď radostný.

Trináste zamyslenie

Spolupracujem na svojej spáse

„Vaša práca nie je márna.“ (1Kor 15,58)

Vieme na čo sme na svete? Máme Boha poznávať, milovať... a získať si zásluhy pre večný život v nebi. Primerane každý človek môže vo svojom stave, veku... plniť Božiu vôľu. Cirkev dostala od Ježiša potrebné informácie v Jeho učení, čo od nás sa žiada.

Kard. Stephen Kim Sou-hwan ako náš brat a jeden z nás, hovorí, aby sme sa učili poznávať, prijímať, žiť drámu sveta. Hovorí:

„Ako arcibiskup v Soule som sa často sám seba pýtal: „Moja viera a môj život sú naozaj podľa evanjelia?“ Odpoveď bola bližšie k "nie", a to hlavne z pohľadu evanjeliovej chudoby, ku ktorej by som mal ako kňaz smerovať (...). Občas som vo svojej kancelárii uvažoval: „Prečo nemôžem žiť s chudobnými a zanechať biskupský úrad?“ (...). Ježiš Kristus, ktorý je mojím všetkým, prišiel ako chudobný a ukázal Božiu lásku k chudobným, k trpiacim, k vydedeným, a potom zomrel na kríži. On nalomenú trstinu nedolomil, hasnúci knôť nedohasil. (...). Keby sa znova narodil v tejto dobe, bol by sa narodil medzi najmenšími v nejakej chatrči alebo v štvrti najchudobnejších. Známa Simone Weil hovorievala, že závidela ukrižovanému Ježišovi (...). Narodila sa v Paríži v bohatej židovskej rodine, snívala o ľudskejšom svete, kde všetci spolu harmonicky nežijú. Zanechala sľubnú budúcnosť, aby sa delila s robotníkmi o ich bolesti. (...).“ Nato si kardinál povzdychol: „Ja závidím jej, ktorá žila "celá zapálená" a objímala celou svojou bytosťou bolesť a drámu sveta.

Žijeme ako zasvätení Pánovi, patríme Pánovi, znova si môže uvedomiť aj hodnotu, na ktorú svet zabúda a nerád myslí a tou je: chudoba. Cirkev je povolaná byť "obhajkyňou spravodlivosti a chudobných" pred netolerovateľnými sociálnymi a ekonomickými nerovnosťami, ktoré "hlasno volajú do neba" (...). [Prednostné hlasovanie za chudobných] znamená, že musí prenikať všetky naše štruktúry a pastoračné priority. Cirkev je povolaná byť sviatosťou lásky, solidarity a spravodlivosti (...). Je potrebná ustavičná dispozícia, ktorá sa preukáže v rozhodnutiach a konkrétnych gestách, vyhýbajúc sa každému postoju nadradenosti. Od nás sa žiada, aby sme

venovali čas chudobným, aby sme boli k nim láskaví a pozorní, aby sme ich so záujmom vypočuli, zvolili si ich za spoločníkov (...) a spoločne hľadali spôsoby, ako zmeniť ich situáciu (...). Iba blízkosť, ktorá z nás urobí priateľov, nám dovolí hlboko oceniť hodnoty dnešných chudobných, ich oprávnené túžby a ich osobitný spôsob prežívania viery (...). Chudobní sa tak stanú subjektmi evanjelizácie a celistvej podpory človeka.⁴⁵

Je dôležité, vedieť a chcieť sa podeliť sa s bratmi a sestrami.

Svätý Ján hovorí: „Ak má niekto pozemský majetok a vidí brata v núdzi a srdce si pred ním zatvorí, ako v ňom môže ostávať Božia láska?“ Hľa, kde sa začína kresťanská láska. Ak ešte nie si schopný zomrieť za svojho brata, buď aspoň schopný urobiť ho účastným na tvojich dobrách. Nech tvoje srdce pohýna konkrétna láska, a nerob to z vystatovania, ale z prehojného milosrdenstva, ktoré vychádza z hĺbky tvojej duše, a nech ťa robí pozorným k biede tvojho brata! Ak svojmu bratovi nemôžeš dať zo svojho prebytku, ako budeš môcť dať za neho svoj život? Peniaze, ktoré so sebou nosíš, ti môžu ukradnúť zloději, a ak neprídu zloději, oddelí ťa od nich smrť, ak sa od nich neodpútaš za svojho života. Čo máš s nimi robiť? Tvoj brat je hladný, je v núdzi: možno dychtivo čaká v tiesni pre veriteľa. Nevlastní nič, ty naopak vlastniš; je to tvoj brat, boli ste vykúpení spoločne, obaja za tú istú cenu, obaja zachránení Kristovou krvou: maj k nemu súcitiť, ty, ktorý vlastniš dobrá tohto sveta. Hovorí ku nám sv. Augustín

Naša práca na sebe je výzvou: ukázať Ježiša svetú aj skrze chudobných, ale chudobní sú rôzni. Aj hľadanie Boha a iné nesmieme prehliadnuť.

„Chceli by sme vidieť Ježiša“ (Jn 12,21). Túto prosbu predložili apoštolovi Filipovi niektorí Gréci, ktorí prišli do Jeruzalema ako pútnici na veľkonočné sviatky. V jubilejnom roku sa táto prosba duchovne ozývala aj v našich ušiach. Ako pútnici spred dvetisíc rokov, aj ľudia našich čias, možno nie vždy vedome, prosia dnešných veriacich, aby im nielen "rozprávali" o Kristovi, ale aby im ho v určitom zmysle slova umožnili "vidieť". Ved' či nie je úlohou Cirkvi odzrkadľovať Kristovo svetlo v každom dejinnom období a umožňovať, aby jeho tvár žiarila aj pred generáciami nového tisícročia?⁴⁶

Žiada sa od nás, aby sme boli učitelia a zároveň svedkovia. Svet potrebuje viac svedkov ako učiteľov.

Pre Cirkev je prvým evanjelizačným prostriedkom svedectvo skutočne kresťanského života, v ktorom sa človek úplne oddá Bohu a pritom s neobmedzenou horlivosťou miluje svojho blížneho (...). Dnešný človek počúva radšej svedkov, než učiteľov, a tých počúva len vtedy, ak sú zároveň svedkami. Dobré to vystihol svätý Peter vo svojom popise čistého a bezúhonného života, ktorý „získava bez slov tých, čo neveria slovu“ (porov. 1 Pt 3,1). Teda Cirkev privedie svet k evanjeliu predovšetkým svojím správaním sa a životom, t.j. životom vo vernosti Kristovi, v chudobe a zdržanlivosti, v slobodnom

45 Porov.: Konferencia v Aparecide (2007) Záverečný dokument č. 395-398.

46 Porov.: JÁN PAVOL II., *Novo millennio ineunte*. č. 16.

postoji voči mocným tohto sveta, prosto svätým životom. O tom hovorí Pavol VI. V encyklike *Evangelii nuntiandi*.⁴⁷

Každý má byť vzorom. Tak ako roľník, ktorý orie zem a ustavične pozdvihuje svoje srdce k Bohu, tak aj stolár, kováč, úradník, intelektuál – jednoducho každý kresťan. Všetci majú byť pre svojich kolegov vzorom bez povýšenectva, pretože vo svojich dušiach máme veľmi jasné presvedčenie, že budeme víťaziť, iba ak dôverujeme v neho. My "sami" nemôžeme zo zeme zdvihnúť ani steblo slamy (*porov. Jn 15, 5*).

A preto, každý vo svojej práci, na mieste, ktoré má v spoločnosti, sa musí cítiť povinný konať Božiu prácu, aby všade zasieval pokoj a radosť Pána. „Dokonalý kresťan prináša so sebou vždy vyrovnanosť a radosť. Vyrovnanosť, lebo sa cíti v Božej prítomnosti; radosť, lebo sa cíti obklopený jeho darmi. V takom prípade je kresťan naozaj kráľovskou osobnosťou, svätým Božím kňazom“ (Klement Alexandrijský).⁴⁸

Vznikajú rôzne rady, prirovnania od rôzne postavených ľudí. Jedno by som vám chcel ponúknuť na zamyslenie. Je od Klausa Hemmerleho a Wilhelma Breuninga s názvom *Desatoro*

Desatoro kňaza – alebo zasvätenej osoby:

1. Dôležitejšie, než to, čo robím ako kňaz, je to, ako kňazsky žijem.
2. Dôležitejšie, než to, čo robím ja, je to, čo cezo mňa robí Kristus.
3. Dôležitejšie, než osamote sa strmhlav vrhnúť do posvätnej služby, je skôr to, aby som žil medzi kňazmi jednotu.
4. Dôležitejšie, než obsluhovanie pri stoloch, je služba modlitby a Božieho slova.
5. Dôležitejšie, než sám robiť čím viac možných aktivít, je duchovne sa venovať spolupracovníkom.
6. Dôležitejšie, než byť prítomný všade v náhlivosti a na polovicu, je byť prítomný len v niekoľkých, ale zato ústredných oblastiach činnosti, prítomnosťou, ktorá vyžaruje život.
7. Dôležitejšie, než konať sám, aj keď sa považujem za dostatočne schopného, je konať v jednote so spolupracovníkmi; totiž, je dôležitejšie *communio* než *actio*.
8. Dôležitejší, než často len zdanlivé riešenia a výsledky ľudských schopností a námah, je kríž, pretože je plodnejší.

47 Porov.: PAVOL VI. *Evangelii nuntiandi*, č. 41.

48 Porov.: ESKRIVA, BALAQUER, J.: *Tra le braccia del Padre Marietti*. Genova 2000, s. 59.

9. Dôležitejšie, než mať dušu upriamenú na osobitné záujmy, akokoľvek by sa mi zdali dôležité, je mať dušu otvorenú všetkému (spoločenstvá, diecéza, univerzálna Cirkev).
10. Dôležitejšie, než uspokojovať všetky obvyklé požiadavky, je všetkým prinášať svedectvo viery.

Klaus Hemmerle – Wilhelm Breuning

Otvára sa nám v našej práci na našej spáse od Ježiša Krista nový horizont „Boh je láska; a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom“ (1 Jn 4,16).

Tieto slová Prvého Jánovho listu, mimoriadne jasne vyjadrujú jadro kresťanskej viery: kresťanský obraz Boha a v dôsledku neho aj obraz človeka a jeho životnej cesty. Okrem toho nám Ján v tomto verši ponúka takpovediac syntetickú zásadu kresťanskej existencie: „Spoznali sme lásku, akú má Boh k nám, a uverili sme v ňu“. Uverili sme v Božiu lásku – tak môže kresťan vyjadriť svoje základné životné rozhodnutie. Na začiatku toho, že je niekto kresťanom, nestojí etické rozhodnutie alebo veľkolepá myšlienka, ale skôr stretnutie sa s udalosťou, s Osobou, ktorá ponúka životu celkom nový horizont a tým aj zásadné smerovanie (...). Pretože nás Boh miloval ako prvý (porov. 1 Jn 4,10), láska už nie je iba „prikázaním“, ale je odpoveďou na dar lásky, s ktorým nám Boh ide v ústrety.

Ak nás Boh tak miluje, že nás urobil svojimi deťmi, čo viac môžeme chcieť? Ak ma Boh miluje a nazýva ma svojím dieťaťom, všetko ostatné má pre mňa malú hodnotu. Bezpochyby, nijaké utrpenie, nijaká námaha, nijaká obeta, ba ani smrť mi nemôže vziať túto vnútornú radosť, toto pokojné a isté šťastie z toho, že viem, že som Božím dieťaťom a že on ma miluje. Takto začínam lepšie chápať, prečo Ježiš veľakrát povedal svojim učeníkom: „Nebojte sa!“ Prečo nám to pripomenul Ján Pavol II.?

Dietrich Bonhoeffer i nám pripomína vidieť Božiu tvár v Ježišovi.

Boh Ježiša Krista nemá nič spoločné s tým, čo by mal a mohol robiť Boh, ako si to my predstavujeme. Musíme sa stále znova, dlhodobo a s veľkým kl'udom ponárať do Ježišovho života, slov, konania, utrpenia a smrti, aby sme spoznali, čo Boh sľubuje a čo koná. Je isté, že môžeme žiť stále blízko Boha a v jeho prítomnosti, a že tento život je pre nás celkom nový; že pre nás už viac nejestvuje nič nemožné, pretože nejestvuje nič nemožné pre Boha; že nijaká pozemská moc sa nás nemôže dotknúť bez toho, aby to Boh chcel a aby nás nebezpečenstvo a súženie viedli iba bližšie k Bohu; je isté, že si nemáme na nič nárokovať, a že napriek všetkému, môžeme žiadať o všetko; je isté, že v utrpení je ukrytá naša radosť a v smrti náš život; je isté, že v tomto všetkom sa nachádzame v spoločenstve, ktoré nás podporuje. Tomuto všetkému Boh povedal „áno“ a „amen“ v Kristovi. Toto „áno“ a toto „amen“ sú pevnou pôdou, na ktorej stojíme. Napísal Dietrich Bonhoeffer.

A sv. Ján Vianney pri práci na sebe, svojom posväcovaní, objavovaní tváre a Ježiša vôbec nami, povedal: Môžeme byť svätí. Áno, môžeme byť svätí, a musíme všetci pracovať na tom, aby sme sa takými stali. Svätci boli smrteľní ako my, slabí a podrobení vášňam ako my, máme tie isté pomôcky, tie isté milosti, tie isté sviatosti...

Môžeme byť svätí, pretože dobrý Boh nám nikdy neodmietne svoju milosť, aby nám pomohol stať sa svätými. On je náš Otec, náš Spasiteľ a priateľ. Vrúčne túži po tom, aby nás videl oslobodených od každého zla v živote. Po tom, ako nám už na tomto svete dal nesmierne útechy a predchuť neba, ktoré vám prajem, nás chce naplniť každým dobrom. Je to pre nás výzva a memento od svätého Jána Mária Vianney.

V práci máme poznávať svoju slabosť a silu.

Asketika si vyžaduje silu, kresťan nachádza silu v Stvoriteľovi. Sme temnotou, a on je najživším jasom; sme chorobou, a on je pevným zdravím: sme biedou, a on je nekonečným bohatstvom; sme slabosťou, a on nás podopiera, quia tu es, Deus, fortitudo mea: lebo ty si stále, môj Bože, naša sila. Tu na zemi nie je nič, čo by sa mohlo postaviť proti netrpezlivému prúdu vykupiteľskej krvi Krista. Ale naša malichernosť nám môže natolko zatemniť zrak, že už viac nebudeme vidieť Božiu veľkosť. Preto je zodpovednosťou všetkých veriacich, zvlášť tých, ktorí majú úlohu duchovne viesť a slúžiť Božiemu ľudu, aby neudúšali pramene milosti, aby sa nehanbili za Kristov kríž.

Spomienka z našich dejín je memento každému.

Boh, o ktorého sa dnešný svet tak zúfalo málo zaujíma, ma povolal. V tomto kontexte možno stojí za to, aby sme sa v pamäti nakrátko vrátili k dejinám nášho vlastného povolania. Boh ma povolal, Deo gratias! Toto si chcem opakovať, keď moje povolanie prinesie ťažkosti, keď budem z času na čas zakúšať a prekonávať silné sklamania. Nepovolal som sa ja, Boh ma povolal! Nebol to hocijaký tretí hlas, čo ma povolal, nie, moje povolanie pochádza od Boha! Deo gratias! Potom nech prídu tvrdé výzvy – Boh, ktorý ma povolal, zostane vždy so mnou. Nevyslovil azda Vykupiteľ na vrchole svojho života slová: „Ten, ktorý ma poslal, je so mnou. Nenechal ma samého, lebo ja vždy robím, čo sa páči jemu“ (Jn 8,29)? A preto názov tejto prednášky: „Pracujem na svojej spáse“, je aktuálny.

Máme si každý sám uvedomiť láskavý pohľad Boha.

Povolanie je Božia výzva, je to láskavý pohľad Boha, ktorý pre nás začína v istej chvíli života, keď si ho uvedomíme. Boh ho mal však stále, ešte skôr, ako sme sa narodili; ba viac, práve preto nám dal narodiť sa - kvôli povolaniu, kvôli plánu, ktorý máme na zemi uskutočniť (...).

Kto cíti povolanie nasledovať Ježiša, často cíti obavu, strach, niekedy aj pochybovanie a hrôzu: ale keď ho objaví, cíti aj čosi radostné. Najkrajším okamihom však nie je ten, keď duša objaví Božie volanie, ale - keď povie svoje áno, keď Božie volanie uskutočňuje, keď svoju vôľu pripojí k Božej.

Tu je na mieste aj otázka, prečo Cirkev prejavuje toľko záujmu o povolania? Je to kvôli výnimočnej hodnote, ktorú so sebou prináša každé posvätné povolanie. Ako by mohla byť Cirkev - Matka a Učiteľka duší, ľahostajná či nedbalá voči takému

duchovnému javu, v ktorom sa prejavujú tie najvzácnejšie čnosti duše a v ktorom sa milosť Ducha Svätého uvádza do činnosti podivuhodnými spôsobmi a veľkosťou?

Pripomína nám to podobenstvo o perle (*porov. Mt 13,46*). Každé povolanie k uctievaniu Boha a k službe Cirkvi si zasluhuje najživšiu pozornosť zo strany toho, kto obrába alebo kto stráži záhradu duší; ono realizuje vynikajúcim spôsobom rozkvet Božieho kráľovstva v cirkevnom i laickom svete; je znamením prítomnosti Lásky, ktorá prichádza zhora; je to začiatok rozhovoru medzi živým Kristom a ľudom – rodinou, farnosťou, diecézou alebo rehol'ou.

Nič nie je navždy stratené, ako sme niekedy zapochybovali. Nie vždy budeme môcť byť na výške Božieho povolania; v istých okamihoch sa nám možno nepodarí nasledovať Božiu lásku celkom naplno. Ale to neznamená, že by sa povolanie stratilo. Živým príkladom toho, o čom hovoríme, zostáva apoštol Peter. Niet biedy, niet ľudskej slabosti, ktorá by neumožňovala konať pokánie, pozrieť na Ježiša, ktorý ide okolo – ako urobil Peter, a poprosiť ho o odpustenie. Celková milosť plného povolania sa vráti do duše a znova sme Kristovými učeníkmi. Mám teda pracovať na svojej spásе.

Nech nás naplňa túžba, nech pracujeme na sebe, aby sme sa raz ocitli v Ježišovom náručí.

Od čias Ježišovho príchodu sú dejiny povolania dejinami nasledovania. Svoje povolanie naplníme natoľko, nakoľko sa usilujeme nasledovať Ježiša. Takéto nasledovanie je otázkou, ktorá sa týka výhradne našej slobody, našej odpovede, ale je to aj čosi viac než čisto ľudská a jednoduchá činnosť vykonaná svojimi silami. Nasledovanie Ježiša znamená: nechať sa padnúť do jeho náručia, nechať sa ním viesť, dôverovať mu.

My môžeme byť v ňom a dovoliť, aby on bol v nás. V ňom povolanie už viac nie je prehnanou a ťaživou požiadavkou, ale istou nemožnosťou, ktorá je premenená a vykúpená. Cesta k tomu, aby sme sa nechali premeniť a vykúpiť, je nepochybne cesta spoločenstva s Ježišom, dôvery v neho a života s ním. V konečnom dôsledku to znamená, že cesta povolania je cestou kríža.

V tejto záležitosti samotný Ježiš nenecháva nejasno: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma“ (*Mt 16,24*).

Amen.

Štrnásť zamyslenie

Majme záujem o Boha, On o nás bezpochyby záujem má

„Pán nemešká s prislúbením, ako sa niektorí nazdávajú“ (2Pt 34,9).“

Mať o niekoho záujem, je vecou cti. Poteší návšteva, že sa zastaví, keď ide okolo. Ide o pravé priateľstvo, keď máme záujem nielen niekedy, ale vždy o priateľa. Naopak, zarmúti nás cudzie správanie tých, ktorým sme venovali čas, zdravie, pomoc a oni zabúdajú...

Svätý Ján Mária Vianney hovorieval: Keby sme vedeli, ako nás náš Pán miluje, zomreli by sme od radosti. Nemyslím, že jestvujú tak tvrdé srdcia, ktoré by nemilovali, keby videli, ako sú milované... Jediné šťastie, ktoré máme na zemi, je milovať Boha a vedieť, že Boh miluje nás. Spojenie s Ježišom Kristom, spojenie s krížom: to je spása! Byť Bohom milovaný, byť zjednotený s Bohom... žiť v prítomnosti Boha, žiť pre Boha: och, krásny život... a krásna smrť... Všetko pred Božím pohľadom, všetko s Bohom, všetko pre potešenie Boha... och, aké je to krásne! Človek má jednu peknú úlohu: modliť sa a milovať... Hľa, to je šťastie človeka na zemi.

Uvážme: Ako zarmucujeme Boha, my jeho miláčikovia, keby sme o neho nejavili záujem? Záujem sa prejavíť môže rôznym spôsobom. Zvlášť modlitbou.

Osobná modlitba je nenahraditeľná, pretože prichádza čas, v ktorom je každý pozvaný stretnúť sa s Bohom z tváre do tváre v duchovnom stretnutí. K tomuto môže dôjsť v dôvernom prostredí vlastnej izby, alebo pred svätostánkom, ale aj pod stromom, na vrchole hory, či na brehu mora. Môže sa to stať aj počas jazdy autom. Všade môžeme Ježišovi prejavíť svoje priateľstvo. On je náš priateľ aj vtedy, keď opomínáme si to uvedomiť, keď nie sme na túto akciu z vlastnej vôle disponovaní.

Zvlášť naše priateľstvo môžeme zažiť pri svätých omšiach. Prichádza k tomu v rozličných chvíľach počas svätej omše, napríklad počas prípravy, pred kolektou, po čítaniach alebo po homílii, určite po svätom prijímaní a v poďakovaní po slávení Eucharistie. Naša osobná modlitba má byť takou naozaj: musí vychádzať zo srdca. Možno ju vyjadriť slovami aj bez nich; nemôže sa obmedzovať na opakovanie modlitieb, ktoré napísali duchovní učitelia alebo svätí, aj keď tieto vyjadrenia môžu pomáhať vstupu do osobnej modlitby. A osobná modlitba je vzťah priateľstva medzi nami a Ježišom.

Ježiš Kristus je Hlavou Cirkvi, svojho tela. "Hlavou" v novom a osobitnom význame služobníka, ako sám hovorí: „Lebo ani Syn človeka neprišiel, aby sa dal obsluhovať, ale aby slúžil a položil svoj život ako výkupné za mnohých (Mk 10,45).

Ježišova služba dosiahla plnosť smrťou na kríži, čiže jeho úplným darovaním sa v poníženosti a láske: „Zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhy, stal sa podobným ľuďom; a podľa vonkajšieho zjavu bol pokladaný za človeka. Uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži“ (Flp 2,7-8).

Autorita Ježiša Krista ako Hlavy sa teda stotožňuje s jeho službou, s jeho darom, s jeho úplným, poníženým a láskyplným odovzdaním sa Cirkvi. A toto učinil v dokonalej poslušnosti voči Otcovi: on je jediný, pravý, trpiaci Pánov služobník, kňaz a obeta súčasne. Presne tento typ autority čiže služby Cirkvi oduševňuje a oživuje duchovný život každého z nás zasvätených...(kňaza), (...). Takto sa "starší" spoločenstva, čiže kňazi ale aj rehol'nice... môžu stať "modelom" svojmu stádu, ktoré zasa má povinnosť voči celému svetu vziať na seba tento kňazský postoj služby sledujúcej plnosť ľudského života a jeho úplného oslobodenia.⁴⁹

Nikdy dostatočne nezdôrazníme, aká základná a rozhodujúca je naša osobná odpoveď na povolanie k svätosti. Toto je podmienka nielen na to, aby náš osobný apoštolát prinášal ovocie, ale aj – viac do šírky, aby tvár Cirkvi odzrkadľovala svetlo Krista (porov. LG 1) vedúc tak ľudí k spoznaniu a adorácii Pána. Znamenie záujmu o Ježiša. Nestrácajme záujem o svojho Boha. Pripomína nám to aj apoštol. Naliehavú prosbu apoštola Pavla nechať sa zmieriť s Bohom (porov. 2Kor 5, 20) musíme prijať predovšetkým v samých sebe, s úprimným srdcom, s rozhodnosťou a odvahou prosiť Pána, aby od nás vzdialil všetko to, čo nás od neho oddeľuje a je v protiklade s poslaním, ktoré sme dostali. Sme si istí, že Pán je milosrdný a vypočuje nás. Sme predsa jeho priateľmi, bratmi a sestrami...

Je to naša najkrajšia povinnosť mať o Boha záujem, žiť s Bohom...

Boh má v nás svoj živý nástroj, svojho služobníka, a preto aj svojho tlmočníka, ozvenu svojho hlasu; svoj svätostánok, historické a spoločenské znamenie svojej prítomnosti v ľudstve; horiace ohnisko vyžarujúce jeho lásku k ľuďom. Táto zázračná skutočnosť prináša istú povinnosť, prvú a najkrajšiu v našom kňazskom a zasvätenom živote: povinnosť dôverného vzťahu ku Kristovi, v Duchu Svätom, a preto s tebou – Otče, teda povinnosť hodnoverného a osobného vnútorného života, ktorý nebude iba žiarlivo strážený v plnom stave milosti, ale tiež dobrovoľne vyjadrovaný v ustavičnom vedomom konaní, rozhovore, v láskavej a kontemplatívnej naviazanosti.

Slová, ktoré Ježiš opakoval pri Poslednej večeri: „Manete in dilectione mea (Jn 15,9;15,4;atd.) „Ostaňte v mojej láske“, sú určené pre nás. Prvý charakteristický postoj služobníka, ktorý sa stal zástupcom Krista, je v tejto horúcej túžbe po zjednotení s Kristom a so Zjavením, ktoré Kristus odhalil o božskom i ľudskom svete.

49 Porov.: JÁN PAVOL II.: *Pastores dabo vobis*. č. 21.

Najkrajšia to naša najužitočnejšia pre nás povinnosť, všímať si svojho Boha, žiť podľa jeho vôle.

Boh má v nás svoj živý nástroj, svojho služobníka, a preto aj svojho tlmočníka, ozvenu svojho hlasu; svoj svätostánok, historické a spoločenské znamenie svojej prítomnosti v ľudstve; horiace ohnisko vyžarujúce jeho lásku k ľuďom.

Je správne, že vedíme nepretržitý dialóg s Ježišom, naším Bohom, že s ním takto spolupracujeme, prejavujeme mu svoju lásku. Nesmieme sa správať len úradne... Nahovárajú si, že Boh musí byť s nami spokojný.

Aj Ježiš sa zúčastňoval nielen na oficiálnom uctievaní Boha. Evanjeliá možno ešte častejšie hovoria o jeho modlitbe osamote v tichu noci, na vrchu, na púšti, ďaleko od ľudí.

Jeho verejnej činnosti predchádzalo štyridsať dní a štyridsať nocí v modlitbe a predtým, než si vyvolil a rozoslal svojich apoštolov, utiahol sa do samoty na vrch, aby sa modlil. Počas modlitby na Olivovej hore sa pripravil na výstup na Golgotu a to, o čo Ježiš v tejto veľmi ťažkej hodine svojho života prosil Otca, nám bolo odovzdané v niekoľkých slovách, ktoré nás môžu sprevádzať ako hviezdy v hodine našej agónie: „Otče, ak chceš, vezmi odo mňa tento kalich, no nie moja, ale tvoja vôľa nech sa stane“. Tieto slová sú ako blesk, ktorý na okamih osvieti Ježišov najdôvernejší život duše, nepreskúmateľné tajomstvo jeho ľudsko-božského bytia, jeho rozhovory s Otcom, rozhovory, ktoré určite prebiehali nepretržite po celý život. Jednota v jednom Bohu. Tri božské osoby v jednom Bohu. Aj my máme si čo najviac všímať jedného Boha v troch osobách. Môžeme túto myšlienku sledovať v živote už sv. učiteľky Cirkvi - Edite Steinovej. Stala sa konvertitkou, zomrela pre Ježiša... hoci žila s ním krátky pozemský čas, zamilovala si Ježiša, nič mu neodmietla, neodoprela... žila v ňom a s ním a pre neho.

Opakujme si, že kontakt s Bohom sa tvorí najmä skrze modlitbu. Modlitba sa rodí z Božej svätosti a zároveň je odpoveďou na túto svätosť. Uvedomme si, „Modlitba tvorí kňaza a kňaz sa tvorí skrze modlitbu.“ To platí aj pre každý stav v Cirkvi. Áno, musíme byť predovšetkým ľuďmi modlitby, musíme byť presvedčení, že čas venovaný intímnemu stretnutiu s Bohom je čas najlepšie využitý, pretože neprospieva len jemu samému, ale aj jeho apoštolskej práci.

Povzdychnime si, že: chcem teba, len teba môj Bože! Všetky túžby, ktoré ma rozptyľujú dňom i nocou sú v podstate falošné a márne. Tak, ako noc ukrýva v tme dychtivú túžbu po svetle, tak v hĺbke môjho srdca, bez toho, aby som si to uvedomoval, zaznieva výkrik: Chcem teba, len teba! Tak, ako búrka hľadá pokoj, zatiaľ, čo ešte bojuje proti pokoji zo všetkých svojich síl, tak sa ja búrim a bojujem proti tvojej láske, ale kričím, že chcem teba, len teba!

Takéto naše slová, a nielen slová, ale i myšlienky, naše skutky sú lampa pre všetkých, teda nie iba pre vyvolených... všetci sme deti Božie...

Máte aj vy takú skúsenosť zo života, že ostarnutý svet akoby pod ťarchou rokov spôsobil, že pohľad viery sa zahmlil, beh života sa stal neistým a rozkolísaným a nadšenie každej čnostnej činnosti upadalo... A hľa, Boh, ktorý ľudí miluje, z tajomstva svojho milosrdenstva sa postaral o vzbudenie nových rehoľných rádov v Cirkvi a ich prostredníctvom zabezpečoval viere podporu a tiež normu na reformovanie mravov. Neváhal by som nazvať nových zakladateľov s ich skutočnými nasledovníkmi svetlom sveta, ukazovateľmi cesty, učiteľmi života. (...) Preto milosrdný Boh vzbudzuje osobnosti medzi nami v každej dobe a v nich ale i vo vás, bratia a sestry, dáva zažiariť jasnej lampe; a uvedomme si, že náš život má byť pripísaný do počtu svätých. (...) Máme byť podľa Ježiša lampou. A lampa musí byť postavená na svietnik, aby svietila všetkým, čo sú v dome. (...) Teda každý z nás máme napodobňovať tých, čo sú v nebi, máme byť nasledovníkmi vteleného Slova.

Byť priateľom Ježiša a spoliehať sa iba na Boha.

Kresťan sa vo všetkom spolieha iba na Boha, a nikdy na seba samého. Áno, je to vďaka modlitbe, že všetci spravodliví vytrvali... Napokon, my sami si uvedomujeme, že len čo zanedbáme svoje modlitby, hneď strácame chuť na nebo: myslíme iba na zem; a ak sa znova začneme modliť, cítime, že sa v nás znovuzrodili myšlienky a túžby po nebeských veciach. Áno, ak máme to šťastie, že sme v Božej milosti, alebo sa budeme utiekať k modlitbe, ...alebo si budeme vedomí, že veľmi dlho nevydržíme na ceste neba.

Hľadáme priateľa Ježiša. Zotrvávajme s ním čo najčastejšie, najdlhšie, stále... Iba Ježiš je život, ktorý nekončí smrťou na zemi...

Úspech vašej činnosti bude zabezpečený v takej miere, v akej budú rásť vaše duchovné zásoby. Totiž apoštolátu dá silu vnútorný život, pretože on je základom svätosti evanjeliového robotníka: opevňuje ho proti nebezpečenstvám zvonajšej služby, upevňuje a rozmnožuje jeho energiu, dáva mu útechu a radosť, posilňuje jeho čistotu úmyslov, je štítom proti strate odvahy, je nevyhnutnou podmienkou pre plodnosť činnosti, priťahuje Božie požehnanie, robí apoštola posvätitelom a spôsobuje v ňom nadprirodzené vyžarovanie.

Boh chce, aby Ježiš dal našim dielam život. Božský Majster hovoriac: „Ego veni ut vitam habeant“ (Jn 10,10) - chce, aby sme mali život a aby sme ho mali hojnejšie „Ego sum via, veritas et vita“ (Jn 14,6) „Ja som cesta, pravda a život.“ Chcel vryť do pamäti svojim apoštolom základný princíp. Iba on - Ježiš, je život; a preto, aby mali účasť na tomto živote a sprostredkovali ho iným, musia byť napojení na človeka - Boha.

Všetci vo svojom živote vo vzťahu k Bohu, blížnemu i sebe samému podliehame skúške lásky.

Podľa Ježišovho príkladu, kňaz - "správca Božích tajomstiev", je sám sebou, keď je "pre druhých". Ale aj pre ostatné zasvätené osoby, sestry a bratov platí, že modlitba im dáva osobitnú citlivosť k týmto "druhým" a robí ich pozornými na ich potreby, na ich život a na ich osud. Modlitba umožňuje nielen kňazovi aj spoznávať tých, „ktorých mu dal Otec“. Toto sú predovšetkým tí, ktorých Dobrý pastier postavil takpovediac na chodník jeho kňazskej a rehoľnej služby, ich pastoračnej starostlivosti. (...) Sú to tí,

ktorí sú duchovne blízki, ochotní apoštolsky spolupracovať, ale aj vzdialení, nevšímaví, ľahostajní, tí čo ešte váhajú a hľadajú. Pýtame sa? Ako byť "pre" týchto všetkých a "pre" každého z nich – podľa Kristovho príkladu? Ako byť "pre" tých, ktorých "nám dáva Otec" a zveruje nám ich ako záväzok? Stále budeme prechádzať skúškou lásky – skúškou, ktorú musíme prijať, predovšetkým v oblasti modlitby. (...)

A keď sa bude zdať, že takáto skúška presahuje naše sily, spomeňme si na to, čo evanjelista hovorí o Ježišovi v Getsemanskej záhrade: „A on sa v smrteľnej úzkosti ešte vrúcnejšie modlil“ (Lk 22,43).

A preto všetci sa musíme zjednotiť a všetko zjednotiť v Trojici.

Máme napodobňovať Otca tým, že budeme aj my otcami (a matkami) vo svojej najčistejšej plodnosti a v láske k dušiam a so všetkými vlastnosťami otca; Otca, ktorý je na nebesiach, v ktorého myslí sa zrodil. Má napodobňovať Syna, ktorý je Slovom, ktoré sa stalo človekom, premieňajúc sa na mňa. To znamená: nielen napodobňovať ma, ale byť druhým mnou na zemi, na oslavu Otca v každom skutku svojho života a dávať mu duše pre nebo. A máme napodobňovať Ducha Svätého tým, že sme láskou, šíriť lásku, konať tak, aby sa duše zamilovali do Lásky; ponorení v dobročinnej láske, preniknutí láskou máme šíriť Božie slovo a svedčiť o ňom prostredníctvom lásky a zjednocovať všetky duše v Trojici, ktorá je naplno láskou, a to so všetkými nekonečnými dôsledkami, ktoré z toho vyplývajú.

Zjednotenie: solidarita v posudzovaní, v názoroch, v rozhodnutiach; zjednocujúc všetko – chápanosť i srdcia – v Trojici.

Od každého z nás Boh vyžaduje, že budeme a sme profesionáli posvätna?

Nik nie je tak blízko k svojmu pánovi, ako sluha, ktorý má prístup do jeho života najsúkromnejším spôsobom. V tomto zmysle "slúžiť" znamená blízkosť, vyžaduje si dôvernosť. Táto dôvernosť prináša aj isté nebezpečenstvo: to, že posvätno, s ktorým sa neprestajne stretáme, stane sa pre nás zvykom. A zhasne tak úctivá bázeň. Ovplyvňovaní všetkými zvykmi, viac už nechápeme veľký, nový a prekvapujúci fakt, že On sám je prítomný, hovorí k nám, daruje sa nám. Proti tomuto návyku na mimoriadne skutočnosti, proti ľahostajnosti srdca musíme bojovať bez oddychu, vždy znova uznávať svoju nedostatočnosť a milosť, ktorá spočíva v tom, že On sa takto odovzdáva do našich rúk.

Nesmieme pochybovať o tom, že sa máme strácať v Bohu.

Miera, akou máme milovať Boha, je milovať ho bez miery. Táto bezúhonná a bezmedzná láska privádza človeka k najdôvernejšiemu spoločenstvu s Bohom, k stretnutiu a objatiu medzi ľudskou slobodnou vôľou a dobročinnou láskou, Božím darom.

Kedy budeme môcť zakúsiť tento podnet na základe toho, že duch opojený láskou k Bohu zabudne na seba, (...) aby sa všetko vrhlo k Bohu a zjednotiac sa s Bohom sa stalo jedným duchom s ním a povedalo: Moje telo a moje srdce zmizli; Boh je naveky časťou môjho srdca, Boh je časťou mňa samého?

Nebudeme váhať vyhlásiť za blahoslaveného a svätého toho, komu by bola udelená podobná skúsenosť v tomto smrteľnom živote, i keby len zriedka alebo iba jediný raz,

a to dokonca na prchavú chvíľku, sotva v rozmedzí jediného okamihu. Pretože stratiť v istom zmysle seba samého, ako keby si neexistoval, a vôbec nevnímať samého seba, vyprázdniť sa od seba a akoby sa anulovať, je ako už prebývať v nebi.

Aj dnes si uvedomujeme, že na lásku k Bohu máme len dnešok.

Všetci svätí a veľkí svedkovia, ktorí boli priateľmi Boha sa zhodujú v dôležitosti prítomnej chvíle. Žili a žijú zjednotení s Ježišom v každej chvíli svojho života podľa vlastného ideálu vteleného do ich bytia. Pre Ignáca z Loyoly je to *Ad maiorem Dei gloriam*, pre Alžbetu od Najsvätejšej Trojice *In laudem gloriae*, pre Jána Bosca *Da mihi animas*, pre Matku Teréziu je to *Misericordia*. Pre Raula Follereaua je to Ježiš v malomocných, pre Jeana Vaniera Ježiš v mentálne postihnutých...

Stelesňujúc v prítomnom okamihu svoj ideál svätci žijú život, ktorý sa realizuje vo svojej podstate. Svätý Pavol z Kríža píše: „Šťastná je duša, ktorá odpočíva in sinu Dei (v Božom lone) bez toho, aby myslela na budúcnosť, ale sa stará o to, aby žila chvíľu za chvíľou v Bohu, bez inej naliehavej starosti, než konať dobre jeho vôľu v každej udalosti.“

A Terézia z Lisieux potvrdzuje: „Môj život je záblesk, hodina, ktorá pomíňa, je to okamih, ktorý mi rýchlo ubehne a odchádza. Ty to vieš, môj Bože, že na to, aby som ťa milovala, nemám iné, než dnešok.“

Helder Camara svojím životom priateľa Krista žil tak, že tí okolo vedeli a videli, že je potrebné, aby sme vo svojom živote, s Božou pomocou, uskutočnili jednotu. Aby sme bojovali každý deň za jej záchranu (jednotu), aby sme sa v nej (jednote) denne prehlbovali a obnovovali ju. Kresťan musí prijať dva hlavné a rozhodujúce póly vnútornej jednoty: zjednotiť svoj vlastný život s božským životom Najsvätejšej Trojice, ktorá v nás prebýva; a byť jedno s Kristom, s jeho tajomným telom, do ktorého sme boli začlenení krstom.

Tieto dva póly, jeden po druhom alebo aj spoločne, nám môžu nesmierne pomáhať, aby sme sa uchránili pred rozptýlením, ktoré v nás počas dňa obvyčajne pôsobí (...). Skúsenosť nás učí, že napriek najlepším úmyslom a najdôraznejším výzvam k jednote, môžeme končiť svoj deň ako rozbití, zanechajúc počas ubiehajúcich hodín dňa tu a tam časti seba. Bez toho, aby sme strácali vyrovnanosť a pokoj, uznajme za prirodzené, že tvor je tvor a hlina je hlina, a skúsme zachrániť jednotu skôr, ako zaspíme. Ak sa nám to nepodarí, kludne zaspíme v dôvere, že na to, aby sme sa znova stretli s Najsvätejšou Trojicou, a predovšetkým s Ježišom Kristom, využijeme svätú omšu v nasledujúce ráno.

Pozvanie od Ježiša nebolo odvolané. Máme sa realizovať v "áno".

Zjednocovanie sa s Kristom predpokladá zriekanie. Znamená to, že nechceme nanucovať svoje názory a svoju vôľu; že netúžime stať sa tým či oným, ale sa oddáme jemu, kdekoľvek a akýmkoľvek spôsobom si nami bude on chcieť poslúžiť. (...)

V tom "áno", ktoré sme vyslovili pri našom odovzdaní sa Bobu, sme uskutočnili toto základné zrieknutie sa túžby byť autonómnymi, "samorealizovať sa". Mimo dobrého Boha... nič nie je trvalé, nič, nič! Ak by to mal byť život, ten pomíňa; ak šťastie, rúca sa; ak zdravie, ničí sa; ak dobrá povest', býva potupená. Pomíňame sa ako vietor... Všetko sa stadiaľto behom uberá preč, všetko sa rúca. Ó, môj Bože, môj Bože...⁵⁰

50 Porov.: VIANNEY, J., M.: *Primavera nell'anima*. 100 pagine del Curato d'Ars Roma 2006, s. 34.

Pätnáste zamyslenie

Ježiš pôsobí cez nás

„Poznám tvoje skutky aj tvoju námahu a vytrvalosť...” (Zj,2,2).

Sme Kristovi spolupracovníci? Uvedomujeme si, že sme povedali Ježišovi "áno" a on nás vzal za slovo...? Božie Slovo sa stalo Ježišom, chudobným. Náš život vzal Ježiš naplno. Naším „áno“ pri sľuboch sa zmenilo, že Ježiš má právo pôsobiť cez nás a v nás špeciálnym spôsobom. Nejde tak veľmi o to, nakoľko účinne "máme" čo dať, ale o to, nakoľko sme prázdni, aby sme mohli do svojho života naplno prijímať a konať tak, aby on žil svoj život v nás.

Dnes on sám chce v nás znova prežívať svoju úplnú podriadenosť Otcovi; umožníme mu to urobiť. Nezáleží na tom, čo zakúšame, ale na tom, čo on cíti v nás. Odpútajme zrak od samých seba a tešme sa, že nemáme nič, že sme ničím, že nemôžeme nič urobiť.

Zakaždým, keď nás táto naša ničota vyľaká, pošleme Ježišovi veľký úsmev (...). Vy a ja musíme konať tak, aby on žil v nás a cez nás vo svete. Pevne sa pripojme k Matke Božej, lebo aj ona, skôr ako sa stala plnou milosti, plnou Ježiša, musela prejsť touto temnotou. "Ako je to možné?", spýtala sa. Ale vo chvíli, keď povedala "áno", pocítila potrebu ponáhľať sa a priniesť Ježiša Jánovi a jeho rodine.⁵¹

Cez nás a skrze nás konať chce, hovorí Ježiš. Vo veľmi veľkej väčšine prípadov to "dať život", o ktoré nás žiada Ježiš, sa neuskutoční vyliatím krvi, ale v každodennom živote, v mnohých malých gestách, v tom, že sa postavíme do služby druhým, aj tým, ktorí sa nám z nejakého dôvodu môžu javiť ako nižšie postavení. Uvedomujeme si, že u každého z nás slúžiť znamená: stať sa akoby "Eucharistiou pre druhých", stotožniť sa s nimi, deliť sa s nimi o ich radosť, bolesti, učiť sa myslieť ich spôsobom, cítiť ich srdcom, žiť v nich: "chodiť v ich mokasínach", ako hovorí jedno indické príslovie.

V našom kňazskom úsilí nie je príliš dôležité, 'čo robíš', ale 'čím si'. Bezpochyby musíme robiť veľa vecí a nepodľahnúť lenivosti, ale všetko naše úsilie prinesie plody len vtedy, ak bude vyjadrením toho, nakoľko sme, ak bude v našich skutkoch zjavné, že sme hlboko zjednotení s Kristom: že sme Kristovými nástrojmi; ústami, skrze ktoré hovorí Kristus; rukou, prostredníctvom ktorej koná Kristus. Presvedčivé je iba bytie - to, čím 'sme'. A naše konanie je presvedčivé iba natoľko, nakoľko je skutočne ovocím a vyjadrením nášho bytia.

Čo je najvznešenejšie umenie?

⁵¹ Porov.: MATKA, Tereza: *Solo per amore* Cinisello Balsamo 1993, s. 202-203.

Zoči-voči rastúcemu nedostatku kňazov v mnohých lokálnych cirkvách a ustavičnej požiadavke liturgických služieb, je tu nebezpečenstvo, že život kňaza sa zredukuje na sled posvätných aktivít bez hlbokých osobných vzťahov s jeho blíznymi. (...) Aby sme sa stali mužmi spoločenstva a dialógu, musíme byť naplno pozorní ku každému človeku: všetci sú Boží synovia a dcéry, všetci majú nekonečnú hodnotu. Podľa Pastoračných pravidiel svätého Gregora Veľkého, ktorý mal počas storočí veľký vplyv na život pastierov, "najvznešenejšie umenie" je: schopnosť viesť k Bohu ľudí zverených našej službe. Ale ako by sme mohli viesť iných, ak by sme sa neprestajne neusilovali o vytváranie hlbokých medziosobných vzťahov s nimi v Kristovej láske a pravde, ak by sme nepočúvali svojho bližneho a nevytvorili priestor vo svojom srdci pre každú ľudskú bytosť?⁵²

Povedzme smerom k Ježišovi: Vybral si si ich ty, nie ja (kňazov). Poslal si ma medzi ľudí. Naložil si mi na plecía ťažký náklad tvojej moci a silu tvojej milosti a povedal si mi, aby som šiel. Tvrdé a skoro až hrubé je tvoje slovo, ktoré ma posielala ďaleko od teba, medzi tvoje stvorenia, ktoré chceš zachrániť, medzi ľudí. Mal som už s nimi do činenia, áno, už oddávna, ešte skôr než ma tvoje slovo posvätilo na toto poslanie.

Páčilo sa mi milovať a byť milovaný, byť dobrým priateľom a mať dobrých priateľov. Takto tráviť čas s ľuďmi je pekné a tiež ľahké. Pretože ideš iba medzi tých, ktorých si sám vyberieš, a zostaneš tam dovtedy, dokiaľ ti je to príjemné. Ale teraz nie: ľudí, ku ktorým som poslaný, si si vybral ty, nie ja; ani tak však nemám byť ich priateľom, ale služobníkom. A skutočnosť, že sú mi na obtiaž, už viac nie je znakom, aby som od nich odišiel, ako kedysi, ale tvoj príkaz, aby som zostal.⁵³ Slabý so slabými. Lebo hoci som slobodný voči všetkým, stal som sa sluhom všetkých, aby som čím viacerých získal. Pre Židov som sa stal akoby Židom, aby som získal Židov. Pre tých, čo sú pod Zákonom, bol som akoby pod Zákonom - hoci sám som nebol pod Zákonom, aby som získal tých, čo boli pod Zákonom.

Pre tých, čo boli bez Zákona, bol som akoby bez Zákona - hoci bez Božieho zákona som nebol, ale bol som pod Kristovým zákonom, aby som získal tých, čo boli bez Zákona.

Pre slabých som sa stal slabým, aby som získal slabých. Pre všetkých som sa stal všetkým, aby som zachránil aspoň niektorých. A všetko robím pre evanjelium, aby som mal na ňom podiel.

Uvedomujem si, že nie som viac sám sebe pánom. Pretože Boh je láska, kňaz nikdy nemôže oddeliť službu Bohu od lásky k bratom a sestrám, ak sa usiluje kráčať cestou kresťanskej lásky. A okrem iného, kňaz je poverený učiť náuku, v ktorej dvojnásobný príkaz lásky zhŕňa celý Zákon: lásku k Bohu a lásku k blížnemu. Kňaz nemôže vstúpiť a šíriť toto učenie, ak on sám nie je hodnoverným svedkom lásky. Ako pastier Kristovho stáda, kňaz nemôže zabudnúť, že jeho Učiteľ daroval svoj vlastný život z lásky. Vo svetle takéhoto príkladu kňaz vie, že už viac nie je sám sebe pánom,

52 Porov.: E. CAMBÓN E.: *Cola, L'ansia di Toni*. Weber Città Nuova, Roma 1994, s. 44.

53 Porov.: RANER K.: *Tu sei il silenzio* Queriniana, Brescia 1969, s. 63.

ale že sa má stať všetkým pre všetkých, prijímajúc každú obeť spojenú s láskou. Toto si vyžaduje srdce ušľachtilé a otvorené k pochopeniu a spolucíteniu so všetkými.

'Ste údmi jedni pre druhých' sú slová, ktoré je potrebné si osvojiť. Ak ste v triede, treba sa uznávať; ak ste v dielni, treba sa uznávať; ak ste v ľudovom dome, treba sa uznávať; ak ste vo farnosti, treba sa uznávať: ste údmi jedni pre druhých, ak ste údmi Krista. Najrevolučnejšia veta, akú môžeme vyjadriť, znie: "ste údmi jedni pre druhých". (...)

Tak to bolo aj s človekom, ktorého Matka Terézia z Kalkaty videla v stoke pod holým nebom, špinavého ako odpad; vzala ho ako jeden z údov mystického Kristovho tela, čiže za svoj, za svoj úd. A toto uznávanie sa navzájom musí byť viditeľné; ak ho iní nevidia, nie je opravdivé. Musí byť viditeľné, pretože toto je svedectvo o Kristovi, toto je prvotný znak toho, že smerujeme k zjednoteniu s Kristom.⁵⁴

Vidieť očami Krista.

Láska k blížnemu tkvie v tom, že ja milujem – v Bohu a s Bohom – aj človeka, ktorý mi nie je príjemný alebo ktorého ani nepoznám. To sa môže uskutočniť, len, ak vychádzame zo stretnutia s Bohom, ktorý sa stal spoločenstvom vôle a prišiel až po bod, že sa dotkol našich citov.

Tak sa naučím pozerieť na každého človeka nielen svojimi očami a svojimi citmi, ale aj z perspektívy Ježiša Krista. (...)

Za vonkajším výzorom druhého, vidím jeho vnútornú túžbu po gestách lásky, pozornosti, ktorú nenechám na organizácie tým poverené, akceptujúc ich ako nejakú politickú nutnosť. Pozerám sa Kristovými očami a môžem druhému dať viac, než sú len najnevyhnutnejšie veci: môžem mu darovať láskavý pohľad, ktorý potrebuje.⁵⁵

Uvedomiť si poriadny boj o dušu.

Niekedy sa stáva, že obmedzenia a chyby iných, nám sťažujú (túto) svätú povinnosť rozoznávať v nich Ježišovu tvár. To nás klamlivo môže viesť k tomu, že sa o nich nebudeme zaujímať, cítiť sa dobre a myslieť si, že v týchto prípadoch končí alebo sa zmenšuje záväzok milovať ich. Treba však aj vedieť odpúšťať - ako odpúšťal Ježiš.

Z Učiteľovho príkladu sa učíme, že niet poľahčujúcich okolností, ani ospravedlnenia za to, ak by sme nemilovali tak, ako chce Kristus, alebo lepšie povedané, tak ako on sám miloval nás. (...)

Schopnosť vidieť dobrú stránku druhého, je najlepší protijed na zhubné tendencie, ktoré zvyrazňujú zlo a ohováranie také rozšírené v ľudskej spoločnosti. Máme tu pred sebou poriadny boj, v ktorom máme bojovať po všetky dni v každodenných vzťahoch k našim bratom a sestrám.⁵⁶

Práca v tejto oblasti v Cirkvi je takzvanou 'službou dvoch pólů': na jednej strane je to „ohlasovanie evanjelia“ a na druhej je to „človek a prostredie, v ktorom žije“. Pripomeňme tiež dôležité udalosti, ako publikovanie encykliky Caritas in Veritate

54 Porov.: GIUSSANI, L.: *Parole ai preti* SEI, Torino 1996, s. 70-71.

55 Porov.: BENEDIKT, XVI.: *Deus caritas est* 18.

56 Porov.: HMMES, C.: *Sempre discepoli di Cristo* San Paolo, Milano 2002, s. 113.

a zasadnutie Biskupskej synody pre Afriku. Spomenutý bol tiež záujem Cirkvi na rozvoji spravodlivejšej spoločnosti, v ktorej majú byť uznané a rešpektované všetky práva jednotlivcov a národov, že kresťanské spoločenstvo nemôže stáť na okraji v takých dôležitých otázkach, akými sú ochrana ľudských práv a podpora spravodlivosti: „Viera je duchovnou silou, ktorá cibrí rozum pri hľadaní správneho poriadku, oslobodzujúc ho od stále prítomného rizika, že bude zaslepený egoizmom, inými záujmami a mocou. Svätý Otec Benedikt XVI. tiež povedal, že človek sa musí oslobodiť od materiálnych vecí a ďalších cieľ, ktoré ho skľučujú. Veď skutočná odpoveď na najintímnejšie otázky každého ľudského srdca je Božia láska.

Aké je pre kresťanov dôležité upriamovať zrak na Kristovu tvár! Len v ňom, v plnom Bohu a v plnom človeku, sa môžeme pozeráť na Otca (*porov. Jn 14 9*) a zakúsiť nekonečné milosrdenstvo! Kresťania vedia, že sú povolani milovať a slúžiť svetu, aj keď nie sú «zo sveta» (*porov. Jn 15,19*); prinášať slovo úplnej spásy človeka, ktoré nemôže byť obsiahnuté v pozemskom horizonte; zostať ako Kristus – úplne odovzdaní vôli Otca až po najvyššie darovanie samých seba, aby tak mohli ľahšie pochopiť potrebu skutočnej lásky, ktorá je v každom srdci. Toto je teda cesta, po ktorej je potrebné ísť pri nasledovaní evanjeliovej logiky, pre každého, kto chce svedčiť o Kristovej láske.“

To "lepšie" v druhých objavovať, vidieť na nich a v nich... Človek, ktorý má lásku, nie je pyšný: nemá záľubu vo vláde nad inými; nikdy ho nepočujete karhať ich správanie; nerád hovorí o tom, čo robia. Človek, ktorý má lásku, neskúma, aký úmysel majú druhí vo svojom konaní; nikdy si nemyslí, že robí lepšie než iní a nikdy sa nevyvyšuje nad svojho blížneho; naopak, myslí si, že druhí konajú vždy lepšie než on. Neurazí sa, keď sa pred ním uprednostní blížny; aj keď ním opovrhnu, zostáva spokojný, lebo si myslí, že si zasluhuje ešte väčšie opovrhnutie.

Vidíme, že na to, aby sme milovali Boha a blížneho, nie je nevyhnutné byť veľmi vzdelaní, ani veľmi bohatí; stačí sa usilovať o to, aby sme sa páčili Bohu vo všetkom, čo robíme; aby sme konali dobro všetkým - zlým, ako aj dobrým, tým, ktorí tupia našu dobrú povest, ako aj tým, ktorí nás milujú.

„Zjednocovať sa" so všetkými, je výzva k nám. „Svedkami nádeje môžeme byť iba radikálnosťou obety, inšpirovaní“ - ako napísal Ján Pavol II. v encyklike *Redemptoris missio* – "láskou samého Krista, ktorá spočíva v pozornosti, nežnosti, súcite, prijatí, ochote, záujme o problémy ľudí" (č. 89).

Ukrižovaný Ježiš vo svojej solidarite s posledným, s najvzdialenejším, s bezbožným, otvoril apoštolovi národov cestu „stávania sa všetkým pre všetkých“. A neskôr Pavol hovorí nám kresťanom, aký je skutočný apoštolát: odhaliť každému človeku, bez akejkoľvek diskriminácie, že Boh mu je nablízku a že ho nekonečne miluje.

V "zjednocovaní sa" so všetkými, v odvahe uznávať každú ľudskú bytosť - aj zdanlivo najviac zvrhnutiahodnú alebo nepriateľskú - ako "blížneho" a ako brata, aktualizujeme hlavný obsah radostnej zvesti: v Ježišovom kríži sa Boh približuje ku každému človeku, ktorý je od neho ďaleko, a ponúka mu odpustenie a vykúpenie.⁵⁷

57 Porov.: François-Xavier Van THUMAN,; *Testimoni della speranza*. Città Nuova, Roma 2008, s. 109-110

Rozšíriť srdce je významné memento.

Potrebuje si rozšíriť srdce podľa miery Ježišovho Srdca. Dá to síce robotu, ale to je to jediné, čo je naozaj potrebné. Keď urobíme toto, urobili sme všetko. Ide o to, aby sme milovali každého, kto sa ocitne v našej blízkosti, a to tak, ako ho miluje Boh. A keďže žijeme v čase, môžeme milovať naraz len jedného bližneho; bez toho, že si v srdci ponecháme city k bratovi, ktorého sme stretli minútu predtým. Ved' vo všetkých milujeme toho istého Ježiša. Ak nám však v srdci čosi zostáva, je to znak, že sme predchádzajúceho brata milovali pre seba alebo pre neho... nie pre Ježiša. A to je chyba.

Najdôležitejšie pre nás je: zachovať si Božiu čírosť, t.j. mať v srdci takú lásku, akou miluje Ježiš. Ak teda máme byť číri, neznamená to - oberať srdce o lásku a potláčať ju. Treba ho rozšíriť na mieru Ježišovho Srdca a milovať všetkých. A ako z miliárd svätých hostí stačí jedna jediná, aby sme sa nasýtili Bohom, tak jeden brat - ten, ktorého nám pošle do cesty Božia vôľa - stačí na to, aby sme mohli byť spojení s celým ľudstvom, ktoré je mystickým Ježišom.

Vytvárať dvojnásobné spoločenstvo, je pre nás výzvou. Myšlienka spoločenstva ako účasti na trojičnom živote je objasnená s osobitnou silou v Jánovom evanjeliu. Tento apoštol sa už v čase svojho pozemského putovania mohol prostredníctvom Božieho Syna zúčastniť na jeho a Otcovom božskom živote: „Ved' my máme spoločenstvo s Otcom a s jeho Synom Ježišom Kristom“ (1 Jn 1,3b).

Tento život spoločenstva s Bohom a medzi nami je vlastným cieľom zvestovania evanjelia, cieľom obrátenia sa na kresťanstvo: „Čo sme videli a počuli, zvestujeme aj vám, aby ste aj vy mali spoločenstvo s nami“ (1 Jn 1,3a).

A tak je toto dvojnásobné spoločenstvo s Bohom a medzi nami neoddeliteľné. Tam, kde sa rozbiť spoločenstvo s Bohom - čo je spoločenstvo s Otcom, so Synom a s Duchom Svätým, tam sa zničí aj koreň a prameň spoločenstva medzi nami. A kde sa nežíje spoločenstvo medzi nami, tam ani spoločenstvo s Bohom v Trojici nie je živé a pravé.

Cirkev je spoločenstvo, a žiť v spoločenstve je záchrana. (...) Samotná moderná kultúra dáva najavo, že ľudský tvor môže nájsť vlastnú pravdu a potvrdiť vlastnú osobitosť jedine v spoločenstve.

Spoločenstvo a nie rozdelenie, osobitosť a nie zmätok, priam odzrkadľujú bytie stvorené na obraz a podobu toho Boha, ktorého nám viera predstavuje ako Trojicu.

To, že toto spoločenstvo kresťanov v Cirkvi musí byť viditeľné, je Ježišovo presné usmernenie: „aby svet uveril“; a nie je to nič iné, ako spoločenské vyjadrenie trojičného tajomstva, ktoré charakterizuje kresťanstvo vzhľadom na iné náboženstvá.⁵⁸

Cirkev ako rodina čaká na výzvu Ježiša Krista, Učiteľa. Spoločenstvo jeho učeníkov, ktorým je Cirkev, stalo rodinou synov a dcér nebeského Otca (porov. Mt 5, 16.45.48; 6, 26.32; 7, 11).

Láska, ktorú žil jednorodený Syn, sa stáva charakteristikou pre členov tejto rodiny povolanej nasledovať príklad staršieho brata v bratskej službe alebo diakonii. Ved' po

58 Porov.: SILVANO, *Cola Scritti e testimonianze Gen's*. Grottaferrata 2007, s. 39-40.42

tom, ako Ježiš umyl svojim učeníkom nohy, povedal im: „Dal som vám príklad, aby ste aj vy robili, ako som ja urobil vám“ (Jn 13,15).

Memento a znova memento na uvedomenie si reality života.

Šestnásťte zamyslenie

Cirkev: za hranicou osamotenosti

Hovorí sa, že jeden nešťastný kňaz, večer po svojej apostáze, povedal istému návštevníkovi, ktorý mu k tomuto skutku blahoželal: „Teraz už nie som nič viac ako filozof, čiže osamotený človek“.

Úvaha trpká, ale aká správna! Zanechal Príbytok, mimo ktorého pre človeka nebude viac nič iné, len vyhnanstvo a osamotenosť. Mnohí to necítia, lebo žijú (...) "zakorenení vo svete ako chaluhy na morských skalách" (Klement Alexandrijský). (...) Alebo – pokúšajúc sa oklamať svoj smäd, rôznymi spôsobmi hľadajú nejakú náhradu za Cirkev. Ale kto pochopí v hĺbke svojho

bytia (...) povolanie, ktoré tento duchovný smäd vyvolalo, pochopí aj to, že ani priateľstvo, ani láska, ani nijaká zo spoločenských skupín, ktoré podporujú jeho existenciu, nemôžu uspokojiť jeho smäd po spoločenstve. (...)

Nič z toho, čo človek tvorí alebo čo zostáva na ľudskej úrovni, nevytrhne človeka z osamotenosti. Tá sa dokonca ešte viac prehĺbuje v takej miere, v akej človek objavuje samého seba. Pretože osamotenosť je opak spoločenstva, do ktorého je povolaný. A zo spoločenstva človek čerpá duchovnú šírku a hĺbku.⁵⁹

Uvedomme si. Že brat je "súčasťou" mňa samého.

Spiritualita spoločenstva, to je predovšetkým zameranie pohľadu srdca na tajomstvo Trojjediného Boha, ktorý v nás prebýva a ktorého svetlo treba vnímať aj na tvári bratov a sestier vedľa nás.

Spiritualita spoločenstva znamená okrem toho: schopnosť cítiť brata a sestru vo viere v hlboké jednoty tajomného tela - Cirkvi, čiže ako "niekoho, kto patrí ku mne", aby som vedel spolu s ním prežívať jeho radosti a jeho bolesti, uhádnuť jeho želania, postarať sa o jeho potreby a ponúknuť mu pravé a hlboké priateľstvo.

Spiritualita spoločenstva je aj schopnosť vidieť v druhom predovšetkým pozitívne prvky, aby sme ho prijímali a hodnotili ako Boží dar, a to nielen ako dar pre druhého, ktorý ho priamo prijal, ale aj ako "dar pre mňa".

Spiritualita spoločenstva napokon znamená vedieť bratovi "urobiť miesto", nieť si vzájomne bremená (porov. Gal 6,2) a premáhať egoistické pokušenia, ktoré nás neustále napádajú a budia rivalitu, karierizmus, nedôveru a žiarlivosť.

59 Porov.: HENRY, de L., : *Méditation sur l'Eglise* Paris 1968, s. 194-195.

Nazývame sa učeníkmi a bratmi.

Hoci kňazi Novej zmluvy vzhľadom na sviatosť posvätného stavu, vykonávajú v Božom ľude a pre Boží ľud vznešenú a potrebnú úlohu otca a učiteľa, predsa sú zároveň spolu s ostatnými veriacimi učeníkmi Pána, Božou milosťou povolanými mať účasť na jeho kráľovstve.

Kňazi sú totiž ako bratia medzi bratmi, uprostred všetkých tých, ktorých znovuzrodila voda krstu, keďže sú údmi toho istého Kristovho tela, ktorého budovanie je zverené všetkým.

Kňazi majú vykonávať svoju úlohu predsedáť spoločenstvu takým spôsobom, aby nehľadeli na svoje záujmy, ale na záujmy Ježiša Krista, aby spolupracovali s veriacimi laikmi a správali sa medzi nimi podľa príkladu Majstra, ktorý „neprišiel dať sa obsluhovať, ale slúžiť a položiť svoj život ako výkupné za mnohých“ (Mt 20,28).

Múdroosť evanjelia neznáša kasty: pokorná služobnica môže viesť viac ako nejaký teológ; farár z Arsu viac ako Lamennais. „Len jeden je váš Učiteľ, vy všetci ste bratia“ (Mt 23,8), povedal Ježiš; a aby sme boli všetci bratmi, musí byť iba jeden Učiteľ, ako je jediný Otec. A jeho učenie je toto: všetci sme si bratmi. Ak si to dobre zrátame, kto má vyššie funkcie, je postavený nižšie: tu sú kritériá oproti svetu obrátené naopak, pretože úrovňou lásky zostáva úroveň bratstva.

Pod touto milosťou a touto štedrosťou pôsobí radikálna askéza: alebo všetko, alebo nič. Kto to prijíma (...), prijíma evanjelium: zanechá otca, matku, polia, samotnú dušu, aby naplnil prázdno Božím Duchom; a berie kríž, aby krotil svoje ja.⁶⁰

Čo to znamená, účinné znamenie Krista?

Kňaz musí byť blízko k spoločenstvu, musí žiť s ľuďmi, rozumieť im a zjednocovať sa s nimi; ale toto zriekanie sa seba samého, táto jednoduchosť byť kresťanom medzi kresťanmi, niečo povie a bude naozaj reprezentovať Kristovu lásku, iba ak kňaz – hoci je v skromnosti a jednoduchosti blízko ľuďom, bude v sebe nosiť všetku veľkosť a vznešenosť svojho poslania a sviatostného charakteru svojej služby. Iba tak je účinným znamením a prítomnosťou Krista, ktorý sa zriekol seba samého.⁶¹

Nezabúdajme, že Mária je obraz Cirkvi.

Mária – laička, ako my laici, zdôrazňuje, že podstata kresťanstva je láska a že aj kňazi a biskupi musia byť predovšetkým pravými kresťanmi, živými ukrižovanými ako bol Ježiš, ktorý na kríži založil svoju Cirkev.

Okrem toho, že Mária zvýraznila v Cirkvi základný prvok lásky, ktorý ju robí "jednou", predstavuje svetu Kristovu nevestu, po akej túžil Ježiš a akú všetci dnešní ľudia očakávajú: usporiadanú a organizovanú kresťanskú lásku. Iba s dôrazom na tento svoj základný prvok môže súčasná Cirkev dôstojne plniť úlohu kontaktu a dialógu so svetom, ktorý sa menej často zaujíma o hierarchiu, ale je citlivý na svedectvo lásky v Cirkvi, ktorá je dušou sveta.⁶²

60 Porov.: GIORDANI, I.: *Memorie di un cristiano ingenuo*. Città Nuova, Roma 205, s. 159.

61 Porov.: HEMMERLE, K.: *Il sacerdote oggi* Ger's 12 (1982/6), s. 11.

62 Porov.: LUBICHOVA, Ch. : *La Dottrina Spirituale Mondadori*, Milano 2001, s. 155.

Pastieri nie sú oddelení od stáda, ale sú jeho súčasťou. Aj oni sú podriadení všetkým požiadavkám kresťanského povolania. Ich úrad ich vôbec neopravňuje vytvárať akúsi osobitnú triedu; skôr naopak, medzi všetkými ich stavia do služby spoločenstva. Čo sa týka všeobecného kňazstva, bolo by falošné, keby sme ho redukovali iba na praktizovanie individuálnej zbožnosti.

Pretože kresťanské náboženstvo spočíva v premieňaní sveta prostredníctvom Božej lásky, jeho hlavnou úlohou je: ustanoviť a podporovať spoločenstvo. V spojení života lásky s Kristovou obetou ľud tvoriaci kráľovské kňazstvo uvádza do činnosti dynamizmus lásky, ktorý sa vo svete hlása a postupne svet premieňa.

Je zrejmé, že táto úloha viac súvisí s činnosťou sprostredkovateľa než s obradnými obetami chápanými podľa antických náboženstiev. Zostáva však faktom, že nie je uskutočniteľná bez Kristovho kňazského prostredníctva, a to nemôže byť prijímané, ak sa neprejaví navonok. Odtiaľ vyplýva potreba úradu, v ktorom sa stáva viditeľným a účinným.⁶³

Spoluzodpovední laici za duchovný život.

Je potrebné (...) zlepšiť chápanie pastorácie tak, aby sa - rešpektujúc povolania a úlohy zasvätených osôb i laikov - postupne zveľaďovala spoluzodpovednosť celku všetkých členov Božieho ľudu. Vyžaduje si to zmena myslenia týkajúca sa osobitne laikov: treba prejsť od považovania laikov za "spolupracovníkov" kléru k ich uznaniu za skutočne "spoluzodpovedných" za to, čím Cirkve je a čo robí. Treba preto podporovať silnejúcu skupinu zrelého a angažovaného stavu laikov.

Toto spoločné vedomie všetkých pokrstených, že sú Cirkvou, neumenšuje zodpovednosť farárov. Týka sa to práve farárov, aby podporovali duchovný a apoštolský rast tých, ktorí sa už angažujú a usilovne pracujú vo farnostiach: oni sú jadrom spoločenstva, ktoré bude kvasom pre ostatných... Našiel som Dávida... muža podľa môjho srdca." (Sk 13,22)

Dávida pomazali za kráľa ešte v puberte, ale na trón nastúpil až vo veku 30 rokov.

Štruktúra je nasledovná:

1) Boh povoláva človeka. Napriek tomu, že jeho rodina ho podceňuje a prorok Samuel prehliada, Boh si vybral Dávida. Vybral si aj Deboru, aby viedla národ v spoločnosti, ktorej vládli muži. **Prestaň riešiť Boha a prestaň sa porovnávať s inými!** „Alebo nemá hrnčiar moc nad hlinou, aby z tej istej hmoty urobil jednu nádobu na vznešené účely a druhú na všedné?“ (Rim 9,21).

Odmietli sme mnohých ľudí, ktorých Boh použil a preto vieme, ako veľa toho nevieme.

2) Boh rozhoduje o pláne. „A som si istý, že ten, čo začal vo vás dobré dielo, aj ho dokončí...“ (Flp 1,6). Kto o tom rozhoduje? Kto to vykoná? Komu by si mal dôverovať? Bohu! Boží plán pre Dávida obsahoval aj to, že celé roky bude unikať pred Saulovou kopijou, bude bývať v jaskyniach a bude pracovať so 600 "stratenými existenciami,"

63 Porov.: VANHOYE, A.: Sacerdoti antichi e nuov sacerdote Elledici, Leumann (Torino) 1990, s. 243.

ktorí predefinujú slovo „dysfunkčný“. Boh ťa cvičí v malej oblasti, aby si mohol zvládnuť väčšiu.

3) Boh pozná požadovaný časový rozsah. „... skrze vieru a trpezlivosť (vytrvalosť) zdedil prisľúbenia...“ (Kol 1,11-12). Vytrvalosť znamená stáť pevne pod tlakom. Cena patrí ľuďom, ktorí sú odhodlaní na dlhý beh. Jozef sa odmietol vzdať svojho sna. To mu umožnilo povedať „nie“ na návrhy Putifarovej manželky a vydržať nespravodlivé väznenie. Ale prišiel, deň a Putifar i jeho manželka pokľakli pred Jozefom. **Upriam svoj zrak na cenu a nevzdávaj sa!**

Vyprosujme si dar rozlišovania, múdrosti a sily spoznať, ktoré prisľúbenia si musíme vybojovať...

„...našiel som Dávida... muža podľa môjho srdca.“ (Sk 13,22).

Niektoré Božie prisľúbenia sa splnia rýchlo. Ale iné, napríklad prisľúbenie, ktoré Boh dal Dávidovi, keď mu povedal, že bude kráľom, musel vybojovať. Jebuzejci ovládli Jeruzalem, posmievali sa Dávidovi a vraveli: „...nevkročíš sem...“ (2 Sam 5,6). A aby to bolo ešte horšie, Jeruzalem bol na plošine niekoľko metrov nad Dávidovou armádou. Jedine cesta hore bola cez vodnú cisternu, kde museli kráčať a šplhať sa cez hustú tmú. Ale musíš, Boh ťa prevedie aj cez žumpu, aby ťa dostal na trón! Všimni si dve slová: "ale". Vstaň vo viere a nárokuje si to, čo ti Boh prisľúbil. „... ľud tých, čo poznajú svojho Boha, ostane pevný a bude konať“ (Dan 11,32). Boh ti ukáže, ako využiť situáciu pre tvoje dobro a jeho slávu.

Nečakaj však, že každý bude oslavovať tvoj úspech. „...keď Filištínci počuli, že pomazali Dávida za kráľa nad Izraelom, hľadali Dávida...“ (2 Sam 5,17). Musíš bojovať, aby si sa dostal do cieľa - a bojovať, aby si si ho udržal. Nemôžeš sa tešiť zo starých víťazstiev. Pri každom novom zápase dostaneš nové pokyny. „...vtedy sa Dávid dopytoval Pána: "Mám ísť proti Filištíncom?" Pán odpovedal Dávidovi: "Chod', lebo ti isto vydám Filištíncov do ruky“ (2 Sam 5,19). Dnes chod' vpred s vedomím, že Boh je s tebou!

Pokoj a Dobro ... sú veľmi dôležité...

Biblia hovorí: „Dávid vyslovil žiadosť: „Kto mi donesie vody na pitie z cisterny, ktorá je v Betleheme pri bráne?“ Nato sa traja hrdinovia prebili cez tábor Filištíncov, načreli vody z cisterny, ktorá je v Betleheme pri bráne, doniesli ju a dali Dávidovi. Nechcel ju však piť...“ (2 Sam 15-16).

Tu sú dve dôležité poučenia:

1) Musíš sa obklopiť správnymi ľuďmi. Na rozdiel od ľudí, ktorí hľadajú svoj prospech, títo muži mali na mysli len jedno: slúžiť svojmu kráľovi a šíriť jeho kráľovstvo. Niet divu, že Dávid povedal: „Som spoločníkom tých, ktorí zachovávajú tvoje prikázania“ (Ž 119,63).

2) Musíš odmietnuť uspokojiť sa s niečím menším, než tým najlepším od Boha. Títo muži riskovali svoj život, aby priniesli Dávidovi pohár vody, ale on ju vylial na zem pred Pánom. Dávid hovoril: „Odmietam uspokojiť sa pohárom. Chcem studňu. Musím byť napojený na zdroj života.“ Prestaň pristupovať k Bohu ako k sluhovi, ktorého zavolaš, keď si urobil neporiadok a potrebuješ niekoho, aby to upratal alebo ako svojho "poručníka", keď potrebuješ niečo, čo by si inak nedostal. Nechod' k Bohu pre zázrak, chod' k nemu pre vzťah a každý deň môžeš kráčať v jeho zázračnej starostlivosti. „Kto pod ochranou Najvyššieho prebýva a v tóni Všemohúceho sa zdržiava“ (Ž 91, 1). Všimni si slová "prebýva" a "zdržiava sa". Namiesto neustáleho vchádzania, ostaň v kontakte s Bohom a všetko, čo má, ti bude k dispozícii.

Pamätať, že nie nerovnosť, ale odlišnosť platí.

Vyvolený Boží ľud je teda len jeden (...); [všetci jeho členovia získavajú] spoločnú milosť Božích detí, spoločné povolanie na dokonalosť, tú istú spásu, tú istú nádej a nerozdielnú lásku. V Kristovi a v Cirkvi teda niet nijakej nerovnosti. Hoci sú niektorí z Kristovej vôle ustanovení pre iných za učiteľov, vysluhovateľov tajomstiev a pastierov, predsa je medzi všetkými ozajstná rovnosť z hľadiska dôstojnosti a spoločnej činnosti všetkých veriacich na budovaní Kristovho tela.

A tak v tejto rozmanitosti všetci vydávajú svedectvo o obdivuhodnej jednote Kristovho tela, aby všetci plnili nové prikázanie lásky. O tomto vzťahu krásne hovorí sv. Augustín: „Hoci sa ma zmocňuje strach, že som pre vás, zároveň ma teší, že som spolu s vami. Pre vás som totiž ako biskup, ale spolu s vami som kresťanom. Tamto sa volá povinnosť, toto milosť. Tamto je nebezpečné, toto spasiteľné“ (LG Lumen gentium 32).

Stav: Manželstvo, panenstvo, kňazstvo

Kňazský stav, panenstvo a manželstvo sú tri strany rovnoramenného trojuholníka. Dve strany sa dvíhajú k nebu a stretajú sa v Bohu. Tretia, základňa sa rozprestiera na zemi a rodí kňazov a panny, a ich prostredníctvom komunikuje s nebom. Prvé dve prinášajú Božiu milosť, tretia ju vtel'uje do ľudstva a naopak, zhromažďuje ľudské veci a cez tých dvoch prostredníkov ich posieľa k nebu. Triáda rozvrstvenia božského v ľudskom a ľudského v božskom.

Ak nimi prejde Láska, sú tromi v jednom, sú trojjediným, sú Božím viaduktom, ktorým pokračuje vtelenie Syna. A v Láske sú dokonale spojené a pritom odlišené. Všetci patríme ku kňazskému stavu, všetci, ako Cirkev, ktorá je panenská, sa zúčastňujeme na duchovnom panenstve a duše nás všetkých sú Kristovými nevestami.⁶⁴

Memento z Písma: Sto domov, sto bratov...

„Mladík mu povedal: ‚Toto všetko som zachovával. Čo mi ešte chýba?‘ Ježiš mu vrazil: „Ak chceš byť dokonalý, chod', predaj, čo máš, rozďaj chudobným a budeš mať poklad v nebi. Potom príď a nasleduj ma!“ Keď mladík počul toto slovo, odišiel smutný, lebo

64 Porov.: GIORDANI, I.: *Ohnivý denník*. Nové mesto, Bratislava 1996, s. 101

mal veľký majetok. A Ježiš povedal svojim učeníkom: „Veru, hovorím vám: Bohatý ťažko vojde do nebeského kráľovstva.“

Vtedy mu Peter povedal: „Pozri, my sme opustili všetko a išli sme za tebou. Čo z toho teda budeme mať?“ Ježiš im povedal: „Veru, hovorím vám: Pri obnovení sveta, keď Syn človeka zasadne na trón svojej slávy, aj vy, čo ste išli za mnou, zasadnete na dvanásť trónov a budete súdiť dvanásť kmeňov Izraela. A každý, kto pre moje meno opustí domy alebo bratov a sestry alebo otca a matku alebo deti alebo polia, dostane stonásobne viac a bude dedičom večného života.“ (Mt 19,20-23,27-29)

Podľa vzoru prvej Cirkvi

Vo svetle viery musia [kňazi] rozoznávať všetko, s čím prichádzajú do styku, aby sa naučili užívať dobrá podľa Božej vôle... Nech teda nemajú cirkevné funkcie kvôli zisku ani nech nepoužívajú dôchodky, ktoré z nich plynú, na obohatenie rodinného majetku.

Naopak, sú pozvaní prijať dobrovoľnú chudobu, ktorou sa môžu stať zjavnejšie podobnými Kristovi a pohotovejšími na posvätnú službu.

Veď Kristus, hoci bohatý, stal sa pre nás chudobným, aby sme sa jeho chudobou stali bohatými. Aj apoštoli svojím príkladom dosvedčovali, že zadarmo prijatý Boží dar treba zadarmo dávať, a vedeli žiť aj v hojnosti, aj sa uskomniť v nedostatku.

Ale aj určité spoločné užívanie vecí na spôsob spoločenstva majetkov, ktoré sa vyzdvihuje v dejinách prvej Cirkvi, výborne otvára cestu pastoračnej láske (Porov. PO 17).

Slúbená je spoluúčasť na hmotných dobrách.

Základná istota o prítomnosti Boha v druhom človeku, ktorá napomáha spoločenstvu (intercambium - vzájomnej výmene) medzi osobou a osobou, si vyžaduje aj spoluúčasť na hmotných dobrách.

Spoločenstvo majetku – fenomén prvej kresťanskej komunity, azda sociálne úplne nový a najvýznamnejší – nemožno považovať za optional, je to skúška účinnosti... osobnej odpovede na Božiu lásku a teda skúška lásky k blížnemu.

Aj toto je jeden zo spôsobov strácania, aby sme boli: oddeľuje nás od modiel, aby sme vstúpili do spoločenstva. Vo chvíli, keď blížny niečo potrebuje a ja to mám, ale nedám, som – povedali by cirkevní otcovia – vrah; dať tomu, kto nemá, znamená vrátiť Bohu to, čo je jeho.⁶⁵

Platí pre celosvetovú rodinu:

Ježišovo povolanie v sebe, samozrejme zahŕňa odstup od prirodzenej rodiny ako podmienku na vstup a účasť v novej, nadprirodzenej rodine. Ježiš nehovorí, že by sme nemali milovať a ctíť otca a matku – veď ani jediné písmeno, ani jediná čiarka zo Zákona sa nesmú stratiť; toto povolanie obsahuje úplný odstup od rodiny, aby sme išli ohlasovať Božie kráľovstvo.

Zdá sa mi, že tu nachádzame zahrnuté hlboké puto medzi kňazským povolaním a celibátom, pretože odpútanie sa od osobnej rodiny je zahrnuté v povolaní nasledovať Ježiša pre dobro celosvetovej rodiny.

65 Porov.: SILVANO, C.: *Scritti e testimonianze* „Gen's, Grottaferrata 2007, s. 66.

Ak to vidíme takto, celibát nie je rezignácia. Negatívne ho môžeme vidieť iba vtedy, ak si jasne neuvedomíme, že ten, kto bol povoláný, je určený stať sa v Ježišovi "otcom všetkých veriacich" a pretvárať ich na bratov a sestry celej ľudskej rodiny.⁶⁶

Meditujeme - Mária, najkrajší kvet ľudstva.

Celé ľudstvo prekvitá v Márii. Mária je kvet ľudstva. Ona - Nepoškvrnená, je kvetom poškvrnenej. Hriešne ľudstvo vykvitlo v Márii, ktorá je celá krásna!

A ako červený kvet vďaka zelenej rastlinke s koreňmi a hnojivom, ktoré jej umožnili rozkvitnúť, tak aj Mária nám hriešnikom, pretože sme "donútili" Boha premýšľať o Márii.

My jej dlhujeme spásu, ona nám svoj život. Aká krásna je Mária! Je stvorením, ktoré ide do kvetu, stvorením, ktoré sa rozvíja do krásy. Celé stvorenie, rozkvitnuté ako koruna stromu, je Mária. Z neba sa Boh "zamiloval" do tohto Kvetu kvetov, opel'uje ho Duchom Svätým a Mária dáva nebu i zemi najlepšie ovocie: Ježiša.

66 Porov.: FORESI, P.: *Problematica d'oggi nella* „Chiesa Città nuova, Roma 1970, s. 95-96.

Sedemnásť zamyslenie

Otázka našej hodnovernosti

Hodnovernosť služby dnes – ako možno nikdy predtým – závisí od toho, ako jednotliví kňazi žijú zakorenení v živej jednote, v istej forme života, v ktorej kňazská služba dokáže byť spoločným svedectvom, so samotným Pánom – jediným Kňazom, uprostred. Ak má byť kňaz v niečom odborníkom, tak to musí byť v *communio*, v jednote. Spiritualita a forma života kňaza vychádzajú z jednoty. (...) Ale túto službu jednote a pre jednotu kňaz nemôže konať, ak žije izolovaný od iných.⁶⁷ Iba žijúc z jednoty so svojim biskupom a v jednote s kňazmi bude môcť urobiť zjavným, že to nie je on, kto koná a hovorí, ale Pán.

Túžme a realizujme zaľúbenie do jednoty.

Je nevyhnutne potrebné, aby sme s Božou pomocou žili v službe jednoty, aby sme boli do nej doslova zaľúbení, aby sme boli jej služobníkmi, apoštolmi, prorokmi a mučeníkmi.

A preto v prostredí, kde žijeme alebo pracujeme, kde nás postavil Boh, máme byť pozorní na:

nevyhnutnú potrebu nehovoriť a nerobiť nič, čo by zapríčinilo nejednotu, čo by podporovalo intrigy, či vyvolávalo nedôveru alebo chladnokrvnosť; to, aby sme sa nenechali strhnúť otcom lži a jeho poslami – môžu nimi niekedy byť aj čnostní ľudia a dobrí priatelia, ktorých Zlý použije; pestovať radosť z toho, že môžeme vyriešiť hádky, podporovať zjednocovanie ľudí, privádzať iných k objavovaniu dobrej stránky v stvoreníach, slúžiť dialógu.

Treba sa celkom stráviť v tomto úsilí. Smäd po jednote musí zahrnúť všetky stvorenia všetkých čias a na každom mieste, všetky rasy, všetky politické strany i všetky vierovyznania.

Je obohatením tomu, kto znovu objaví kňazstvo.

My všetci pochádzame z poriadku individualistickej koncepcie a formácie, ktoré sú dôsledkom utajovania kňazstva už od štvrtého storočia.

Ekleziológia spoločenstva a poslania vyžaduje, aby sme hovorili o kňazovi v iných kategóriách, ale predovšetkým znovu predkladá naliehavú potrebu, aby sme kňazstvo chápali v jeho teologickej a pastoračnej výstižnosti.

Overenou pravdou, ale málo prijímanou a žitou, je to, že sviatostná udalosť vysviacky, formuje jediné kňazstvo (*PO 8*). Toto tvrdenie od nás požaduje isté obrátenie, nové formy kňazstva a nové pastoračné riešenia.

67 Porov.: HEMELLE, K.: *Il sacerdote oggi*.i Gen's 12 (1982/6) s. 12.

„Nijaký kňaz nie je schopný plne uskutočniť svoje poslanie, ak pracuje sám a ak svoje sily nespája s ostatnými kňazmi pod vedením tých, ktorí stoja na čele Cirkvi“ (PO 7).

Byť kňazom je vzťah, ktorý je potrebné znova a znova žiť, prehĺbovať i milovať... X kňazov je vynikajúcou osobnosťou z pohľadu kňaza verného svojim záväzkom. Počnúc celibátnou čistotou a životom modlitby, je horlivým farárom a presvedčeným ohlasovateľom posvätnéj náuky. Ale choď sa s nimi porozprávať, ak sa ti to podarí, alebo buď s nimi nejaký čas. Sú dobrí a schopní "v podstate", ale zničí sa všetko, keď vstúpi do vzťahu.

Ktovie, o koľkých kňazoch by sa dalo povedať viac alebo menej, to isté! Nuž, v týchto prípadoch by hodnotenie mohlo byť aj horšie: neexistuje kňaz "v podstate" dobrý, a zároveň nekvalitný v prežívaní vzťahov; alebo výborný v súkromnom duchovnom živote, a zároveň "repetent" (nútený pre neprospech "zopakovať ročník") v živote spoločenských vzťahov.

Vzťah je konštitutívnym rozmerom ľudskej bytosti, každého človeka, tým viac toho, kto sa rozhodol obetovať svoj život ohlasovaniu spásy. Ohlasovanie je vzťah, spása je vzťah, byť kňazom je vzťah.⁶⁸

Vzťah nie je "akcidens" (niečo nepodstatné)..., ale podstata bytia a stávania sa ľuďmi, zdravými ľuďmi, opravdivými kňazmi, hodnovernými nasledovníkmi.

Je potrebné si bratstvo uvedomovať v konkrétnych rozhodnutiach.

Kňazi vedení bratským duchom, nech nezanedbávajú pohostinnosť, nech pestujú dobročinnosť a spoločenstvo v pozemských dobrách a nech sa starajú najmä o chorých, zronených, preťažených prácou, osamotených, vyhnancoch, ako aj o tých, ktorí znášajú prenasledovanie. Nech sa ochotne a s radosťou schádzajú, aby strávili aj chvíle duševného pookriatia.

Okrem toho, aby kňazi našli vzájomnú oporu v rozvíjaní duchovného a intelektuálneho života, aby mohli lepšie spolupracovať vo svojej službe a vyhli sa prípadným nebezpečenstvám osamotenosti, nech sa medzi nimi napomáha určitý druh spoločného života alebo životného spoločenstva; to však môže nadobudnúť rozmanité formy, podľa rozličných osobných a pastoračných potrieb, ako prípadné spoločné bývanie, spoločný stôl, alebo aspoň časté a pravidelné kontakty (PO 8).

Tento stav predpokladá istý druh spoločného života.

Kňazom nikdy nemožno dosť odporúčať istý druh spoločného života, úplne zameraného na službu v pravom zmysle slova duchovnú, časté stretnutia s bratskou výmenou myšlienok, rád, skúseností medzi spolubratmi, podnecovanie vzniku združení, ktoré napomáhajú kňazskej svätosti.

Nech kňazi uvažujú nad napomenutím koncilu, ktorý ich vyzýva do spoločnej účasti na kňazstve, aby sa cítili ozaj zodpovední za spolubratov znepokojených ťažkosťami, ohrozujúcimi Boží dar v nich.

Nech sú ochotne k dispozícii tým, čo väčšmi potrebujú lásku, pochopenie, modlitby, diskretnú, ale účinnú pomoc, a môžu rátať s neobmedzenou činnou láskou zo

68 Porov.: CENCINI, A.: . Presbyteri (2007/6) s. 437-438.

strany tých, ktorí sú a majú byť ich najopravdivejšími priateľmi (*Pavol VI. Sacerdotalis celibatus 80-81*).

Byť ako 'nazaretská rodina'.

Byť jedno znamená: vytvárať rodinu; taký druh rodiny, ktorého vzorom tu na zemi je 'nazaretská rodina', v ktorej spolu žijú panenské osoby. Áno, je to nadprirodzená rodina, ale zároveň aj najľudskejšia, akú by sme si mohli predstaviť. Pretože má ako jediné puto takú božsko-ľudskú lásku, ktorá nasycuje a prevyšuje všetky potreby ľudského citu.

A ak sme rodinou, vyrieši sa aj problém starých kňazov. Pretože dovoliť, aby nejaký kňaz pre starobu alebo chorobu musel žiť opustený vo svojej osamotenosti, alebo v anonymite, je absurdné a v rozpore s Ježišovým prikázáním.

Takáto rodina je pekná a príťažlivá, pretože v nej žiari harmónia jednoty; je to dom otvorený spolubratom a seminaristom; je to centrum spoločenstva, lebo kde žije Ježiš, tam nie je cítiť rozdelenie medzi generáciami. Ježiš je stále aktuálny, stále moderný; je najvznešenejším Božím slovom, najlepším Teológom, najvyššou Múdroťou neprestajne prichádzajúcou na zem skrze toho, kto v sebe necháva znova žiť Máriu.⁶⁹

Generačný fenomén ako „mladí a starí“...

Videl som farárov a spolupracovníkov kaplánov, veľmi odlišných čo do charakteru, formácie, veku..., ale dobrých duchom: vďaka dobrej vôli dospeli k hlbkej vzájomnej dôvere, dopĺňaniu sa v pastoračnej práci, k láske a zhode, ktoré boli povzbudením pre iných ľudí. Dospeli až k spoločnej meditácii, k vzájomnému spovedaniu sa, k rovnakému podeleniu sa s prostriedkami za svoju službu; mladý sa stal odborníkom vďaka starému, starý sa stal podporovateľom iniciatív mladého.

Starý kňaz: osvetľuje, učí, preukazuje dôveru, predstavuje sväté prostredie; prijíma mladého kňaza a správa sa k nemu ako k spolupracovníkovi; láskavo mu pomáha a opravuje ho, rešpektujúc jeho dôstojnosť; preukazuje mu dôveru a túži z neho vychovať budúceho farára alebo možno aj svojho nástupcu; rozvíja v ňom všetky dobré vlastnosti; predovšetkým ho miluje a usiluje sa o pravé dobro pre neho.

Mladý kňaz: je skromný, pokorný, hovorí v dobrom; je ochotný pracovať, nechá sa viesť, podporuje a obhajuje človeka i pastoračné dielo; koná možné dobro a pripravuje sa na rozsiahlejšiu budúcu činnosť a službu.⁷⁰

Budúcnosť zo spoločenstva sa očakáva i od nás.

Je dôležité mať okolo seba realitu kňazstva, spoločenstva kňazov, ktorí si pomáhajú a spolu kráčajú po spoločnej ceste.

Toto sa mi zdá dôležité aj preto, lebo ak mladí vidia kňazov veľmi izolovaných, smutných, unavených, tak si pomyslia: 'Ak je toto moja budúcnosť, tak to nezvládnem.' Musíme reálne vytvárať toto spoločenstvo života, ktoré mladým ukáže: 'Áno, toto môže byť budúcnosť aj pre mňa, takto sa dá žiť.'

Uvedomme si podoby lásky.

69 Por.: COLA, S.: *Scritti e testimonianze* Gen's, Grottaferrata 2007, s. 24.

70 Porov.: ALBERIONE, C.: *Don Alberione ai sacerdoti*. Vita pastorale (Supplemento) 1996, s. 10.

„Milujte sa navzájom bratskou láskou, predbiehajte sa vzájomne v úctivosti. Radujte sa s radujúcimi, plačte s plačúcimi! Navzájom rovnako zmýšľajte; a nezmyšľajte vysoko, ale prikláňajte sa k nízkym. Nebuďte múdri sami pre seba. Nikomu sa neodplácajte zlým za zlé; usilujte sa robiť dobre pred všetkými ľuďmi“ (Rim 12, 10.15-17).

Pozor na výzvu individualizmu. Spoločný život zaväzuje celého človeka a preto sa odlišuje od akejkoľvek inej psychologické skupiny (typu športového klubu, civilného alebo náboženského združenia, odborov atď.). Takáto skupina pozostáva z jednotlivcov, ktorí sa spoločujú kvôli osobným cieľom a ktorí preto pracujú obmedzene pre spoločné záujmy, takže vo všetkom ostatnom (ideológii, citovosť, nábožnosť) každý zostane uzavretý v sebe samom, žiarlivý na svoje súkromie.

Spoločné bývanie medzi kňazmi môže prinášať riziko, že namiesto toho, aby vytvorili spoločenstvo, kde zákon spoločenstva medzi osobami má prvé miesto, budú žiť ako skupina jednotlivcov, ktorí sú náhodne spolu kvôli rovnakému cieľu, ktorý chcú dosiahnuť, bez vzájomnej výmeny, bez konfrontovania sa s inými aspektmi svojho života. A tak hyperatrofujú (veľmi umenšujú) svoje vnútorné ja, ktoré sa stáva pre iných nedosiahnuteľným. Je to individualizmus maskovaný skutočnosťou spoločného bývania: každý na svojom mieste, ale bez komunikácie s inými.⁷¹

Pozor na výzvy totality.

Po desiatich šťastných rokoch kňazstva mi totalitný režim v mojej krajine odobral súhlas na vykonávanie kňazskej služby. Bol som prinútený nájsť si civilné zamestnanie. Stále som bol pod dohľadom štátnej polície, ktorá mala úmysel od všetkých ma izolovať. Mal som už hlbokú skúsenosť spoločenstva s kňazmi a to, že som v tých rokoch v nej pokračoval, ma zachránilo. Stretávali sme sa raz do týždňa napriek vážnemu nebezpečenstvu, že budeme odhalení a potrestaní. Ale vedeli sme, že hodnota nášho spoločenstva bola väčšia, než každé riziko. Na týchto stretnutiach sme často meditovali nad Ježišovou modlitbou za jednotu (*Jn 17*), a vedení a povzbudzovaní koncilom (*PO 8*) sme sa delili o evanjeliové skúsenosti, ktoré každý dokázal žiť vo vlastnej situácii. To, že sme mohli prežiť, bolo vďaka sile tejto jednoty a následnej prítomnosti Ježiša medzi nami. Nedokážem dostatočne silne zdôrazniť dôležitosť takejto skúsenosti v tých dramatických chvíľach a následne vo všetkých okolnostiach môjho kňazského života.⁷²

Nezabudnúť, na solidárne kňazstvo a rodinu.

Kňazstvo musí posväcovať rodinu; rodina musí živiť kňazstvo. Tieto dve skutočnosti sú prepojené v dobrom i zlom: rodina sa povznáša natoľko, nakoľko je dôstojné kňazstvo; a kňazstvo upadá natoľko, nakoľko je na úpadku prisun povolání z rodín.

Zrušte kňazskú činnosť a nastane rozklad rodín kvôli cudzoložstvu, rozvodom a potratom; zrušte v rodinách čnosť čistoty, a viac nebudete mať súce osoby, ktoré by

71 Porov.: COLA, S.: *Scritti e testimonianze*. Gen's, Grottaferrata 2007, s. 65-66.

72 Porov.: VLK, M.: *Spiritualità del sacerdote diocesano*. Gen's 26 (1996) s. 12.

ste mohli poslať do seminárov alebo do reholí. Alebo sa navzájom podporujú, alebo spoločne padajú: medzi kňazstvom a rodinou platí ľudská a božská solidarita.

Ak sa my laici vrátíme k pohľadu na kňazstvo a rehol'ný stav v tomto svetle, znovu dokorán otvoríme svoje domy vnútornému vánku Cirkvi, ktorým je Boží Duch. Odstráňme zatarasy postavené proti prúdu morálneho a duchovného života a oživme v Cirkvi nielen jej vedľajšie sily, ale jej úplnosť.⁷³

Je to výzva pre každého z nás, dať "vidieť" Krista

Vieme, ako mnohí naši súčasníci hovoria: "Kristus áno, Cirkev nie". Nevidia spojenie medzi Kristom a Cirkvou. Neuvedomujú si, že je v nej prítomný. A predsa čím je, čím by chcela byť Cirkev, ak nie tou, ktorá ukazuje Pánovu tvár uprostred sveta?

Prichádza mi na myseľ farár z Arsu - pokorný a veľmi jednoduchý pastier. Keď predvolali istého sedliaka, aby o ňom vydal svedectvo, povedal: „Videl som Boha v človekovi“.

Spomínam si na Matku Terezu z Kalkaty, na nekonečný zástup, ktorý v deň jej pohrebu sprevádzal jej mŕtve telo. Kresťania, hinduisti i moslimi, všetci v nej pocítili pôvab Ježiša.

Títo veľkí svedkovia Kristovej prítomnosti sú takí vzácní! A my sme povinní za nich Pánovi ďakovať. V našej tak zložitej dobe, ktorá tak veľmi potrebuje spásu, je naliehavo potrebné, aby v celej Cirkvi bolo vidno Krista, aby celá vyžarovala jeho prítomnosť.⁷⁴

73 Porov.: GIORDANI, I., *Laicato e sacerdozio*. Città Nuova, Roma 1964, p. 149.

74 Porov.: François-Xavier Van Thuan:: *Testimoni della speranza*. Città Nuova, Roma 2008, pp. 177-178.

Osemnásť zamyslenie

Cirkev je Kristov priestor

Aby sme sa otvorili a prijali Kristovu prítomnosť ako kľúč k životu tajomstva Cirkvi, je potrebné, aby sme medzi nami veriacimi uskutočnili takú otvorenosť a také vzájomné obdarovanie sa, vďaka ktorým sa môže uskutočniť Ježišov prísľub: „Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi“ (Mt 18,20).

Na tomto úsvite nových čias si úprimne želajme, aby sa naša cesta viery v duchovnom priestore Krista, ktorý je prítomný, stala pre nás obnovenou udalosťou tejto prítomnosti: nech on, ukrižovaný a vzkriesený Pán, rozpaľuje naše srdcia, otvára naše oči, osvecuje náš rozum, posilňuje našu vôľu: „Ako ty, Otče vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás, aby svet uveril, že si ma ty poslal“ (Jn 17,21).

Pýtajme sa, čo má pre nás najväčšiu hodnotu?

Ak sme zjednotení, je medzi nami Ježiš. To je tá najväčšia hodnota. Má to väčšiu cenu, než akýkoľvek iný poklad, ktorý môže vlastniť naše srdce: väčšiu než matka, otec, bratia, deti; väčšiu než dom, zamestnanie, majetok; väčšiu než všetky umelecké diela takého veľkého mesta ako Rím; väčšiu než naše veci, väčšiu než príroda, ktorá nás obklopuje svojimi kvetmi a lúkami, morom a hviezdami, ba väčšiu než naša duša.

On to bol, čo vnukal svätým svoje večné pravdy, a tak z každého času utváral epochu. I táto hodina je jeho hodinou: nielen hodinou nejakého svätca, lež jeho hodinou!⁷⁵

Hodinou Ježiša medzi nami, hodinou toho, ktorý žije v nás, čo utvárame v jednote lásky jeho tajomné telo.

Máme vytvárať spoločenstvo. Pýtajme sa znova: Sú veriaci zjednotení v láske, v čínorodej Kristovej láske? Isteže takáto farnosť je živá; tu je pravá Cirkev; keď je božsko-ludský prvok živý, vtedy pretrváva prítomnosť Krista medzi nami.

Aké by bolo obdivuhodné, keby naša spoločnosť dobre zobrazovala to, čím má byť kresťanská spoločnosť! A to znamená: ľudia, predtým neznámi, skupiny s rôznymi zvykmi, výchovou, pôvodom, vekom, atď., ktorí keď sa stretnú v kostole, spoznajú sa a cítia sa bratskými bunkami. Stanú sa priateľmi, pomáhajú si navzájom, nehovoria o blížnom zle, a skôr hľadajú, kde je nejaký chorý, ktorý potrebuje pomoc, kde je nezamestnaný, aby mu pomohli. Pár slovami: všade sa nájde dobrá činnosť, ktorú treba konať v prospech blížneho, mať pohotové srdce a horlivosť povedať si: 'je to Kristus, ktorý nás volá'.

Spomeňte si na slávne Kristove slová: „Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať“ (Jn 13,35); ak bude medzi nami očakávaná sympatia viac ako žitá, ak ju budeme vytvárať, ak bude viac než spontánna, s takou

75 Porov.: LUBICH, Ch.,: *Meditácie* Nové mesto, Bratislava 1996, s. 26.

šírkou srdca a s takou kapacitou, že bude stvárňovať živého Krista medzi nami, pochádzajúcimi práve zo zjednotenia s Ním a skrze Neho.⁷⁶

Keď medzi nami nie je Ježiš, nie je to správne. Spýtate sa: „Existujú takí biedni ľudia, že netúžia po Kristovi medzi nimi?“ Áno, my sami; my, ktorí bojujeme jedni proti druhým. Možno niekto ironicky odpovie: „Čo to vravíš? Nevidíš, že sme všetci pod tou istou strechou, vnútri toho istého kostola a spoločne sa modlíme! Aké rozdelenie medzi nami vidíš?“ Tu nijaké, ale keď sa skončí naše zhromaždenie, jeden druhého kritizuje. Nedôverujeme jedni druhým, máme pred sebou vzájomné obavy, šepkáme blížnemu do ucha a ak vidíme prichádzať tretieho, zmĺkne a zmeníme tému. „Nerobíme to, aby sme druhým škodili – povie, „ale aby sme sa chránili.“ A práve to mi spôsobuje bolesť: žijúc medzi bratmi cítime potrebu byť na pozore, aby sa nám nestala krivda a považujeme za nevyhnutné, ozbrojiť sa veľkou opatrnosťou. „Ale“, povieš - „bol som potupený.“ Ak ťa tvoj blízny urazil, pros Boha, aby si bol voči nemu milosrdný. Je to tvoj brat, úd z tvojho tela; on je pozvaný k tomu istému stolu ako ty.

Čo je to múdrosť a čo nerozumnosť?

Stratil som dosť veľa času tým, že som sa venoval márnym veciam; strávil som celú svoju mladosť v neužitočných záujmoch, nakoľko som sa celkom zameral na osvojovanie si učenia takej múdrosti, ktorú Boh nazval nerozumnosťou. Potom, jedného dňa, sa mi zdalo, že som sa zobudil z hlbokého spánku. Ako som obrátil zrak k nádhernému svetlu evanjeliovej pravdy, pochopil som neužitočnosť múdrosti zakladateľov škôl tohto sveta. Ich múdrosť stála na ničote. Vtedy som horko oplakal svoj biedny život a v modlitbe som poprosil, aby sa mi ukázala cesta, ktorá mi otvorí vstup k vnútornému životu.⁷⁷

Čo je dôležité a potrebné pre život sveta?

Odvážna Panna, daruj nám duševnú silu a dôveru v Boha, aby sme prekonalí všetky prekážky, ktoré sa stavajú do cesty uskutočňovaniu nášho poslania. Nauč nás zaobchádzať s realitami sveta v hlbokom kresťanskom vedomí zodpovednosti, v radostnej nádeji na príchod Božieho kráľovstva, nového neba a novej zeme. Ty, ktorá si v modlitbe s apoštolmi bola spolu vo večeradle, aby si čakala na príchod turíneho Ducha, vypros, aby sa znovu vylial na všetkých laikov, aby plne zodpovedali svojmu povolaniu a poslaniu ratolestí na pravom viniči, ktoré sú ustanovené, aby prinášali bohaté ovocie pre život sveta (porov. Christifideles laici 64).

Hneď prvá veta konštitúcie o Cirkvi objasňuje, že koncil nepovažuje Cirkev za skutočnosť uzavretú do seba samej, ale ju vidí vychádzať z Krista: „Svetlom národov je Kristus. Preto tento posvätný koncil, zhromaždený v Duchu Svätom, veľmi túži ohlasovaním evanjelia každému stvoreniu (porov. Mk 16 15) osvietiť ľudí Kristovým jasom, ktorí žiari na tvári Cirkvi...“

76 Porov.: Pavol VI.: Alla parrocchia di S. Maria Consolatrice Insegnamenti/2, Città del Vaticano 1964, pp. 1072-1073.

77 Porov.: BAZIL.; List 223,2.

V teológii cirkevných otcov nachádzame obraz, ktorý predstavuje Cirkev ako mesiac bez svojho vlastného svetla odrážajúci svetlo slnka – Krista. Ekleziológia sa ukazuje ako závislá na kristológii a s ňou spojená. Avšak keďže nikto nemôže správne hovoriť o Kristovi, Synovi, bez toho, aby zároveň hovoril o Otcovi, a pretože nemožno hovoriť správne o Otcovi a Synovi bez načúvania Ducha Svätého, kristologický pohľad Cirkvi sa nevyhnutne rozširuje do trojičnej ekleziológie (LG 2-4). Rozprava o Cirkvi je rozpravou o Bohu a iba vtedy je správna.⁷⁸

Uvedomiť si "nový" pastoračný program. Ak sme skutočne sústredene rozjímali o Kristovej tvári, potom sa naše pastoračné plánovanie musí inšpirovať novým prikázáním, ktoré nám dal: „...aby ste sa aj vy vzájomne milovali, ako som ja miloval vás...“ (Jn 13, 34). Spoločenstvo je ovocím a prejavom tej lásky, ktorá vytryskuje zo srdca večného Otca a prostredníctvom Ducha Svätého, ktorého nám dáva Ježiš (porov. Rim 5,5), rozlieva sa v našich srdciach, aby z nás všetkých urobila jedno srdce a jednu dušu (Sk 4,32). Práve realizovaním tohto spoločenstva lásky sa Cirkev javí ako "sviatosť", čiže „...znak a prostriedok dôverného spojenia s Bohom i jednoty celého ľudského pokolenia.“

Pre dejinnú cestu Cirkvi sú potrebné aj v novom storočí mnohé veci. Ale ak bude chýbať láska (agapé), všetko bude daromné (NMI 42).

Cirkev, ktorá priťahuje, je i naším mementom. Cirkev ako "spoločenstvo lásky" je povolaná odzrkadľovať slávu lásky Boha, ktorý je spoločenstvom, aby priťahovala jednotlivých ľudí i národy ku Kristovi.

Cirkev sa nerozrastá skrze prozelytizmus, ale skrze priťažlivosť: tak ako Kristus, priťahuje všetkých k sebe silou svojej lásky.

Cirkev "priťahuje", keď žije v spoločenstve, pretože Ježišovi učeníci budú rozpoznateľní vtedy, ak sa milujú navzájom ako ich on miloval (porov. Rim 12, 4-13; Jn 13, 34).

Uvedomiť si, že žiť máme v meste s Baránkovým svetlom.

A v duchu ma preniesol na veľký a vysoký vrch a ukázal mi sväté mesto Jeruzalem, ako zostupuje z neba od Boha ožiarené Božou slávou. Jeho jas bol podobný najdrahšiemu kameňu, akoby krištáľovo čistému kameňu jaspisu.

Hradby mesta mali dvanásť základných kameňov a na nich dvanásť mien dvanástich Baránkových apoštolov.

Ale chrám som v ňom nevidel, lebo jeho chrámom je Pán, všemohúci Boh, a Baránok. A mesto nepotrebuje ani slnko ani mesiac, aby mu svietili, lebo ho ožaruje Božia sláva a jeho lampou je Baránok. V jeho svetle budú kráčať národy a králi zeme; doň prinesú svoju slávu. Jeho brány sa cez deň nezavrú a noci tam nebude. A budú doň prinášať slávu a bohatstvo národov. Ale nič poškvrnené, nik, kto sa dopúšťa ohavnosti a ľži, doň nevojde, iba tí, čo sú zapísaní v Baránkovej knihe života (Porov.: Zj 21, 10-11.14.22-27).

78 Porov.: RATZINGER, J.: *L'ecclesiologia della Costituzione*. Lumen gentium Nuova Umanità 22 (2000/3-4) s. 39 .

Výzva rozšíriť okruh okolo seba. Prvý krok musí vždy vychádzať odo mňa (...): žiť takým spôsobom, aby iní našli vo mne Krista, jeho lásku a aby ňou zostali priťahovaní. Musím sa správať k druhým tak, aby si všimli, že ich nepoznám podľa tela (*Porov. 2 Kor 5,16*), nehľadám svoj vlastný záujem, ani nejakú pomoc alebo doplnenie, nenechám sa viesť sympatiou alebo antipatiou, ale ich prijímam ako sám Pán. Druhí musia zakúsiť, že žijem z Ježiša, že nasledujem viac jeho hlas, než svoje predstavy alebo názory iných. Uvidia, že môj život sa zakladá na Slove, na jeho sviatostiach, že ho počúvam v tom, čo mi chce povedať vo svedkoch a v ohlasovateľoch Cirkvi. A predovšetkým ho hľadám tam, kde ma miloval najviac - totiž v ťažkostiach, v temnotách, ktoré sú pre mňa "sviatosťou" jeho opustenosti na kríži a jeho smrti. Skôr či neskôr, stretnem niekoho, kto sa pripojí k tomuto životu a sú to ľudia, ktorých sme si nevybrali my. Okruh sa rozšíri a vytvoria sa nové bunky ľudí zhromaždených v Ježišovom mene.⁷⁹

Byť a patriť medzi živé bunky. Ak sa pozrieš okolo seba, keď prechádzaš po niektorých mestách, povedal by si, že Ježišov testament je pre ne utópiou, ak by si nemyslel na Ježiša. On tak isto videl svet podobný tomuto a na vrchole svojho života sa zdal ním strhnutý a premožený zlom.

Pozeral sa na svet tak, ako ho vidíme my, ale nepochyboval. Po nociach sa modlieval k nebu "tam hore" i k nebu vo vnútri seba: pravé bytie, konkrétne všetko, kým vonku po uliciach kráčala ničota, ktorá pomíňa.

Je potrebné, aby sme aj my konali tak ako on. Vtedy si uvedomíš, že na svet a na veci okolo seba už viac nepozeraš vyhasnutým zrakom, pretože už nepozeraš na ne ty. Je to Kristus, kto pozerá skrze teba a znova vidí slepých, ktorých treba osvietiť, nemých, ktorým treba navrátiť reč, chromých, ktorým treba umožniť chodiť. Slepých, nevidiacich Boha vo svojom vnútri ani okolo seba, znehybnených chromých, čo nevedia o Božej vôli, ktorá ich z hĺbky ich srdca podnecuje k večnému pohybu, akým je večná láska.

Vidíš a objavuješ svoje pravé ja, ktorým je Kristus, pravú skutočnosť teba v blížnych. A keď ho nájdeš, zjednotíš sa s ním v bratovi. Tak vytvoríš bunku Kristovho tela, živú bunku, Božie ohnisko, ktoré má oheň na odovzdávanie iným a s ním aj svetlo.

Z toho plynú nevyhnutné otázky k zamysleniu ako napríklad: Kresťan alebo skupina kresťanov sa snaží chápať druhých ľudí, v spoločnosti ktorých žije. Vľúdne s nimi zaobchádzajú, zaujímajú sa o ich život a osudy a usilujú sa spolu s nimi o všetko, čo je šľachetné a dobré. Okrem toho má z nich vyžarovať prostým a nev tieravým spôsobom ich viera v duchovné hodnoty, ktoré presahujú ostatné bežné hodnoty, a nádej v niečo, čo sa nevidí a čo si ľudia neodvažujú predstaviť.

Zaiste takýmto tichým svedectvom títo kresťania vyvolávajú v srdciach tých, čo ich pozorujú, niektoré nevyhnutné otázky ako napríklad: Prečo sú takí? Prečo žijú takým spôsobom? Kto alebo čo ich na to podnecuje? Prečo sa o nás zaujímajú?

Vyššie uvedené otázky si položia ako prvé azda mnohí nekresťania alebo ľudia, ktorí o Kristovi nepočuli, ale aj pokrstení, ktorí nežijú kresťansky, alebo tí, čo žijú medzi

79 Porov.: HEMMERLE, K.: *Der Himmel ist zwischen uns*. Neue Stadt, München 1978, s. 64-65.

kresťanmi, nie však podľa kresťanských zásad, alebo aj ľudia, ktorí s bolesťou hľadajú niečo alebo "Nieкого", koho existenciu tušia, ale ho nevedia pomenovať (Porov.: Pavol VI. Evangelii nuntiandi - EN 21).

Treba sa preto odzbrojiť. Treba sa vedieť odzbrojiť. Ja som túto vojnu podstúpil. Po dlhé roky. Bola strašná. Ale teraz som odzbrojený. Nemám viac strach z ničoho, pretože "láska vyháňa strach". Som odzbrojený od vôle otupiť ju, od ospravedlňovania sa na účet iných. Už viac nie som na strmom svahu, žiarlivo primknutý k svojmu bohatstvu. Prijímam a rozdeľujem. Nepridržam sa zvlášť svojich predstáv, svojich plánov. Ak mi navrhnu iné lepšie, rád ich prijem. To, čo je dobré, pravdivé, reálne, kdekoľvek by bolo, je vždy pre mňa to najlepšie. Preto nemám viac strach. Keď už viac nič nevlastníme, nemáme viac strach. „Kto nás odlúči od Kristovej lásky?“ Ale ak sa odzbrojíme, ak sa odhalíme, ak sa otvoríme Bohu - človekovi, ktorý všetko robí novým, vtedy on vymaže zlú minulosť a navráti nám nový čas, kde je všetko možné.

"Radiť" v Cirkvi je naša povinnosť.

Skutočnosť, v ktorej vystupuje komunikovanie v prvotnej Cirkvi, nachádzame v prídavných menách a príslovkách, ktoré určujú spôsoby komunikácie. Napríklad výmena darov Ducha sa musí konať „na budovanie Cirkvi“ (1Kor 14,12); „...prorokovanie, jeden po druhom, aby sa všetci poučili“ (1Kor 14,31); všetko sa musí diať „slušne a po poriadku“ (1Kor 14,40), „so všetkou pokorou“ (Flp 2,3) vo vzájomných vzťahoch; treba rásť v jedno telo „pevne zviazané a pospájané všetkými oživujúcimi spojivami“ (Ef 4,16). V napomínaní a karhaní treba postupovať „v duchu miernosti“ (Gal 6,1) a ohlasovanie sa má konať smelo a odvážne“ (Ef 6,19-20).

Ak skúmame tieto a iné vlastnosti komunikácie, všimneme si, že sa objavujú niektoré stále vyjadrenia: poriadok, miernosť, usilovnosť, pozornosť, starostlivosť, istá organizačná schopnosť, aby nedošlo ku zmätku alebo rozptýleniu. Radiť v Cirkvi sa nachádza vnútri a má za cieľ ustanoviť poriadok, jednotu, pokoru, miernosť, pomáhajúc prekonávať vznetlivosť, nevhodné a nepriaznivé vystupovanie, neschopnosť zozbierať názory a dať ich dokopy.⁸⁰

"Civilizácia" spoločenstva je rovnako potrebná výzva.

Zo Skutkov apoštolov je možné vidieť, ako všetky kresťanské spoločenstvá, ktoré sa rodia a množia nasledujúc zákony živého organizmu, zachovávajú tú istú líniu života: praktizovanie Ježišovho prikázania je dôvodom existencie samotného spoločenstva, je to nový a originálny prvok, ktorým sa táto nová komunita líši od iných komunít. Celé pastoračné konanie apoštolov by sme mohli zhrnúť v úsilí, aby všetkých naučili žiť nové prikázanie, syntézu Zákona a Prorokov: „Toto prikázanie“, píše Ján – „máme od neho: aby ten, kto miluje Boha, miloval aj svojho brata“ (1 Jn 4,21).

Oni - apoštoli, toto spoločenstvo zakúsili s Ježišom a ako prví si uvedomili Božie kráľovstvo medzi sebou. Ich úlohou bude dať vstúpiť, dať zúčastniť sa druhým na tomto spoločenstve práve preto, že je to pôvodná "civilizácia", ktorú nám Boh chcel oznámiť.

80 Porov.: MARTINI, C.: Il consigliere nella Chiesa. Al Consiglio pastorale diocesano, 15 aprile 1989.

Devätnáste zamyslenie

Vzájomne sa počúvať má byť zásadou medzi pastiermi a veriacimi

Priestory spoločenstva sa musia v celom živote každej miestnej Cirkvi deň čo deň udržiavať a rozširovať. Tu musí spoločenstvo žiariť vo vzťahoch medzi nami. Pre tento cieľ sa majú stále viac uplatňovať organizmy spoluúčasti, predvídané kánonickým právom ako sú kňazské a pastoračné rady. Teológia a spiritualita spoločenstva totiž inšpirujú účinnú a vzájomnú komunikáciu medzi duchovnými pastiermi a veriacimi. Významné je, čo pripomína svätý Benedikt jednému opátovi kláštora, keď mu odporúča, aby vypočul aj najmladších členov: „Pán vnukne často práve najmladšiemu, čo je najlepšie.“ A svätý Paulín z Noly povzbudzuje: „Sledujme ústa všetkých veriacich, lebo v každom veriacom vane Boží Duch“ (NMI 45).

Je preto dôležité, formovať zodpovedných ľudí. Bolo by príliš ľahké, vziať so sebou iba ľudí, ktorí majú radi pohodlný život, ktorí chcú iba "ísť vo vleku", prijímať pomoc či posilu, jednoducho iba dostávať. Ty sa tak budeš môcť hrať na staršieho brata a byť nenahraditeľný.

Tvojou úlohou je skôr formovať zodpovedných ľudí, ktorí budú chcieť rovno stáť na vlastných nohách, ľudí hodných tohto mena.

Je to veľmi náročné, ale musíš sa rozhodnúť, že budeš iným pomáhať precitnúť z ich strnulosti, zanechať individualistické zmýšľanie a konanie, snahu bojovať každý sám, a ak to bude nevyhnutné, aby sa dokázali postaviť aj proti tvojim názorom. Vtedy budeš naozaj šťastný, že ich vidíš rásť spolu s tebou.

Ukázať svetu Otca - pravú hodnotu svojho povolania, poslania svojho „ja“. Uvedomujem si, že ty - Bože, všemohúci Otec, musíš byť hlavným cieľom môjho života tak, aby každé moje slovo, každý môj cit vyjadroval teba. Rečnícka schopnosť, ktorú si mi daroval, nemôže dosiahnuť väčšiu odmenu ako slúžiť ti v snahe dať ťa poznať, ukázať tomuto svetu, ktorý si ťa nevšíma alebo ktorý popiera, že ty si Otec; totiž Otec jednorodeného [Syna] Boha.

Toto je jediný cieľ, ktorý si dávam.

Keby v nejakom meste vzplanul oheň a on vzplanieva... Keby sa na rozličných miestach nejakého mesta založil oheň, hoci len malý plamienok, ktorý by odolal všetkým zásahom, onedlho by horelo celé mesto. Keby v tých najodľahlejších častiach nejakého mesta začal horieť oheň, ktorý priniesol na zem Ježiš, a keby ten oheň pričinením obyvateľov odolával zime sveta, o krátky čas by sme mali mesto horiace láskou k Bohu.

Oheň, čo Ježiš priniesol na zem, je on sám, je to láska. Láska, čo spája nielen dušu s Bohom, ale aj duše medzi sebou. Horiaci nadprirodzený oheň totiž znamená trvalé

vítazstvo Boha v dušiach, ktoré sa mu oddali a ktoré sú zjednotené medzi sebou práve preto, lebo sú zjednotené s ním.

Dve alebo viaceré duše spojené v Kristovom mene, ktoré nielenže sa neboja a nehanbia otvorene si pred sebou navzájom vysloviť svoju túžbu milovať Boha, ale ktoré povýšili vzájomnú jednotu medzi sebou v Kristovi za svoj ideál, také duše predstavujú vo svete božskú moc.

Takto spojené duše sa v každom meste môžu objaviť v rodinách: otec a matka, syn a otec, nevesta a svokra; môžu sa objaviť vo farnostiach, v rozličných združeniach, v občianskych spoločenstvách, v školách, v úradoch, všade.⁸¹

Rozmnožiť malé spoločenstvá je potrebné a aktuálne, časové. Usilujte sa, aby sa v každej farnosti navrátili k životu malé skupiny alebo posluchárne veriacich, ktorí ohlasujú Krista a jeho slovo, miesta, kde bude možné zakúsiť vieru, cvičiť sa v láske, organizovať nádej.

Toto členenie sa veľkých mestských farností cez množstvo malých spoločenstiev, umožňuje širší misionársky záber, ktorý berie do úvahy hustotu obyvateľstva, jeho často významne rozdielnu sociálnu a kultúrnu fyzionómiu. Bolo by dôležité, keby táto pastoračná metóda našla účinné uplatnenie aj v prostredí práce, ktoré dnes treba evanjelizovať dobre premyslenou pastoraáciou, keďže pre zvýšenú sociálnu aktivitu, obyvateľstvo trávi v práci veľkú časť dňa.

Sila príkladu zohráva významnú úlohu.

Cirkev sa musí zúčastňovať na svetskom úsilí života ľudského spoločenstva, no nie panujúc, ale pomocou a službou.

Musí povedať ľuďom všetkých povolání, čím je život s Kristom, čo znamená "byť pre druhých". Osobitným spôsobom sa naša Cirkev bude musieť postaviť proti nerestiam prílišného sebavedomia, poklonkovaniu moci, závesti a iluzionizmu ako koreňom každého zla. Bude musieť hovoriť o miere, hodnovernosti, dôvere, vernosti, stálosti, trpezlivosti, disciplíne, pokore, triezvosti, skromnosti.

Cirkev nesmie podceňiť dôležitosť ľudského "príkladu"...; jej slová dostanú význam a silu nie z pojmov, ale z "príkladu".⁸²

Budovať sa navzájom. Povedané jednoducho. Má to byť uvedomenie si... Všetci sme ľuďmi vo formácii a v istom reálnom zmysle sa budujeme a prebudovávame sa navzájom. Ale ako často sa osobné vzťahy pokazia unáhleným, neobjektívnym alebo prehnaným posudzovaním. Musíme si navzájom pomáhať a ponechať posledný súd božskej trpezlivosti.

Jedno z najväčších prisľúbení v Novom zákone je to, že sme prijatí Božou láskou. Usilujme sa byť služobníkmi pohostinnosti.⁸³

V našich dňoch je aktuálna duša ekumenického hnutia.

81 Porov.: LUBICHOVÁ, Ch.: *Meditácie*. Nové mesto, Bratislava 1996, s. 46.

82 Porov.: BONHOFFER, D.: *Resistenza e resa*. San Paolo, Cinisello Balsamo 1988, s. 463-464.

83 Porov.: HERBERT, G.: *Inviti alla Preghiera*. Meriden-Stinehour Press, Cincinnati (USA) 1989, s. 23.

Pravý ekumenizmus nejestvuje bez vnútorného obrátenia. Preto prosme Božieho Ducha o milosť úprimného sebazaprenia, poníženosti, pokornej služby a bratskej veľkodušnosti voči iným... Aj o previneniach proti jednote platí svedectvo sv. Jána: „Ak hovoríme, že sme nezhrešili, jeho robíme luhárom a nie je v nás jeho slovo“ (1 Jn 1,10). Preto v pokornej modlitbe prosíme o odpustenie Boha i bratov, ako i my odpúšťame svojim vinníkom.

Všetci veriaci nech pamätajú, že tým lepšie budú napomáhať, ba dokonca uskutočňovať jednotu kresťanov, čím bezúhonnejšie sa usilujú žiť podľa evanjelia. Toto obrátenie srdca a túto svätosť života treba spolu so súkromnými a s verejnými modlitbami za jednotu kresťanov pokladať za dušu celého ekumenického hnutia a možno ich právom nazvať duchovným ekumenizmom (*Druhý vatikánsky koncil Unitatis redintegratio - UR 7-8*).

Prečo to? Aby svet uveril, že rozdelenie, ktoré existuje medzi kresťanmi, je pohoršením pre svet a prekážkou pre ohlasovanie evanjelia. V predvečer svojho utrpenia a smrti sa Pán v kruhu apoštolov vrúčne za nich modlil, aby boli jedno tak, aby svet mohol uveriť (*porov. Jn 17, 21*).

Posolstvo Božej lásky ku každému človeku sa stane hodnoverným prostredníctvom bratského spoločenstva medzi kresťanmi a prostredníctvom vzájomnej lásky. Ktokoľvek sa realisticky pozrie na dnešný kresťanský svet, objaví naliehavosť takéhoto svedectva.

Jediná dôstojnosť, jediné dielo musia sa viac uvádzať do konkrétneho života. Vyvolený Boží ľud je teda len jeden: „Jeden je Pán, jedna viera, jeden krst“ (*Ef 4,5*). Všetky údy získavajú svojím znovuzrodením v Kristovi rovnakú dôstojnosť, spoločnú milosť Božích detí, spoločné povolanie na dokonalosť, tú istú spásu, tú istú nádej a nerozdielnú lásku. V Kristovi a Cirkvi teda niet nijakej nerovnosti, čo sa týka pôvodu, národnosti, spoločenského postavenia ani pohlavia, pretože „už niet Žida ani Gréka, niet otroka ani slobodného, niet muža a ženy, lebo vy všetci ste jeden v Kristovi Ježišovi“ (*Gal 3,28 gréc.; porov. Kol 3,11*). I keď v Cirkvi nekráčajú všetci tou istou cestou, predsa všetci sú povolaní na svätosť a Božou spravodlivosťou dostali tú istú vieru (*porov. 2 Pt 1,1*). Hoci sú niektorí z Kristovej vôle ustanovení pre iných za učiteľov, vysluhovateľov tajomstiev a pastierov, predsa je medzi všetkými ozajstná rovnosť z hľadiska dôstojnosti a spoločnej činnosti všetkých veriacich na budovaní Kristovho tela (*LG 32*).

Boží zákon neprestáva platiť. Pánov nepoškvrnený zákon je láska, ktorá nehľadá vlastné záujmy, ale záujmy čím viacerých. Je nazvaná zákonom Pána jednak preto, že on z nej žije, jednak preto, že nikto ju nevlastní, ak nie ako jeho dar... Čo naozaj udržuje tú najvyššiu a nevýslovnú jednotu v tej najvyššej a blaženej Trojici, ak nie láska? Je teda zákonom, a to zákonom Pánovým, táto láska, ktorá Trojicu úzko spája a uzatvára ju vo zväzku pokoja... A je to samotná podstata Boha. Toto je večný zákon, ktorý tvorí a riadi vesmír.⁸⁴

Zásada: Hlavná charakteristika jednoty.

84 Porov.: BERNARD z CLAIRVAUX: *De diligendo Deo*, 35.

Ako sa volá tá sila spolunažívania, schopná udržať pospolu farské spoločenstvo, ľudstvo túžiace po tom, aby bolo zjednotené v Kristovi? Všetci to vedia: volá sa láska. Úžasný dar, nevýslovná moc! Vychádza z Boha; pretože je to jeho láska odovzdaná ľuďom a šíri sa od jednotlivca k jednotlivcovi. Zostupuje z neba ako kráľovská a blahodarná rieka, táto Božia dobrota, ktorá miluje ľudí a pozýva ich, akoby z vnútorného podnetu, aby sa mali radi aj medzi sebou.

Je to veľký ústavný zákon Cirkvi. Ak teoreticky - je lásku ľahké vyjadriť, pekné preukazovať, zvyčajné vyznávať, v praxi je to naopak veľmi náročné a ťažké. A predsa to nie je iba možné a vždy uskutočniteľné, ale je to práve hlavná charakteristika spôsobilá ukazovať stupeň cirkevného života.

Nijaký boj o moc pred Bohom nič neznamená, ak chýba láska. „Pretože sú všetky služby a charizmy rôzne a komplementárne, sú všetky, zodpovedajúce svojmu druhu, potrebné pre rast Cirkvi“ (*Christifideles laici* 27). „My všetci, pastieri a veriaci, sme zaviazaní k tomu, aby sme vo vzájomnej úcte, dobroprajnosti a ochote na spoluprácu medzi rozličnými formami združení laikov podporovali a živili trvalé zväzky a bratské vzťahy“ (*ChL* 31).

Aby sa táto žiadaná spolupráca stala a zostala skutočnosťou, je žiaduce, aby kňazi a laici boli zameraní na Krista a nie na seba samých. Sú povolani zveľaďovať Kristovo kráľovstvo a nie vlastné záujmy alebo záujmy svojej skupiny. Nemajú sa považovať za angažovaných v boji o moc. Svätý Pavol mal iba jediný záujem: aby bol ohlasovaný Kristus (*porov. Flp* 1, 15-19).

Odrádzal Korintňanov, aby hovorili o strane Pavla alebo Apola alebo Kéfasa alebo Krista (*porov. 1Kor* 1, 10-16). Pán Ježiš ukáže kňazovi ten najlepší spôsob vzťahov k laikom prostredníctvom modlitby, trvalej pokory a ducha pripravenosti plniť Božiu vôľu.⁸⁵

Áno, Duch privádza k podstatnej hodnote. Žijeme v dobe, v ktorej sa zdá, že Duch Svätý z viacerých strán ruší rozhodujúce schémy, ako sú uzavreté duchovné triedy, skoro nesúvisiace malé svety v jestvujúcom historicko-spoločenskom svete. Dá sa povedať, že v spoločnosti, ktorá rástla v odlišnosti organizmov hľadajúcich vlastnú individualitu a s osobnými cieľmi, Duch Svätý sa usiluje znova priviesť ľudskú bytosť k podstatnej hodnote, ktorej dal Boh prostredníctvom Ježiša absolútne prvenstvo: vzťah lásky spoločenstva medzi osobou a osobou, medzi "stavom dokonalosti" a tým, ktorý Igino Giordani nazval "duchovný proletariát."

Boh je trojičné spoločenstvo a vzhľadom na ľudí, ktorých stvoril, nemá iný hlavný cieľ, než usporiadať ich do spoločenstva podobného svojmu.

Memento o prepojenie časti jedného tela. Isteže celá Božia Cirkev je zložená z odlišných hierarchických stupňov tak, že rozličné časti z nej vytvára posvätné telo v jeho úplnosti. Ale "všetci", ako hovorí apoštol Pavol – „sme jedno v Kristovi“, preto nikto nie je oddelený od činnosti zverenej inému a niet časti, akokoľvek malej, ktorá by nebola v priamom spojení s hlavou. Je to teda jednota viery a krstu, na čom sa zakladá

85 Porov.: ARIENZE, F.: *Riflessioni sul sacerdozio*. LEV, Città del Vaticano 2008, s. 94.

nerozdeliteľné spoločenské puto, ktoré je medzi nami, a dôstojnosť, ktorá nám všetkým patrí podľa tak váženého a svätého vyjadrenia svätého apoštola Petra: „Dajte sa vbudovať aj vy ako živé kamene do duchovného domu, do svätého kňazstva, aby ste prinášali duchovné obety, príjemné Bohu skrze Ježiša Krista“ (1Pt 2,5); a ďalej: „Ale vy ste vyvolený rod, kráľovské kňazstvo, svätý národ, ľud vykúpených“ (porov. 1Pt 2, 9).

Nezabúdajme, že Boh je Boh mladosti a radosti.

Hlavné podvody, ktorými diabol zvykne odvracať od čnosti, sú dva. Prvým je nahovoriť im, že slúžiť Pánovi spočíva v melancholickom živote, ktorý má ďaleko od každej zábavy a potešenia. Drahá mládež, nie je to tak. Chcem vás naučiť kresťanský spôsob života, ktorý bude zároveň veselý i spokojný. Ukážem vám, aká je pravá zábava a pravé potešenie, aby ste tak aj vy mohli povedať so svätým prorokom Dávidom: slúžme Pánovi vo svätej radosti, servite Domino in laetitia.

Ďalší podvod je nádej na dlhý život s pohodlnou možnosťou obrátiť sa v starobe alebo tesne pred smrťou. Kto nám zaistí, že sa dožijeme staroby? Bolo by potrebné dojednať so smrťou, aby na nás počkala až do toho času, ale život a smrť sú v rukách Pána. Preto, ak vám dobrý Boh daruje dlhý život, počúvajte, čo vám hovorí: cestou, ktorou sa dieťa uberá v mladosti, bude pokračovať v starobe až po smrť.... Ak začneme dobrý život teraz, keď sme mladí, budeme dobrí aj v pokročilom veku, dobrá bude naša smrť a začiatok večného šťastia.

Panna Mária je strážkyňa slobody a rovnosti. Pre matku sú deti predovšetkým – a nezávisle od ich úloh či poradia, jednoducho jej deťmi; pre Máriu sú údy Krista jednoducho jej Synom, tým, ktorého prijala pod krížom (porov. Jn 19, 26), nezávisle od toho, čo majú v odlišnosti úloh robiť pre Cirkev. Povedal by som, že v Márii sa ukázalo bytie v jej čistote, z ktorej vychádza konanie – mnohoraké činnosti, ale ktoré sa v nich ako bytie nevyčerpalo a ani sa s nimi nestotožňuje.

Ona je s Otcou strážkyňou slobody a rovnosti vnútri Božieho ľudu. Rovnosti, ktorá nie je bezhlavým zrovnaním, pretože pramení z trojičného života, kde každý z troch je jediný – teda rovný druhým dvom, ale vo svojej neopakovateľnej existencii.⁸⁶

Pamätajme na Ježišovu priesračnosť. Kňazi sú povolání predlžovať prítomnosť Krista, jediného a najvyššieho Pastiera, a to tak, že sa usilujú nasledovať jeho spôsob života a viditeľne ho sprítomňovať uprostred stáda, ktoré im bolo zverené.

Kňazi sú v Cirkvi a pre Cirkev sviatosťným sprítomnením Ježiša Krista - Hlavy a Pastiera. S autoritou prednášajú jeho slová, opakujú spásonosné úkony odpustenia, najmä pri krste, pri sviatosti zmierenia a pri Eucharistii; s dokonalou láskou až do sebaobetovania sa starajú o stádo, ktoré zjednocujú a privádzajú k Otcovi skrze Krista v Duchu Svätom. Jednou vetou: kňazi svojím životom a prácou hlásajú evanjelium svetlu a budujú Cirkev v mene i v osobe Krista, Hlavy a Pastiera (PDV 15 . - *Pastores dabo vobis*).

Každý člen Cirkvi pochádza od Krista, pretože je v ňom pokrstený a dostal do daru jeho Ducha. Každý v sebe nosí Ježiša Krista – aspoň vtedy, keď svedčí o tom, čo

86 Porov.: ZANGHI, G. M.: *Dio che è Amore*. Città Nuova, Roma 20043, s. 139.141.

bolo dané ako základ – prináša Ježiša Krista do cirkevného spoločenstva. Každý je teda v istom zmysle "východiskovým bodom" Cirkvi. To však vôbec nerobí nadbytočnou repraesentatio Christi capitis ("prítomnosť" Krista - hlavy) pre jednotu Cirkvi. Je to prítomnosť darovaná Cirkvi. Aby ju udržovala v spojení s jej pôvodom a v jednote, ako sviatosť tohto pôvodu.

Nepodceňujme význam a skutočnosť. Klérus má ohlasovať Božie slovo, ale kázeň nie je formou Božieho slova, iba jeho sprostredkovaním. Evanjelium neslúži kázaniu a nie je baňou či pokladnicou citácií pre rečníka pri kazateľnici. Naopak, kázeň má uvádzajúcu funkciu k evanjeliu ako takému. Rovnako to platí pre katechizáciu a pre všetky ostatné prostriedky kresťanskej výuky.

To isté platí na inej úrovni, aj pre liturgiu v jej úplnosti a v jej jednotlivých prvkoch: nakoľko je dôležité, aby kresťanský ľud dôstojne slávil pamiatku Kristovho utrpenia, rovnako je podstatné, aby prostredníctvom všetkých obradov hneď objavil význam a skutočnosť, a aby nikdy nevidel v obradnom faktore – nech by bol akokoľvek pekný a dôstojný, métu a cieľ.⁸⁷

Kňazovo "ja" v Kristovom "ja". V Eucharistii sa Kristus celkom daruje kvôli nám. (...) Aj tento skutok daru, túto svoju moc dávať nám Boha, chce teraz darovať, chce ju zveriť nám - jeho priateľom, kňazom. Robte vy pre Cirkev, robte vy pre spoločenstvo to, čo som robil ja. Ja sa vám darujem tak, že vy ste živé a nepretržité gesto môjho darovania. Konajte v mojej osobe, konajte tak, aby som vo vás konal ja sám. Ale takto kňaz bude môcť byť kňazom, iba ak prebýva vo vnútri Krista, celkom zjednotený s jeho životom a s jeho láskou, a ak sa cez toto svoje zjednotenie s Kristom aj on zriekne seba samého a stane sa najmenším, chudobným, čistým. Keď kňaz povie "ja", musí sa stotožňovať s Kristovým "ja", pretože sám Kristus chce vysloviť svoje "ja" v kňazovi.⁸⁸

Zrieknutie sa autonómie je dôležité. V Jánovom evanjeliu sa veľmi často nachádzajú tieto Ježišove slová: „To, čo vám hovorím, nepochádza odo mňa, ale od Otca..., skutky, ktoré konám, nie sú moje, ale Otcove....“ Zdá sa, že Ježiš sa vo vzťahu k Otcovi zriekol každej autonómie; stráca každú autonómiu, ale je to Ježiš, tá ľudsko-božská osoba, vtelená v dejinách, zdanlivo podmienená kultúrou a štruktúrami doby, ale v skutočnosti úplne slobodná až natol'ko, že je schopná obetovať svoj život a zomrieť "pre" ľudstvo. A nikto nemá väčšiu lásku, čiže nikto nie je tak blízko k dokonalosti Boha, ako ten, kto dáva život za druhých. Dať život zahŕňa odpútanosť od seba samých a od ľudí, zrieknuť sa svojho majetku a svojich predstáv, svojej kultúry, svojej duchovnej formácie, svojich iniciatív. To znamená: žiť evanjeliové rady. Čím je teda poslušnosť, ak nie chudobou: nebyť a nemať? Čo je to poslušnosť, ak nie čistota, čiže byť jednoduchými, bez lipnutia na sebe samých či iných ľuďoch a veciach?

Bededikt XVI. na sviatok Obetovania Pána, v chráme poukázal na tajomstvo života Krista. Poukázal na predpis Mojžišovho zákona, ktorý rodičom prikazoval - 40

87 Porov.: BALTHAZAR, H. : *Sponsa Verbi*, Esistenza Sacerdotale. Morcelliana, Brescia 1985, s. 40.

88 Porov.: HEMMERLE, K. : *Il sacerdote oggi*. Gen's 12 (1982/6) s. 11.

dní po narodení prvorodeného putovať do Jeruzalemského chrámu, aby svojho syna obetovali Pánovi a tiež kvôli rituálnej očiste matky (*porov. Ex 13,1-2.11-16, Lv 12,1-8*). Aj Mária a Jozef vykonali tento obrad obetujúc podľa Zákona pár hrdličiek alebo dva holúbky. Čítajúc o týchto udalostiach hlbšie, pochopíme, že to bol Boh sám, ktorý prezentoval svojho jednorodeného Syna ľudom prostredníctvom slov starca Simeona a prorokyne Anny. Simeon totiž predstavuje Ježiša ako „spásu“ ľudstva, „svetlo“ všetkých národov a „znamenie, ktorému budú odporovať“, aby vyšlo najavo zmysľanie srdce (*porov. Lk 2,29-35*). Na Východe sa tento sviatok nazýval Hypapante, sviatok stretnutia. Totiž Simeon a Anna, ktorí stretnú Ježiša v chráme a spoznávajú v ňom dávno očakávaného Mesiáša, predstavujú ľudstvo, ktoré sa stretáva so svojím Pánom v Cirkvi. Následne sa tento sviatok rozšíril aj na Západe, vyzdvihnúc predovšetkým symbol svetla a procesiu so sviecami, s čím súvisí vznik pojmu „Hromnice“. Tento viditeľný symbol chce dať najavo, že Cirkev sa stretáva vo viere s tým, ktorý je „svetlom národov“ a prijíma ho so všetkým odhodlaním svojej viery niest' toto „svetlo“ svetlu.

Blahoslavený Ján Pavol II. v roku 1997 rozhodol, aby sa v tento liturgický sviatok v celej Cirkvi slávil zvláštny Deň zasväteného života. Zasvätenie Božieho Syna, symbolizované jeho uvedením do chrámu, je totiž vzorom pre každého muža a ženu, ktorí celý svoj život zasväcujú Pánovi. Zmysel tohto dňa je trojaký: v prvom rade - chváliť Pána a ďakovať mu za dar zasväteného života; po druhé - presadzovať v celom Božom ľude jeho povedomie a vážnosť; a napokon - pozvať všetkých, ktorí plne darovali svoj život evanjeliu, k oslave zázrakov, ktoré s nimi urobil Pán. Spolu s poďakovaním za to, že ste v tento deň, ktorý je vám venovaný, prišli v takom hojnom počte, chcem obzvlášť srdečne pozdraviť každého z vás: rehoľníkov, rehoľnice a zasvätené osoby, s vyjadrením úprimnej blízkosti a hlbokého ocenenia dobra, ktoré robíte v službe Božiemu ľudu.

Z Listu Hebrejom, počujeme motívy, ktoré stoja na počiatku tejto významnej a krásnej príležitosti a ponúka nám niekoľko podnetov k reflexii. Tento text – ide o dva, ale veľmi obsažné verše – otvára druhú časť Listu Hebrejom a uvádza ústrednú tému Krista veľkňaza. Je potrebné zobrať do úvahy i predchádzajúci verš, ktorý hovorí: „Keďže teda máme vznešeného veľkňaza, ktorý prenikol nebesia, Ježiša - Božieho Syna, držíme sa svojho vyznania“ (*Hebr. 4,14*). Tento verš ukazuje Ježiša, ktorý vystupuje k Otcovi; nasledujúci verš predstavuje, ako zostupuje k ľuďom. Kristus je predstavený ako Sprostredkovateľ: je pravý Boh a pravý človek a preto patrí skutočné k božskému i ľudskému svetlu.

Práve a jedine na základe tejto viery, tohto vyznania viery v Ježiša Krista, jediného a definitívneho Sprostredkovateľa, má zmysel zasvätený život v Cirkvi, život zasvätený Bohu prostredníctvom Krista. Má zmysel jedine vtedy, pokiaľ On je skutočne prostredníkom medzi Bohom a nami. Inak by išlo len o akúsi formu vytrženia alebo úniku. Pokiaľ by Kristus nebol skutočne Bohom a súčasne plne človekom, zmizol by základ každého kresťanského zasvätenia muža a ženy. Zasvätený život totiž dosvedčuje a „mocným“ spôsobom vyjadruje práve vzájomné hľadanie Boha a človeka, lásku, ktorá ich priťahuje. Zasvätená osoba je už samotným faktom svojej existencie pre všetkých, ktorí sa s ňou stretnú, „mostom“ k Bohu, odkazom, ukazovateľom. A toto všetko na

základe prostredníctvom Ježiša Krista, zasväteného Otcovi. Základom je On! On, ktorý zdieľal s nami našu krehkosť, aby sme mohli mať účasť na jeho božskej prirodzenosti.

Okrem viery, kladie tento text dôraz skôr na „dôveru“, s ktorou môžeme pristúpiť k „trónu milosti“, pretože sám náš najvyšší veľkňaz bol vyskúšaný vo všetkom možnom, ako my. Môžeme „dosiahnuť milosrdenstvo“, „nájsť milosť“ a „dosiahnuť pomoc, kedykoľvek ju potrebujeme“. Zdá sa mi, že tieto slová obsahujú veľkú pravdu a súčasne sú veľkou útechou pre nás, ktorí sme dostali dar a záväzok zvláštneho zasvätenia v Cirkvi. Myslím zvlášť na vás, drahí bratia a sestry, vy ste pristúpili s úplnou dôverou k „trónu milosti“, ktorým je Kristus, k jeho krížu, k jeho božskej prítomnosti v Eucharistii. Každý z vás pristúpil k nemu ako k zdroju čistej a večnej Lásky, tak veľkej a krásnej Lásky, že zasluhuje všetko, ba dokonca viac než naše všetko, pretože jeden celý život nestačí na splatenie toho, čím je Kristus a toho, čo pre nás urobil. Vy ste však pristúpili a každý deň pristupujete k nemu i preto, aby ste našli pomoc v príhodnom čase a v hodine skúšky.

Zasvätené osoby sú zvláštnym spôsobom povolané byť svedkami Pánovho milosrdenstva, v ktorom človek nachádza svoju spásu. Majú živú skúsenosť s Božím odpustením, lebo majú vedomie, že sú osobami spasenými, že sú veľkými, keď si uznajú svoju malosť, že sa cítia obnovenými a obklopenými svätosťou Boha, keď uznajú vlastnú hriechnosť. Preto aj pre dnešného človeka zasvätený život zostáva privilegovanou školou „skrúsenosti srdca“, pokorného uznania vlastnej biedy, ale rovnako zostáva školou viery v milosrdenstvo Boha, v jeho lásku, ktorá nikdy neopustí. Naozaj, čím viac sa približujeme k Bohu, tým sme mu bližšie, a tým sme užitočnejší pre druhých. Zasvätené osoby zakúšajú milosť, milosrdenstvo a odpustenie Boha nielen pre seba, ale aj pre blízkych, sú povolané nosiť v srdci a modlitbe utrpenia a očakávania ľudí, zvlášť tých, čo sú vzdialení od Boha. Najmä komunity, ktoré žijú v klauzúre a majú špecifický záväzok vernosti „prebývania s Pánom“, „zotrvávania pod krížom“, plnia v hojnosti túto zástupnú úlohu; spojené s Kristovým utrpením berú na seba utrpenie a skúšky druhých a s radosťou ponúkajú všetko pre spásu sveta.

Nakoniec chceme pozdvihnúť k Pánovi hymnus vďakyvdania a chvály za samotný zasvätený život. Keby neexistoval, o koľko by bol svet chudobnejší! Napriek povrchným súdom o jeho prospešnosti, je zasvätený život dôležitý práve preto, že je znamením nezištnosti a lásky, a to tým viac v spoločnosti, ktorej hrozí, že sa zadusí v záplave pomínutelnosti a prospechárstva (*porov. Vita consecrata, 105*). Zasvätený život však svedčí o prekypujúcej láske, ktorá núti „stratiť“ svoj vlastný život - ako odpoveď na prekypujúcu lásku Pána, ktorý ako prvý „stratil“ svoj život pre nás. Myslím v tejto chvíli na zasvätené osoby, ktoré zakúšajú ťažkosti každodennej námahy, zbavené ľudského potešenia. Myslím na starších rehoľníkov a rehoľnice, chorých a na tých, ktorí pri svojom apoštoláte pociťujú ťažkosti. Nikto z nich nie je neužitočný, pretože Pán ich pridružuje k „trónu milosti“. Naopak, sú drahocenným darom pre Cirkev a pre svet, smädny po Bohu a jeho Slove.

Plní dôvery a uznania, obnovme i my gesto úplnej odovzdanosti seba samých vstupom do chrámu. Kňazský rok je pre rehoľných kňazov ďalšou príležitosťou, aby zintenzívnili cestu posväcovania a pre všetky zasvätené osoby je podnetom sprevádzať a podporovať ich kňazskú službu vrúcnou modlitbou. Pristupujeme k Bohu trikrát svätému, aby sme mu darovali náš život a naše poslanie, osobné i komunitné. Poslanie mužov a žien zasvätených Božiemu kráľovstvu. Vykonnajme toto vnútorné gesto v dôvernom duchovnom spoločenstve s Pannou Máriou. Kontemplujme ju, keď privádza dieťa Ježiša do chrámu, a uctievať ju ako prvú a dokonalú zasvätenú osobu, nesenú tým Bohom, ktorého ona sama nesie v náručí. Chudobná a poslušná Panna, celá oddaná nám, pretože si celá oddaná Bohu. V jej škole a s jej materskou pomocou obnovme svoje „tu som“ a svoje „fiat“.

Dvadsiate zamyslenie

Byť milosrdný

Medzi pokrytcov je oprávnené zaradiť ten, kto iba predstiera, že nosí v srdci disciplínu, premení službu dušiam na nástroj moci, ale hriech je ešte ťažší, ak nie sme voči darebákovi v disciplíne prísni a robíme si starosti, ako sa im prispôbiť. Keď sa usilujeme podriadeným dať liek na rany po hriechoch, je teda nevyhnutné s maximálnou starostlivosťou obviazať chorú časť, opatrne stiahnuť, aby sme splnili povinnosť nápravy hriechov, bez zanedbania súcitu. Disciplína ukáže silu ako v otcovi; vždy však s duchom opatrnosti, aby sa disciplína nestala prehnanou drsnosťou a aby sa pochopenie nezmenilo na slabosť. Disciplína a milosrdenstvo totiž strácajú svoju hodnotu a vážnosť, keď sú vykonávané nezávisle od seba.⁸⁹

Uvedomme si, aká má byť komunitná forma služby. Služba má svoju základnú "komunitnú formu" a možno ju spĺňať len ako "spoločné dielo".

Služba spočíva predovšetkým v spoločenstve a v zodpovednej a nevyhnutnej spolupráci so službou biskupa, a to najmä v starostlivosti o všeobecnú Cirkev i jednotlivé miestne cirkvi, keďže v službe týmito cirkvám tvoria spolu s biskupom jediné kňazstvo.

Každý kňaz, či diecézny alebo rehoľný, je s ostatnými členmi tohto kňazstva spojený skrze sviatosť posvätného stavu zvláštnym zväzkom apoštolskej lásky, služby a bratstva. Všetci kňazi, diecézni aj rehoľní, majú účasť na jedinom kňazstve Krista, Hlavy a Pastiera, lebo "pracujú na tom istom poli, totiž na stavbe Kristovho tela, ktorá si vyžaduje mnohoraké funkcie a nové spôsoby, najmä v tejto dobe", a ktorá sa počas stáročí obohacuje novými charizmami (PDV 17).

Výzva, zbožšťovať sa v jednote. Zlo sveta, ako aj zlo duší a Cirkvi v jej kňazoch, pochádza iba z nedostatku jednoty, zo skutočnosti, že sa oddeľujú od svojho streda a vrhajú sa na iné vidiny, pretože sa vzdalujú od svojho podstatného základu, od toho, čo musí byť ich jediným centrom - od jednoty! Kvetom v gombíkovej dierke, ktorý charakterizuje moju Cirkev, je jednota: jednota, ktorú mnohí nepoznajú a iní málo doceniajú. Ona však tvorí odlesk božstva, a nie je iba jedným z atribútov Boha, ale oveľa viac: je samotnou podstatou Boha - jednoty! Preto, ak kňazi chcú byť jednotní so svojím cieľom, so svojím božským povolaním, musia sa zbožšťovať v jednote.

Snívam o dokonalosti tejto jednoty kňazov vo mne a o tejto jednote medzi nimi a s ich delegátmi na zemi. Zjednotenie z poslušnosti, áno; ale ešte viac je zjednotenie úmyslov, citov, duší a túžob na moju slávu.⁹⁰

89 Porov.: GREGOR, VEĽKÝ, *Regola pastorale* 2, 6.

90 Porov.: CONCHITA, C, De Armida: *Sacerdoti di Cristo*. Città Nuova, Roma 2008, s. 469.

Kňazstvo, sila zjednotenia je mementom. Jednota kňazov s biskupmi sa v dnešných časoch vyžaduje o to viac, že v našej dobe pre rozličné príčiny apoštolské podujatia nielen nadobúdajú mnohoraké formy, ale aj musia prekročiť rámec farnosti alebo diecézy.

Preto nijaký kňaz nie je schopný plne uskutočniť svoje poslanie, ak pracuje sám a ak svoje sily nespája s ostatnými kňazmi pod vedením tých, ktorí stoja na čele Cirkvi. Každý kňaz je spojený so svojimi spolubratmi putom lásky, modlitby a všestrannej spolupráce. Takým spôsobom sa prejavuje tá jednota, ktorou chce mať Kristus svojich dokonale spojených v jedno, aby svet poznal, že Syn bol poslaný od Otca (*porov. PO 7-8*).

Existencia kňaza a existencia kresťana – sem patrí znamenie, že: sa rovná. Tajomstvo kňazskej existencie v súhrne, nie je podstatne tajomnejšie a obťažnejšie na rozlúštenie, ako tajomstvo kresťanského života vo všeobecnosti, ktorý ako taký je "byť mŕtvi a vzkriesení v Kristovi", "už nežijem ja", je existenciou pochádzajúcou z vďačnosti a spojenou s prijatou úlohou v akomkoľvek kresťanskom stave, v akom sa jednotliviec môže nachádzať.⁹¹

Platí zásada: Odvaha hovoriť, odvaha mlčať.

Aby nadriadený správne hovoril, musí byť vybavený pokornou autoritou, zatiaľ čo podriadený musí vlastniť slobodnú pokoru. Často sa však ľuďom poriadok v rozprávaní pletie.

Niekedy totiž jeden hovorí nadutý pýchou a myslí si, že hovorí autoritou slobody, druhý mlčí pre hlúpy strach a myslí si, že mlčí z pokory. Prvý - ak pozerá na tých, ktorí sú mu podriadení, a neberie do úvahy Toho, od ktorého všetci závisia, rastie v pýche a chvastá sa svojou pýchou ako keby to bola autorita. Druhý - naopak, ak sa bojí, že stratí priazeň nadriadeného a tak bude musieť znášať nejakú dočasnú ujmu, skrýva to, čo si myslí, a sám v sebe tajne nazýva pokorou strach, ktorý ho ovládol; vo svojom srdci však mlčiak posudzuje toho, ktorému nechce nič povedať. A tak zatiaľ čo sa považuje za pokorného, je vlastne vo veľmi vážnom stave pýchy.

Preto sa vždy musí rozlišovať: sloboda od pýchy, pokora od bojzlivosti, aby sa nezamieňala pokora s bojzivosťou alebo sloboda s pýchou.⁹²

Nikdy sa nepodarí vidieť, ak nebudeš poslušný... Ak budeš hluchý voči hlasu toho, kto rozkazuje, budeš aj slepý. Poslúchaj teda s náklonnosťou srdca, aby si mohol vidieť okom kontemplácie... Boh vkladá do srdca oko, keď do toho, kto poslúcha, vlieva svetlo kontemplácie.

Sloboda od seba samých platí i dnes ako včera a bude platiť i zajtra. Poslušnosť je chudoba od seba samých. Hovorí sa, že je to najťažšia vec; pretože je ešte ľahké zrieknuť sa niečoho alebo niekoho, čo je stále "mimo" mňa, ale zrieknuť sa seba samých sa zdá obtiažnym.

91 Porov.: HANS URS von Balthasar: Sponsa : *Verbi, Esistenza Sacerdotale*. Morcelliana, Brescia 1985, s. 405.

92 Porov.: VELKÝ, G.: *Omélie su Ezechiele. IX 1, 9; 12, 13*.

Možno je to preto, že sme nepochopili, aké je toto zrieknutie sa nutné a konštruktívne: lebo najsilnejšie vplyvy na našu slobodu prichádzajú z lipnutia na sebe samých. Keďže sme stvorenia, sme preto náchylní potvrdzovať seba samých pred inými, kým zákon života je práve zaprieť seba, aby sme podporili druhého.

Čím je nakoniec poslušnosť?

Je úplnou láskou. Keď si naplno láskou, nerobíš viac svoju vôľu, ale vôľu druhého, nevolíš si viac svoju osobnú iniciatívu, ale usiluješ sa podporiť iniciatívu druhého. A ak náhodou druhý – blížny, ktorý je vedľa teba alebo žije s tebou, urobí to isté voči tebe, v tejto výmene lásky je Láska.

Vtedy to, čo z toho vzíde, už nie je tvoja iniciatíva alebo iniciatíva druhého, tvoja vôľa alebo vôľa druhého, ale vôľa Božia.

Čo je spoločný "stred" ?

Kto by pomýlene videl iba vlastnú činnosť zameranú jedine na ňu, zľahčoval by mieru služby, ktorú poskytuje v presbytériu svojej diecézy; biskup, ktorý by žil iba pre vlastnú diecézu a nepovažoval by sa zároveň za biskupa univerzálnej Cirkvi, by tiež zľahčoval svoju službu.

Vzťah k väčšiemu celku si bezpochyby vyžaduje poslušnosť, podriadenosť *repraesentatio Christi Capitis* (zástupcovi Krista Hlavy – pozn. prekl.) cez toho, kto nám je "nadriadený". Ale to ešte nie je všetko. Právomoc kňaza sa musí brať do úvahy v spojitosti s inými, ktorí vykonávajú tú istú službu. Iba tak je jasné, že jednotlivý kňaz nenahrádza *Caput Christi* [hlavu Krista], ale uznáva relatívnosť svojej úlohy *repraesentatio* [zástupníctva].

Aby Kristus konal v kňazovi ako *Caput*, vôbec nevylučuje, aby bol Kristus ako *Caput* nad každým kňazom: ale to sa deje vtedy, ak kňazi nechávajú medzi nimi priestor, v ktorom vystupuje do popredia Kristus ako ich spoločný stred.⁹³

Uvedomme si, že Petrovo poslanie bolo a je: slúžiť jednote. „Ty si Kristus, Syn živého Boha.“ Na toto Petrovo vnuknuté vyznanie viery, Ježiš odpovedá: „Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev. Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva.“

Je to po prvýkrát, čo Ježiš hovorí o Cirkvi, ktorej poslaním je uskutočnenie veľkolepého Božieho plánu zjednotiť v Kristovi celé ľudstvo do jednej rodiny. Poslaním Petra a jeho nástupcov je práve to, aby slúžili tejto jednote - jedinej Božej Cirkvi vytvorenej zo židov a pohanov; jeho neodmysliteľnou službou je konať tak, aby sa nikdy nestotožňovala iba s jedným národom, iba s jednou kultúrou, ale aby bola Cirkvou všetkých národov, aby sprítomňovala medzi ľuďmi Boží pokoj a obnovujúcu silu jeho lásky.

Teda slúžiť vnútornej jednote, ktorá pochádza z Božieho pokoja, jednote všetkých, ktorí sa stali bratmi a sestrami v Ježišovi Kristovi: toto je osobitné poslanie pápeža.

Budovať synovský vzťah. Poslušnosť vnútri Cirkvi a cirkevných spoločenstiev nadobúda rozmer služby na budovanie jediného tela. Poslúchať biskupa znamená: poslúchať toho, kto je Božím nástrojom na spásu, znamená to: poslúchať samého Boha.

93 Porov.: HEMMERLE, K.; *Tra diocesi e Chiesa universale. Internationale Katholische Zeitschrift* 1974, n° 1, s. 29.

Svätý Ignác Antiochijský píše: „Dozvedel som sa, že ani svätí kňazi nezneužívajú jeho nápadne mladší vek, ale podriaďujú sa mu ako rozumní v Bohu, vlastne ani nie jemu, ale Otcovi Ježiša Krista, biskupovi všetkých“ (*Ad Magn. 3, 1*).

A svätý Hieronym: „Buď podriadený biskupovi a považuj ho za otca tvojej duše. Synovia milujú; strach majú sluhovia“ (*List 52,7*).

Stále platné prirovnanie k strunám na citare.

Viac ako každý iný, má [biskup] milosť chápať potreby tej lokálnej Cirkvi, ktorej je on základom a pastierom. Kňaz pochopí, ako lepšie vykonávať svoju službu a ako spolu s biskupom niesť bremeno potrieb diecézy, ak má svojho biskupa úprimne rád, ak sa s ním naplno zjednocuje, ak sa mu ponúkne k dispozícii a v poslušnosti ako urobil Ježiš voči svojmu Otcovi.

Kiežby sa mohla o kňazoch opakovať pochvala svätého Ignáca Antiochijského pre Efezanov: „Vaše kňazské kolégium, oprávnene slávne, hodné Boha, je harmonicky zjednotené s biskupom ako struny na citare.“

Memento prirovnania k pokladu v hlinených nádobách.

! Ved' nie seba hlásame, ale Ježiša Krista, Pána; my sme len vaši služobníci pre Ježiša. No tento poklad máme v hlinených nádobách, aby mal Boh zvrchovanú moc, a nie my. Zo všetkých strán nás sužujú, ale nie sme stiesnení; sme bezradní, ale nepoddávame sa; prenasledujú nás, ale nie sme opustení; zrážajú nás, ale nehynieme. Stále nosíme na tele Ježišovo umieranie, aby sa na našom tele zjavil aj Ježišov život. A tak kým žijeme, ustavične sa vydávame na smrť pre Ježiša, aby sa aj Ježišov život zjavil na našom smrteľnom tele. V nás teda účinkuje smrť, vo vás život“ (*2 Kor 4,5. 7-12*).

Dvadsiate prvé zamyslenie

Autorita

Všeobecne:

Pojem slova "autorita -y" ž (lat. auctoritas –atis, f.) znamená

1. spoločenský vzťah medzi osobami, z ktorých jedny majú reálny prevažujúci vplyv na druhé; vážnosť, úcta
2. hovor.: vplyvná, vážená osobnosť; výborný, prvotriedny pracovník.⁹⁴

Pôvod autority bol vždy predmetom rozchádzajúcich sa názorov, debát a polemík, ktoré charakterizujú dva druhy radikálne protikladných postojov. Cirkev nepripúšťa teóriu «spoločenskej zmluvy», podľa ktorej ľudia sa zriekajú vedome a mlčky čiastky svojich práv, aby ich prenechali prednostne jednému z nich, v čom vraj spočíva prameň a pôvod autority. Takéto chápanie pripisuje autorite čisto ľudský pôvod a robí ju v skutočnosti neschopnou zaväzovať členov spoločnosti vo svedomí. Cirkev vidí a učí, že každá právoplatná autorita na zemi pochádza od Boha. V rehol'nej spoločnosti odpovedá princíp autority praktickej potrebe jednoty, že „Bez jednoty nie je nádej, že si budeme slúžiť pre Ježiša s odvahou.“ (*Pravidlo z Taizé*)⁹⁵. Všetci ľudia majú rovnakú prirodzenosť, lebo všetci majú ten istý pôvod a sú povolani k tomu istému večnému cieľu. Závisia iba od Boha, ktorý im všetko dal. „Všetci ľudia majú tú istú prirodzenú hodnotu, nikto nemá právo prinútiť iného k vnútornému súhlasu... Ľudská autorita môže zaväzovať vo svedomí len tou mierou, s akou sa spája s autoritou Božou a má na nej účasť... Ak sa teda prihodí, že vedúci vydajú zákony alebo nariadenie proti Božej vôli, tieto nemôžu zaväzovať vo svedomí... Ba čo viac, v podobnom prípade autorita sama od seba zaniká a zvrhuje sa na utláčanie“ (*PIT s.II*)

Poslanie autority:

Z toho vyplývajú nasledujúce dôsledky: kto vlastní právoplatne autoritu, Boh mu tým zveruje posvätný poklad, z ktorého bude musieť vyúčtovať najvyššiemu Pánovi všetkých vecí. A pretože má účasť na autorite, ktorá je spravodlivá a otcovská, i on musí mať tie isté vlastnosti vo vykonávaní svojich funkcií. Autorita ako i ostatné dary, ktoré Boh dáva ľuďom, sa udeľuje iba pre spoločné dobro. Kto má autoritu, je v službách tých, ktorých riadi. Tí, ktorí závisia od zákonitej autority, majú ju vo svedomí poslúchať vo všetkom, čo spravodlivo nariaďuje, lebo táto autorita má účasť na samej autorite Božej. Rehol'ná autorita musí byť kristocentrická. Kto bol poverený zodpovednosťou viesť iných, musí si byť vedomý zodpovednosti a pred každým

94 ŠALING, S, kolektív : *Veľký slovník cudzích slov*, Veľký Šariš, 1997. s. 139.

95 SCHUTZ, R, :, *Žit dnešek s Bohem*, Vyšehrad, 1970, s. 62.

rozhodnutím uvažuje v intenciách, aké sú zámery Božie.⁹⁶ Toto odvolávanie sa na svedomie človeka zvlášť zaistuje stálosť, poriadok a pokoj v spoločnosti.⁹⁷

Autorita, cirkevná aj civilná, pochádza od Boha. Možno sa pýtať: Či však držiteľ autority musí byť nutne určený Bohom? Boh zveruje členom spoločnosti starosť o to, aby si vyvolili držiteľa moci. Cirkev ponechá teda svojim členom všetku slobodu pri tejto voľbe, predpokladajúc, že budú sledovať jedine dobro spoločnosti, podľa Božích úmyslov.

Človek je vo svedomí viazaný poslúchať zákony, ak tieto sú považované za spravodlivé a rozumné osobami, ktoré sú k tomu oprávnené a majú nezaujatý úsudok. Ak sa zákon protiví ustanoveniam Božím, človek je povinný odprieť poslušnosť. Ak pre ťažké opatrenia držiteľ moci sa stane nepohodlným svojho poslanca, ktoré mu Boh a ľudia zverili, tí, ktorí ho zvolili, majú právo všetkými zákonitými prostriedkami určiť jeho nástupcu. Fenomén platí tak vo vnútornom fóre Cirkvi, ako aj občianskej spoločnosti. Pre úplnosť poukážme na aj občiansku rovinu autority. „Ak však verejná moc prekročíac svoju kompetenciu, utláča občanov, nech občania neodmietajú to, čo si objektívne vyžaduje verejné blaho; ale nech im je dovolené brániť svoje práva a práva svojich spoluobčanov proti zneužívaniu verejnej moci, v medziach prirodzeného zákona a zákona evanjelia“ (GS 74). Cirkev neodníma moc tým, ktorí ju zneužili, alebo stále zneužívajú. Neosvojuje si toto právo... Kresťania však môžu, ako každý občan, usilovať sa o zmenu vlády používajúc pritom mravnosti zodpovedajúce prostriedky; ale kým sa im to nepodarí, právomoc vlády trvá a treba ju rešpektovať vo všetkom, čo sa neprotiví zákonu Božiemu.

Autorita a komunita.

„Medzi rozličnými úlohami, ktoré členovia spoločenstva plnia, má jeden väčší význam ako ostatné. Je to úloha spočívajúca v upevňovaní súdržnosti spoločenstva, teda zjednocovacia úloha. Táto úloha patrí autorite. Autorita je teda vonkajším znamením jednoty.“⁹⁸ Úloha autority v komunite nemôže byť pochopená, pokiaľ sa na ňu nedívame ako na jeden dar, ale úrad medzi mnohými inými, ktoré sú potrebné k budovaniu komunity. Iste je veľmi dôležitá, lebo veľmi záleží na spôsobe, ktorým je uplatňovaná. Práve na ňom totiž záleží, či sa komunite darí a či rastie. Často však vidíme autoritu ako jediný dar. Predstavený v spoločenstve nemá patent na rozum, jeho úlohou je naopak, pomôcť každému členovi, aby bol sám sebou a aby využíval svoje vlastné dary k úžitku všetkých. Spoločenstvo nemôže byť harmonickým telom zjednoteným v tom spôsobe života „byť jedným telom a jednou dušou či jedným duchom“, pokiaľ komunita nežije tak, ako má žiť. Pokiaľ mám pred očami iba schému - predstavený a podriadený člen komunity, nepochopíme, čo je to komunita. Keď hovoríme o autorite, nemyslíme iba na zodpovedné osoby v spoločenstve, ale na všetkých, ktorí sú poverení riadiť.“⁹⁹

96 Porov.: SCHUTZ, R.: *Žít dnešek s Bohem*, Vyšehrad, 1970, s. 62.

97 Porov.: VANIER, J.: *Rodí se nová naděje*, Zvon, Praha, 1997, s. 170.

98 GIUSSANI, L.: *Cesty křesťanské zkušenosti*, SCRIPTUM Praha, 1991 s. 68.

99 Porov.: VANIER, J.: *Rodí se nová naděje*, Zvon, Praha, 1997, s. 171.

Uplatňovať autoritu znamená: cítiť skutočnú zodpovednosť za druhých, za ich duchovný rast, nevidieť v nich len nejaké číslo, majetok, objekt, ale ich srdce, v ktorom je Boh a ktorí sú povolaní k rastu v slobode, pravde a láske. Funkcia autority sa prejavuje povzbudzovaním jednotlivcov k vytváraniu spoločenstva, zachovávaním a vymedzovaním hraníc spoločenstva, rozvíjaním a začleňovaním do okolitej reality.¹⁰⁰ Veľkým nebezpečenstvom pre tých, čo majú moc, autoritu, poverenie, je manipulácia s ľuďmi, ich kontrola podľa vlastnej vôle, pre svoje ciele či vlastnú potrebu moci. Je prekvapujúce, aj medzi zasvätenými Bohu, koľko sa nájde takých predstavených, ktorí majú svoju podivuhodnú koncepciu autority. Na jednej strane majú z nich strach. Na druhej strane, zas predstavení majú strach z autority. Bránia sa prijať autoritu, úrad na seba. Dá sa tiež vidieť, že pre niektorých je autorita oddelená od nežnosti a nadväzovania vzťahov, ako by bola vždy čosi zlé a ťažké. Stane sa niekto predstaveným a buď z jeho strany, ale oveľa častejšie zo strany tých, s ktorými boli na jednej rovine do nedávna, menia postoj, správanie, prístup. Nie je to choroba spoločnosti? Chorobný prístup jednotlivca? Choroba našej doby? V Katolíckej cirkvi sa uplatňuje i autorita i svedomie. Autorita vychovávateľov, ale autorita vôbec má za úlohu aj vychovávať svedomie, preto vydáva smernice, aby sa konalo zodpovedne.¹⁰¹

Atribúty autority.

Rovnako dá sa vidieť snaha oddeliť autoritu od lásky a striktne ju podriaďiť. Pravá autorita je však tá, ktorá pracuje s perspektívou pravej spravodlivosti pre všetkých, najmä pre tých, ktorí sa nevedia brániť. Kto prijíma úrad, stáva sa autoritou a musí vedieť obetovať svoj život. Pravá autorita nepozná kompromisy so zlom, hriechom, klamstvom, neplnením predpisov, noriem, konštitúcií, nebojí sa útlaku. To platí o všetkých autoritách, ktoré si uvedomujú zmysel a význam pravdy, spravodlivosti, vždy musia byť personalizované, obdarované taktom, schopnosťou vedieť počúvať, dôverovať a odpúšťať. To nevylučuje v určitých okolnostiach význam prejaviť rozhodnosť. Bez autority je výchovný proces vo svojej podstate nemožný.¹⁰² Nik a najmä nie v duchovnom živote, komunite, Cirkvi, vôbec nie je možné, si zameniť autoritu s výkonnou mocou, ako by prvou úlohou predstaveného bolo len rozkazovať, prikazovať, čiže len výkonná moc. Autorita je v prvom rade niekto, na koho sa môžem odvolať, u koho môžem nájsť pocit bezpečia, kde sa mi dostane povzbudenia... V biblickom jazyku je autorita skala. „Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu“ (Mt 16,18). Skala je pevná a podporí. Je prameňom vody, ktorý dáva život, ktorá očisťuje, odpúšťa, ktorá nasýti. Je pastierom, ktorý vedie stádo na zelené pastviny. Je záhradníkom, ktorý zavlažuje zem, aby priniesla úrodu. Podobenstvo o "Dobrom pastierovi" (porov.: Jn 10, 1-31) obsahuje všetky prednosti, ktoré má mať vodca, autorita, predstavený komunity, atď. Pastier vedie stádo, ukazuje mu cestu, každú ovečku pozná po mene... V biblickej vízii poznať meno znamená: dar a povolanie či poslanie osoby. Vodca, pastier, má mať ku každému osobný vzťah, poznať jeho zvláštne dary, aby mu pomohol rásť, má poznať jeho zranenia, aby mu pomohol dať silu, poskytol útechu a najmä mal s ním účasť, keď brat, sestra trpí. Pastier je

100 Porov.: GIUSSANI, Luigi, 1991, *Cesty kresťanské zkušenosti*, SCRIPTUM Praha, 1991 s. 68.

101 KARREL, Oto, *O slobode kresťana v katolíckej Cirkvi*, Veritas, Trenčín, 1944, s. 56.

102 Porov.: GIUSSANI, Luigi, 1991, *Cesty kresťanské zkušenosti*, SCRIPTUM Praha, 1991 s. 69.

zviazaný putom lásky so svojimi, jemu zverenými a musí byť pripravený obetovať svoj život, svoje vlastné záujmy.¹⁰³

U autority sa predpokladá, že vie organizovať kolektív takým spôsobom, aby každý člen mal svoje miesto a aby všetko prebiehalo na úžitok komunity – celku, i osôh jednotlivca. Od autority sa právom čakajú "impulzy", ktoré sú obohatením, robia spoločenstvo živým a ktoré plní svoje ciele, poslanie, charizmy. Kto je pravou autoritou, ten miluje každého, cíti zodpovednosť za každého, za rast, napredovanie... Členovia komunity by mali vycítiť od autority, či sú milovaní, či sa im dôveruje, či sa im fandi v raste. Opak je nešťastím, keď autorita sa chápe len aby riadila, spravovala, presadzovala pravidlá, snád' svoj pohľad, alebo aby sa niekomu zapáčila.

Riadiť znamená: posudzovať situácie, prijímať múdre rozhodnutia a viesť k pravému cieľu, zachovávajúc identitu. Autorita prijíma rozhodnutia vždy na základe určitých kritérií, ktoré predstavujú cieľ, poslanie komunity, spoločenstva. Predstavený aj v spleťtých a náročných okolnostiach nesmie stratiť pred oči cieľ, podstatu, čo mu je zverené. Žiada sa, aby to robil s láskou. Autorita – predstavený, nesmie prestať byť vzorom modlitby, obety, pokánia,... Má byť vzorom viac životom ako slovom.

Poslanie po zvolení, určení, menovaní, stáva sa bremenom a má sa chápať, prijímať v zmysle jarma Ježiša Krista. Od začiatku je potrebné tak si počínať, že musím za svoj úrad skladať účty. Ak je všetko v poriadku, autoritu, úrad je potrebné prijať ako od Boha. Nesmie sa brať zodpovednosť za iných bez Božej výzvy a Božej pomoci, lebo sv. Pavol hovorí: „Každý nech sa poddá vyššej moci, lebo niet moci, ktorá by nebola od Boha“ (*Rim 13,1*). Každá autorita, pokiaľ jej bolo od Boha zverené poslanie, je poslaním Bohu zaviazaná a musí z úradu dať vyúčtovanie. V tom si uvedomuje svoju nehodnosť a veľkosť ľudskej autority.

Autorita je určená pre slobodný rast tak samej autority ako jedinca osoby, ale i rast zverených. Takto pochopené a prijaté dielo, je dielo lásky. Tak ako Boh bdie nad svojimi deťmi, aby rástli v láske a pravde, musí zodpovedná autorita cítiť zodpovednosť a bdieť nad zverenými, aby rástli v pravde a láske. Nemožno však zabudnúť, že individualizmus autoritu narušuje a zdržuje ju pri jej realizácii.¹⁰⁴

Byť predstaveným, autoritou, je veľká zodpovednosť, zároveň je to veľmi pekné, pretože ten, kto prijal autoritu, prijal uistenie, že sa mu jej dostalo od Boha. Boh dáva úradu potrebné svetlo, sily, aby splnil poverený svoje poslanie. Známe sú slová už blahoslaveného Jána XXIII., ktorý nemohol spať a v tej chvíli, keď sa modlil k anjelovi strážnemu, počul: „Drahý Ján, neber seba tak vážne...!“¹⁰⁵ Dovoľme sebe i iným, požartovať na náš účet. Dokážme pozrieť na seba a svoje diela, dokonca na svoje utrpenie, so zhovievavým úsmevom, nedramatizujme, nepreháňajme...

Vzťah k autorite.

103 Porov.: VANIER, J. : *Rodí se nová naděje*, Zvon, Praha, 1997, s. 172.

104 Porov.: SCHUTZ, R. : *Žít dnešek s Bohem*, Vyšehrad, 1970, s. 62.

105 OLSZAŃSKI, T. : *Ohlásiť evanjelium kráľovstva*, Spišská Kapitula – Spišské Podhradie, 1997.

Autorita od tých, čo mu zverili úrad, nemôže žiadať, aby mu všetko radili, ale musí v hĺbke svojho vnútra nachádzať božské svetlo. Boh dáva úrad, dáva i milosť. Boh prichádza na pomoc vždy tomu, kto je obdarovaný autoritou, pokiaľ ostáva pokorným spravodlivým služobníkom pravdy. Keď to pochopí, pocíti veľkú útechu. Kto nesie všetky ťažkosti sveta - je Boh. Bohom poverený dostáva od Boha milosti. Od predstaveného sa preto právom žiada, aby žil v spojení s Bohom, bol uvoľnený a nezabúdaj na pokoj srdca. Nesmie zabudnúť tak si počínať, ako najlepšie vie a svoje veci zveruje do Božích rúk a pokojne spáva.¹⁰⁶

Je príkladom a vzorom, keď predstaveného je vidieť pri oltári kláčať, keď vie tam položiť všetko svoje, čo nesie na ramenách, za čo je zodpovedný... Aj tam, ale vždy je potrebné nestrácať zo srdca slová Pána Ježiša Petrovi, že má pásť zverených nie ako svoje ovce, ale ako Ježišove. Komunita je vlastne Ježišovo stádo. Predstavený nezabúda, že je nástrojom, ktorým si Boh posluhuje. „Autorita sa nechápe ako donucovací prostriedok, ani prekážka vlastnej vôle. Jej povinnosťou je: pripomínať Božiu vôľu“.¹⁰⁷ Kto žije v komunite skutočne ako brat či sestra a tým viac predstavený, cíti s každým problémom a rovnako, keď je niekto v kríze, keď pokrivkava v duchovnom živote. Rovnako nie je ľahostajným, je verným v spoločnom živote a tým viac autorite, keď do komunity preniká nejednota, keď dochádza k roztržkám, keď sa dvíha akýkoľvek odpor. Kto skutočne má ducha a v takýchto chvíľach dochádza k prejavu ducha každého, musí každému dobrému členovi ísť o zachovanie identity. Chráňme sa vecí či udalostí, príliš dramatizovať. Nepozbavujme sa zodpovednosti, nevyhovárajte sa, neprilievajte oleja do ohňa, ale sami i spoločne uveďme si celú situáciu a za pomoci Ducha Svätého riešme situáciu. Predstavený si musí byť vedomý toho, že od toho, aby vyriešil problémy, na to nie je sám. Na prvom mieste riešiť veci s Bohom, ale aj s kompetentnými. Veci sa neriešia unáhle a s ťažkou hlavou. Reálne poznať situáciu, rozhodovať s rozvahou, nepodceňovať maličkosti, jednať v súvislostiach a často urobiť nutný prvý krok v láske. Odporúča sa: vedieť sa postaviť tvárou tvár problémom a komplexne ich riešiť srdcom dieťaťa v dôvere v Boha. Autorita, a nielen ona, i my máme povinnosť urobiť všetko, čo je v našich silách. Ľudské slová samé o sebe nemusia mať žiadnu autoritu. Majú ju výhradne od Boha.¹⁰⁸

Každému predsa v komunite ide o šťastie. Dôležitý je odpočinok autority. Prepracovanosť, neustále riešenie, povinnosti, cestovanie, pocit zodpovednosti a iné..., privádza k vyčerpanosti tela i ducha a niekedy i ohrozenie duchovného života. Autorita sa nesmie uzavrieť do seba. Aj Ježiš niesol kríž odovzdane s Otcom. Je správne, keď autorita si zachováva veselého ducha, prípadne, keď komunita sa snaží o šírenie radosti. Stáva sa chybou, že pred predstavenými máme vážnu tvár a rovnako, že predstavený sa nevie usmiať pri zverených.

Tajomstvom predstaveného je: zostať mladým, otvoreným a stále disponovaným, schopným žiť radostný, spoločný život. K tomu pomáha osvedčený prostriedok, byť

106 Porov.: VANIER, J., : *Rodí se nová naděje*, Zvon, Praha, 1997, s. 173.

107 SCHUTZ, R.: *Žít dnešek s Bohem*, Vyšehrad, 1970, s. 65.

108 Porov.: SCHUTZ, R.: *Žít dnešek s Bohem*, Vyšehrad, 1970, s. 64.

v stálom kontakte s Duchom Svätým. Vtedy vodca si vhodne uvedomuje a pripomína, že zodpovednosť na jeho pleciach mu chcú pomôcť niesť mnohí z jeho okolia.

Poverená osobnosť nepodceňuje starosť o názor ostatných. Nesmie pripustiť robiť určité kompromisy, či žiť v klamstve, alebo byť nástrojom nespravodlivosti. Je pravdou - a to by malo rešpektovať okolie predstaveného, authority, že autorita nosí v sebe viac či menej ťažkostí, ktoré musí vyriešiť sama, a preto je tam potreba častejšie žiť v tichu, príliš nerušiť, nevyrušovať. Predstaveným samota môže byť krížom, ale je tiež zárukou prítomnosti svetla a Božej sily. Komunita by voči autorite, mala mať viac zhovievavosti, nechať jej čas na samotu, súkromie, aby mohla získať odstup a zostať so svojím Bohom. Je nezodpovedné, keď podriadení nerešpektujú najmä súkromie authority. Je však potrebné naopak vyrušiť autoritu, keď sa jedná o aktívnu službu k spolupráci.¹⁰⁹ Pretože v tichu sa rodia inšpirácie a spoznávanie ako napredovať.

Autorita zvlášť musí mať intuíciu, najmä v prípade, keď je vedená hlbokým pokojom. Rovnako pri hľadaní potvrdenia svojej intuície je potrebné ticho, s tým, že nepodcení, neodstavi stranou aj názor, či mienku tých, ktorým dôveruje, či na to určeným.

Autorita pred vážnym rozhodnutím, ktoré bude mať ďalekosiahly dopad do budúcnosti, musí podniknúť všetko, čo je potrebné a správne. Preto autorita by mala byť pravdivo, nezaujato, rýchlo a pohotovo informovaná o podstatných, dôležitých veciach, ľudoch i udalostiach. Aj tak, keď autorita si veci premyslí, poradí sa, vypočuje si názor, zväži postoje, zohľadní všetko, v celku komplexnosti problémov nemôže všetko predvídať a preto sa musí oprieť v dôvere o Boha, jeho lásku, o ten najlepší úmysel. Aj vtedy autorita si musí zachovať slobodu, ktorá jej umožní postupovať vpred a rozhodovať bez strachu z neúspechu.

Autorita často až odstupom času, po rôznych skúsenostiach spoznáva v zodpovednosti veľkú Božiu milosť, ochranu, lásku, s akou keď sa dá viesť, je vedená.

Sv. Vincent de Paul radil, aby za predstavených neboli určení tí, čo po úrade túžia, naopak, tí čo sa úradu vyhýbajú, tí sa úradom majú poveriť. Autorita sa sama v sebe musí brániť tajnej ctižiadostivosti, ktorá zvädza nepozorovane k túžbe ovplyvniť duše a zmocniť sa ich.¹¹⁰ Skúsenosť hovorí, že pokora authority, poníženosť, odovzdanosť do vôle Božej prináša požehnanie a úspech. Niet sa čo čudovať, že úrad prináša aj mnoho radosti ale i bolesti. Často pri znášaní krížov, nepochopenia, autorita vie, čo sú to slzy, plač, otvorený rozhovor s Bohom. Autorita musí pochovať samolásku či precitlivosť a nechať miesto na rozhodnutia podľa Božích plánov.¹¹¹ Byť zodpovedný za iných, je skutočne vážna vec, kedy nemá sa čo závidieť, nemajú sa vynášať neuvážené sudy, kedy kritika, posudzovanie, vyrieknutie svojich mienok, nie sú vhodné, prípadne zväžiť okolnosti ich podania a spôsob prejavovania. „Jedinec, člen spoločenstva,

109 Porov.: GIUSSANI, Luigi, 1991, *Cesty kresťanské zkušnosti*, SCRIPTUM Praha, 1991 s. 70.

110 Porov.: SCHUTZ, R.: *Žít dnešek s Bohem*, Vyšehrad, 1970, s. 65.

111 Porov.: SCHUTZ, R.: *Žít dnešek s Bohem*, Vyšehrad, 1970, s. 65.

nemôže mať právo odmietnuť podriaďiť sa tejto autorite pod zámienkou, že ju pokladá za nedostatočne schopnú.¹¹²

Záver

Človek poverený autoritou, má jednu osobnú úlohu: umenšovať sa, aby Kristus tým viac rástol v zverených. Známy je príklad, vyznanie sv. Jána Krstiteľa: „Ja nie som Mesiáš“ (Jn 1,20) .

Na zamyslenie:

Ktoré sú príčiny úpadku autority? Možno aj vlastný prístup k autorite miestnej je príčinou k pohoršeniu. Pozitívny prístup nevylučuje zdravú kritiku. Čo pre mňa znamená autorita? Čo by mala znamenať? V čom vidím zdroj autority? Prehodnotím vzťah k nutnosti autority. Od každého osobne môžu podnety k úspechu autority priniesť kvalitatívnu zmenu. Svätý Otec Ján Pavol II. sa ospravedlnil pri rôznych udalostiach za spáchané nespravodlivosti. Čo by sa v tejto oblasti malo podniknúť u nás, u mňa?

Čím mám byť v reholnej komunite.

Aj život mimo reholnej komunity má svoje kritéria. Tak je tomu pri športe, kultúre, ekonomike. Jedinec môže byť preferovaný, vyzdvihovaný, uprednostňovaný, zapožičaný, hostujúci, musí však tvoriť s osádkou, tímom, kolektívom, spolupracovníkmi i napriek vlohám, talentom, nadaniu, šikovnosti, celok, kolektív, spoločenstvo, a chcieť zvíťaziť, podať čo najlepší výkon, presvedčiť o kvalitách, splniť svoje poslanie. Každý má svoje miesto, v čase, prostredí, práci, poslaní... Od každého sa právom niečo žiada, očakáva, vyžaduje... Jeden má riadiť a druhý plniť príkazy. Iný má počúvať a ďalší hovoriť. Jeden druhého musí, alebo aspoň by mal, rešpektovať...

Komunita duchovného života, do ktorej každý vstúpil vedome a dobrovoľne, si vyžaduje okrem spomenutých hodnôt a kritérií ktoré rešpektuje, uznáva a riadi sa nimi, aj spoločenský život, tým viac reholný, duchovný život potrebuje hodnoty pre udržanie, rast, duchovné napredovanie v láske a pravde.

Člen reholnej komunity má svoje špecifické poslanie, vlastné duchovnému poslaniu, naplní misie a povolania. To znamená, že musí dbať na to, aby tak jeho vlastné oči, ako aj oči komunity, zostávali upriamené na to podstatné, na základný cieľ. Každého je povinnosťou, ktorú berie vstupom do spoločnosti, aby určený smer nielen sám, ale i komunita neopustili, aby sa neznepokojovali malichernosťami vo veciach druhoradých, nepodstatných. Zvlášť si treba uvedomiť, že modlitbu, najmä spoločnú modlitbu, by nič nemalo vytlačiť, obmedziť, dať stranou. Všetkým členom musí ísť o zachovanie identity povolania, teda tvárou v tvár pozeráť sa na veci povolania a čo s ním súvisí. Kto žije svoje povolanie, ide mu to, aby svojím životom jasne hlásal

¹¹² GIUSSANI, L.: 1991, *Cesty kresťanské zkušenosti*, SCRIPTUM Praha, 1991 s. 69.

poslanie svojho zasvätenia a bedlil nad ním a bedlil aj nad tými, s ktorými ho povolanie spája. Preto komunita potrebuje medzi sebou spoluprácu, podporovať spoločný život. Nie je len povinnosťou predstaveného komunity, ale každého člena vytvárať atmosféru prostredia lásky, dôvery, pokoja a radosti v spoločenstve. Osobný vzťah každého ku každému má sa budovať na dôvere. Len tam, kde sa spoločenstvo, dá prirovnať k zaslúbenej zemi, môže byť stav duchovnej uvoľnenosti, čo je ovocím vzájomnej dôvery. Kde vládne rivalita, závisť, podozrievanie, vzájomná uzavretosť, tam sa ťažko buduje komunita a tam sa nezaistí jej rast, pretože chýba opravdivé svedectvo osobného života.

Komu skutočne záleží na duchovnom raste tak osobnom i komunitnom, osvojuje si zásadu slúžiť, byť sluhom spoločenstvu. Takéto správanie stáva sa mocným oslovením a prináša požehnanie. Povolanie dá sa vidieť aj z osobnej snahy zjednocovať a nie triediť či trieštiť. Komu skutočne záleží na splnení poslania, daru povolania, si často nielen pripomína zásadu, že musí byť služobníkom jednoty.

Ježiš v predvečer svojej smrti umyl apoštolom nohy a povedal: „Dal som vám príklad, aby ste aj vy robili, ako som ja urobil vám.“ (Jn 13,15) Keď realizujeme Ježišov príkaz, nečudujme sa, že môžeme zažiť mnohé osobné i prekvapenia od svojich.